

Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας
Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Ρατσισμός και Ξενοφοβία

Ένα παγκόσμιο φαινόμενο

(Μια συγκριτική μελέτη των σπουδαστών του α' αερινού εξαμήνου και στ' εξαμήνου των ετών 1995 και 2005 ως προς την στάση τους απέναντι στο φαινόμενο της ξενοφοβίας και του ρατσισμού)

*Ορφανού, 2005
0164879*

Υπεύθυνος Καθηγητής
Κ. Παπαδημητρίου Αθανάσιος

Μετέχοντες Σπουδάστριες
Σπανού Μαρία του Γεωργίου
Σπανού Μαρία του Κωνσταντίνου
Χριστοπούλου Ανδριανή

Πάτρα, 2005

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Τις θερμότερες ευχαριστίες μας στον άνθρωπο ο οποίος συνετέλεσε καταλυτικά στην ομαλή διεκπεραίωση της εργασίας μας και δεν είναι άλλος από τον Κο Αθανάσιο Παπαδημητρίου. Με την ηρεμία που τον διακατέχει, την υπομονή του και την καθοδήγηση του, στάθηκε στο πλευρό μας όλο αυτό το διάστημα, ούτως ώστε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες της πτυχιακής.

Ευχαριστούμε πολύ τον Αγγελόπουλο Κωνσταντίνο για την πολύτιμη συμμετοχή του καθώς και την οικογένειά μας για την κατανόηση και την οικονομική τους ενίσχυση.

Τέλος θα θέλαμε να αναφέρουμε το Φωτοτυπικό Κέντρο Γαλασίου και συγκεκριμένα την Κα Σούλτου Αλεξάνδρα για την άψογη συνεργασία που είχαμε σχετικά με την δακτυλογράφηση των κειμένων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στην πτυχιακή μας εργασία, η οποία πραγματεύεται το θέμα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία, κρίθηκε σκόπιμο να εντάξουμε το κεφάλαιο της προκατάληψης το οποίο οδηγεί στο ρατσισμό και στην ξενοφοβία και ταυτόχρονα είναι μια στάση που ενυπάρχει στους προαναφερθέντες όρους.

Αρχικά αναφερθήκαμε στην ορολογία που συνάδει στην προκατάληψη και τα σχόλια σχετικά με αυτό το φαινόμενο καθώς και τη σχέση μεταξύ της προκατάληψης και της ψυχολογικής ωριμότητας, παραθέτοντας απόψεις θεωρητικών πάνω στο ζήτημα. Επιπρόσθετα, εξετάστηκε το θέμα της προκατάληψης από τη ψυχιατρική της πλευράς αλλά και προκαταλήψεις οι οποίες περισσότερο συγκεκριμένα καταλήγουν στο ρατσισμό και την ξενοφοβία.

Ακολουθεί το κεφάλαιο της ξενοφοβίας που γίνεται λόγος για όρους σχετικούς με το φαινόμενο. Σε μια προσπάθεια ετοιμολογίας και ανάλυσης, καταφεύγουμε στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι φοβίες αλλά και στην παρουσία του ξένου στοιχείου. Τα ιστορικά στοιχεία, κρίθηκε απαραίτητο να αναπτυχθούν, όπως επίσης και η επιρροή μας από ξένους πολιτισμούς για να φωτιστεί η αντίθεση μεταξύ επιρροών ξένων που διαμορφώνουν την κοινωνία σήμερα και του φόβου μας προς αυτούς. Τέλος, γίνεται μια εκτενή αναφορά για τις εμπειρικές διαστάσεις στη χώρα μας.

Το επόμενο κεφάλαιο διαπραγματεύεται τους ορισμούς όρων που σχετίζονται με το ρατσισμό και έπειτα ακολουθεί ιστορική αναδρομή του θέματος στον ελλαδικό αλλά και στον Ευρωπαϊκό χώρο. Τα χαρακτηριστικά, τα αίτια και οι μορφές του ρατσισμού συμπεριληφθήκαν ως απαραίτητα υποκεφάλαια για την κατανόηση του προβλήματος αυτού. Παραθέτοντας θεωρητικές απόψεις ως προς την αποδοχή και την αρνητική της φυλετικής ισοτιμίας.

Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει τα θύματα του ρατσισμού, το νομικό καθεστώς στην Ελλάδα, τα προγράμματα προστασίας για πρόσφυγες - εκτοπισμένους, λαθρομετανάστες, κυβερνητικές ή μη κυβερνητικές οργανώσεις κατά του ρατσισμού, άλλες υπηρεσίες και φορείς προστασίας για τη προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στην τρίτη ενότητα τονίζεται η ανισότητα στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ στη τέταρτη ενότητα η σχέση του ρατσισμού και των ΜΜΕ.

Η εργασία μας ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο της έρευνας που γίνεται σύγκριση των ετών 1995-2005 σχετικά με την στάση των σπουδαστών Α' και ΣΤ' εξαμήνου του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας απέναντι στο ρατσισμό και την ξενοφοβία.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η ξενοφοβία είναι μια στάση η οποία προηγείται του ρατσισμού και καθίσταται ικανή να προετοιμάσει το έδαφος γι' αυτόν, καθώς έχει να κάνει κυρίως με την εχθρότητα μας για τους ξένους. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζει έξαρση στην Ευρώπη, εξαιρώντας το Μεξικό. Στον ελλαδικό χώρο κατόπιν έρευνας τον Μάρτιο του 1998, προκύπτει ότι σε ορισμένους είναι έκδηλη ενώ άλλοι πάλι δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόβλημα.

Αν εξετάσουμε όμως το θέμα από την πλευρά των ξένων επιρροών θα παρατηρήσουμε ότι στην Ελλάδα έχουμε δεχθεί επιρροές από ξένους πολιτισμούς. Κατά πρώτον στην προκλασσική ελληνική τέχνη, που οι επιρροές έρχονται κυρίως από την Ανατολή. Επίσης επιρροές έχουμε δεχθεί και στην γλώσσα από τη γαλλική και τη γερμανική.

Οι συνέπειες στην προσάρτηση ξένων στοιχείων στην γλώσσα μας, είναι η μειωμένη ικανότητα της να ανταποκριθεί στις πολλαπλασιασμένες ανάγκες και η συνεχής και διευρυμένη διείσδυση και παρεμβολή της ξένης μέσα στην δική μας. Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη για να κρατήσουμε ζωντανή τη γλωσσική κληρονομιά θα πρέπει «να κάνουμε τα παιδιά να αγαπήσουν τη γλώσσα».

Από την σκοπιά των ξενόφοβων τάσεων, κρούσματα παρατηρούνται σε πολλές χώρες της Ευρώπης καθώς και στην Ελλάδα. Κινήσεις για την καταπολέμηση του ρατσισμού γίνονται έντονα αισθητές από την Κομισιόν. Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία συνιστούν παραβίαση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι με βάση ένα δείκτη ξενοφοβίας που κατασκευάστηκε με συνδυασμό 4 ερωτήσεων, προκύπτει ότι ένα ποσοστό 57,1% είναι ανεκτικό απέναντι στους ξένους, ενώ ένα 42,9% είναι λιγότερο ανεκτικό.

Η προκατάληψη, η οποία ενυπάρχει στην ξενοφοβία και κατά συνέπεια στον ρατσισμό, είναι μια κρίση που εκφέρεται πρόωρα ή ένα συμπέρασμα που εξάγεται χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν όλα τα στοιχεία. Μια

πρώωρη κρίση που βασίζεται στην αντίληψη του «διαφορετικού». Παλαιότερα εκφραζόταν «ανοικτά» ενώ τώρα εμφανίζεται με διαφορετικούς τρόπους.

Η προκατάληψη θα μπορούσε να συνδεθεί με την ψυχολογική ωριμότητα. Στην ψυχολογική σφαίρα, η ωρίμανση μπορεί να οριστεί ως μια εξελικτική διεργασία μέσα από την οποία τα άτομα αποχωρίζονται ψυχολογικά από τις οικογένειες καταγωγής τους, ενώ παραμένουν σε στενή σχέση μαζί τους. Θεωρίες που διατυπώθηκαν για την σχέση προκατάληψης και ψυχολογικής ωριμότητας ήταν από τον Bowen, την Mahlor και τον Stern.

Εν κατακλείδι από την ψυχιατρική πλευρά, η προκατάληψη απέναντι στο ξένο, σύμφωνα με τον Νίκο Τζαβάρρα, καθορίζεται από μια ισχυρότατη αμφιροπία όπως προδίδει η αρνητική ή θετική εξιδανίκευσή του. Σε περιόδους ομαλότητας ένα από τα δυο μέρη που την συνθέτουν, το καταστροφικό, παραμένει απωθημένο στο ασυνείδητο και αποτελεί ένα απόθεμα δυνατών αποφάσεων.

Ο ρατσισμός, που τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη του υπήρξε ραγδαία ιδίως στον ελλαδικό χώρο, δηλώνει τη στάση κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνική ομάδας. Ως εκ τούτου, αναπτύσσουν μια έντονη πίστη στην ανωτερότητα και την υπεροχή τους. Τα αίτια του παγκόσμιου αυτού φαινομένου μπορούν να αναζητηθούν στην πολεοδομική κρίση, ως συνέπεια της μεγάλης δημογραφικής αναπτύξεων, την ταχεία αύξηση του εκπαιδευτικού πληθυσμού και στην κρίση στον τομέα των αξιών, στην πολιτισμική κρίση αλλά και στον καταλύτη, την οικονομική κρίση.

Τα θύματα του ρατσισμού σε κάθε εποχή «απολαμβάνουν» τρεις μορφές ρατσισμού: τον *πολιτισμικό*, τον *ανταγωνιστικό* και τον *φοβικό*, σε χώρες που εφαρμόζονται ποικίλα προγράμματα για πρόσφυγες, εκτοπισμένους και λαθρομετανάστες αλλά και σε χώρες που θέτονται νόμοι που προστατεύουν εν μέρει τους ημεδαπούς και τα δικαιώματά τους. Και πιστεύουμε στην σκοπιμότητα της λέξης «εν μέρει» γιατί οι ασάφειες, η

σύγχυση της ορολογίας και η έλλειψη συστηματικότητας κατέχουν εξέχοντα ρόλο στο νομικό καθεστώς του αλλοδαπού στην Ελλάδα.

Παρ' όλα αυτά κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπως η «SOS ρατσισμός», το Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας, το Ελληνικό Συμβούλιο για πρόσφυγες, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του ανθρώπου, παλεύουν κυριολεκτικά για ένα καλύτερο αύριο στις σχέσεις μεταξύ αλλοδαπών και αυτόχθονων.

Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το αντιρατσιστικό κίνημα, τα κινήματα ανθρώπινης αλληλεγγύης, τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηρίσουν ως ακούραστοι εργάτες. Με στόχο τη μείωση των ξενόφοβων τάσεων και απώτερο σκοπό τον τερματισμό τους. Το πρόβλημα όμως αυτό που ονομάζεται «ρατσισμός», κρίνεται αναγκαίο να εντοπιστεί και να καυτηριαστεί εντός του πυρήνα του. Και ο πυρήνας αυτός αναμφίβολα βρίσκεται στο λεξιλόγιο μας που παρέχει τροφή στην ξενοφοβία, στην εκπαίδευση, στα ΜΜΕ, αλλά και στην ίδια την αυτουπονομευτική υπόσταση των ευρωπαϊκών αντιρατσιστικών πολιτικών.

Ακολουθεί συγκριτική μελέτη, των σπουδαστών του έτους 1995 του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας σχετικά με το ζήτημα αυτό. Παραθέτονται ποσοστιαίες απόψεις των σπουδαστών και των δυο ετών και καταθέτονται προτάσεις για την εξάλειψη των προκαταλήψεων και κατά συνέπεια των ξενόφοβων τάσεων και του ρατσισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΜΕΡΟΣ 1^ο

- ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ-

- 1) Ορολογία σχετικά με την προκατάληψη.
- 2) Εισαγωγικά σχόλια για το φαινόμενο προκατάληψη.
 - 2α) Προκαταλήψεις οδηγούμενες στον ρατσισμό και την ξενοφοβία.
 - 3) Προκατάληψη και ψυχολογική ωριμότητα.
 - 3α) Θεωρία του Bowen.
 - 3β) Θεωρία της Mahler.
 - 3γ) Διαφοροποίηση και ανάπτυξη της εικόνας του σώματος.
 - 3δ) Πρακτική εξάσκηση.
 - 3ε) Φάση της προσέγγισης.
 - 3ζ) Παγίωση της ατομικότητας και οι απαρχές σταθερότητας συναισθηματικού αντικειμένου.
 - 3η) Θεωρία του stern.
 - 3θi) Η αίσθηση του αναδυόμενου εαυτού.
 - 3θii) Η αίσθηση του πυρήνα εαυτού.
 - 3θiii) Η αίσθηση του υποκειμενικού εαυτού.
 - 3θiv) Πρακτική αίσθηση του εαυτού.
- 4) Η ψυχιατρική πλευρά της προκατάληψης.
 - 4α) Η πρωτόγονη εξιδανίκευση.
 - 4β) Ο μηχανισμός της σχάσης (splitting).
 - 4γ) Η προβολή και η προβολική ταύτιση.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

- 1) Ορισμοί όρων σχετικών με την ξενοφοβία.
- 2) Πως παρουσιάζονται οι φοβίες.
- 3) Ιστορικά στοιχεία της ξενοφοβίας.
 - 3α) Η διάδοση της ξενοφοβίας στις Ευρωπαϊκές χώρες.
 - 3β) Το σύνδρομο της ξενοφοβίας.
 - 3γ) Συγκριτική προσέγγιση του ζητήματος της ξενοφοβίας.
 - 3δ) Μια έρευνα για την ξενοφοβία στη νεοελληνική κοινωνία.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

- 1) Γενικά στοιχεία για τις επιρροές από ξένους πολιτισμούς.
- 2) Επιρροές στην προκλασσική ελληνική τέχνη.
- 3) Ξένες επιρροές στη γλώσσα.
 - 3α) Συνέπειες των ξενόγλωσσων επιρροών.
 - 3β) Η γλώσσα μας δεν αφομοιώνει πια.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

- 1) Ξενόφοβες τάσεις.
 - 1α) Ξενόφοβες τάσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 2) Κινήσεις ενάντια της ξενοφοβίας και προτάσεις για την καταπολέμησή της.
- 3) Εμπειρικές διαστάσεις της ξενοφοβίας.
 - 3α) Εισαγωγικά.
 - 3β) Ετερότητα και διαφορά.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

- 1) Ορισμοί όρων σχετικών με την ρατσισμό .
- 2) Ιστορική αναδρομή για το ρατσισμό.
 - 2α) Ιστορικά στοιχεία για το ρατσισμό στην Ελλάδα.
 - 2β) Ιστορικά στοιχεία για το ρατσισμό στην Ευρώπη.
- 3) Θεωρητικές απόψεις ως προς την αποδοχή και την άρνηση της φυλετικής ισονομίας.
- 4) Αίτια του ρατσισμού.
- 5) Σύγχρονες μορφές ρατσισμού
- 6) Χαρακτηριστικά του ρατσιστή.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

- 1) Θύματα ρατσισμού.
 - 1α) Παγκόσμιο Φαινόμενο.
 - 1β) Ο ξένος στον ελλαδικό χώρο.
 - 1γ) Χαρακτηριστικά αλλοδαπών μεταναστών στον ελλαδικό χώρο.
- 2) Το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα.
- 3) Προγράμματα προστασίας για πρόσφυγες-εκτοπισμένους – λαθρομετανάστες .
 - 3α) Γενικά Σημεία.
 - 3β) Μέτρα προστασίας, φορείς παροχής υπηρεσιών, κριτήρια επιλεξιμότητας δικαιούχων.
 - 3γ) Προγράμματα ρατσιστικής προστασίας-Παγκόσμια Διάσκεψη.
 - 3δ) Προγράμματα ρατσιστικής προστασίας- Η Ευρωπαϊκή Διάσταση.

- 3ε) Κοινοτικά προγράμματα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων-Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4) Κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις κατά του φασισμού.
- 4α) SOS ρατσισμός-μια μη κυβερνητική οργάνωση κατά του ρατσισμού.
- 5) Άλλες υπηρεσίες και φορείς προστασίας για μετανάστες, πρόσφυγες και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- 5α) Υπατη Αρμοστεία Προσφύγων.
- 5β) Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας.
- 5γ) Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες.
- 5δ) Διακυβερνητική Επιτροπή Μετανάστευσης (Δ.Ε.Μ.Ε.)
- 5ε) Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών.
- 5στ) Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του ανθρώπου.
- 6) Κινήματα κατά του ρατσισμού.
- 6α) Το αντιρατσιστικό κίνημα- παρελθόν και μέλλον.
- 6β) Το κίνημα ανθρωπίνης αλληλεγγύης και διεθνούς συνεργασίας.
- 6γ) Η νέα γενιά στον αγώνα κατά του ρατσισμού.
- 6δ) Η αυτοπυρονομητική υπόσταση των ευρωπαϊκών αντιρατσιστικών πολιτικών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

- 1) Εκπαίδευση και ρατσισμός.
- 1α) Θέσεις ΟΗΕ και μη κυβερνητικών οργανώσεων- Παγκόσμια Διάσκεψη ΟΗΕ, Υπουργείο Εσωτερικών .
- 1β) Το λεξιλόγιο που τροφοδοτεί τον ρατσισμό.
- 1γ) Η ανισότητα στην εκπαίδευση .

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

- 1) Ρατσισμός και ΜΜΕ.
- 1α) Γενικά Σημεία.
- 1β) Θέσεις ΟΗΕ και μη κυβερνητικών οργανώσεων- Παγκόσμια Διάσκεψη ΟΗΕ, Υπουργείο Εσωτερικών .
- 2) Προτάσεις για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

ΜΕΡΟΣ 1^ο

- ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ-

1. ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

Έχουν γίνει πολλές προσπάθειες ορισμού της προκατάληψης. Οι περισσότεροι από τους ορισμούς περιγράφουν την προκατάληψη ως αρνητική, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική αποδοχή του τρόπου έκφρασή της. Ωστόσο οι περισσότεροι ορισμοί παρουσιάζουν μια αξιοσημείωτη ομοιότητα παρά τις φαινομενικές διαφορές.

Ο Allport (1982, σελ. 9) ορίζει την προκατάληψη ως «μια αντιπάθεια που βασίζεται σε λανθασμένη και ανελαστική γενίκευση την οποία είτε αισθάνεται κανείς είτε εκφράζει. Μπορεί να απευθύνεται προς το σύνολο μιας ομάδας ή προς κάποιο μεμονωμένο άτομο επειδή είναι μέλος αυτής της ομάδας.

Ο Ashmore (1970, σελ. 253) αντιλαμβάνεται την προκατάληψη ως «μια αρνητική στάση προς μια κοινωνικά οριοθετημένη προσδιορισμένη ομάδα και, προς τον καθένα που θεωρείται μέλος αυτής της ομάδας».

Ο Jones (1986, σελ. 288) την περιγράφει ως «μια λανθασμένη γενίκευση που αναφέρεται σε ένα ομαδικό χαρακτηρισμό (στερεότυπο) για ένα άτομο- μέλος της ομάδας, ασχέτως εάν: α) το ομαδικό στερεότυπο είναι ακριβές ή, β) ο ομαδικός χαρακτηρισμός είναι εφαρμόσιμος στο συγκεκριμένο άτομο- μέλος.

Ο Stephan (1985, σελ. 600) ορίζει την προκατάληψη πιο στενά, ως μια «αρνητική στάση απέναντι σε διάφορες κοινωνικές ομάδες» δίνει έμφαση στη σχέση ανάμεσα στη διομαδική δυναμική και στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επηρεάζονται οι άνθρωποι από την ιδιότητά τους ως μέλη της ομάδας. Αυτές οι ομάδες μπορεί να είναι μικρές και

ξεχωριστές, όπως μια ομάδα εκκλησιαστικής ενορίας, ή μεγάλες όπως μια ομάδα ορισμένης εθνικότητας, ή μια ολόκληρη εθνότητα.

Ο ορισμός που θα επακολουθήσει ενσωματώνει όλους τους προαναφερθέντες ορισμούς. Συνεπώς, η προκατάληψη ορίζεται ως μια κρίση που εκφέρεται πρόωρα ή ένα συμπέρασμα που εξάγεται χωρίς να ληφθούν υπόψη όλα τα στοιχεία. Η προκατάληψη εμπεριέχει γενικεύσεις σε κατηγορίες που στηρίζονται με ανεπαρκή στοιχεία και δεν αφήνουν περιθώρια για ατομικές διαφορές (Ackerman R. Janoda, 1950, σελ. 3 Allports, 1982, σελ. 9 1958, σελ. 10).

2. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

Σύμφωνα με την Αμαλία Ιωαννίδου- Johnson 1998 (σελ. 13-28) η λέξη «προκατάληψη» υποδηλώνει μια αρνητική έννοια που προκαλεί αντιδράσεις οι οποίες συνδέονται με ένα αίσθημα ανασφάλειας. Μέσα από αυτές τις αντιδράσεις διαφαίνονται φανατισμός, στενοκεφαλιά, φυλετισμός, φόβος και μίσος. Η λέξη αυτή κάνει τους ανθρώπους να αρνιούνται να παραδέχονται ότι έχουν προκαταλήψεις. Κι όμως είναι αδύνατον να υπάρξει άνθρωπος απόλυτα απαλλαγμένος από προκαταλήψεις.

Η προκατάληψη υπάρχει ακόμα και όταν μια αντίδραση είναι θετική. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν κοινά στοιχεία στη θρησκεία, το φύλο, κοινωνικο-οικονομική τάξη, την εθνικότητα ή κάτι άλλο συναφές δημιουργούν σε ένα άτομο θετική προκατάληψη για τον άλλον άνθρωπο. Έτσι λοιπόν η προκατάληψη ενδέχεται να είναι και «θετική» ή «αρνητική» (Allport, 1954). Συνήθως όμως ο όρος χρησιμοποιείται με την αρνητική του έννοια.

Η προκατάληψη αποτελεί μια πρόωρη κρίση που βασίζεται στην αντίληψη του «διαφορετικού», δηλαδή εκείνων των χαρακτηριστικών που διαφοροποιούν ανθρώπους ή και καταστάσεις. Εάν κανείς αφήσει

την επιθυμία που τον διακατέχει για καθετί γνώριμο τριγύρω του να κυριαρχήσει στις αντιδράσεις του απέναντι σε καινούργια πρόσωπα και νέες καταστάσεις, εάν αυτόματα χρησιμοποιεί μια ετικέτα ή μια κατηγοριοποίηση, τότε περιορίζει την ικανότητα του να κοιτάζει πέρα από γενικεύσεις και να βιώνει όλο το φάσμα των εμπειρικών αντιλήψεων τότε έχει λειτουργήσει με προκατάληψη.

Η προκατάληψη περιλαμβάνει τόσο πράξεις όσο και συναισθήματα και ιδέες. Έχει χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για διωγμούς ακόμα και πολέμους· έχει εκδηλωθεί διαχρονικά και σε παγκόσμιο επίπεδο: οδήγησε σε θρησκευτικούς διωγμούς (Ισπανία, Αγγλία), πήρε τη μορφή δουλείας στη Βόρειο Αμερική και σε άλλα μέρη του κόσμου, και παρουσιάστηκε ακόμη κι ως αποικιοκρατία, η οποία εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι τις μέρες μας σε περιοχές όπως η Αφρική, η Ασία, η Νότιος Αμερική. Οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο δεν απολαμβάνουν τα προνόμια των ανδρών και συχνά γίνονται αντικείμενο διαφορετικής συχνά κατώτερης μεταχείρισης, ιδιαίτερα στον τομέα των πολιτικών δικαιωμάτων και της απόκτησης εξουσίας.

Μονολότι οι Ηνωμένες Πολιτείες συνιστούν ένα «Πολιτισμικό χωνευτήρι» και διαθέτουν δημοκρατικά ιδεώδη, δεν διαφέρουν από άλλα κράτη, πολιτισμούς και κοινωνίες όπου οι άνθρωποι αξιολογούνται ανάλογα με τη δύναμή τους, τη φυλή τους, την εθνικότητα, τη θρησκεία, την ηλικία, το φύλο, την εμφάνιση, τον τρόπο ομιλίας τους ή το κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο στο οποίο ανήκουν. Παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες και οι μειονότητες κατοχυρώνονται νομικά στον τομέα της ισότητας, αντιμετωπίζουν πολλές εντάσεις, προκαταλήψεις και διακρίσεις στην αμερικανική κοινωνία.

Το γεγονός ότι η προκατάληψη παρατηρείται ως διαχρονικό φαινόμενο στην ιστορία και στους διάφορους πολιτισμούς υποδηλώνει ότι αποτελεί εγγενές στοιχείο της ανθρώπινης φύσης. Η προκατάληψη εμφανίζεται ως σημαντικό και σταθερό συστατικό της ανθρώπινης φύσης.

2α. ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΟΔΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΣΕ ΡΑΤΣΙΣΜΟ – ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

Οι προκαταλήψεις, όπως έχει παρατηρηθεί κατά την διάρκεια των τελευταίων τριάντα ετών έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά. Παλαιότερα, υπήρχε μεγαλύτερη «ανοχή» στα άτομα που εξέφραζαν ανοιχτά την προκατάληψή τους απέναντι στον «άλλον». Σήμερα η στάση αυτή απέναντι του έχει μειωθεί σημαντικά. Τέτοιου είδους συμπεριφορές θεωρούνται πλέον απαράδεκτες, ιδιαίτερα σε κύκλους μορφωμένων ανθρώπων.

Συγκεκριμένα, θα έλεγε κανείς ότι η προκατάληψη δεν έχει ελλατωθεί ακριβώς αλλά εμφανίζεται με διαφορετικούς τρόπους. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να εξακολουθεί να μην εμπιστεύεται τους μαύρους, αλλά το εκφράζει έμμεσα με την αντίθεσή του σε πολιτικές διαδικασίες ή κοινωνικά προγράμματα που σχεδιάζονται για να βοηθήσουν αυτή τη συγκεκριμένη ομάδα ή ακόμη μπορεί να απορρίπτει κανείς την παράδοση της οικογένειας η οποία καλλιεργεί την εχθρότητα προς τους μαύρους, αλλά ενδέχεται να εκδηλώνει την ίδια εχθρότητα απέναντι σε μια άλλη ομάδα, όπως για παράδειγμα τους Ασιάτες ή τους Ισπανούς μετανάστες που είναι νεοφερμένοι στη χώρα.

3. ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ

Στη βιολογική σφαίρα, η ωρίμανση είναι μια διεργασία μέσα από την οποία αναπτύσσεται ο ζωντανός οργανισμός. Στην ψυχολογική σφαίρα, η ωρίμανση μπορεί να οριστεί ως μια εξελικτική διεργασία μέσα από την οποία τα άτομα αποχωρίζονται ψυχολογικά από τις οικογένειες καταγωγής τους, ενώ παραμένουν σε σχετικά στενή επαφή μαζί τους, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο μια κατάσταση σχετικής διαφοροποίησης, αυτονομίας και αυθύπαρκτης ατομικότητας.

Αρκετοί θεωρητικοί ασχολήθηκαν με αυτό το θέμα όπως ο Bowen (1978), η Mahler (1986), ο Winnicott (1965), ο Stern (1985). Παρότι έχουν διατυπωθεί διάφορες θεωρίες για τα στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου, δεν έχει διατυπωθεί καμιά θεωρία που να προσδιορίζει την προκατάληψη ως ένα φαινόμενο το οποίο συνδέεται με αυτή καθαυτή την ανάπτυξη. Ποικίλες θεωρίες χρησιμοποιήθηκαν για να διερευνηθεί αυτή η δυναμική. Μεταξύ αυτών των θεωριών είναι και εκείνη της Mahler για τον αποχωρισμό και την αυθύπαρκτη ατομικότητα, του Bowen για την αυτοδιαφοροποίηση του εαυτού και του Stern για τους τομείς ψυχολογικής ανάπτυξης.

3α. ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ BOWEN

Ο Bowen ανέπτυξε δύο θεωρίες: τις *διεργασίες αυτοδιαφοροποίησης του εαυτού* και την *οικογενειακή προβολή*. Για τον Bowen η ψυχολογική ωρίμανση εξαρτάται από μια διεργασία διαμέσου της οποίας τα άτομα εσωτερικεύουν σημαντικές επιρροές τόσο από τις εμπειρίες του παρόντος, όσο και του παρελθόντος οι οποίες περιλαμβάνουν διαγενεολογικές, βιολογικές και ψυχολογικές σχέσεις. Ορίζει την διάχυση ως μια κατάσταση εξαρτημένης συμπεριφοράς στην οποία τα όρια του εαυτού είναι εύθραυστα ή ακόμη και απροσδιόριστα. Κατ' εκείνον όσο περισσότερη διάχυση υπάρχει στις σχέσεις ενός ανθρώπου, τόσο λιγότερο είναι διαφοροποιημένο το εγώ του. Ορίζει επίσης την «αυθύπαρκτη ατομικότητα» ως τη διεργασία εκείνη μέσα από την οποία οι άνθρωποι αναπτύσσουν την αίσθηση ότι είναι ξεχωριστές οντότητες μέσα στο ρυθμιστικό τους περιβάλλον. Η έννοια «αυτοδιαφοροποίηση» του Bowen περικλείει το άτομο, την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα. Ένας άνθρωπος είναι διαφοροποιημένος όταν αναπτύσσει μια μοναδική αίσθηση του εαυτού του ή της ατομικότητάς του αντιστρόφως ανάλογη προς την κατάσταση

της διάχυσης, ενώ ταυτόχρονα ο άνθρωπος παραμένει σε συναισθηματική επαφή με το περιβάλλον του.

Αυτή η πορεία διαφοροποίησης δεν έχει καμία σχέση με την ευφυΐα ή τη νοημοσύνη γενικότερα, ούτε με την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση του ανθρώπου. Ανέπτυξε λοιπόν μια θεωρητική κλίμακα διαφοροποίησης του Εγώ, η οποία κυμαίνεται από το πιο χαμηλό επίπεδο αυτοδιαφοροποίησης, το μηδέν (0), το οποίο αναφέρεται στην γέννηση και σηματοδοτεί μια κατάσταση απόλυτης διάχυσης, έως το εκατό (100), το οποίο είναι θεωρητικά και το υψηλότερο επίπεδο αυτοδιαφοροποίησης. Ο βαθμός 100 αποτελεί ανέφικτο επίπεδο. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν βαθμούς αυτοδιαφοροποίησης από 60 και κάτω. Ο Bowen σημειώνει πως υπάρχουν άνθρωποι που βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα στην κλίμακα αυτοδιαφοροποίησης, των οποίων η συμπεριφορά παρουσιάζει ακαμψία. Παρ' όλα αυτά είναι ικανοί να διατηρούν την ζωή τους σε συναισθηματική ισορροπία και δεν παρουσιάζουν κανένα σύμπτωμα. Από την άλλη πλευρά όμως, υπάρχουν άτομα που βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα και παρουσιάζουν συμπτώματα όταν βρίσκονται κάτω από εντάσεις ή πιέσεις για παράδειγμα γίνονται πιο δύσκαμπτοι, φοβισμένοι, ανήσυχοι. Ο Bowen αναφέρει πως τα συμπτώματα αυτά έχουν συνδεθεί με την προκατάληψη.

Κατά την διαδικασία τώρα της «προβολής μέσα στην οικογένεια ή κάποιο παιδί ή μέλος της οικογένειας γίνεται ο αποδιοπομπαίος τράγος. Το συγκεκριμένο πρόσωπο αναπτύσσει έναν ρευστό «ψευδό-εαυτό» και μετατοπίζεται ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες της οικογένειάς του. Έτσι του εν λόγω πρόσωπο επιχειρώντας να γίνει αποδεκτό από την οικογένεια του και προσπαθώντας να την διευκολύνει χαρακτηρίζεται ως «διαπραγματεύσιμο».

Η ύπαρξη του «ψευδο-εαυτού», κάτω από έντονη συναισθηματική φόρτιση σε ένα άτομο μπορεί να το οδηγήσουν να ανταποκριθεί περισσότερο στις προσδοκίες του συστήματος της

οικογένειας του παρά να δράσει σκεπτόμενος ανεξάρτητα με βάση τις αξίες, τα αισθήματα και την εμπειρία του. Έτσι ο «ψευδο-εαυτός» είναι ευαίσθητος σε αντιλήψεις και προκαταλήψεις που ορίζουν τι είναι αποδεκτό και αξιαγάπητο από την οικογένεια του, υιοθετώντας ουσιαστικά τις πεποιθήσεις των άλλων.

3β. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ MAHLER

Η Mahler στην θεωρία της αναγνωρίζει την σχέση ανάμεσα στην διαδικασία αποχωρισμού και στη διεργασία δημιουργίας αυθύπαρκτης ατομικότητας. Μελέτησε υγιή βρέφη ηλικίας τεσσάρων έως τριάντα έξι μηνών και εντόπισε τέσσερις υποδιαιρέσεις:

1. Τη διαφοροποίηση.
2. Την πρακτική εξάσκηση.
3. Την προσέγγιση.
4. Την παγίωση της ατομικότητας και την απαρχή της σταθερότητας του συναισθηματικού αντικειμένου.

3γ. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Το βρέφος μεταξύ τεσσάρων και επτά μηνών αναπτύσσει μια συμβιωτική κατάσταση στην φαντασίωσή του, μια ευαίσθητη θέση κατά την οποία ο αποχωρισμός από την μητέρα απειλεί την ύπαρξή του, το οποίο αποκαλείται φόβος της διάσπασης του εαυτού.

Η Mahler τονίζει πως το χαμόγελο του παιδιού είναι αυτό που υποδηλώνει την ικανότητα αναγνώρισης από το βρέφος προς την μητέρα του και προς τους άλλους. Η αρέσκεια και η δυσαρέσκειά του γίνεται έκδηλη μέσα από ορισμένα μηνύματα, με εκφράσεις προσώπου και ήχους. Μηνύματα μπορεί να είναι το χαμόγελό του, το γουργούρισμά

του που εκφράζει αποδοχή του περιβάλλοντός του, το συνοφρύωμα του ή ακόμη και τα ξεφωνητά του.

Κατά την Mahler μια απότομη αποκοπή από την μητέρα θα ήταν δυνατόν να καθλώσει ολόκληρη την ανάπτυξη. Αυτή η αποτυχία δεσμού- σχέσης είναι δυνατόν να εκδηλωθεί στο μέλλον με υπερβολικούς φόβους για οποιαδήποτε διαφοροποίηση και αλλαγή. Έτσι το πόσο δένεται το παιδί ή όχι με την μητέρα του αποτελεί την βάση για την άρση προκαταλήψεων.

3δ. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗ

Τα βρέφη ανάμεσα στους επτά με δεκαοχτώ μήνες κάνουν προσπάθειες για σωματικό αποχωρισμό. Παράλληλα όμως παραμένουν εξαρτημένα από την μητέρα τους αναζητώντας το στήριγμα και την ενθάρρυνσή της.

Σε αυτό το στάδιο το βρέφος έχει ανάγκη να εξερευνήσει τον κόσμο, έχοντας την αίσθηση ότι η μητέρα του το στηρίζει στα πρώτα αυτά βήματά του. Η θετική αυτοεκτίμηση και η άνεση απέναντι στο άμεσο περιβάλλον ενθαρρύνουν την αποδοχή των διαφορών από τους άλλους και προφυλάσσουν από την ακαμψία που πιθανόν προκύπτει από φόβο ή και από αγωνία για το άγνωστο.

Εάν το βρέφος δεν αισθανθεί την πληρότητα της αγάπης και επιδοκimasίας από την μητέρα του, τότε η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού είναι δυνατόν να ανασταλεί. Η μητέρα ενδέχεται, θέλοντας να βιώνει την αγάπη της, να επιδιώξει να κρατά το νήπιο εξαρτημένο.

Υπάρχει σχέση μεταξύ της υπό αίρεση αγάπης, της έλλειψης αυτοεκτίμησης και της προκατάληψης. Ένας άνθρωπος ενδέχεται να δρα από φόβο και αγωνία έτσι ώστε να γίνει αποδεκτός από τους άλλους. Αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε στερεοτυπική συμπεριφορά. Τούτο θεωρείται ως αποτέλεσμα της αμυντικής προσπάθειας του

ατόμου να αισθανθεί άνετα με τον εαυτό του και τον κόσμο γύρω του, γινόμενο ένα με τη «σημαντική δυνατή μητέρα». Η αμυντική συμπεριφορά συνδέεται με την ανεπαρκή αυτοεκτίμηση, η οποία ενδεχομένως οδηγεί σε ανησυχία και φόβο για το άγνωστο. Στη συνέχεια οι φόβοι μπορεί να οδηγηθούν σε προκατάληψη.

3ε. ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Ανάμεσα στους δεκαπέντε και τριάντα μήνες τα βρέφη αναπτύσσουν τις πρωιμότερες μορφές ενσυναίσθησης. Σε αυτό το στάδιο εσωτερικεύουν μια θετική και συνολική αίσθηση του «αντικειμενικού» και «εαυτού». Οι επιθετικές προσπάθειες εναντίον των ατόμων που φροντίζουν το βρέφος δεν απειλούν την εσωτερικευμένη εικόνα του «εαυτού» αλλά μάλλον η εσωτερικευμένη εικόνα ενσωματώνεται σε έναν ολόκληρο, θετικό «εαυτό» και σε έναν ολοκληρωμένο θετικό «άλλον».

Όταν απουσιάζει το σταθερό και το αξιόπιστο, η «ενσυναίσθηση», η ικανότητα δηλαδή του ανθρώπου να βιώνει τα αισθήματα του άλλου, αλλά και παράλληλα τ δικά του αναπτύσσεται ανεπαρκώς. Οι άνθρωποι που έχουν ανεπαρκή ενσυναίσθηση δεν μπορούν να κατανοήσουν ότι οι άλλοι ενδέχεται να σκέπτονται διαφορετικά.

3ζ. ΠΑΓΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το παιδί ηλικίας άνω των τριάντα μηνών το οποίο έχει κατακτήσει τη σταθερότητα του αντικειμένου, είναι σε θέση να διατηρήσει μια νοητική εικόνα της μητέρας του όταν εκείνη απουσιάζει. Αυτή η νοητική εικόνα διευκολύνει τη διαδικασία ανάπτυξης μιας ξεχωριστής προσωπικότητας.

Η επιτυχία της φάσης εξαρτάται πάλι από την άνετη σχέση με την μητέρα. Εάν δεν έχουν προηγηθεί σοβαρά «τραύματα» θα επιτευχθεί η σταθερότητα του αντικειμένου. Τα άλυτα θέματα από προηγούμενα στάδια έχουν ως αποτέλεσμα την «αποτυχημένη σταθερότητα». Η κατάσταση αυτή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ικανότητα του παιδιού να ανεχθεί διαφορές και πολύ έντονα συναισθήματα, που μπορεί να οδηγήσουν σε ματαιώση ή απογοήτευση.

Εξαιτίας αυτών των καταστάσεων το παιδί θα είναι λιγότερο ικανό να «ανεχθεί» διαφορές στους άλλους, όπως στην εμφάνιση, σκέψη και δράση. Έτσι οι αντιδράσεις του απέναντί τους χαρακτηρίζονται από προκατάληψη και είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αντιμετωπισθούν.

3η. ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ STERN

Ο Stern κατά την εξελισσόμενη πορεία ανάπτυξης του βρέφους τονίζει περισσότερο την ικανότητα για σχέση παρά για αυθύπαρκτη προσωπικότητα. Υποστηρίζει ότι η πρωταρχική και κεντρική αίσθηση του εαυτού αναδύεται ως αποτέλεσμα της σχέσης με το «αυτορρυθμιζόμενο άλλο πρόσωπο», σε μια ομαλή, μη παθολογική διαδικασία.

Προσδιορίζει τέσσερις φάσεις ή τομείς ανάπτυξης, οι οποίοι αντιστοιχούν σε τέσσερις διαφορετικές αισθήσεις του αναπτυσσόμενου «εαυτού». Ο *αναδυόμενος εαυτός* (0-2 μηνών), ο *πυρήνας εαυτός* (2-7 μηνών), ο *υποκειμενικός εαυτός* (7-15 μηνών), και ο *λεκτικός εαυτός* (μετά τους 15 μήνες).

30i. Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

Από την ώρα της γέννησης τους τα βρέφη αντιλαμβάνονται άριστα όλα όσα συμβαίνουν γύρω τους. Η εμπειρία του βρέφους αυτή την περίοδο είναι πιο βασική, ανεπιτήδευτη και σφαιρική απ' ότι σε

μεταγενέστερα στάδια. Η αμυντική συμπεριφορά δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα. Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στο βρέφος και στην «πανταχού παρούσα» μητέρα ρυθμίζει την περιέργεια και την γνωστική επαφή του με το περιβάλλον.

Οι αντιδράσεις σ' αυτό το στάδιο παρουσιάζουν μια ομοιότητα με τη συμπεριφορά που αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της προκατάληψης: οι αντιδράσεις γενικεύονται και χαρακτηρίζονται από την χρήση στερεοτύπων.

3θii. Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΥΡΗΝΑ ΕΑΥΤΟΥ

Σε αυτή τη φάση σχηματίζονται νοητικές δομές στη μνήμη του βρέφους, οι οποίες σχετίζονται με τροφό-μητέρα. Εάν η μητέρα εκλαμβάνεται από το βρέφος ως ένα άτομο όπου αποδέχεται τους άλλους, αυτό θα εσωτερικευθεί και στον πυρήνα του εαυτού του βρέφους.

3θiii. Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

Η φάση αυτή χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη μιας διυποκειμενικής ικανότητας για σχέση, γεγονός που καθιστά δυνατή τη στενή ψυχολογική και σωματική σχέση.

Το κατά πόσο η ανάγκη αυτή για διυποκειμενικότητα ελαχιστοποιείται ή μεγιστοποιείται προσδιορίζεται από το είδος της κοινωνίας στην οποία αναπτύσσεται το παιδί.

Έτσι, το στάδιο της διυποκειμενικότητας, όπως και εκείνο της πρακτικής εξάσκησης της Mahler, είναι το στάδιο όπου η ευαισθησία ενός ανθρώπου απέναντι στο διαφορετικό ενισχύεται από περιβαλλοντικούς παράγοντες: είτε ενθαρρύνεται κανείς να διερευνήσει και να δεχθεί τις διαφορές, είτε μαθαίνει να τις αποφεύγει και να τις φοβάται. Οι συγκινησιακές εμπειρίες ενός παιδιού που εισέρχεται στην διυποκειμενική φάση

σημαδεύονται από μια διαδικασία γνωστή ως «συγκινησιακός συντονισμός». Όταν ο «αυτορυθμιζόμενος άλλος» αισθάνεται άγχος, θυμό ή χαρά, αυτό το συναίσθημα μεταφέρεται στο βρέφος. Μπορεί να μάθει να μεταφέρει άγχος, θυμό ή χαρά ως αποτέλεσμα της μίμησης της μητέρας. Συμπερασματικά ο συνδυασμός αυτός των εξωτερικών και εσωτερικών διαδικασιών καταλήγει σε άμεσα παρατηρήσιμες ασυνείδητα επίκτητες προκαταλήψεις, οι οποίες βασίζονται σε εξωτερική μίμηση ή σε πιο διακριτικό συναισθηματικό συντονισμό.

30iv. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

Στη διάρκεια αυτής της φάσης το βρέφος αναπτύσσει την ικανότητα για «συμβολική σκέψη» ή αναβληθείσα μνήμη». Η βάση αυτού έγκειται στην ικανότητα του βρέφους να αποθηκεύει και να ανακαλεί καταστάσεις, συμπεριφορές και γεγονότα στην μακροπρόθεσμη μνήμη χρησιμοποιώντας εξωτερικές νύξεις. Η ανάπτυξη της ικανότητας της φαντασίας επιτρέπει στο βρέφος να μιμείται τους άλλους. Υπάρχουν τρεις σημαντικές συνέπειες αυτής της ικανότητας του βρέφους: 1) η ιδιότητα να καθιστά τον εαυτό του αντικείμενο στοχασμού, 2) η ιδιότητα να εμπλέκεται σε συμβολική δράση, όπως π.χ. στο παιχνίδι, 3) η απόκτηση γλωσσικής ικανότητας. Αυτές οι εξελίξεις καθιστούν το βρέφος ικανό να διαπραγματευθεί το νόημα που μοιράζεται με άλλους για την προσωπική γνώση.

Αυτές οι πρόσφατα απαιτημένες δεξιότητες καθιστούν τα παιδιά ικανά να αναπαριστούν τη σύνδεσή τους με το «αυτορυθμιζόμενο άλλο πρόσωπο», μια και η συμπεριφορά των παιδιών βασίζεται σε αυτό που νομίζουν ότι θα έκανε ο «αυτορυθμιζόμενος άλλος» σε μια παρόμοια περίσταση. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι εξελίξεις σε αυτή τη φάση διευκολύνουν την εμφάνιση προκατειλημμένων στάσεων μέσα από την ταύτιση με το «αυτορυθμιζόμενο πρόσωπο».

Η ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε αυτό το στάδιο. Η γλώσσα ενώνει γονέα και παιδί τόσο συμβολικά όσο και νοηματικά. Τα παιδιά μέσα από αυτήν συνειδητοποιούν ότι και άλλοι έχουν βιώσει παρόμοιες εμπειρίες με τις δικές τους. Έτσι το παιδί

ερμηνεύει τον κόσμο σε αφαιρετικό επίπεδο. Επομένως όταν το παιδί νιώθει ότι έχει ζήσει παρόμοια γεγονότα και υπάρχει μια προδιάθεση βασισμένη σε πληροφορίες που του έχουν μεταβιβαστεί, αυτό το στοιχείο του «προδικάζει», θεωρείται θεμελιώδες στοιχείο προκατάληψης.

Ακόμη, η αρχή της συμβολικής σκέψης φέρνει στην επιφάνεια θέματα σχετικά με την προκατάληψη. Η συμβολική σκέψη δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να υπερβαίνει και να αποφεύγει την πραγματικότητα, να κρύβει τα αισθήματά του. Έτσι, δημιουργείται σύγχυση στα παιδιά που δυσπιστούν απέναντι στην δική τους αντιληπτική ικανότητα, ή να αποκρύπτουν τα πραγματικά τους αισθήματα και απλώς «να συμφωνούν με τους άλλους για να τα πηγαίνουν καλά μαζί τους».

4. Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗΣ

Ο ψυχίατρος και καθηγητής ψυχανάλυσης του Πανεπιστημίου Θράκης, Νίκος Τζαβάρας (1995), σε μια προσπάθειά του να εξηγήσει την προκατειλημμένη συμπεριφορά απέναντι στο ξένο στοιχείο, επιχειρεί μια σύντομη αναφορά στις τελευταίες δεκαετίες, όπου ψυχίατροι και ψυχαναλυτές αντιμετώπισαν σ' ένα πλήθος κλινικών και εξωτερικών ιατρείων των περισσότερων ευρωπαϊκών κρατών ξενόγλωσσους ασθενείς. Παράλληλα ήταν πολλές φορές, μάρτυρες της συνύπαρξης των ξένων ψυχοπαθών από ποικιλόμορφους πολιτισμικούς κύκλους με πασχόντες του ιθαγενούς πληθυσμού. Το ίδιο χρονικό διάστημα ένας μεγάλος αριθμός ατόμων αναλύθηκε από ψυχαναλυτές που είχαν μια άλλη μητρική γλώσσα. Έτσι οι κλινικές εμπειρίες που διαθέτουμε γύρω από τη διαπλοκή (interactions) ενσυνείδητων και ασυνείδητων συγκινησιακών αντιδράσεων ανάμεσα σε εκπροσώπους διαφορετικών πολιτισμικών παραδόσεων είναι πολυάριθμες και επιτρέπουν την αξιοποίησή τους για την κατανόηση

τόσο της συγκρότησης των προκαταλήψεων όσο και των υποκειμενικών διαφορών.

Ο Freud που προερχόταν από τον κατ' εξοχήν λαό της διασποράς, τον εβραϊκό, του οποίου η ιδιότυπη ιστορική μοίρα τον υποχρέωσε να εμφανίζεται εντός των εθνικών ενοτήτων, υπό τη μορφή μειονοτήτων, διατύπωσε τις απόψεις του, επιδιώκοντας τον επαναπροσδιορισμό και τη ριζοτομική επαναπροσέγγιση της συλλογικής έκφρασης της επιθετικότητας συνδέοντάς της άρρηκτα με την προκατάληψη. Έτσι, το 1930, στην πραγματεία του που τιτλοφορεί: «Δυσφορία εντός του Πολιτισμού», ο Freud παρατηρεί πως για να επικρατήσει η αγάπη ανάμεσα στα άτομα ενός κοινωνικού συνόλου οφείλουν ν' αποκλειστούν ορισμένα άλλα, ώστε η αναπόδραστη εκδήλωση της επιθετικότητας να διαθέτει ως στόχο τους αποκλεισμένους. «Είναι προφανές πως συσχετισμός και αλληλοπροσδιορισμός της αγάπης που κατευθύνεται προς συνυπάρχοντα άτομα και του απορριπτικού παραγκωνισμού ή της απόκρουσης μιας ομάδας που αντιπαράτίθεται, εδράζεται στην αποδοχή της αναπόφευκτης επιρροής των κοινωνικών φαινομένων από την ενορμηντική φύση του ανθρώπου. Έτσι θίγεται η αφέλεια ενός ανθρωπιστικού αιτήματος που αγνοεί ότι δεν μπορεί παρά να συνοδεύεται από την αντιστροφή του για να επικρατήσει μερικώς. (Νίκος Τζαβάρας, 1995, σελ. 62).

Στο ίδιο πλαίσιο, ο ιδρυτής της ψυχανάλυσης χρησιμοποιεί την έννοια του «Ναρκισσισμού των Μικρών Διαφορών», αναφερόμενος στην έχθρα και στους χλευασμούς που διακρίνουν ιδιαιτέρως τις σχέσεις των γειτονικών λαών ή κοινοτήτων – Ισπανών και Πορτογάλων, Βορείων και Νοτίων Γερμανών, Άγγλων και Σκώτων κ.λ.π. Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η ικανοποίηση της ενόρμησης της επιθετικότητας και η επιβεβαίωση της ναρκισσιστικής υπεροχής μιας ομάδας που επανασυγκροτείται ως σύνολο, αποφεύγοντας την ανάδυση υποκειμενικότερων ή ατομικότερων διαφορών στο ίδιο της το

εσωτερικό πλαίσιο γιατί οι διαφορές ορίζονται πια χάρη στη σύγκρουση με τους διακριτούς. Κάτω όμως από ορισμένες ιστορικές προϋποθέσεις, ο άλλοτε «αβλαβής» χαρακτήρας της, θα προξενήσει τη βίαιη απελευθέρωση του μίσους που έχει προσδεθεί σ' εκείνους που δεν περιλαμβάνονται στην αγαπώμενη κοινότητα για να συσκοτιστούν και να μεταβληθούν σε αντικείμενο άρνησης, οι ενδογενείς συγκρούσεις-ιδίως όταν επιτείνονται σε περιόδους κρίσης. Δυσμενείς ιστορικές καταστάσεις κατά τις οποίες δεν επαρκούν τα εργαλεία της ορθολογικής εκτίμησης για να εκτιμήσουν τα μέλη μιας κοινωνίας, την προέλευση της ιστορικής απειλής, μπορούν να οδηγήσουν στην επιλογή ή φανατική υιοθέτηση των ευκολότερων εξηγήσεων. Μία απ' αυτές, τονίζει ο Τζαβάρας (1995) είναι εκείνη που αντικαθιστά, τον δημόσιο δημοκρατικό διάλογο με τον εκδαιμονισμό των ξένων και μ' ένα πλέγμα παρανοϊκών υποψιών έτσι ώστε να εξασφαλιστούν οι εκλογικεύουσες συνθηματολογίες, παράλληλα με τη διοχέτευση των επιθετικών ενορμήσεων προς τα έξω.

Η πιο «διάσημη» μορφή προκατάληψης, φαίνεται να είναι η αντισημιτική προκατάληψη. Πολλές από τις κλινικές παρατηρήσεις αλλά και τις εμπειρίες που προέρχονται από πρόσφατα πολιτικά γεγονότα-όπως από το χώρο της πρώην Ανατολικής Γερμανίας- φαίνεται να επαληθεύσουν την υπόθεση- που επαναληπτικώς έχει διατυπωθεί έμμεσα ή άμεσα – ότι η αντισημιτική προκατάληψη προϋπάρχει λανθάνουσα και ελλοχεύουσα και είναι μια μήτρα παραγωγής ή συνδιαμόρφωσης πρόσθετων προκαταλήψεων οι οποίες σχετίζονται με τους ξένους, λ.χ. με τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς.

Μια από τις προεκτάσεις του ρατσισμού – η παραμορφωτική τυποποίηση – που συρρικνώνει τα υποκειμενικά στοιχεία, ταυτόχρονα αναδεικνύει την οργανωτική βιολογική υπόσταση του ξένου και δημιουργεί κατά έναν παράδοχο τρόπο μια αισθησιακή εγγύτητα. Έτσι εκφράζεται μια από τις πολλαπλές όψεις της αμφιροπίας απέναντι στους ξένους ή τους Εβραίους που εισβάλλουν στον κόσμο των φαντασιώσεων ως

ελκυστικά σεξουαλικά αντικείμενα ενώ απειλούν ταυτόχρονα την ηθική καθαρότητα ή, για να χρησιμοποιηθεί μια διαφορετική ορολογία, «προσκρούουν στα πιο ανώριμα, σαδιστικά, τιμωρητικά τμήματα του Υπερ- Εγώ». (Τζαβάρας, 1995, σελ. 64).

Τις τελευταίες δεκαετίες, η σύγχρονη κλινική ψυχανάλυση αξιοποίησε, για την κατανόηση ανάλογων ψυχικών αντιδράσεων με τις οποίες συμφύρονται αρχαϊκά αναπτυξιακά στάδια του παιδιού, δηλαδή πρώιμες βαθμίδες της ψυχοσεξουαλικής εξέλιξης, κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του ατόμου, ορισμένους αμυντικούς μηχανισμούς από τους οποίους θα σχολιαστούν σύντομα οι τρεις:

4α. Η ΠΡΩΤΟΓΟΝΗ ΕΞΙΔΑΝΙΚΕΥΣΗ

Που αφορά στην εξελικτική φάση κατά την οποία το παιδί, χάνοντας τη δική του αίσθηση παντοδυναμίας και παντοκρατορίας, εξιδανικεύει τα γονεϊκά πρότυπα ή υποκατάστατά τους που δεν έχουν αποκτήσει εντούτοις τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ενός αντικειμένου. Παραμένουν δηλαδή τρόπου τινά «ξένα», χαρακτηριζόμενα μόνο από την παντοδυναμία τους, κάτι που αναλογεί στη «δαιμονοποίηση» των μελών των μειονοτήτων, αλλά και ενός ηγέτη μαζών.

4β. Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΑΣΗΣ (Splitting)

Με τον οποίο διατηρούνται πολωμένες οι καλές και οι κακές πλευρές ενός αντικειμένου. Όταν δηλαδή το παιδί αδυνατεί να συνθέσει- υπό το κράτος σφοδρών ενορμητικών τάσεων και απογοητεύσεων – Τις αντιθετικές όψεις της μητέρας ή του πατέρα και αντιδρά, με καταστροφική οργή αν ματαιωθούν οι επιθυμίες του. Ένας μηχανισμός που επιβάλλεται κατά την επαναφορά στην συνείδηση του απωθημένου μέρους της προκατάληψης.

4γ. Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΒΟΛΙΚΗ ΤΑΥΤΙΣΗ

Που σημαίνει ότι το άτομο προβάλλει στους άλλους δικές του συγκινήσεις ή παραστάσεις με τις οποίες μπορεί να ταυτιστεί εκ των υστέρων. Ένας μηχανισμός που όταν επικυριαρχήσει αποκλείει τη συγκρότηση, τη σύσταση και διαφοροποίηση του αντικειμένου έναντι του υποκειμένου.

Οι ίδιες κατηγορίες, οι ίδιοι μηχανισμοί άμυνας, χρησιμοποιήθηκαν κατά την ερμηνεία των μαζικών φαινομένων. Ο Freud, έγραψε το 1921, ένα εξαιρετικής σημασίας πολιτικό κείμενο, την «ψυχολογία των Μαζών και την Ανάλυση του Εγώ», διαπιστώνοντας ένα μεγάλο, κενό στον ευρωπαϊκό πολιτικό διάλογο που περιστρεφόταν την εποχή εκείνη μονομερώς γύρω από τα οικονομικά, ταξικά ή ιστορικά αίτια που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μεταβολές στη συμπεριφορά των πολιτών. Αντιθέτως, στο εν λόγω δοκίμιο, ο Freud αγνοεί τις καθιερωμένες ερμηνευτικές ιδεολογίες για να περιγράψει την παλινδρόμηση των μαζών.- Ένα φαινόμενο πολλαπλός επανερχόμενο- μέσω αρχαϊκών μηχανισμών, άμυνας που αναβιώνουν κάτω από ορισμένες συνθήκες και επιβάλουν την αποδοχή του ενός Ηγέτη (Fuehrer). Η παλινδρόμηση της ανθρώπινης μάζας εξαλείφει τις ιδιαιτερότητες της υποκειμενικότητας και μετατρέπει σε πολλοστημόρια τα άτομα που προβάλλουν ένα κοινό ιδεώδες του. Εγώ στον Αρχηγό που τις χειραγωγεί.

Η ολοσχερής εξαφάνιση των διαφορών ευνοεί την αποβολή κάθε διαφοράς, όπως και η επίκληση των προκαταλήψεων κατά των ξένων υποβοηθεί τη συγχωνευτική παλινδρόμησης (populism). Η διαπλοκή της «αρχής» του Ηγέτη (φύρερ) με την προκατάληψη, επισημαίνεται από την πλήρη ευθυγράμμιση των συνειδησιακά πανομοιότυπων μελών μιας μάζας που επιδιώκουν την κάθαρσή τους μέσω της ταύτισης με τον ολοκληρωτικό καθοδηγητή τους.

Ο Νίκος Τζαβάρας (1995), προσθέτει ότι η προκατάληψη απέναντι στον ξένο καθορίζεται από μια ισχυρότατη αμφιρροπία όπως προδίδει η αρνητική ή θετική εξιδανίκευσή του. Σε περιόδους ομαλότητας ένα από τα δύο μέρη που την συνθέτουν, το καταστροφικό, παραμένει απωθημένο στο ασυνείδητο και αποτελεί ένα απόθεμα (reservoir) δυνατών αντιδράσεων.

Όταν ειδικές οικονομικές, κοινωνικές συνθήκες αδυνατίζουν την ισχύ της συνείδησης και του Εγώ, τότε διευκολύνεται η παλινδρόμηση σε παρωχημένες εξελικτικές βαθμίδες της παιδικής ηλικίας, και η επανεργοποίηση των αρχαϊκών μηχανισμών άμυνας. Η διαφοροποιημένη ερμηνεία αντικαθίσταται από τις απλουστεύσεις των προκαταλήψεων. Είναι η στιγμή που ο ξένος μεταβάλλεται εύκολα στον αποδιοπομπαίο τράγο.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Θα ήταν σκόπιμο προτού καταλήξουμε να ορίσουμε την ξενοφοβία, να αναφερθούμε γενικά στις φοβίες και εν συνεχεία να επεκτείνουμε τη σκέψη μας.

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

- ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΦΟΒΙΑ ;

“ Η αδικαιολόγητη ψυχαναγκαστική και αγχώδης κατάσταση των ατόμων κάτω από ορισμένες συνθήκες. Οι κυριότερες μορφές της φοβίας είναι η «απλή» κατά την οποία οι πάσχοντες φοβούνται ένα συγκεκριμένο αντικείμενο ή μια συγκεκριμένη κατάσταση και η «κοινωνική» φοβία, κατά την οποία οι πάσχοντες προβληματίζονται σχετικά με τη συμπεριφορά τους ενώπιον των άλλων..”

(Γενική Εγκυκλοπαίδεια Σύγχρονων Γνώσεων – ΥΔΡΙΑ ,1992)

2. ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΦΟΒΙΕΣ

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι φοβίες διαμορφώνονται ως αποτέλεσμα των κοινωνικών αλλαγών και μεταβάλλονται όπως οι επιταγές της μόδας. Ιδιαίτερη έξαρση παρουσιάζει συγκεκριμένα η αγοραφοβία.

Σχετίζεται με μια βαθιά και αναίτια ανησυχία του ατόμου που βρίσκεται σε ανοιχτό χώρο ή πολυσύχναστους δρόμους. Η αιτία της αγοραφοβίας βρίσκεται στο γεγονός ότι το άτομο ανακατεύεται στο πλήθος

από νεαρή ηλικία, με αποτέλεσμα αργότερα να κυριεύεται από τον φόβο ότι θα μείνει μόνο του.

Σε έξαρση επίσης βρίσκονται και οι λεγόμενες πολιτιστικές φοβίες όπως η ομοφοβία, ο φόβος προς τους ομοφυλόφιλους, αλλά και η ξενοφοβία.

ΦΟΒΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ DNA

Μερικές από τις φοβίες οι οποίες υπάρχουν, πιθανότατα έχουν περάσει στο DNA μας, γι' αυτό και θεωρούνται πανανθρώπινες. Κάποιες από αυτές, όπως η αιματοφοβία και η αραχνοφοβία παραμένουν αναλλοίωτες στο πέρασμα των αιώνων και βάση ερευνών έχουν γενετική βάση. Κατ' επέκταση η υσφοβία και η σκοτοφοβία είναι καταγεγραμμένες στο DNA μας. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια βρέθηκε το γονίδιο της φοβίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι βρέθηκε λύση για το μυστήριο του φόβου. Ειδικοί υποστηρίζουν ότι στο μηχανισμό των φοβιών, ενέχονται περισσότερα του ενός γονιδίου.

ΦΟΒΙΕΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Υπάρχουν ενδείξεις για τις φοβίες σχετικά με την κληρονομικότητα. Όταν ένα από τα δίδυμα αδέρφια υποφέρει από συγκεκριμένη φοβία, στο 40% των περιπτώσεων συμβαίνει το ίδιο και στον αδελφό του. Από την άλλη, πολλοί είναι οι γενετικοί ψυχολόγοι οι οποίοι αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό τη γενετική υπόθεση και αντιτείνουν ότι οι φοβίες μαθαίνονται.

Όταν ο πατέρας ή η μητέρα αντιμετωπίζουν με φόβο ορισμένες καταστάσεις είναι φυσικό και τα παιδιά τους να διαμορφώνουν τοιουτοτρόπως τις μελλοντικές τους φοβίες. Οι θεωρίες ως προς την εξήγηση της φοβικής συμπεριφοράς ποικίλλουν. Ο Ζίγκμουντ Φρουντ θεωρούσε ότι φοβία είναι μια στρατηγική της ψυχής που σαν στόχο έχει να μετατοπίσει το εσωτερικό άγχος που βασανίζει κάποιον, σε ένα εξωτερικό

αντικείμενο, αναγνωρίσιμο και ελέγξιμο. Για να μπορέσουμε να καταλάβουμε το μηχανισμό που οδηγεί στην εκδήλωση αυτού του συναισθήματος, πρέπει να δούμε που αναπτύσσεται.

Οι φοβίες γεννιούνται σε μια παλιά περιοχή του εγκεφάλου, που ονομάζεται παραμεταιχμιακή. Είναι η ίδια που ρυθμίζει αντιδράσεις μας, όπως η σεξουαλική επιθυμία. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι φοβίες ήταν εξαιρετικά σημαντικές για τον άνθρωπο, γι'αυτό η εξέλιξη δεν τις εξαφάνισε. Ο φόβος επιταχύνει τους καρδιακούς παλμούς και την αναπνοή και αυξάνει την επαγρύπνηση. Με άλλα λόγια ετοιμάζει το σώμα για φυγή. Οι φοβίες διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: ο φόβος για τα έντομα, το ύψος, το σκοτάδι, το αίμα, τις πληγές και τέλος, οι κρίσεις πανικού απέναντι σε επικίνδυνες συνθήκες όπως η παγίδευση - κλειστοφοβία- ήταν δικαιολογημένες για τους προγόνους μας. Όχι όμως και σήμερα.

Κατόπιν της αναφοράς μας γενικά για τον «φοβίες», μπορούμε να αναφερθούμε στον πιο εξειδικευμένο όρο «ξενοφοβία». Θα ήταν σκόπιμο αρχικά να ορίσουμε:

ΟΡΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΥ

«Η λέξη "ξένος" συγγενεύει με τη λέξη "παράξενος" που σημαίνει κάτι το διαφορετικό, το αλλιώτικο. Σημαίνει τον άνθρωπο που δεν είναι της οικογένειας, που δεν ανήκει στην κάστα ή στην φυλή. Είναι κάποιος που έρχεται από μια άλλη χώρα, κοντινή ή μακρινή, μερικές φορές ακόμα και από μια άλλη πόλη ή από ένα άλλο χωριό.» (Tahar Ben Jelloun, 1998, σελ.22)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Από την λέξη «ξένος» προέρχεται και η λέξη «ξενοφοβία» που σημαίνει εχθρότητα για τους ξένους, για όποιον έρχεται από το εξωτερικό.

Η λέξη «παράξενος» σημαίνει κάτι το εξαιρετικό, το πολύ διαφορετικό από αυτό που είμαστε συνηθισμένοι να βλέπουμε. Συνώνυμη είναι και η λέξη «αλλόκοτος».

ΟΡΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ (σύμφωνα με τον Ευριγένη)

«Σύμφωνα με τον Ευρυγένη, η ξενοφοβία είναι αίσθημα. Είναι μια λανθάνουσα "μνησικακία", μια στάση που προηγείται του ρατσισμού, η οποία μπορεί να του προετοιμάσει το έδαφος, αλλά αυτή καθ' αυτή, δεν εμπίπτει στο πεδίο του δίκαιου και μπορεί να κατασταλεί από νομικούς μηχανισμούς.» (Ευριγένης, 1987, σελ. 118)

3. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

3α. Η ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ξενοφοβία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ευρώπη. Σε όλες τις χώρες με εξαίρεση το Μεξικό, οι μετανάστες αναλαμβάνουν να κάνουν δουλειές με τις οποίες δεν ασχολούνται οι ντόπιοι. Στις περισσότερες χώρες εξάλλου, εκτός

απ' τη Γερμανία και την Ιαπωνία, τα δυο τρίτα πιστεύουν ότι είναι θετικό οι χώρες να έχουν ποικιλία θρησκειών, σπεύδουν όμως στην συνέχεια υπέρ της ομοιογένειας του πολιτισμού των κατοίκων της ίδιας χώρας. Οι Γερμανοί, οι Γάλλοι και οι Βρετανοί θεωρούν ότι η μετανάστευση είχε αρνητική επίδραση στην ιστορία της χώρας. Μια εικόνα πολύ διαφορετική από τον Καναδά όπου τα τρία τέταρτα του πληθυσμού βλέπουν με καλό μάτι τη συνδρομή των ξένων στον πολιτισμό της χώρας.

Στη Βρετανία αναμένεται μαζική εισροή μεταναστών από τις νεοενταχθείσες χώρες στην Ε.Ε, το ζήτημα της μετανάστευσης κυριαρχεί

στην Γαλλία όπου διαμένει πολυπληθής μουσουλμανική μειονότητα και θεωρείται από την πλειοψηφία ότι είναι καλύτερο για μια χώρα να διατηρούνται οι παραδόσεις των κατοίκων της. Εξίσου κατηγορηματικοί είναι και οι Μεξικάνοι, το 70% των οποίων υιοθετεί την πρόταση. Η πλέον ανεκτική χώρα με τη μακρά παράδοση υποδοχής μεταναστών είναι οι Η.Π.Α. Μόλις το 25% εκτιμούν κρίνουν σημαντικό να έχουν κοινές αξίες. Τέλος σημάδια ρατσισμού αρχίζει να παρουσιάζει η Ισπανία, χώρα με την ταχύτερη αύξηση της εισροής μεταναστών.

3β. ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Η οικονομική κρίση από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, οδήγησε στην κατάργηση της ειρηνικής συνύπαρξης μεταναστών και ντόπιου πληθυσμού στις χώρες υποδοχής της μετανάστευσης. Η παρουσία των μεταναστών αποτελεί πλέον σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όχι μόνον σε αυτές όπως δείχνει το παράδειγμα της Αυστρίας, της Ελβετίας κλπ, αντικείμενο κοινωνικών αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θορυβημένο από την εμφάνιση οργανωμένης βίας σε βάρος των μεταναστών, εισήγαγε το 1985 το θεσμό των τακτικών δημοσκοπήσεων όσον αφορά στην εξέλιξη της ξενοφοβίας στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας δημοσκόπησης την άνοιξη του 1992, το 50% των Ευρωπαίων συντάσσονται με την άποψη ότι ο αριθμός των μεταναστών που δεν είναι υπήκοοι χώρας-μέλους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ζουν σε αυτήν είναι "υπερβολικά μεγάλος", το 35% είναι της γνώμης ότι πολύ μετανάστες είναι "αρκετοί αλλά όχι πάρα πολύ" και μόλις το 9% πιστεύει ότι "δεν είναι πολλοί". Ιδιαίτερα υψηλό είναι τον ποσοστό στις παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών και συγκεκριμένα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας(55%), το Βέλγιο(53%), τη Γαλλία(52%) και την Αγγλία (50%). Εντύπωση προκαλεί το υψηλό ποσοστό της Ιταλίας(65%), η οποία ως

γνωστών δεν ανήκει στις χώρες υποδοχής της παραδοσιακής μετανάστευσης. Η στάση των Ιταλών φαίνεται να επηρεάστηκε από την άφιξη εκατοντάδων χιλιάδων οικονομικών προσφύγων από την Αλβανία. Το ίδιο ισχύει και για την Ελλάδα.

Το ποσοστό αυτών που θεωρούν ότι ο αριθμός των ξένων που ζουν στη χώρα είναι υπερβολικά μεγάλος αυξήθηκε από 29%, σύμφωνα με τα αποτελέσματα δημοσκόπησης του 1989, σε 45% την άνοιξη του 1992.

Η καταγωγή των ατόμων που έρχονται στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για να εργαστούν, δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται από τους Ευρωπαίους πολίτες. Συνεπώς το 15% των ερωτηθέντων είναι διατεθειμένοι να δεχθούν μετανάστες από χώρες νότια της Μεσογείου χωρίς περιορισμούς, το 56% με περιορισμούς και το 25% δεν τους δέχονται καθόλου. Τα ποσοστά που αφορούν μετανάστες προερχόμενους από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης είναι αντιστοίχως 14%, 59% και 23%. Από τα αποτελέσματα είναι ευδιάκριτο το γεγονός ότι οι μετανάστες είναι δεκτοί σε μια ξένη χώρα υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τις οποίες θέλει η κάθε χώρα ξεχωριστά.

Από την άλλη πλευρά τωρα,η κατηγορία των μεταναστών που καταφεύγει σε χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζητώντας πολιτικό άσυλο, παρουσιάζει παρόμοια αποτελέσματα, από τους ερωτηθέντες. Το 23% των ερωτηθέντων θα δέχονταν να εργαστούν μετανάστες στην χώρα τους χωρίς περιορισμούς, το 50% με περιορισμούς και το 21% δεν θα τους δέχονταν. Ακόμη, το 17% των πολιτών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εκτιμούν ότι τα δικαιώματα των μεταναστών θα πρέπει να επεκταθούν, 39% να παραμείνουν ως έχουν και 34% να περιοριστούν.

Τέλος, σχετικά με τις απαντήσεις των πολιτών στην ερώτηση αν ενοχλούνταν στην καθημερινή τους ζωή από την παρουσία των ξένων και για ποιους λόγους προέκυψαν τα εξής: το 14% απορρίπτει τους ξένους λόγω διαφορετικής εθνικότητας, το 16% λόγω διαφορετικής φυλής και το 14% λόγω άλλης θρησκείας. Πρώτη θέση στην απόρριψη των ξένων κατέχουν οι Έλληνες με 28%, ακολουθούν οι Βέλγοι με 19%, οι Γερμανοί

με 17% και οι Δανοί επίσης 17%. Δεν συμφωνούν με τη παρουσία των ξένων λόγω διαφορετικής "φυλής" το 29% των Βέλγων, το 24% των Ελλήνων, το 23% των Γερμανών και το 19% των Δανών. Ενοχλούνται από τους ξένους λόγω διαφορετικής θρησκείας το 34% των Δανών, το 26% των Βέλγων, 25% των Ελλήνων, το 16% των Γάλλων και των Γερμανών.

Τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων του Ευρωβαρομέτρου είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, καθώς επιβεβαιώνουν την ύπαρξη αισθημάτων ξενοφοβίας στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Τα αισθήματα ξενοφοβίας ενός σημαντικού μέρους του πληθυσμού στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, λόγω της μεγάλης συρροής οικονομικών και πολιτικών προσφύγων, ιδιαίτερα από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, δεν συνδέονται απαραίτητα με την χαλάρωση των δημοκρατικών δεσμών. Όμως η διατήρηση και η προοδευτική νομιμοποίηση γενικευμένων ξενόφοβων στάσεων απειλούν να αποδυναμώσουν τα δημοκρατικά ιδεώδη.

3γ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Η αναβίωση του επιστημονικού ενδιαφέροντος στον Ευρωπαϊκό χώρο για το ζήτημα της ξενοφοβίας, συνοδεύεται την τελευταία δεκαετία από την πραγματοποίηση εμπειρικών ερευνών, ιδιαίτερα μάλιστα σε χώρες (π.χ. Γερμανία), οι οποίες αντιμετωπίζουν έντονο το φαινόμενο εκδήλωσης πολιτικά οργανωμένης βίας κατά αλλοδαπών.

Το επιστημονικό ενδιαφέρον εκτείνεται πέρα από τη προσέγγιση των ποικίλων διαστάσεων και μορφών αυτού του προβλήματος, αφού τα σχετικά φαινόμενα εγγράφονται στις προεκτάσεις που περικλείει αφενός η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και αφετέρου η δοκιμασία της δυτικής δημοκρατίας.

Από αυτήν την πλευρά, το φαινόμενο της ξενοφοβίας θα μπορούσε θεωρητικά να υπαχθεί στη μελέτη της νέας και υπό διαμόρφωση μετά διπολικής πολιτικής στο ευρωπαϊκό χώρο και να αποτελέσουν αφορμή και

πεδίο για την ανάπτυξη ερευνών συγκριτικής πολιτικής ανάμεσα σε δυο "περιοχές" επιστημονικού ενδιαφέροντος:

α) το εθνικιστικό φαινόμενο όπως αναπτύσσεται σε χώρες που βρίσκονται στη φάση μετάβασης στην οικονομία της αγοράς και την πολιτική δημοκρατία.

β) την κρίση της πολιτικής κουλτούρας στις δημοκρατίες της Δυτικής Ευρώπης, η οποία εκφράζεται με ποικίλες μορφές συλλογικών πολιτικών συμπεριφορών και εκδιπλώνεται στο γενικότερο περιβάλλον της αμφισβήτησης της κοινωνικής αποτελεσματικότητας του κρατούντος πολιτικού προτύπου και των δυνατοτήτων απρόσκοπτης αναπαραγωγής του.

Πέρα από την πιθανή αξία που μπορεί να έχει μια τέτοια συγκριτική προσέγγιση για το ζήτημα της ξενοφοβίας, στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπήρξε ευαισθητοποίηση στη μελέτη ανάλογων στάσεων και συμπεριφορών πριν το ζήτημα αυτό αποκτήσει τις διαστάσεις που απέκτησε μετά το κύμα προσφύγων από τα καταρρεύσαντα καθεστώτα της Ανατολικής Ευρώπης.

3.5 ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τον Μάρτιο του 1998 η κοινοτική αρχή στο Παλαιό Κεραμίδι, ένα χωριό στο νομό Πιερίας, απαγόρευσε την κυκλοφορία των Αλβανών μεταναστών, μετά τη δύση του ηλίου. Το μέτρο αυτό δημιουργήθηκε για να μειωθεί η εγκληματικότητα, με αποτέλεσμα όμως ποικίλων αντιδράσεων.

Περίπου ένα χρόνο μετά, το «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα», επισκέφθηκε την περιοχή του Παλαιού Κεραμιδίου και κάλεσε τους κατοίκους σε δημόσιες συζητήσεις. Αρχικά, σχεδόν όλοι οι κάτοικοι υπερασπίστηκαν την απόφαση. Προβλήθηκε τότε λοιπόν ένα ντοκιμαντέρ που είχε γυριστεί στις ΗΠΑ. Το θέμα του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ ήταν

η αντιμετώπιση των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική στην αρχή του αιώνα.

Από αφήγηση επιζώντων εκείνης της εποχής και ιστορικών φαίνεται ότι οι Έλληνες είχαν πέσει θύματα ρατσιστικών διακρίσεων και προκαταλήψεων εναντίον των μεταναστών. Όταν έφταναν στην Αμερική, τους είχαν υπό συνεχή επίβλεψη καθώς τους υπέβαλλαν σε εξονυχιστικές ιατρικές εξετάσεις και ανακρίσεις. Όσοι κατάφεραν να περάσουν τις εξετάσεις προσλαμβάνονταν σε δουλειές με τους χαμηλότερους μισθούς και τους ανθυγιεινότερους όρους εργασίας, που φυσικά δεν καταπιάνονταν οι Αμερικάνοι. Στον Νότο υπήρξαν συγκρούσεις μεταξύ των μελών της ΚΟΥ-ΚΛΟΥΞ-ΚΛΑΝ και των Ελλήνων.

Στην συνέχεια της συζήτησης με τους κατοίκους στο Παλαιό Κεραμίδι αποκαλύφθηκε ότι στο χωριό τους δεν είχε συμβεί κανένα σοβαρό επεισόδιο με τους Αλβανούς που κατοικούσαν εκεί. Ορισμένοι από τους κατοίκους του Παλαιού Κεραμιδίου παραδέχθηκαν ότι η αντιμετώπισή τους απέναντι στους Αλβανούς έμοιαζε πολύ με αυτή των Αμερικανών στους Έλληνες μετανάστες. Άλλοι όμως υποστήριξαν ότι αυτά συνέβαιναν παλαιότερα. Τότε στους παρευρισκόμενους προβλήθηκε ένα δεύτερο ντοκιμαντέρ για ένα πρόσφατο επεισόδιο εναντίον ενός Έλληνα μετανάστη στην Γερμανία.

"Ένας Έλληνας εστιατορας γίνεται στόχος νεαρών ακροδεξιών"

«Θύμα της προκατάληψης και του μίσους για τους ξένους έπεσε το Νοέμβριο του 1997 ο Έλληνας εστιατορας Τάσος Δ. στο Χενιγκστορφ της Ανατολικής Γερμανίας. Έξω από το μαγαζί του είχε συγκεντρωθεί ομάδα νεαρών ακροδεξιών που φώναζε ρατσιστικά συνθήματα. Όταν του έσπασαν την προθήκη στην είσοδο του καταστήματος βγήκε έξω να ζητήσει το λόγο.»

Το ντοκιμαντέρ καταγράφει λεπτό προς λεπτό τη δραματική βραδιά που θα καταλήξει στο σοβαρό τραυματισμό του Δ. και τη μυθιστορηματική

σύλληψη του δράστη. Ο δράστης καταδικάζεται σε ελαφριά ποινή, γεγονός που αντανακλά την μεροληψία εναντίων των ξένων καθώς και την ανοχή της ανατολικογερμανικής κοινωνίας απέναντι στους νεοναζί.

Στην Ανατολική Γερμανία, όπου οι κάτοικοι δεν ήταν συνηθισμένοι να ζουν μαζί με το ξένους, το έδαφος για την ξενοφοβία ήταν πρόσφορο. «Οι Ανατολικογερμανοί αισθάνθηκαν αδύναμοι μετά την ενοποίηση των δυο Γερμανιών» εξηγεί ο Δημήτρης Δ., γιος του εστιατόρα «έτσι ψάχνουν να βρουν κάποιον πιο αδύναμο για να ξεσπάσουν. Και βρίσκουν τους ξένους.»

Στο Παλαιό Κεραμίδι οι παρευρισκόμενοι στην προβολή του ντοκιμαντέρ έχουν διαφορετικές αντιδράσεις. Άλλοι δηλώνουν ότι δεν αντιμετωπίζουν με καχυποψία τους Αλβανούς και ότι αυτοί περνούν θαυμάσια, ενώ άλλοι παραδέχονται ότι χρησιμοποιούν τους Αλβανούς για να ξεσπάσουν χωρίς να τους έχουν κάνει τίποτα..

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΑΠΟ ΞΕΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ

ΞΕΝΟΣ-Η-Ο: Επίθετο από το αρχαίο "ξένος". Ο άγνωστος, ο αλλοδαπός, ο αναφερόμενος σε άλλον, ο φιλοξενούμενος, ο άσχετος προς κάτι.

ΕΠΙΡΡΟΗ: Ουσιαστικό, γένους θηλυκού, από το ρήμα επιρρέω' η επίδραση, η επήρεια πάνω σε κάποιον, το κύρος, η δημοτικότητα.

Οι επιρροές που δεχόμαστε από ξένους πολιτισμούς και ξένες κουλτούρες έχουν εντυφώσει τόσο πολύ στην καθημερινότητα μας και στον πολιτιστικό μας εύρος ούτως ώστε να οδηγούμαστε πλέον στο σημείο να αναμειγνύουμε ελληνικά με ξένα στοιχεία ή ακόμα να καθίσταται η αναγνωρισιμότητα τους, απροσπέλαστη και αδιάβατη. Η κουλτούρα ως ισχυρός συνθετικός παράγοντας που η έννοια του ενέχει την αίσθηση της συνέχειας και της παράδοσης, δίνει την σκυτάλη στην πολιτισμικότητα και στην ξενομανία. Η πολιτιστική αυτή διάβρωση και η γενική αυτή μέθη στην οποία έχουμε υποπέσει, ενδεχομένως να οφείλεται στην μανία μας για αλλαγή και στην ανάγκη μας ν' ανταποκριθούμε στο κάλεσμα του μοντερνισμού που το άνοιγμα των συνόρων επιτρέπει.

«Είναι αδύνατον ν' αρχίσει δημιουργία ελληνικής ζωής ενόσω όλα τα πράγματα της ζωής, από το πρώτο κουρέλι του λίκνου- και όλων των ιδεών - μέχρι του τελευταίου κουρελιού του τάφου, είναι ξένα. Το χτύπημα της ξενομανίας είναι το πρώτο κίνημα, ο πρώτος αγών των παθούντων ν' αγωνιστούν για μίαν αρχήν Ελλάδος. Η ξενομανία είναι χωρατία. Είναι προστυχιά. Είναι κουταμάρα. Είναι αφιλοτιμία και είναι ξιπασιά και είναι αμάθεια». (Γιαννόπουλος, 1996, σελ. 17).

Η άποψη αυτή του Γιαννόπουλου, αν και κάπως ακραία ομολογουμένως, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι κατά κάποιον τρόπο "φωτογραφίζει" την σημερινή ελληνική στάση απέναντι στους ταχύτατους

ρυθμούς αφομοίωσης των ξένων στοιχείων. Αν υποστηρίξουμε όμως την άποψη του Γιαννόπουλου, που περισσότερο συγκεκριμένα αναφέρει ότι η ξενομανία είναι ξιπασιά και αμάθεια τότε σίγουρα θα πρέπει ν' αγνοήσουμε την προσφορά του Freud και του Adler στην ψυχανάλυση, όπως και την προσφορά του Ντοστογιέφσκι και του Coelo επί παραδείγματι στην λογοτεχνία, αλλά και τόσων άλλων επιστημόνων και καλλιτεχνών.

Το θέμα λοιπόν δεν είναι να κλείσουμε τα μάτια μας και τ' αυτιά μας σε οτιδήποτε ξενόφερτο παρουσιαστεί. Απεναντίας, πρέπει εξετάζουμε ιδιαίτερος προσεκτικά ότι ξένο υποπέσει στην αντίληψή μας, να το κατακρίνουμε αλλά και να το ενστερνιζόμαστε εάν παραστεί ανάγκη, χωρίς όμως να εισχωρούμε σε μια διαδικασία εμπλοκής του ξένου με του ελληνικό, χωρίς να μας διακατέχει εκείνη η γνωστή τη σήμερον ημέρα μανία για καθετί το αλλοδαπό, αδιαφορώντας για τα ελληνικά προϊόντα και την ελληνική κουλτούρα.

Η ξενομανία, η οποία ούτως ή άλλως υπονοεί μια ψυχοπαθολογία, έχει μεταξύ άλλων αντίκτυπο και στην ελληνική οικονομία. Το ελληνικό εμπόριο έχει επισκιαστεί από το ξένο και οι άνθρωποι εκείνοι οι οποίοι έχουν επιλέξει αυτόν τον τρόπο και αυτό το επάγγελμα για να ζήσουν, γνωρίζουν καλύτερα πόσο καταστροφικά κατέληξαν να είναι τα αλλοδαπά προϊόντα. Επί του προκειμένου, αναφέρει ο Γιαννόπουλος:

« Ένας απλός σοφάς, μ' ένα ύφασμα χειροτεχνημένο, μ' ένα ράφι από ξύλο, με ολίγα απλούστατα πράγματα ελληνικά - και γίνεσθε και φαίνεσθε περισσότερο πολιτισμένοι, παρά αν ξοδεύσετε όλη σας την περιουσία δια να πάρετε πολυτελή Ευρωπαϊκά πράγματα. Και επιτέλους γιατί αυτή η κουταμάρα; Τι του χρωστάτε του Ιταλού, του Γάλλου, του Γερμανού για να δουλεύεται για αυτόν και να του δίνεται όλο σας το χρήμα που κερδίζεται με αγωνίες;»

Και προσθέτει:

«Αρχίστε από το σπίτι σας να πετάτε τα παλιοπράγματα που εμαζεύσατε, πετάτε ένα ένα, αντικαθιστώντας τα αυτά με ελληνικά έως ότου σιγά-σιγά κατορθώσουμε να πετάξουμε τα πάντα και

δημιουργήσουμε όλοι μας τον κόσμο ωραίο, όπως είναι η γη μας, τα βουνά μας, όλα τα καλλιτεχνήματα του λαού μας και ενδώσουμε τα πάντα από το λίκνον έως του τάφου, με το ωραίο ολόχαρτο φως και χρώμα και γράμματος της Ελλάδος» (Περικλής Γιαννόπουλος, 1996, σελ. 24-25)

Εκφράζοντας την άποψη ότι η ξενοφοβία και η εχθρότητα απέναντι στην εισροή ξένων στοιχείων αλλά και ξένων ανειδίκευτων εργατών υποδηλώνει ισχυρά στερεότυπα και υπέρ-συντηρητικές τάσεις, ο Ανδριανόπουλος (2003) έρχεται σε καθαρή αντίθεση με τις αντιλήψεις του Γιαννόπουλου περί γενικό πολιτιστικής αδιαφορίας και αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η απώλεια της ελληνικότητας συνδέεται άρρηκτα με την αδράνεια της πνευματικής και καλλιτεχνικής μας ζωής. Καθώς ισχυρίζεται, έκδηλη είναι η επιρροή του λόγου της εκκλησίας που μ' επιτυχία έχει συνδέσει στο μυαλό των Ελλήνων, το φόβο απώλειας της εθνικής μας ταυτότητας με τα ανοικτά σύνορα και τις ξένες πολιτιστικές επιρροές.

Ο δυναμισμός της πνευματικής εθνικής μας δημιουργίας υποχωρεί και η αγωνία μας για την υποχώρηση αυτή απουσιάζει ούτως ώστε η πλέον ελλειμματική πνευματική μας, να καθίσταται υπεύθυνη για την ανεμπόδιστη επέλαση των ξένων επιρροών. Καταλήγοντας, προσθέτει πως ένας κόσμος που προσδοκά ένα μέλλον δυναμικό και πρωτοπόρο και που όμως εμφορείται από μεγάλη απαισιοδοξία αναφορικά με τις δικές του κοινωνικές προοπτικές είναι ένας λαός έτοιμος για το μεγάλο άλμα. Εύκολα θα αγκαλιάσει το όραμα μιας διαφορετικής προοπτικής. Φτάνει να του δοθεί σοβαρά, αξιόπιστα και με την στιβαρότητα της σιγουριάς κάποιου που ξέρει ποιόν δρόμο ακριβώς θα ακολουθήσει.

Ο Θάνος Βερεμής (2004), εστιαζόμενος στην ελληνική ανασφάλεια έναντι της Δύσης τονίζει ότι η Δύση, αποτελεί επίμονο ιστορικό μοτίβο από τους αιώνες του σχίσματος των εκκλησιών, της τέταρτης σταυροφορίας και της διαμάχης ανάμεσα σε ενωτικούς και ανθενωτικούς. Επιχειρώντας ένα «ταξίδι» ανά τους αιώνες, διαπιστώνει τις διαφορές που η Δύση και η Ανατολή του ενδέκατου, δέκατου τρίτου και δέκατου πέμπτου αιώνα παρουσιάζουν με τις σημερινές.

Όμως ακόμα και τότε, η πεποίθηση των ανθενωτικών ότι η τουρκική κυριαρχία ήταν προτιμότερη από την λατινική επιρροή, αποδείχθηκε καταστροφική για τους κατακτημένους. Με έκπληξη αναφέρει ότι ανάλογη λιποψυχία μαστίζει και τους νεοέλληνες όταν βρίσκονται μπροστά στην προοπτική του ανταγωνισμού με τη Δύση. Ξεχνούν ή δεν γνωρίζουν ότι τόσο το τουρκοκρατούμενο όσο και το λατινοκρατούμενο γένος, διατήρησαν εξίσου την πίστη και την παράδοση τους. Όσοι επομένως φοβούνται ότι η συνάφεια με τους δυτικούς θα εξαφανίσει τα χαρακτηριστικά μας γνωρίσματα, Θα πρέπει να θυμηθούν ότι τα σύγχρονα ευρωπαϊκά έθνη είναι τέκνα των πολιτισμών που έσμιξαν σε δημιουργικές συνθέσεις. Οι ίδιες οι ευρωπαϊκές γλώσσες το πιστοποιούν. Ανοίξτε ένα λεξικό της αγγλικής γλώσσας στην τύχη και θα βρείτε ελληνικές, γαλλικές και γερμανικές λέξεις.

Θέτοντας ερωτήσεις για το ποια θα ήταν η τύχη της ελληνικής παιδείας του 19ου αιώνα αν οι Έλληνες διαφωτιστές δεν είχαν γνωρίσει τα μεγάλα έργα του δυτικού 18ου αιώνα και γιατί τάχα η πολιτιστική μας παράδοση κινδυνεύει σήμερα από ξένες επιρροές, ενώ η γαλλική, γερμανική ή η αγγλική παράδοση ευεργετήθηκαν πλουσιοπάροχα από την ελληνική, απαντά πως η γενναιοφροσύνη δεν είναι μονάχα προνόμιο του δότη, αλλά και αρετή που χρειάζεται και ο αποδέκτης.

Επιπροσθέτως, όσοι κηρύσσουν την πολιτισμική απομόνωση και την απόρριψη του δυτικού πεδίου των Ελλήνων, ξεχνούν ότι η ελληνική γλώσσα έχει μεγαλύτερη ζωή από οποιαδήποτε άλλη της Ευρώπης, ακριβώς γιατί δεν ήταν η διάλεκτος μιας επαρχίας αλλά η λαλιά της οικουμένης και ότι η ελληνική διασπορά υπήρξε δεκτική των πολιτισμών των χωρών που την υποδέχτηκαν, τους οποίους όμως μπόλιασε με τη δική της παράδοση. Καταλήγει, πως η Ελλάδα πρέπει επιτέλους να θεραπεύσει τις φοβίες που εμποδίζουν την ομαλή σχέση με τη Δύση και το σημαντικότερο, να αντλήσει μέσα από τη βαθιά της παράδοση, αυτοπεποίθηση για να λειτουργήσει με τους όρους ανταγωνισμούς που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συμπερασματικά να υπενθυμίσουμε τη ρήση του αρχαίου μας φιλοσόφου Αριστοτέλη: «Παν μέτρον άριστον». Από την ακραία άποψη του Γιαννόπουλου για απελευθέρωση από καθετί το ξένο προς εμάς, μέχρι τις ιδέες του Βερεμύ για αλλοδαπή πολιτιστική αφοσίωση, υπάρχει πάντοτε η μέση οδός, η μέση λύση και η λύση αυτή δεν εμπερικλείει τίποτα παραπάνω ή τίποτα λιγότερο από τις αρχές που πρεσβεύει ο άγων της φιλοσοφίας, Αριστοτέλης. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν προτιμότερο να δανειστούμε την άποψη του Δελμούζου επί του θέματος αυτού:

«Σωστή δουλειά και αυτογνωσία είναι οι βασικοί όροι για ατομική και ομαδική προκοπή. Με τον όρο αυτογνωσία, δεν εννοώ να στήσουμε κινέζικα τείχη γύρω στην Ελλάδα και να αποκλείσουμε την ξένη εκπολιτιστική κίνηση και πολύ λιγότερο την εκπαιδευτική. Η πείρα και η σκέψη λαών πιο προχωρημένων θα μας είναι πολυτιμότερη και έχει σε πολλά να μας βοηθήσει ακόμα και στην ψυχική μας εξέλιξη. Φτάνει μόνο να μην μας παραστρατίζει από το δρόμο μας και το φυσικό μας»(Δελμούζος, 1983, σελ.30)

2. ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΛΑΣΣΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η μυκηναϊκή τέχνη, που είχε γεννηθεί σε αυλικούς κύκλους, ήταν το προϊόν της ένωσης μη ελληνικών μινωικών ιδεών και τύπων με ελληνικές προτιμήσεις και τεχνικές. Η τέχνη, όμως αυτή άρχισε να μεταβάλλεται μετά την ελληνική κατάκτηση των νήσων και των ανατολικών ακτών του Αιγαίου, επειδή, όταν οι αυτόχθονές έχασαν την ελευθερία τους, χαλαρώθηκε ή εξαφανίστηκε η καρποφόρα συλλογική συνεργασία ανάμεσα στους Έλληνες και τους προέλληνες. Ταυτόχρονα, η απότομη παρακμή της αιγυπτιακής αυτοκρατορίας κατά την εποχή της 21ης Δυναστείας και της χιτικής αυτοκρατορίας κατά τους τελευταίους αιώνες της δεύτερης χιλιετίας, μαζί με τις επανειλημμένες οπισθοδρομήσεις της ασσυριακής αυτοκρατορίας μεταξύ του δωδέκατου και του δεκάτου αιώνα, είχαν ως αποτέλεσμα να περιοριστεί το εμπόριο ανάμεσα στις εκτεταμένες χώρες

της Ανατολής και στον αιγιακό κόσμο και οι σπασμωδικές ή και ανύπαρκτες σχέσεις αυτής της περιόδου, διακρίνοντας καθαρά στην πολιτιστική και στην καλλιτεχνική σφαίρα. Εν πάση περιπτώσει, ήταν φυσικό να εξαντληθεί, ύστερα από αιώνες ανάπτυξης, η μυκηναϊκή τέχνη και να καταστεί αισθητή μια νεωτεριστική κίνηση μέσα στην στείρωση των μυκηναϊκών μεθόδων και κανόνων.

Έτσι, σιγά σιγά, οι άνθρωποι στράφηκαν προς την «γεωμετρική» τεχνοτροπία. Ένας παράγοντας που ευνόησε τη νέα τεχνοτροπία ήταν τα σχέδια ορισμένων υφασμάτων που εισήχθησαν από την Ανατολή και έδωσαν το έναυσμα για δημιουργία καλλιτεχνημάτων βασισμένα σε γεωμετρικά σχήματα. Επί μακρό διάστημα, οι ιστορικοί χαρακτήριζαν την γεωμετρική περίοδο ως «ελληνικό μεσαίωνα» και τη θεωρούσαν ως περίοδο πολιτιστικής παρακμής, οφειλόμενη σε επιμειξίες, με λαούς διαφορετικού πολιτισμού. Στην πραγματικότητα όμως, η υιοθέτηση της νέας τεχνοτροπίας δεν είχε καμία σχέση με εθνικές μεταβολές.

Η γεωμετρική τέχνη βρήκε διέξοδο κυρίως στη ζωγραφική (ως ένα βαθμό επίσης και στην γλυπτική). Για διακόσμηση ένας καλλιτέχνης χρησιμοποιούσε κυρίως γεωμετρικά στοιχεία - τελείες, γραμμές, ρόμβους και δικτυωτά σχέδια, όλα ζωγραφισμένα με καθαρό μαύρο λούστρο και συνήθως διατεταγμένα έτσι που να μετασχηματίζουν ένα πλήρες, κομψό και αρμονικό σύνολο. Εκτός, όμως απ αυτό γέμιζε τα μέρη που ήταν πιο ορατά με μορφές ζώων και ανθρώπων, τη μια πίσω απ την άλλη με στιλιζαρισμένο τρόπο. Παρόμοια σχέδια βρίσκουμε από πιο παλιά στην Αίγυπτο με τις γνωστές γυναικείες μορφές που ο κόσμος τους παρουσιάζονται από προφίλ άποψη.

Η γεωμετρική κεραμική μπορεί να ταξινομηθεί με βάση τις κατά τρόπους τεχνοτροπίες, ή ανάλογα με τον βαθμό που το στιλιζάρισμα των σχεδίων θυμίζει μυκηναϊκή κεραμική και με την έκταση της γενικής (και ιδιαίτερα της ανατολικής) επιρροής. Πιο έντονη επιρροή από την ανατολή έχουμε στις τεχνοτροπίες που εμφανίζονται στα ασιατικά παράλια και στην Κύπρο, που ήταν πραγματικά βαθιά διαποτισμένες από χαρακτηριστικά

ξενικής προελεύσεως. Οι άλλες σχολές, η αθηναϊκή (με το λεγόμενο ρυθμό του Δίπυλου), η χαλκιδική, η κορινθιακή, η κρητική και ροδιακή είναι λιγότερο επηρεασμένες από ξένα πρότυπα και γρήγορα ξεφεύγουν από τις ανατολικές επιρροές τους καθώς ανταγωνίζονται η μια την άλλη και αναγκάζονται να δημιουργούν πρωτότυπα σχέδια. Σύντομα όμως, τα αθηναϊκά εργαστήρια κεραμικής κατέκτησαν την πρώτη θέση. Είχαν τεράστια ζήτηση και η εξαγωγή τους γινόταν σε μεγάλες ποσότητες. Εμφανίζονται μάλιστα δυο τεχνικές, η αρχική είναι τα μελανόμορφα αγγεία, που μοιάζει με τα παλιά αγγεία της Αιγύπτου και της Φοινίκης και η καινούργια που αποτελεί χαρακτηριστικό της αθηναϊκής σχολής είναι τα ερυθρόμορφα αγγεία, που ξεφεύγουν κατά πολύ από τα ξένα αγγεία καθώς χρησιμοποιείται το μαύρο χρώμα για το βάθος του αγγείου αφήνοντας άβαφες οι μορφές με το ερυθρό χρώμα της ψημένης αργίλου.

Όσον αφορά στην αρχιτεκτονική, δυο είναι αρχικά οι κυρίαρχοι ρυθμοί και οι δυο επηρεασμένοι από τις ξένες ηγεμονίες αλλά κάθε μια έχει διαφορετική προέλευση. Ο δωρικός ρυθμός που βρίσκεται πιο κοντά στον αιγυπτιακό ρυθμό, ιδιαίτερα αυτόν που συναντούμε ακόμη και σήμερα στους μεγαλεπήβολους ναούς. Τα χαρακτηριστικά του είναι οι συμπαγείς και επιβλητικοί κίονες, με ογκώδεις διαστάσεις, συνήθως στένευαν όσο προχωρούσαν προς τα πάνω και τα κιονόκρανα τους τα αποτελούσε μια καμπυλωτή βάση και μια τετράγωνη πλάκα. Ο άλλος ρυθμός λέγεται ιωνικός αν και θα ταίριαζε εξίσου και η ονομασία "ασιατικός" καθώς δείχνει ανατολική επίδραση. Οι ιωνικοί κίονες είναι λεπτότεροι από τους δωρικούς και στηρίζονταν σε μια βάση, είχαν αυλακώσεις και κατέληγαν σε κιονόκρανα διακοσμημένα με σχέδια από άνθη και φυτά.

Η γλυπτική επίσης είναι άλλη μια καλλιτεχνική έκφραση που οι Έλληνες ξεκίνησαν ουσιαστικά με την απομίμηση ξένων προτύπων αλλά συνέχισαν αφομοιώνοντας τα και μεταβάλλοντας τα πρότυπα αυτά έτσι που να φαίνονται σαν καινούρια. Ανάμεσα στις ξενικές επιδράσεις, η πιο καταφανής είναι η επίδραση της αιγυπτιακής αγαλματοποιίας, που η γνώση της έφθασε στην Ελλάδα μέσω των αποίκων και των μισθοφόρων

που ήταν εγκατεστημένοι στο Δέλτα του Νείλου. Η επίδραση αυτή εκδηλώνεται ιδιαίτερα στην τεχνοτροπία της κόμης, στη θέση των χεριών και στην προβολή του αριστερού ποδιού. Υπήρχαν όμως και άλλες επιδράσεις που προήλθαν από τις ολοένα μεγαλύτερες εμπορικές σχέσεις της Ελλάδας με την Κύπρο, τη Συρία και τη Μέση Ανατολή, που ήταν υπεύθυνες για τον πολύπλοκο χαρακτήρα των τύπων, που βρέθηκαν στην "ανατολίζουσα" τέχνη του έβδομου αιώνα.

Ο Δελμούζος Αλέξανδρος (1983), επιχειρώντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή, αναφέρει ότι οι αττικοί τεχνίτες από τα πρώτα τους βήματα μέχρι τη μεγάλη εποχή αγωνίζονταν με το μάρμαρο και πολύ αργά, αλλά εξίσου σταθερά πάλευαν να υποτάξουν ολοένα περισσότερο τη σκληρή ύλη. Τα έργα τους, μπορεί αρχικά να χαρακτηρίζονταν "χοντροπελεκημένα", μέσα τους όμως ξεχώριζε η αττική ψυχή. Ξαφνικά όμως ξεπρόβαλλε ένας νέος κόσμος, ολότελα ξένος. Πλήθος κόρες με τεχνική πολύ πιο προχωρημένη και με άλλη ψυχή κουβαλιούνται απ' έξω. Μια ψυχή, την οποία ο ίδιος χαρακτηρίζει ως αναβαθή, γυρισμένη ολόκληρη στην κοκεταρία, σ' ένα προσποιημένο χαμόγελο και σε ρούχα και στολίδια πλουσιότατα. Εξωτερικά κομψές με παραμελημένο όμως σώμα και έκφραση χωρίς καμία εσωτερικότητα και αίσθηση του περιττού που μεταφέρθηκαν από τα εργαστήρια της Ιωνίας και των νησιών της.

Οι ντόπιοι τεχνίτες για αρκετό καιρό, έστεκαν ζαλισμένη από την ορμητική επέλαση του ξένου πολιτισμού με τη «φανταχτερή και καλοδουλεμένη του πολυτέλεια».

Υπήρξαν μάλιστα μερικοί που χωρίς καμία αντίδραση και χωρίς ίχνος ενδοιασμού αποδέχτηκαν τη νεοφερμένη πρόοδο και το αποτέλεσμα διαφαίνεται σε κάποια έργα που έτυχε να σωθούν. Παράδειγμα θα μπορούσε να αποτελέσει κόρη που διασώθηκε, που το κεφάλι της είναι τετράγωνο και αγωνίζεται να συμμαζέψει τα βαριά της ρούχα με τη χάρη της ιωνικής κοπέλας. Θυμίζει:

«Βλαχοπούλα που ένα πρωί τη στόλισαν με παρισινό φόρεμα και καπέλο, όπως μας θυμίζει ακόμα και πολλά νεοελληνικά έργα της εποχής μας».

Κοντά όμως σ' αυτή την εξωτερική μίμηση, ο Δελμούζος δεν ξεχνά να κάνει μια αναφορά και στους άλλους τεχνίτες που σιγά-σιγά κατέκτησαν την προχωρημένη τεχνική των ξένων, έπαιρναν απ' αυτούς ότι έκριναν απαραίτητο και θεωρούσαν ότι τους ταίριαζε, το δούλευαν, το έκαναν δικό τους και με τη ξένη βοήθεια ανέβαιναν το δικό τους δρόμο βαθαίνοντας το φυσικό τους. Έτσι, σε λίγα χρόνια οι κόρες της Αττικής υψώνονταν με χάρη και ευγένεια, λιτές και με ήρεμο ψυχικό βάθος : «Είναι σαν το φυτό που βλάστησε αβίαστα μέσα από την αττική γη». (Δελμούζος, 1983,σελ.32)

Το ίδιο σταθερά υποτάσσουν αργότερα και άλλη επίδραση, τη δωρική για να ετοιμαστούν και να ανοίξουν τέλος, την εποχή της φειδιακής τέχνης.

Από την περιγραφή του Δελμούζου, αλλά και από την ιστορική αναδρομή διαπιστώνουμε ότι επιρροές εξαιρετικού μεγέθους, υπήρχαν στην αρχαιότητα όπως υπάρχουν και σήμερα. Αυτό όμως δεν στάθηκε εμπόδιο στους αρχαίους μας προγόνους να φιλοτεχνήσουν καλλιτεχνήματα όπως η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας, μνημεία απaráμιλλου κάλλους και πάνω απ' όλα με ελληνική σφραγίδα. Οι αττικοί τεχνίτες δείχνουν το σωστό δρόμο. «Να ξαναγουρίσομε στο φυσικό μας και να δουλέψομε. Να γίνουμε πάλι ζωντανοί οργανισμοί. Και τότε, και μόνο τότε, θα μπορέσει και ο τόπος μας να ζήσει κάποτε μια ανώτερη ζωή, δηλαδή να δημιουργήσει πολιτισμό αληθινό». (Δελμούζος, 1983,σελ.32)

3. ΞΕΝΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΣΤΗΝ ΓΛΩΣΣΑ

Η ξενική επιρροή έχει εισβάλλει - εκτός των άλλων - και στην ισχυρότερη μορφή επικοινωνίας, τη γλώσσα. Οι ξένες γλώσσες έχουν εμπλουτίσει το γλωσσικό μας σύμφυρμα οπτικά και ακουστικά, σε δόσεις όλο και ισχυρότερες. Στην διαδρομή της νεώτερης ιστορίας μας, οι επαφές και οι επιμειξίες με άλλους λαούς - πολεμικές και ειρηνικές - άφησαν τα ίχνη τους στη γλώσσα μας όπως έχει συμβεί με τις γλώσσες των περισσότερων λαών, ιδιαίτερα στην Ευρώπη.

Η απειλή περνούσε μεσ' απ' την ξενομανία της άρχουσας τάξης των ντόπιων μα και απ' τις πρακτικές εκείνες ανάγκες που επέβαλαν την επικοινωνία με τις υπηρεσίες (αρχές) του ξένου κράτους.

Ο Πεπονής (1972) παραθέτει στο κείμενο του αντίγραφο συμβολαίου ενός Θιάκου, του Πάνου Καλλίνικου, που αφορούσε πώληση πλοίου με ιονική σημαία. Ανάμεσα στ' άλλα, το συμβόλαιο αναφέρει: «επαρουσιάσθησαν εις το κάργγελο (δηλ. γραφείο) εμού νοταρίου (δηλ. συμβολαιογράφου)».

«τα μέλη δηλούν ούτω: προπριετάριος (δηλ.ιδιοκτήτης) ο καπετάν Παπαδόπουλος...εις τον μαρτίγον ονόματι ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ανκόραδο (δηλ. αγκυροβολημένο) εις ετούτο το πόρτον (δηλ. λιμάνι) καπετανιγγιάδο (δηλ.πλοιαρχούμενο) από τον ίδιον..». Και παρακάτω, λέξεις όπως «προπριετά» δηλαδή ιδιοκτησία, «γκαραντίρη» δηλαδή εγγυηθεί, «ασήκωσαν την παρόν κόπριαν» και άλλα..

Ο Κ. Δημαράς, στην «Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» (εκδ.δ',σελ.228) και με αφορμή τα παιδικά χρόνια του Σολωμού, γράφει πως στη Ζάκυνθο «η γλώσσα των ευγενών είναι η ιταλική. Ιταλικά μιλούν και ιταλικά διδάσκονται στο σπίτι τους τα αρχοντόπουλα».

Ο Α. Πεπονής καταθέτοντας τη δική του έρευνα, αναφορικά με το θέμα της εισβολής των ξένων στοιχείων στη γλώσσα, ισχυρίζεται ότι ξένες γλώσσες επικρατούσαν κι ανάμεσα στους Φαναριώτες. Επίσης, η γαλλική και η γερμανική κυριαρχούσαν στην οθωνική Αθήνα, πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους.

Τελικά όμως τα φαινόμενα αυτά εξαφανίστηκαν, οι κίνδυνοι ξεπεράστηκαν, μαζί με τη μεταβολή των συνθηκών που τα είχαν προκαλέσει. Ακόμα και αυτές οι αριστοκρατικές μειοψηφίες εγκαταλείψανε τη συνήθεια να μιλάνε αναμεταξύ τους, ιταλικά στα Επτάνησα, αλλού γαλλικά ή γερμανικά.

Παράλληλα, είχαμε και το φαινόμενο των ξένων λέξεων που άρχισαν να περνούν στη γλώσσα που χρησιμοποιούσε ο λαός απ' την αρχή των νεότερων χρόνων. Όπως έγραφε ο Μανώλης Τριανταφυλλίδης («Οι Ξένες

Γλώσσες και η Αγωγή», 1946, σελ. 79), ο δανεισμός τους από μια γλώσσα σε άλλη είναι φαινόμενο κανονικό για λαό με ιστορία, όσο δεν έζησε αποκλεισμένος μέσα σε τείχη. Είναι, τόνιζε ο ίδιος, λέξεις που προσαρμόζονται στη ζωντανή γλώσσα, με παράγωγα, με μεταφορές, που παίρνουν την προφορά των ελληνικών λέξεων, όπως το κάρβουνο, η σκούπα, το ταβάνι, η ταβανόσκουπα. Δεν πρόκειται όμως μόνο γι' αυτές.

Επρόκειτο και για εκείνες που έφταναν εδώ ξένες και εκτοπίζανε αντίστοιχες δικές μας. Η χρήση τους άρχισε και διαδόθηκε με πλήρη επίγνωση πως δεν είναι ελληνικές ή όπως πολύ σωστά χαρακτηρίζει ο Πεπονής, ακριβώς γι' αυτό: επειδή ήταν ξένες. Από ξενολατρία, πιθηκισμό, μανία για επίδειξη. Ας μην μας διαφεύγει πως η ξενογλωσσία και η διγλωσσία, αποτελεί έναν ακόμη τρόπο να ξεχωρίζουν μερικοί απ' τους πολλούς. Παλιότερα, αυτές οι λέξεις, έμπαιναν πρώτα μέσα σε κοσμικούς κύκλους, μερικές εισδύανε στα ευρύτερα στρώματα - όπως το «μερσί», το «μαντάμ», το «κομπλέ», το «κοπλιμάν» - άλλες πάλι περνούσαν και ύστερα έφευγαν, όπως οι συνήθειες που έρχονται και φεύγουν με τη μόδα.

Φαίνεται όμως, πως σήμερα η εικόνα παρουσιάζεται ουσιαστικά διαφορετική και με σημάδια βαθύτερης κρίσης. Πλήθος ξένες λέξεις εισδύουν και εμπλέκονται στη γλώσσα μας και όχι πάντα ασύνδετη η κάθε μια τους, αλλά και συνδυασμοί ξένων λέξεων και ολόκληρες εκφράσεις. Η χρήση τους όμως, δεν είναι συνήθεια που χαρακτηρίζει ορισμένους κοινωνικούς κύκλους είναι γνώρισμα της σημερινής κοινωνικής ζωής μας, γενικότερα. Το φαινόμενο αυτό, σίγουρα δεν είναι αποκλειστικά ελληνικό. Παρ' όλα αυτά, την ιστορική στιγμή που εμφανίζεται σε κάθε συγκεκριμένη χώρα, συναντά την δική της εθνική πραγματικότητα, τις δικές της ειδικές συνθήκες. Η διείσδυση της ξένης γλώσσας στη ζωή και στη γλώσσα των λαών, πραγματοποιείται με ποικιλία τρόπων.

Ένας Γάλλος, ο Etiemble, που έγραψε για το ίδιο φαινόμενο στη χώρα του («Parlez - vous Franglais?» Ed. Gallimard, 1964), εντοπίζει το διαβρωτικό ρόλο της διαφήμισης και παρατηρεί πως έχει καταστεί «το ανάγνωσμα, το μόνο, των περισσότερων πολιτών». Και πράγματι, ο ρόλος

που η εφημερίδα κατείχε παλαιότερα, έχει επισκιαστεί από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο. Στην Ελλάδα, η επιχειρηματική προβολή στο κοινό και η διαφήμιση, είναι ισχυρός αγωγός απ' όπου ξεχύνεται η ξένη γλώσσα στον τόπο, ανακατεύεται με τη δική μας ή και την εκτοπίζει.

Είναι γεγονός, πως ειδικά στο κέντρο της πρωτεύουσας αλλά και στην παραλιακή οδό οι ελληνικές επιγραφές, δεν υπάρχουν πια. Τράπεζες αναρτήσανε σ' όλα σχεδόν τα υποκαταστήματα τη λέξη BANK και δίπλα την επωνυμία της, η κάθε μια, ξενόγλωσση. Οι λέξεις μας, ακτή, αμμουδιά, ακρογιάλι, αντικαταστάθηκαν απ' τα Beach και Coast. Η πρόχειρη δικαιολογία για τις περιπτώσεις αυτές, αλλά και τόσες άλλες, θα μπορούσε να αναζητηθεί στις τουριστικές ανάγκες. Δικαιολογία απαράδεκτη αλλά και αβάσιμη. Απαράδεκτη γιατί ο τουρισμός είναι ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι «υπηρέτης» της οικονομίας και όχι η αποστολή μας πάνω στη γη και αβάσιμη γιατί οι τουρίστες επιλέγουν να επισκεφτούν μια χώρα για να θαυμάσουν τις φυσικές της ομορφιές και τους αρχαιολογικούς της θησαυρούς και όχι τελικώς μια απομίμηση.

Οι ξένες λέξεις φτάνουν στη χώρα μας με τους τίτλους ξένων τραγουδιών σε χιλιάδες δίσκους, με τα εμπορεύματα που εισάγονται, με νέα προϊόντα της σύγχρονης τεχνολογίας, με νέες μεθόδους τεχνικής, με την εγκατάσταση ξένων τραπεζών και εταιριών, ακόμα και με την καθημερινή χρησιμοποίηση ενός ορισμένου λεξιλογίου στην συναλλαγή των ξένων, με τον καταστηματούχο, τον πωλητή, τον σερβιτόρο. Όλα αυτά τα δημιουργεί η εξέλιξη της ζωής και των αναγκών της και συμβαίνουν σ' όλες τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Όπως διαπιστώνει ο Α. Πεπονής, το πρόβλημα αρχίζει να υπάρχει απ' την ώρα που διαπιστώνεται η μονιμότερη εγκατάσταση τους μέσα στη ζωή και μέσα στη γλώσσα μιας χώρας, χωρίς να αλλοιώνονται, χωρίς να αφομοιώνονται, χωρίς να χάνουν τίποτα απ' τα ξενικά τους χαρακτηριστικά.

3α. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ ΕΠΙΡΡΟΩΝ

Σημειώθηκε ήδη πως οι επιδράσεις ή η διείσδυση ξένης γλώσσας στις γλώσσες άλλων λαών είναι φαινόμενο γενικότερο. Δεν είναι όμως ίδιοι και οι κίνδυνοι που περιβάλλουν την κάθε χώρα. Χρειάζεται να εκτιμήσουμε, ότι σε κάθε εθνικό σύνολο αυτές οι συνέπειες δεν καθορίζονται από τη δύναμη της γλώσσας που εισβάλλει αλλά από την αδυναμία της γλώσσας που είναι δέκτης της εισβολής.

Είναι Ισπανός φιλόσοφος, ο J.I. Aranguren, εξορισμένος από την πατρίδα του για λόγους πολιτικούς, γράφει πως οι γλώσσες αποτελματώνονται όταν αποτελματώνονται και τα έθνη που τις μιλούν. Τα έθνη που δημιουργούν, προεκτείνουν τη γλώσσα τους μεσ' απ' τις ενοχλήσεις τους και επινοούν λέξεις για να ντύσουν τις πράξεις τους' γιατί η γλώσσα, καταλήγει παρακάτω, είναι η έκφραση του ανθρώπινου πνεύματος και της σκέψης, που εξελίσσεται.

Ξεκινώντας απ' τις διαπιστώσεις του Ισπανού σοφού, ο Α. Πεπονής παρατηρεί ότι σε κάθε εποχή, ορισμένα έθνη βρίσκονται στην πρωτοπορία των τεχνικών πραγματοποιήσεων, της επινόησης νέων μεθόδων, νέων αντιλήψεων, νέων ιδεών, νέων τρόπων ζωής. Είναι λοιπόν φυσικό, μας εξηγεί, αυτές να ντύνουν πρώτες, με τη δική τους γλώσσα, τις νέες δημιουργίες. Ο τρόπος, όμως που τα άλλα έθνη παρακολουθούν αυτές τις εξελίξεις, η αφομοιωτική τους ικανότητα, η γονιμότητα της επικοινωνίας τους με τα καινούρια, αντανakλούν και στη γλώσσα τους. Ένα έθνος ζωντανό, με γλώσσα αλλά και σκέψη ζωντανή, αναζητεί και βρίσκει τις δικές του λέξεις για τις νέες έννοιες και τα καινούρια πράγματα ή παίρνει τις ξένες και τις αφομοιώνει, τις κάνει δικές του.

Συνεχίζοντας, διακρίνει δυο συμπτώματα :

α) Μειωμένη ικανότητα της γλώσσας ν' ανταποκριθεί στις πολλαπλασιαζόμενες νέες ανάγκες, να δώσει στις παλαιές λέξεις και νέες σημασίες, να παραγάγει απ' τις υπάρχουσες και άλλες, να πλάσει καινούριες ή τέλος να αφομοιώσει, εξελληνίζοντας ξένες.

β) Συνεχή και διευρυνόμενη διείσδυση και παρεμβολή της ξένης μέσα στη δική μας που δείχνει να την εκτοπίζει. Φυσικά, δεν είναι τα μόνα είναι όμως τα πιο έκδηλα μιας απειλής που αρχίζει να διαγράφεται σαφέστατα: η ελληνική γλώσσα φαίνεται σαν να υποχωρεί μέσα στην ίδια τη χώρα, σαν να εγκαταλείπεται από εμάς τους ίδιους.

3β. Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΔΕΝ ΑΦΟΜΟΙΩΝΕΙ ΠΙΑ

Θα παρατηρηθεί ίσως, πως ότι συμβαίνει εδώ με τις ξένες λέξεις που ανταποκρίνονται σε καινούργια πράγματα ή έννοιες, συμβαίνει και στη Δυτική Ευρώπη - όχι φυσικά στην ίδια έκταση. Χρησιμοποιούν και οι Γάλλοι, επί παραδείγματι το Marketing, όπως έχουν εισαγάγει και το Leader. Μόνο που εκεί, η αφομοίωση μέσα από τον προφορικό και τον γραπτό λόγο, είναι ευχερής. Γιατί όλες τους οι γλώσσες είναι λατινογενείς, το αλφάβητο κοινό, η οπτική προσέγγιση οικεία και γι' αυτούς τους λόγους, ευχερής η αφομοίωση κατά την προσφορά.

Εδώ όμως, σημειώθηκε και προηγουμένως, διατηρείται τώρα ξένη γραφή, επιχειρείται η διατήρηση και της ξένης προφοράς. Η διείσδυση της ξένης γλώσσας λοιπόν, αλλοιώνει τη δική μας κατά τη φυσιογνωμία και αυτή η αλλοίωση, δηλαδή η νόθευση της φυσιογνωμίας της γλώσσας μας, απειλεί και την εθνική μας φυσιογνωμία. Γεγονός πολύ σημαντικό, για όσους βέβαια ενδιαφέρονται ουσιαστικά για την ελληνικότητα του λαού μας και του τόπου μας.

Ο Πεπονής, έχοντας ασχοληθεί και με το θέμα της αφομοίωσης της γλώσσας, κάνει μια αναφορά στην επεκτεινόμενη επικοινωνία μας με τον έξω κόσμο, ιδιαίτερα τον Δυτικό, όπου ο πολλαπλασιασμός του αριθμού των νέων που τρέπονται προς ανώτερες σπουδές, όπως και οι νέοι τομείς που ανοίγει η ανάπτυξη των επιστημών και η γενική αόριστη αίσθηση πως κάτι αλλάζει στις αντιλήψεις και μεθόδους διδασκαλίας, βρήκαν τον τόπο της παιδείας και σε συνάρτηση μ' αυτήν της γλώσσας, απαραίσκευο. Είναι

η ίδια κοινή αφετηρία, απ' όπου ξεκινά ακόμα μια διαφορά ανάμεσα σ' εκείνο που συνέβαινε χτες και σ' αυτό που παρατηρείται σήμερα.

Άλλοτε, οι γονείς «παρασκεύαζαν» τα παιδιά τους για ανώτερες σπουδές που θα παρακολουθούσαν ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι σπουδές στο εξωτερικό αποτελούσαν χρήσιμο μεταπτυχιακό συμπλήρωμα, περισσότερο για ειδίκευση. Το ποσοστό που συνέχιζε μ' αυτές ήταν περιορισμένο. Σήμερα, χιλιάδες οικογένειες, ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να ξεκινήσουν τις πανεπιστημιακές σπουδές τους στο εξωτερικό.

Μαζί με άλλες συνέπειες αυτού του φαινομένου διαπιστώνεται και η εξής: Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας δεν είναι πια μέσο για περαιτέρω μόρφωση ή για τις πρόσθετες ανάγκες του επαγγελματικού βίου.

Στην κρίση του νέου Έλληνα και των γονιών του, η ξένη γλώσσα προβάλλει τώρα σαν το βασικό όργανο της επιστημονικής του κατάρτισης από τα πρώτα της βήματα. Έτσι, ο νέος που απ' το γυμνάσιο προγραμματίζει ανώτερες σπουδές στο εξωτερικό τοποθετεί πρώτη στην κρίση αλλά και στη συνείδησή του, την ξένη γλώσσα. Η δική του, του χρειάζεται μόνο για να συνεννοείται, ενώ για να μορφωθεί και να σταδιοδρομήσει του χρειάζεται η άλλη.

Ο κίνδυνος, είχε επισημανθεί σχετικά έγκαιρα. Το Μάρτιο του 1964, ο Ευάγγελος Παπανούτσος έλεγε ότι η ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπορεί να είχε προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις, είτε θετικές είτε αρνητικές, αλλά κανείς δεν είχε συνειδητοποιήσει τι μπορεί να μας περιμένει απ' την ένταξη αυτή, αν δεν λύσουμε μερικά από τα βασικά προβλήματα της εθνικής μας ζωής. Όπως γεμίσαμε και γεμίζουμε από ξένα εμπορικά γραφεία, από βιομηχανίες, που αντιπροσωπεύουν εργοστάσια εξωτερικού, από τουριστικά γραφεία, από τράπεζες, θα χρειαστεί να έχουμε μια γλώσσα ζωντανή, εθνική, ούτως ώστε μαζί μ' αυτή τη γλώσσα να διατηρήσουμε την εθνική μας συνείδηση και υπόσταση.

Σήμερα ο κίνδυνος δεν έρχεται πια, αλλά άρχισε να φτάνει και ν' απλώνεται. Είναι άραγε σύμπτωμα μιας βαθύτερης κρίσης;

Ο Δημήτρης Γλυνός, καταθέτει την άποψή του, επί του προκειμένου: «Λαοί, που δεν έχουν συνείδηση του εγώ τους και αυτοπεποίθηση, λατρεύουν κάθε τι το ξένο και το μεταφέρουν αυτούσιο στον εαυτό τους». (Δ. Γλυνός, «Γλώσσα και Έθνος», 1922)

Αυτό που πρέπει να κάνουμε για να κρατήσουμε ζωντανή την γλωσσική μας κληρονομιά, συμβουλεύει ο Γ. Μπαμπινιώτης, είναι να κάνουμε τα παιδιά να αγαπήσουν τη γλώσσα. Να διαβάσουν εξωγλωσσικά βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, ποικιλία κειμένων με προσεγμένο λόγο. Να διδάξουμε σωστά και πιο αποτελεσματικά τη γλώσσα στο σχολείο. Να διδάξουμε παράλληλα και συμπληρωματικά τη διαχρονική διάσταση της ελληνικής, τα «παλαιότερα Ελληνικά» μας και να δώσουμε έμφαση κατά τη διδασκαλία στην ετυμολογική πλευρά του λεξιλογίου (βασικές ρίζες - σημασίες, οικογένειες λέξεων) και στην επαφή των παιδιών με κείμενα. Να αξιοποιήσουμε τις εκπληκτικές δυνατότητες που προσφέρουν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές με τη σύνταξη έξυπνων, προσεγμένων, έγκυρων, ποιοτικών προγραμμάτων γλώσσας, διευκολύνοντας την πρόσβαση όλων σ' αυτά. Η εξ' αποστάσεως παιδεία για μεγάλους και μικρούς με προγράμματα γλώσσας, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει καθένας σπίτι του όποτε και όσο θέλει, προγράμματα ελκυστικά με αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας των πολυμέσων (κειμένου, ήχου, εικόνας) είναι ένα άλλο όπλο που μπορεί να αξιοποιηθεί, αφού ο 21^{ος} αιώνας, είναι φανερό ότι θα είναι ο αιώνας της πληροφορικής.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

1. ΞΕΝΟΦΟΒΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

1α. ΞΕΝΟΦΟΒΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία συνιστούν άμεση παραβίαση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και του κράτους δικαίου' αρχές στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 της συνθήκης Σ.Ε.Ε.

Σύμφωνα με την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων παρατηρούνται κρούσματα ρατσισμού και ξενοφοβίας σε άλλες χώρες. Οι Ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι πολιτισμικές και πολυεθνικές και οι διαφορές τους είναι θετικές και εμπλουτιστικές. Παρ' όλα αυτά ξενόφοβες συμπεριφορές συνεχίζονται και εντοπίζονται σε ολόκληρο το κόσμο. Τα γεγονότα που παρατηρούνται σε διάφορες περιοχές της Ευρώπης αποδεικνύουν την εμμονή ρατσιστικών και ξενόφοβων συμπεριφορών.

Ο φόβος μας απέναντι σε κάθε τι ξένο και άγνωστο είναι μεγάλος. Ο Τάχαρ Μπέν Τζελούν μας αναφέρει ότι όλοι οι άνθρωποι φοβόμαστε το διαφορετικό και τις περισσότερες φορές στις αντιδράσεις μας δεν επιδρά η λογική και αισθανόμαστε το ξένο σαν μια πραγματική απειλή. Κυριαρχεί η τάση ρατσισμού απέναντι στο ξένο ή φόβου απέναντι σε κάτι το οποίο μας είναι άγνωστο. Η μετάδοση ψεύτικων ή λανθασμένων πληροφοριών σε ανεπαρκώς πληροφορημένους ανθρώπους, εντείνει περισσότερο το αίσθημα φόβου και κατά συνέπεια μεγαλώνει το αίσθημα της ξενοφοβίας. Επιπλέον υπάρχει έντονο το αίσθημα ότι οι μετανάστες έχουν έρθει στη χώρα μας και θα μας πάρουν τις δουλειές, χωρίς βέβαια να σκεφτούμε ότι η οικονομία μπορεί να καταρρεύσει χωρίς αυτούς. Όπως για παράδειγμα τους οικονομικούς μετανάστες, οι οποίοι έρχονται στις διάφορες χώρες

ενσωματώνονται εργάζονται και κάνουν δουλειές που οι ντόπιοι κάτοικοι των χωρών αυτών αρνούνται να κάνουν. Επιπλέον, πληρώνουν τους φόρους και τις κοινωνικές ασφαλίσσεις έχοντας το δικαίωμα να περιθάλπονται όταν αρρωσταίνουν. Η βοήθεια των μεταναστών στην οικονομία μιας χώρας είναι επομένως μεγάλη.

Ο φόβος που έχουμε σαν λαός απέναντι στον ξένο δημιουργείται από την άγνοια. Η κάθε φυλή θεωρείται μοναδική και ξεχωριστή και έτσι υπάρχουν πολλές διαφωνίες και εντάσεις. Οι ρατσιστές είναι πεπεισμένοι ότι η ομάδα στην οποία ανήκουν που μπορεί να καθορίζεται από τη θρησκεία, τη χώρα, τη γλώσσα ή όλα μαζί, είναι ανώτερη από την απέναντι ομάδα και απ' αυτό καταφέρνουν να αισθάνονται ανώτεροι. Όταν αναφέρεται για τις φυσικές ανισότητες σωματικής τάξης, γεννιέται ένα αίσθημα ανωτερότητας απέναντι σε άλλους ανθρώπους.

Έτσι, για παράδειγμα, ορισμένοι αναφέρονται στη θρησκεία για να δικαιολογήσουν την συμπεριφορά τους ή τα αισθήματα τους. Κάθε θρησκεία πιστεύει πως είναι η καλύτερη για όλους και διακηρύσσει ότι αυτοί που την ασπάζονται έχουν πάρει λάθος δρόμο. Οι θρησκείες δεν είναι ρατσιστικές αλλά οι άνθρωποι τις χρησιμοποιούν μερικές φορές σαν όπλο για το ρατσισμό τους και το φόβο τους στο διαφορετικό από αυτούς.

Ένα αληθινό παράδειγμα από την ιστορία: το 1095 ήταν όταν ο Πάπας Ουρβανός Β' κήρυξε από την πόλη Κλέρμον- Φέραν τον πόλεμο εναντίον των μωαμεθανών που τους θεωρούσε άπιστους, χιλιάδες χριστιανοί έφυγαν για τις χώρες της Ανατολής για να σφαγιάσουν τους Άραβες και τους Τούρκους. Αυτός ο πόλεμος που έγινε στο όνομα του Θεού πήρε το όνομα "σταυροφορία". Έτσι ορισμένοι στηρίζονται στα ιερά βιβλία για να δικαιολογούν την τάση τους να παρουσιάζονται ανώτεροι από τους άλλους και να υπερκαλύπτουν την ξενοφοβία τους.

Ο Γιώργος Καρατζαφέρης έχει αναφερθεί αρκετές φορές και στο παρελθόν για το θέμα της ξενοφοβίας και είναι υπέρ του αγώνα για μια δημοκρατική Ευρώπη των ίσων αποφάσεων. Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και λόγω άλλων παραγόντων,

(όπως τη τάση παγκοσμιοποίησης, λόγοι οικονομικοί κ.τ.λ.) ήταν επόμενο μέχρι πρόσφατα η αμιγής ελληνική κοινωνία, να τείνει σήμερα προς τον πολυφυλετισμό.

Η ύπαρξη της ξενοφοβίας φέρνει και κάποιους προβληματισμούς σε κάθε υπεύθυνη συνείδηση. Στο ερώτημα που του τέθηκε αν η εμφάνιση της ξενοφοβίας αποτελεί δείγμα πολιτισμικής παρακμής, ο κύριος Καρατσαφέρης (Αύγουστος 2004) μας αναφέρει ότι η «πολιτισμική παρακμή θ' αποτελούσε η απεμπόληση της σκέψης». Οι Έλληνες με το μυαλό τους θεμελίωσαν τη Δημοκρατία πριν 2500 χρόνια.

Οι αντιλήψεις ότι «πας ξένος» είναι εχθρός ή «ότι όλοι ίδιοι είναι» τον φέρνουν σε αντίθεση με αυτές τις απόψεις.

Ζητήματα και τάσεις ξενοφοβίας και ρατσισμού στην Ελλάδα μελετώνται συγκριτικά προς τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση τα αποτελέσματα των τριών ερευνών του Ευρωβαρομέτρου που διενεργήθηκαν το φθινόπωρο του 1988, την άνοιξη του 1991 και την άνοιξη του 1992 αντίστοιχα.

Η κινητικότητα και το κύμα μετανάστευσης που αναπτύχθηκε, οδήγησε από την αρχή και αποτέλεσε την αρχή για συστηματικότερη διερεύνηση όσον αφορά στην Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη απέναντι σε μια σειρά από προσδιοριστικές παραμέτρους του προβλήματος της ξενοφοβίας. Οι παράμετροι αυτοί μορφοποιήθηκαν ως μετρήσιμοι μεταβλητές και συμπεριελήφθησαν από το 1988 και μετά, στα ερωτήματα του Ευρωβαρομέτρου.

Τα θέματα των μεταβλητών του Ευρωβαρομέτρου, αναπτύχθηκαν πρώτα στην Αμερικανική πανεπιστημιακή κοινότητα τις προηγούμενες δεκαετίες στο πεδίο της εμπειρικής πολιτικής επιστήμης, με την πολύτιμη συνεισφορά της κοινωνικής ψυχολογίας και των τεχνικών στατιστικής ανάλυσης. Η ερμηνεία της ξενοφοβίας υπό την οπτική της εμπειρικής πολιτικής θεωρίας θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους και επίπεδα συνάρθρωσης της με την ιστορία, την κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία και την ιστορική κοινωνιολογία περί έθνους κράτους,

δίνοντας μια εικόνα καιρίων ζητημάτων της Ευρωπαϊκής πολιτικής πραγματικότητας μετά το 1989.

Η παρούσα μελέτη βασίζεται σε ποσοτικά δεδομένα του Ευρωβαρομέτρου που αφορούν δύο διακριτικές διαστάσεις: την πρόσληψη του "άλλου" και τις στάσεις απέναντι του.

Στην Ελλάδα, οι αλλαγές που παρατηρούνται στις συλλογικές προσλήψεις και αντίστοιχα στις στάσεις έχουν συνδεθεί με τις ανακατατάξεις, οι οποίες παρατηρούνται μετά το 1989-1990, σε δυο τομείς.

Το μεγάλο κύμα προσφύγων το οποίο γνώρισε η χώρα με την είσοδο των «οικονομικών μεταναστών» κυρίως από την Αλβανία, είχε σαν συνέπεια για την Ελλάδα να μετατραπεί σε μια χώρα με ιστορική παράδοση στην μετανάστευση και μάλιστα σε μια περίοδο όπου υπήρξε οικονομική άνοδο και ύφεση στο εσωτερικό της.

Στο άμεσο διεθνές περίγυρο της Ελλάδας όσον αφορά στις δυνατότητες διατήρησης περιφερειακής σταθερότητας και ασφάλειας, υπάρχει έντονη κρίση από την πολεμική σύρραξη, την εθνικιστική έξαρση και την αμφισβήτηση. Σ' αυτή τη κατάσταση εμπλέκονται και θέματα με ιστορική διάρκεια (όπως π.χ. η σχέση Ελλάδας και Τουρκίας).

Για την Ελλάδα η αστάθεια της περιοχής και το μαζικό κύμα οικονομικών προσφύγων σε ένα εσωτερικό οικονομικό περιβάλλον, λειτουργούν ως παράγοντες ευνοϊκοί για την ανάπτυξη του εθνικισμού και μια τάση εξιδανίκευσης και μυθοποίησης του μακρινού ή απώτερου ιστορικού παρελθόντος.

Βασική διάσταση στην προέλευση του «άλλου» είναι η ποσοτική, το αν δηλαδή το κοινό προσλαμβάνει τους ξένους ως «πολλούς» ή όχι. Επιπλέον η πρόσληψη του «άλλου» έχει να κάνει με μια γνωστική παράμετρο, αλλά με πολιτισμικά και κοινωνικά κριτήρια, η οποία συναρτάται επίσης με το status της χώρας - αν συνιστά χώρα μετανάστευσης - η χώρα με ιστορία στην υποδοχή μεταναστευτικών ρευμάτων. Αυτή γνωστική παράμετρος συνδέεται με τη δυνατότητα του κοινού να προσδιορίσει την ετερότητα του "άλλου". Η γνωστική

παράμετρος αφορά και συνδέεται με τη δυνατότητα του κοινού να προσδιορίσει την ετερότητα του "άλλου", σε μια από τις διαστάσεις της ταυτότητας του - π.χ. θρησκεία - με βάση τις οποίες προσεγγίζονται οι ιεραρχήσεις, σύμφωνα με τις οποίες το κοινό διατάσσει τις υπάρχουσες ομάδες ξένων και τοποθετείται απέναντι τους.

Σύμφωνα με τους Δώδο, Καφετζή, Μιχαλόπουλο και Νικολακόπουλο, οι αλλαγές στην Ελλάδα στο επίπεδο της ποσοτικής πρόσληψης του "άλλου" είναι εμφανείς. Οι Έλληνες στη σχετική πλειοψηφία τους αισθάνονται ότι οι ξένοι έχουν γίνει πάρα πολλοί στη χώρα τους, αυξάνοντας το ποσοστό κατά 55% σε σχέση με την άνοιξη του 1991. Η σημασία των αλλαγών γίνεται πιο κατανοητή αν λάβουμε υπόψη μια ερώτηση που τέθηκε στην έρευνα για την ξενοφοβία που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο, Νοέμβριο του 1988.

Καλέστηκαν δηλαδή να απαντήσουν εάν αισθάνονται ότι άτομα άλλης εθνικότητας (συμπεριλαμβανομένων και των πολιτών χωρών της Ε.Ε.) που ζουν στη χώρα τους είναι πάρα πολλοί, αρκετοί αλλά όχι πάρα πολλοί, όχι πολλοί. Το 37% των Ευρωπαίων θεωρούσαν ότι οι ξένοι είναι πάρα πολλοί, ενώ το 17% έκρινε ότι δεν είναι πολλοί. Στην Ελλάδα λιγότερο από το 20% του κοινού, αισθάνεται ως υπερβολική την παρουσία των ξένων. Την άνοιξη του 1992 το ποσοστό αυτό είχε υπερδιπλασιαστεί και προσέγγιζε το πρότυπο πρόσληψης που επικρατεί ήδη από το 1988 στα βορειοευρωπαϊκά κράτη, ενώ διαφοροποιείται έντονα από την στάση του κοινού των νοτιοευρωπαϊκών κρατών της Ένωσης (Ισπανία, Πορτογαλία) που το 1988 έχει χαμηλά ποσοστά «υπερβολικής ποσοτικής πρόσληψης της παρουσίας των ξένων».

Οι Έλληνες εμφανίζουν σχετικά υψηλά ποσοστά αδυναμίας προσδιορισμού των «άλλων». Όσον αφορά στη άποψη προσδιοριστικών στοιχείων της ταυτότητας τους, όπως η εθνικότητα και η θρησκεία.

Σε μια άλλη διάσταση της ποσοτικής αίσθησης παρουσίας του ξένου, αυτή τη φορά όχι στη χώρα εν γένει αλλά στο επίπεδο καθημερινής ζωής και στη μικρό κλίμακα δυο κοινωνικών περιβαλλόντων (γειτονιά,

φίλοι) εμφανίστηκε το φθινόπωρο του 1988 υψηλός βαθμός αίσθησης «εθνικής ομοιογένειας» στις νοτιοευρωπαϊκές χώρες (Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία).

Η αίσθηση αυτή της ομοιογένειας αντιστοιχεί σε μια αντικειμενική κατάσταση το 1988, η οποία μπορεί εν μέρει να αιτιολογεί και τα ποσοστά που θεωρούν ότι οι ξένοι στην Ελλάδα «δεν είναι πολλοί» καθώς και τη σχετική αδυναμία αναφοράς στοιχείων ταυτότητας του «άλλου»: Το 1987 η Ελλάδα είχε ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά ξένων.

Από το φθινόπωρο του 1988 το ελληνικό κοινό υιοθετεί απέναντι σε άτομα άλλης εθνικότητας, φυλής, θρησκείας, κουλτούρας ή κοινωνικής τάξεις, στάσεις οι οποίες δείχνουν αισθητά μειωμένη ανεκτικότητα σε σύγκριση με τις αντίστοιχες της Ε.Ε. Αυτή η μείωση εκφράζεται σε ζητήματα τα οποία άπτονται της «κοινωνικής ασφάλειας» ή της κατοχύρωσης την ίδια στιγμή που οι Έλληνες δεν διακρίνονται από την αίσθηση ότι υπάρχουν πάρα πολλοί ξένοι στην χώρα.

Φαίνεται ότι η Ελλάδα αποδίδει μικρότερο ποσοστό ευθυνών στην παρουσία ξένων μεταναστών με διαφορετική ταυτότητα από τη δική μας, απ' ότι οι Ευρωπαίοι.

Το ελληνικό κοινό περνά επίσης, από το φθινόπωρο του 1988, στην απόρριψη του «άλλου», εκφράζοντας ως «ενόχληση» στην καθημερινή του ζωή, συνήθειες και τρόπους ζωής που έχουν άτομα άλλης θρησκείας, εθνικότητας ή φυλής. Ο δείκτης αυτός είναι ο υψηλότερος από όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες εκτός της Ιταλίας, στη μεταβλητή της θρησκείας.

Τρία περίπου χρόνια αργότερα το ελληνικό κράτος, βιώνοντας στην καθημερινότητα το φαινόμενο της μαγικής εισόδου στη χώρα, μεταναστών προσφύγων, κυρίως από την Αλβανία και βοηθούμενο από τα ΜΜΕ, στην κατάταξη αυτού του φαινομένου, εμφανίζει μια πιο συνειδητή στάση έναντι των ξένων. Θεωρεί πλέον ως «πάρα πολλούς» τους μη Ευρωπαίους ξένους που ζουν στην Ελλάδα. Συγχρόνως παρουσιάζει σαφή αύξηση των αντιξενικών στάσεων, δηλώνοντας σε ποσοστά αισθητά ανώτερα

εκείνων του 1988, ότι ενοχλείται στη καθημερινή του ζωή από αυτούς.

Ως προς το στοιχείο της θρησκείας, στην ταυτότητα του ξένου το 1988, επικρατεί η μουσουλμανική (33%) και ακολουθεί η καθολική χριστιανική (14% - σχεδόν διπλάσιο του μέσου ευρωπαϊκού αντίστοιχου ποσοστού-), ενώ ξεχωριστή θέση κατέχουν οι αιρέσεις (π.χ. Ιαχωβάδες) με ποσοστό ενόχλησης 16%. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν υψηλό ποσοστό ενόχλησης του κοινού από άτομα «άλλης θρησκείας» και μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι όσον αφορά στη νεοελληνική ταυτότητα, υπάρχει μια σαφής θρησκευτική διάσταση, με στοιχεία αρνητικά έναντι του «αλλόθρησκου». Βέβαια αυτά τα στοιχεία θέτουν ασφαλώς θέμα περαιτέρω διερεύνησης, όπως για παράδειγμα για το μουσουλμανικό στοιχείο. Η πιθανή απορριπτική στάση του ελληνικού κοινού, διαπλέκεται με την ιστορία και το παρόν των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Στην συνέχεια, υπάρχει έντονη η άνοδος των αντιξενικών στάσεων. Το 1991, οι Έλληνες παρουσιάζουν μικρότερη διάθεση αποδοχής των μεταναστών.

Σε αυτή τη στάση έναντι του ξένου, το ελληνικό κοινό εμφανίζει μια απόκλιση από το σχετικό νοτιοευρωπαϊκό πρότυπο και μια προσέγγιση του σε εκείνο του βορειευρωπαϊκού χώρου. Ήδη από το 1988, οι Έλληνες δεν εμφανίζονται και τόσο θετικοί στο να υιοθετηθεί μια πολιτική ενσωμάτωσης των αλλοεθνών κατοίκων της χώρας. Την ίδια εποχή οι Έλληνες, όσον αφορά στα εν γένη δικαιώματα των ατόμων που ζουν στην Ελλάδα και δεν είναι πολίτες κρατών της Ε.Ε., τάσσονται περισσότερο υπέρ των δικαιωμάτων τους και των φιλελεύθερων απόψεων.

Δυόμισι χρόνια μετά, την άνοιξη του 1991, παρουσιάζουν μια μετατόπιση προς την αυταρχικότερη στάση του περιορισμού των δικαιωμάτων της ξένης εθνικότητας ατόμων που ζουν στην Ελλάδα. Όμως αυτή η κατάσταση ανατρέπεται σε ένα χρόνο: την άνοιξη του 1992, οι Έλληνες παρουσιάζουν εντυπωσιακή μείωση των φιλελεύθερων τάσεων και αισθητή αύξηση των αυταρχικών στάσεων, σε ποσοστά που

βρίσκονται πλέον σε αρνητική απόκλιση από το αντίστοιχο μέσο Ευρωπαϊκό.

Οι Έλληνες εμφανίζονται εθνικιστές στον τομέα των πολιτικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων. Το ελληνικό κοινό αρνείται το δικαίωμα ψήφου (Ευρωπαίων κατοίκων της χώρας του) στις ελληνικές δημοτικές εκλογές και πολύ περισσότερο το δικαίωμά τους να είναι υποψήφιοι σε αυτές. Ένα σημαντικό ποσοστό επίσης, αρνείται το δικαίωμα ψήφου των Ευρωπαίων στις εδώ διεξαγόμενες ευρωεκλογές και πολύ περισσότερο το δικαίωμα τους να διεκδικήσουν την εκπροσώπησή των Ελλήνων στην Ευρωβουλή. Οι Έλληνες πολίτες ταυτίζονται περισσότερο με την τάση βορειότερων λαών. Επιπλέον χαρακτηρίζονται από μια τάση εθνικισμού στην πολιτική.

Από τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν, προκύπτει ως κύριο συμπέρασμα ότι οι προλήψεις και οι στάσεις του ελληνικού κοινού έναντι του ξένου και της ετερότητας, εξελίχθηκαν προς αρνητική κατεύθυνση μέσα σε μια τετραετία, κατά τη διάρκεια της οποίας προέκυψαν δυο βασικές πτυχές της μετά κομμουνιστικής κρίσης.

Η μια ήταν το μαζικό κύμα οικονομικών προσφύγων και ορισμένες προεκτάσεις της έξαρσης του εθνικισμού στα Βαλκάνια. Επιπλέον θα πρέπει να επισημανθεί η ύπαρξη μιας τάσης απόρριψης του ξένου - κυρίως του αλλόθρησκου - πριν την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού -, η οποία αποκρυσταλλώνεται σε μια νέα ενδεχομένως συνολικότερη, αντιξενική στάση, μαζί με διάφορες εμφανίσεις ενός αμυντικού εθνικισμού.

Σε μια άλλη αναφορά του Π. Καφετζή, Α. Μιχαλόπουλου, Ε. Μάνωγλου, Π. Μάνωγλου, Π. Τσάρτας σε μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε και αφορούσε τη μέτρηση της ξενοφοβίας και πιο συγκεκριμένα την ανοχή ή όχι απέναντι στον εθνικά και θρησκευτικά

διαφορετικό. Η σχετική ερώτηση στην παρούσα έρευνα διατυπώθηκε ως εξής: στο αν η παρουσία ατόμων άλλης θρησκείας και άλλης εθνικότητας θεωρείται από τον πληθυσμό ενοχλητική ή όχι ενοχλητική.

Όπως προκύπτει απ' τα δεδομένα των πανελλαδικών ερευνών μας δείχνουν ότι η Ελλάδα έχει εμφανώς και σταθερά υψηλότερα ποσοστά μη ανοχής απέναντι στον εθνικά και θρησκευτικά ξένο από τα συνολικά αντίστοιχα των 12 χωρών μελών της Ε.Ε. Το 1994 παρατηρείται μια περαιτέρω αύξηση της μη ανοχής απέναντι στον εθνικά ξένο, αντίθετα με τη θρησκευτική μη ανοχή, που παραμένει σταθερή στα συγκριτικά υψηλά ποσοστά της.

Σύμφωνα με τα πανελλαδικά στοιχεία η μη ανοχή απέναντι στον εθνικά και θρησκευτικά ξένο εμφανίζεται περισσότερο τονισμένη στην παρούσα έρευνα στη Μακεδονία - 37,8% και 39,3% ενοχλούνται από την παρουσία ατόμων άλλης εθνικότητας και άλλης θρησκείας αντιστοίχως.

Η μη ανοχή χαρακτηρίζει πρωτίστως τα άτομα μεγαλύτερης (45-49 ετών) και κυρίως μεγάλης ηλικίας (60 έως 80 ετών), τους λιγότερο μορφωμένους, τις ομάδες που αυτοτοποθετούνται προς τις δεξιές θέσεις της κλίμακας «αριστερά – δεξιά». Οι ομάδες αυτές χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά συνολικής απώθησης / απόρριψης του ξένου, σε αντίθεση με τις νεότερες και περισσότερο μορφωμένες ομάδες, στις οποίες υπερτερεί η ανοχή.

Πέντε από τις δώδεκα χώρες και τέσσερις από τους ισάριθμους λαούς και ομάδες, συγκεντρώνουν τη μικρότερη ή μεγαλύτερη αντιπάθεια του κοινού της περιοχής. Να σημειωθεί ότι η συμπάθεια για τους τσιγγάνους βρίσκεται στα όρια μιας μέτριας καλής εκτίμησης, όμως ένα ποσοστό 26% του πληθυσμού του δείγματος χαρακτηρίζεται από έντονη αντιπάθεια για αυτούς. Το γεγονός, συμπάθεια ή αντιπάθεια των λαών έχει να κάνει με τη πολιτική των κυβερνήσεων και την αντιπαλότητα μεταξύ εθνών μιας περιοχής.

Ως πρότυπο επιβεβαιώνονται τα εξής στοιχεία που καταγράφηκαν στην πανελλαδική έρευνα του 1993. Διακρίνεται λοιπόν

μια μεγάλη συμπάθεια εκείνη την εποχή για τις ΗΠΑ και μια μικρότερη συμπάθεια για άλλες μη δυτικές χώρες, κυρίως τη Σερβία και τη Ρωσία, ενώ η κοινή γνώμη της Μακεδονίας εμφανίζει ελαφρώς μικρότερο δείκτη αντιπάθειας για τη Βουλγαρία. Όμως η αντιπάθεια είναι σχεδόν ταυτόσημη μεταξύ του γενικού και του κοινού της Μακεδονίας στη περίπτωση με την Αλβανία, την Τουρκία, των μουσουλμάνων της Θράκης και των Εβραίων. Θα πρέπει να ειπωθεί ότι οι κλίμακες για τους Εβραίους και τους τσιγγάνους, παραπέμπουν σε ένα δείγμα ρατσιστικής εχθρικής στάσης. Ωστόσο η μέση τιμή για τους δεύτερους, στο κοινό της Μακεδονίας δεν είναι το ίδιο αρνητική με την πανελλαδική αντίστοιχη.

Άλλη μια μέτρηση ερευνών ή δημοσκοπήσεων που έχει πραγματοποιήσει η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και το Ευρωβαρόμετρο μας παρέχουν ενδείξεις, ότι οι Έλληνες νέοι είναι έτοιμοι να ενδώσουν στον ρατσισμό και την ξеноφοβία, εφόσον τα αντιμεταναστευτικά τους αισθήματα, μεταφραζόμενα σε ποσοστά, εμφανίζονται μεταξύ των υψηλότερων στον ευρωπαϊκό χώρο.

Στην υπόθεση αυτή, ο Γ. Σακελλίων μας δηλώνει ένα σημαντικό στοιχείο, ότι η ξеноφοβία στους νέους εκδηλώνεται ευκαιριακά και χωρίς ιδεολογικό υπόβαθρο. Δηλαδή δεν σημαίνει ότι οι νέοι έχουν ενστερνιστεί ρατσιστικές ιδεολογίες. Αντιθέτως οι Έλληνες νέοι, όπως προκύπτει έπειτα από προσεκτική ανάγνωση ερευνών, είναι σταθερά προσανατολισμένοι στις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινωνικής ισότητας και αλληλεγγύης και δηλώνουν τη διαθεσιμότητα τους να ταχθούν για την προάσπιση των αξιών αυτών. Γι' αυτό και στην πράξη είναι σπάνιες οι εκφάνσεις ρατσιστικής παρενόχλησης σε βάρος των αλλοδαπών μεταναστών. Η ρατσιστική φοβία έγκειται στους νέους όσον αφορά στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η σημερινή γενιά ανησυχεί πολύ για το αν βρει δουλειά και ρίχνει τις ευθύνες για τους κινδύνους που διατρέχει μια κοινωνία σε εκείνο τον άνθρωπο που είναι διαφορετικός από εμάς.

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών που έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό αλλοδαπών μεταναστών συγκριτικά με τον

πληθυσμό τους. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ECRI, οι μετανάστες στην χώρα μας ανέρχονται στο 1.000.000, φθάνουν δηλαδή στο 10% του ημεδαπού πληθυσμού. Η μαζική μετανάστευση είναι ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο στη χώρα μας, με το οποίο δεν έχουν εξοικειωθεί ακόμη οι Έλληνες, γιατί η ελληνική οικονομία δεν είναι σε θέση να τους απορροφήσει και να τους παρέχει τα μέσα για μια αξιοπρεπή ζωή.

2. ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ

Ο ρατσισμός ως ανθρώπινο στάση και νοοτροπία κυριεύει την κοινωνική συνείδηση από τα τέλη του 19ου αιώνα έως τις μέρες μας. Στην Ευρώπη αποτελεί το βασικό πολιτικό εξάρτημα της «πολιτικής μηχανής» που έχει κινητοποιηθεί εναντίον της κληρονομιάς που άφησαν στους λαούς της Ηπείρου, ο Διαφωτισμός και η Γαλλική Επανάσταση.

Σε κάθε κράτος δικαίου, την απειλή εναντίον της κοινωνικής ανοχής και ενάντια των πράξεων και των διακρίσεων σε βάρος πολιτών με ρατσιστικά παλαιού ή νέου τύπου κίνητρα και επιχειρήματα, προσπαθούν οι δημόσιες αρχές να εξουδετερώσουν, διαμορφώνοντας και εφαρμόζοντας αντιρατσιστικές πολιτικές.

Η καταπολέμηση του ρατσισμού γίνεται πιο συγκεκριμένη σε επίπεδο δικαίου με τις απαγορεύσεις των διακρίσεων και τις εγγυήσεις των ατομικών δικαιωμάτων για όλους τους ανθρώπους χωρίς διακρίσεις και συνδυάζεται με την ποινική καταστολή των παραβατικών συμπεριφορών. Ωστόσο το δικαίου ως εκλογικευμένο σύστημα ρύθμισης των κοινωνικών σχέσεων χωρίς να ενεργεί κατά τρόπο απόλυτο στις συνειδήσεις τους και να επηρεάζει τα κίνητρα των πράξεων τους που παράγουν διακρίσεις. Έτσι πουθενά το δίκαιο δεν είναι το μοναδικό εργαλείο των αντιρατσιστικών πολιτικών.

Η κριτική και η συζήτηση είναι φανερό ότι έρχονται σε αντίθεση ανάμεσα στο κοινό δικαίου και την ειδική ρύθμιση, την ισότητα ή την θετική

διάκριση, τον φιλελεύθερο ατομικισμό ή την πολυπολιτισμικότητα. Στην πραγματικότητα, οι προβληματισμοί αναδεικνύουν την κύρια αδυναμία των αντιρατσιστικών πολιτικών, το διαρκές έλλειμμα και την εγγενή αναποτελεσματικότητά τους, όταν αναγκαστικά δίνουν έμφαση στη μια ή στην άλλη κατηγορία. Σε κάθε περίπτωση οι πολιτικές αυτές αδυνατούν να διαρρήξουν τη ρατσιστική εμπειρία. Το παράδοξο αυτής της εμπειρίας είναι ότι εξαναγκάζει το άτομο να διεκδικεί και να αμφισβητεί, με την ίδια κίνηση τις μορφές της εξιδανίκευσης του, προασπίζοντας και αμφισβητώντας ταυτόχρονα την ταυτότητα και την κουλτούρα του.

Οι αντιρατσιστικές πολιτικές, είτε κλίνουν προς τη μεριά των εξειδικευμένων αντιμετώπισεων, είτε προς τη μεριά της εξατομίκευσης, είναι καταδικασμένες να παραμένουν δέσμιες της κυκλικής σχέσης ανάμεσα στον ρατσισμό και το θύμα του.

Ένας γάλλος δημοσιολόγος σε μια πεσιμιστική ατένιση του μέλλοντος παρατηρεί, σύμφωνα με τον Πέτρο Σταγγο, και δεν αναφέρει ότι «δεν υπάρχει κανένας υπέρτερος εξωτερικός θεσμός ή βαθμίδα λήψης αποφάσεων που να μπορεί να οικοδομήσει ένα μη ρατσιστικό σύμπαν που να μπορεί να προσδιορίσει το περιεχόμενο μιας αντικειμενικής πολιτικής ικανής να ενσωματώνει τις δυο αντιφατικές προσεγγίσεις».

Στη συνέχεια ο Ν. Φραγκάκης μας εξηγεί για την ΕΣΔΑ, η οποία είναι η σημαντικότερη διεθνής δέσμευση της Ελλάδας στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Από το Νοέμβριο του 1998, ο εποπτικός μηχανισμός βασίζεται σε ένα μόνο διεθνές δικαστήριο, το μόνο διεθνές στο οποίο το άτομο μπορεί να έχει απ' ευθείας πρόσβαση προκειμένου να εναγάγει κυβερνήσεις για παραβάσεις δικαιωμάτων του.

Σε ιστοσελίδα από τα pathfinder News, αναφέρονται κάποιες υποθέσεις και διαπιστώσεις που αναφέρει η Κομισιόν στο θέμα της ξενοφοβίας και των προκαταλήψεων. Σε έκθεση της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει προκαταλήψεις και περιπτώσεις διακρίσεων εναντίον των μειονοτικών ομάδων και μεταναστών και ζητά την επιβολή αυστηρών

κυρώσεων και τη λήψη ουσιαστικών μέτρων για την αντιμετώπιση των κρουσμάτων ρατσισμού.

Η Κομισιόν όπως αναφέρεται σε δημοσίευμα της εφημερίδας «Τα Νέα» κρίνει ως αναγκαία την πρόβλεψη κυρώσεων για στελέχη της Αυτοδιοίκησης που προβαίνουν στην διατύπωση ρατσιστικών δηλώσεων ή δεν συμμορφώνονται με τους κανονισμούς και τις αποφάσεις που τους δεσμεύουν ή για δημόσιους λειτουργούς οι οποίοι αρνούνται να εξυπηρετήσουν αλλοδαπούς. Επιπλέον, καλούνται να προωθηθούν κάποιες διατάξεις που θα θεωρούν το ρατσισμό ποινικό αδίκημα και τα ρατσιστικά κίνητρα να συνιστούν επιβαρυντικό παράγοντα για οποιοδήποτε συνηθισμένο αδίκημα, ενώ ειδικά για περιστατικά αστυνομικής βίας ζητά να συσταθεί ανεξάρτητο όργανο ερευνών, το οποίο θα παραπέμπει σε ταχεία δίκη όσους αστυνομικούς δείχνουν «υπερβάλλοντα ζήλο».

Η Εκκλησία μπορεί να παίζει το ρόλο της σε όλο αυτό εφ' όσον η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία μπορεί να προάγει την ανοχή και κυρίως την ανεξιθρησκία μεταξύ των πιστών της.

Η κατάσταση των μεταναστών απέχει πολύ από την πλήρη νομιμοποίηση, ενώ δεν υπάρχει ακόμη μια συγκροτημένη και στοχευόμενη πολιτική ένταξης ή πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά ότι αποτελούν περίπου 10% του πληθυσμού της Ελλάδας και ότι η διαδικασία έκδοσης είναι αργή και αυτό βέβαια είναι η πραγματικότητα. Σημειώνεται επίσης ότι προκειμένου οι αλλοδαποί να συγκεντρώσουν το πλήθος των δικαιολογητικών που απαιτούνται πρέπει να περιμένουν στην ουρά για πολλές ώρες αν όχι για ολόκληρες ημέρες. Το αίτημα της Επιτροπής ζητά τη μείωση κόστους των παράβολων που χρειάζονται για την ανανέωση των αδειών, καθώς κρίνονται υπερβολικά υψηλά, ενώ επισημαίνει και τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την ένταξη των μεταναστών, μεταξύ των οποίων επισημαίνεται η παροχή δικαιώματος εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Προβληματισμοί υπάρχουν όσον αφορά στη ξενοφοβία στα σχολεία και στη εκπαίδευση. Η Ελένη Δασκαλάκη μας φέρνει αντιμέτωπους με

αυτό το πρόβλημα και πιστεύει ότι τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια μια κοινωνική τάξη έχει κάνει την εμφάνιση της στη ζωή μας. Αυτή είναι οι οικονομικοί μετανάστες, οικογένειες από την Αλβανία και από άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης ζουν κοντά μας και αναζητούν να ενταχθούν στα κοινωνικά δρώμενα του τύπου μας. Κάποιοι αντιμετωπίζουν με συμπάθεια αυτές τις οικογένειες γιατί ανακαλύπτουμε πως στην ίδια τάξη υπάρχουν μαθητές που ανήκουν σε αυτές τις μειονότητες. Οι γονείς στην αρχή ανησυχούσαν όχι τόσο στην καταγωγή των αλλοδαπών παιδιών αλλά στη διαφορά στις επιδόσεις των μαθητών που κρατάνε πίσω την υπόλοιπη τάξη. Αυτό βέβαια υπήρχε στα πρώτα χρόνια ύπαρξης των αλλοδαπών στη χώρα μας. Οι σημερινοί αλλοδαποί μαθητές γνωρίζουν πολύ καλά την ελληνική γλώσσα και είναι ενταγμένοι στην ελληνική κοινωνία. Έτσι οι διαφορές στην επίδοση δεν έχουν να κάνουν με την εθνικότητα αλλά με συνηθισμένους παράγοντες, που ισχύουν για όλους τους μαθητές μιας τάξης, ανεξαρτήτως καταγωγής. Στις συζητήσεις δασκάλων ή καθηγητών καταλήγουν σε ένα συμπέρασμα, ότι οι μικροί αλλοδαποί μαθητές μπορούν να είναι εξίσου καλοί ή κακοί μαθητές με τα ελληνόπουλα.

Υπάρχει όμως και μια σημαντική διαφορά, αφού τα αλλοδαπά παιδιά συχνά διαθέτουν πείσμα και μεγάλη ώθηση από τους γονείς τους για μάθηση αλλά και βελτίωση της ζωής τους. Πίσω λοιπόν από το θέμα της γλώσσας υπάρχει μια προκατάληψη η οποία μας προκαλεί ανησυχία και προβληματισμό. Πρόκειται για το θέμα της κοινωνικής συναναστροφής των παιδιών μας με παιδιά των οικονομικών μεταναστών. Σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με τα λεγόμενα της Ελένης Δασκαλάκη, θα πρέπει ως κοινωνία να εκπαιδευτούμε και εν όψει της πολιτικής παγκοσμιοποίησης. Να ερχόμαστε δηλαδή σε επαφή με ανθρώπους από άλλους πολιτισμούς, να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα τους και να απαιτούμε από αυτούς τον ίδιο σεβασμό προς εμάς.

Οι γονείς απ την άλλη έχουν και αυτοί το ρόλο τους. Τα μηνύματα που περνάμε στα παιδιά μας παίζουν καθοριστικό ρόλο για το πως θα δεχτούν και θα συμπεριφερθούν στην καθημερινή τους συναναστροφή με

τους αλλοδαπούς συμμαθητές τους. Αν οι γονείς δεν είναι τόσο επιρρεπείς στο θέμα αυτό και αντιμετωπίζουν την κατάσταση ως φυσιολογική, τότε την ίδια συμπεριφορά θα έχουν και τα παιδιά τους. Ας μην ξεχνάμε ότι τα παιδιά από τη φύση τους δεν έχουν κανένα πρόβλημα, αφού η κοινωνική και οικονομική τάξη δεν τους αφορά και δεν τους ενδιαφέρει. Οι γονείς δηλαδή από μόνοι τους θα πρέπει να πειστούν και να αποδεχτούν την ύπαρξη ξένων παιδιών και στη τάξη του δικού τους.

Ο Ν. Φραγκάκης σε ένα ξέσπασμα του μας αναφέρει πως ο ρατσισμός και η ξενοφοβία μπορούν να καταπολεμηθούν. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να ξεπεραστεί το επίπεδο των θεωρητικών αναφορών σε αυτό. Στόχος δεν είναι ο εμπλουτισμός της αντιρατσιστικής βιβλιογραφίας ούτε η επανατοποθέτηση έπειτα από μερικά χρόνια στον προβληματισμό περί πολιτισμικότητας γιατί αποδείχθηκε λάθος. Σύμφωνα με την άποψη του, ο ρατσισμός και η ξενοφοβία θα πρέπει να εξαλειφθούν ή τουλάχιστον να περιοριστεί αυτό το πρόβλημα. Σε αυτούς που δεν τάσσονται υπέρ του αντιρατσιστικού αγώνα, πρέπει να γίνεται γνωστό ότι η δική τους ζωή καλυτερεύει αν ξεπεράσουν και συμβιώσουν μαζί με άλλες ομάδες. Διότι κάθε κοινωνική σύγκρουση και κοινωνική αντιπαλότητα.

3. ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Η προσέγγιση του φαινομένου της ξενοφοβίας αναφερόμενη σε μεγάλους πληθυσμούς έχει ως προνομιακό εργαλείο της, τη μέθοδο της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας απόψεων και στάσεων. Εκτός των σαφών πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει η μέθοδος αυτή, δίνει επίσης την δυνατότητα συστηματικής παρακολούθησης των συναφών στάσεων του υπό έρευνα πληθυσμού. Η συστηματικότητα αυτή εξασφαλίζει σειριακά δεδομένα σχετικά με τις διαμορφούμενες τάσεις στην κοινή γνώμη μιας χώρας, τα οποία απαιτούν κρίσιμη σημασία για τη χάραξη πολιτικής σε σειρά ζητημάτων που άπτονται, κατά ποικίλους τρόπους, της παρουσίας «ξένων» στο εσωτερικό ενός εθνικού κράτους.

Το ενδιαφέρον για τις έρευνες αυτού του τύπου αυξήθηκε σημαντικά μετά την κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού και την έκρηξη του μεταναστευτικού κύματος προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πέρα όμως των εμπειρικών ερευνών ξενοφοβίας που διεξάγονται σε επιμέρους ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κεντρικό επίπεδο περιλαμβάνει στην ατζέντα της το πρόβλημα της «ξενοφοβίας» ήδη από το 1986: τον Ιούνιο εκείνου του χρόνου υπογράφεται η Κοινή Διακήρυξη της Επιτροπής της Ε.Ε., του Συμβουλίου της και των αντιπροσώπων των κρατών -μελών και από τότε το ζήτημα της ξενοφοβίας αποτελεί μια πολιτική σταθερά στις διαδικασίες της ενοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου.

Καρπός αυτής της εντεινόμενης πολιτικής σημασίας του προβλήματος της ξενοφοβίας, είναι στο επίπεδο της έρευνας, η καθιέρωση τακτικών μετρήσεων της κοινής γνώμης των Ευρωπαϊκών χωρών στο πλαίσιο των ερευνών του Ευρωβαρομέτρου. Περιέχοντας ταυτόσημες μεταβλητές, οι εμπειρικές αυτές διερευνήσεις δίνουν τη δυνατότητα διαχρονικής παρακολούθησης των στάσεων του κοινού μιας χώρας και ταυτόχρονα συγκριτικής διεθνικής αποτίμησης των σχετικών δεδομένων.

Στο παρόν ερευνητικό πρόγραμμα, η προσέγγιση των σχετικών στάσεων του πληθυσμού μιας περιοχής της χώρας (Μακεδονία), με συμπερίληψη μεταβλητών στο ερωτηματολόγιο της δειγματοληπτικής εμπειρικής έρευνας αντιστοίχων προς εκείνης του Ευρωβαρομέτρου, παρουσιάζει ένα διπλό ενδιαφέρον: αφενός δίνει την δυνατότητα μιας πρώτης ενδεικτικής διερεύνησης των αποκλίσεων και των συγκλίσεων που υπάρχουν στα δεδομένα των στάσεων σε εθνική και τοπική κλίμακα, εφόσον τα δεδομένα είναι συγκρίσιμα, αφετέρου δημιουργεί μια πρώτη υποδομή εμπειρικών δεδομένων προκειμένου να διατυπωθούν υποθέσεις για τους τροπισμούς τους οποίους ενδεχομένως παρουσιάζει το ξενοφοβικό φαινόμενο σε μια συγκεκριμένη περιοχή της χώρας, η οποία χαρακτηρίζεται από εθνοτική-πολιτισμική ιδιαιτερότητα καθώς λειτουργεί και ως άμεσος χώρος «υποδοχής» των υλικών και των συμβολικών

συνεπειών της βαλκανικής κρίσης και των μαζικών μεταναστευτικών ρευμάτων.

3α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η αίσθηση περί του πλήθους των ξένων, δηλαδή η ποσοτικά μετρήσιμη αντίληψη του κοινού ως προς το αν οι ξένοι που ζουν στη χώρα του είναι πολλοί ή όχι, αποτελεί μια από τις πρώτες μεταβλητές προσέγγισης των διαστάσεων της ξενοφοβίας. Η μεταβλητή αυτή έχει ως υπόθεση ότι στις συλλογικές παραστάσεις περί του πλήθους της παρουσίας των ξένων ενυπάρχει κάποια σύγκριση της κατάστασης του παρόντος με αυτήν που υπήρχε «πριν». Παράλληλα στην μεταβλητή αυτή ενυπάρχει η ιδέα περί ενός «ορίου» στις συλλογικές στάσεις. Το όριο δηλαδή που υπάρχει ανεκτικότητα και το ξεπέρασμα αυτής που σημαίνει έλλειψη ανοχής.

Η διάσταση περί του ορίου του πλήθους των ξένων όσο και η διάσταση σύγκρισης μεταξύ του «τώρα» και του «πριν» υπόκεινται σε μια «δεύτερη πραγματικότητα» που κατασκευάζεται κυρίως από τα ΜΜΕ για το πλήθος των ξένων και εκφράζεται συνήθως με όρους όπως «εισβολή μεταναστών», «τεράστια κύματα που κατακλύζουν τη μεθόριο» κ.λ.π.

Οι παραστάσεις περί του πλήθους των μεταναστών δεν είναι κάποιοι πραγματολογικοί αναδιπλασιασμοί του «πραγματικού πλήθους» επηρεάζονται από τις κατασκευές περί πλήθους, από τις διαστάσεις και τις διαδικασίες συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας της κάθε χώρας, από τη θέση της στο διεθνές οικονομικό σύστημα και το χαρακτήρα που αυτή η θέση της όρισε ιστορικά ως χώρα εξαγωγής ή εισαγωγής μεταναστών κ.α.

Η αίσθηση του κοινού ότι ο αριθμός των αλλοδαπών στην Ελλάδα είναι πολύ υψηλός προκύπτει και από μια δεύτερη μεταβλητή που χρησιμοποιήθηκε στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας. Οι εκδοχές απάντησης που είχαν να επιλέξουν οι απαντώντες στη σχετική ερώτηση ήταν ταυτόσημα διατυπωμένες με τις εκδοχές απαντήσεων της ερώτησης

περί της παρουσίας των μη Ευρωπαίων ξένων, όμως διέφερε η σημασιολογία της έννοιας «ξένος», ενώ από την ερώτηση περί του πλήθους των μη Ευρωπαίων αλλοδαπών μεσολαβούσαν 11 μεταβλητές διατυπωμένες σε τέσσερις άλλες ερωτήσεις. Συγκεκριμένα οι ερωτηθέντες καλούνταν να απαντήσουν στο αν κατά τη γνώμη τους τα άτομα:

α) άλλης εθνικότητας είναι πάρα πολλοί, είναι αρκετοί κ.λ.π. Η ερώτηση αυτή απευθύνεται στο κοινό της έρευνας αμέσως μετά από την ερώτηση για το αν η παρουσία τους είναι ενοχλητική ή όχι ενοχλητική. Αυτή η ακολουθία εξηγεί και την αντωνυμία «αυτά» στην ερώτηση του πλήθους των ατόμων διαφορετικής εθνικότητας, αντωνυμία η οποία παραπέμπει τον ερωτηθέντα στα «ίδια» άλλης εθνικότητας άτομα, ως προς τα οποία είχε, στην αμέσως προηγούμενη ερώτηση, εκφράσει τη γνώμη του για το ενοχλητικό ή όχι της παρουσίας τους.

β) Επίσης έχει προηγηθεί η ερώτηση για τον προσδιορισμό της ταυτότητας των ατόμων «άλλης εθνικότητας» και το πρότυπο των εγκλίσεων του εθνικά «άλλου» εξαντλείται σε μια μόνο εθνική ομάδα, τους Αλβανούς. Έτσι εκτός της συντακτικής της μορφής και της σειράς της στο ερωτηματολόγιο, η ερώτηση αυτή περί του πλήθους των ξένων διαφέρει από την προηγούμενη κατά το ότι τώρα ονοματίζονται οι εν γένει αλλοδαποί και όχι μόνο οι μη Ευρωπαίοι «ξένοι», που έχουν προηγουμένως κατονομαστεί.

3β. ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΑΦΟΡΑ

Με βάση έναν δείκτη ξενοφοβίας που κατασκευάστηκε με συνδυασμό τεσσάρων ερωτήσεων, οι δύο ερωτήσεις αναφέρονται στην πρόληψη της παρουσίας των εθνικά ή θρησκευτικά «άλλων» και οι άλλες δύο στην ενόχληση ή μη από την παρουσία τους, προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Στο σύνολο του κοινού που ερωτήθηκαν, ένα ποσοστό 20,8% κατατάσσεται στις ανεκτικές στάσεις έναντι του «ξένου» και ένα ισοδύναμο σχεδόν ποσοστό (22,5%) συνδυάζει σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τη μη ανοχή για τον αλλοεθνή και αλλόθρησκο, την αίσθηση περί υπερβολικής παρουσίας τους και τη μη ισοδύναμη στάση απέναντι στους ξένους. Μεταξύ των δυο αυτών ομάδων, μια μεγάλη κατηγορία του κοινού (57,1%) τοποθετείται στις ανεκτικές θέσεις και ένα ποσοστό σημαντικό (42,9%) στις λιγότερο ανεκτικές ή μη ανεκτικές θέσεις του.

Μπορεί έτσι να υποστηριχθεί ότι υπάρχει μια περιεκτικότερη στάση απέναντι στην ετερότητα και ότι αρθρώνεται και μια παράσταση για τον "άλλο", στους κόλπους της οποίας μπορεί μάλιστα να εξασθενεί η διάκριση εντός/ εκτός που ορίζει το γεωγραφικό όριο της επικρατείας ή ο περί εθνικής ταυτότητας λόγος.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Ο όρος ρατσισμός έχει ερμηνευτεί και σχολιαστεί από αρκετούς. Προτού προχωρήσουμε στην ανάλυσή του, παραθέτουμε απόψεις ως προς το τι εννοούμε με την λέξη αυτή.

«Υπό αυστηρή έννοια ο όρος ρατσισμός δηλώνει την στάση κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνικής ομάδας θεωρούν ως μειονεκτούντα τα μέλη άλλης φυλής, ή εθνικής ομάδας, και ως συνέπεια τούτου αναπτύσσουν μια έντονη πίστη στην ανωτερότητα και την υπεροχή τους.

Στο επίπεδο της θεωρητικής έκφρασής τους, ο ρατσισμός είναι η ιδέα ή η αντίληψη ότι στα κληρονομούνται φυσικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των νοητικών δυνατοτήτων, και πολιτιστικών καταβολών υπάρχει αιτιακή σύνδεση, και ότι σε συνδυασμό με τα παραπάνω, κάποιες φυλές είναι κληρονομικές ανώτερες από άλλες. (Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, 1989, τόμος 51^{ος}, σελ. 301).

Σύμφωνα τώρα με τον Ευριγενή η Ουνέσκο ορίζει ότι: ο ρατσισμός συνίσταται σε αντικοινωνικές πεποιθήσεις και πράξεις που βασίζονται στην πλάνη ότι υπάρχουν βιολογικοί λόγοι οι οποίοι δικαιολογούν τις διακρίσεις στις σχέσεις μεταξύ των φυλετικών ομάδων.

Με το σκεπτικό αυτό, ο κοινωνικός στόχος του ρατσισμού είναι να φροντίσει ώστε οι υπάρχουσες διαφορές να παραμένουν άθικτες προκειμένου να διατηρούνται οι τρέχουσες σχέσεις μεταξύ των ομάδων».

(Ευριγένης, 1987, σελ. 24-25).

Σύμφωνα με τον Tahar Ben jelloun,
«Ο ρατσισμός είναι μια αρκετά συνηθισμένη συμπεριφορά, κοινή σ' όλες τις κοινωνίες, που περνάει δυστυχώς απαρατήρητη σε ορισμένες χώρες, επειδή συμβαίνει να μην την προσέχουν αρκετά. Σημαίνει καχυποψία, ακόμη και περιφρόνηση, απέναντι στα πρόσωπα που έχουν φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά διαφορετικά από τα δικά μας»

(Tahar Ben jelloun, 1988, σελ. 15)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η **διαφορά** είναι το αντίθετο της ομοιότητας, αυτού που είναι το ίδιο. Η πρώτη φανερή διαφορά είναι το φύλο. Ένας άντρας αισθάνεται διαφορετικός από μια γυναίκα. Και το αντίθετο. Όταν πρόκειται γι' αυτή τη διαφορά, υπάρχει κατά κανόνα μια έλξη.

Επίσης αυτός που τον θεωρούμε «**διαφορετικό**» έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος απ' ότι εμείς, μιλάει άλλη γλώσσα, μαγειρεύει διαφορετικά απ' ότι εμείς, έχει άλλα έθιμα, άλλη θρησκεία, άλλο τρόπο ζωής, γιορτάζει με διαφορετικό τρόπο ζωής κ.λ.π. Υπάρχει η διαφορά που εκδηλώνεται με τη φυσική εμφάνιση (το ύψος, το χρώμα του δέρματος, τα χαρακτηριστικά του προσώπου κ.λ.π.), υπάρχει επίσης, και η διαφορά στη συμπεριφορά, στη νοοτροπία, στις πεποιθήσεις κ.λ.π. (Tahar Ben Jelloun, 1998, σελ. 17-18).

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

«Οι **κοινωνικοπολιτιστικές διαφορές** είναι αυτές που κάνουν μια ανθρώπινη ομάδα να ξεχωρίζει από μια άλλη, μέσα από τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι οργανώνονται στην κοινωνία και ανάλογα με τα πολιτιστικά προϊόντα που δημιουργούν. Ο πολιτισμός της μια ομάδας είναι διαφορετικός από τον πολιτισμό της άλλης. Το ίδιο συμβαίνει και

με τα έθιμα του γάμου, των γιορτών κ.λ.π. (Tahar Ben Jelloun, 1998, σελ. 36-37.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ

«Είναι η συστηματική και μεθοδική καταστροφή μιας εθνικής ομάδας. Κάποιος ισχυρός και τρελός αποφασίζει ψυχρά να σκοτώσει με όλα τα μέσα όλα τα άτομα που ανήκουν σε μια δεδομένη ανθρώπινη ομάδα. Κατά κανόνα, αυτού του είδους η απόφαση αφορά συνήθως μειονότητες εθνότητες. (Tahar Ben Jelloun, 1998, σελ. 60).

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Δεν υπάρχει ακόμα συμφωνία σε ένα συγκεκριμένο ορισμό. Η πίστη ότι μιλάμε για ένα κοινό φαινόμενο με κοινές ρίζες έχει επιτρέψει την υιοθέτηση και ευρεία χρήση του όρου του κοινωνικού αποκλεισμού, παρόλο που εκκρεμεί ο ακριβής ορισμός του. Σύμφωνα με ανακοίνωση της επιτροπής, η εμπειρία των φορέων που έχουν ασχοληθεί με τον κοινωνικό αποκλεισμό σε τοπικό επίπεδο έχει αναδείξει σαν κοινά χαρακτηριστικά των καταστάσεων αποκλεισμού «την έλλειψη δυνατότητας άσκησης των κοινωνικών δικαιωμάτων του ατόμου χωρίς βοήθεια, την κακή εικόνα των ατόμων αυτών για τον εαυτό τους και για την ικανότητά τους να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, τον κίνδυνο μονιμοποίησης των αναγκών ενίσχυσης και το στιγματισμό των ατόμων και των συνοικιών των αστικών περιοχών όπου κατοικούν» (Επιτροπή, 1992, σελ. 10).

ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ- ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ο φυλετισμός είναι παλαιότερος όρος, λίγο πολύ συνώνυμος με τον ρατσισμό. Σύγχρονοι συγγραφείς προσπάθησαν να διακρίνουν τους δύο όρους στις αναλύσεις τους, χρησιμοποιώντας τον όρο ρατσισμός, για τη θεωρία ή το δόγμα, και τον όρο φυλετισμός για την πρακτική της διάκρισης και της προκατάληψης.

Ο όρος φυλετική διάκριση αναφέρεται πάντοτε στην συμπεριφορά και ιδιαίτερα στην κοινωνική συμπεριφορά. Οι πιο αξιοσημείωτες μορφές φυλετικής διάκρισης είναι: η φυλετική ενδογαμία δηλαδή ο γάμος μεταξύ ατόμων της ίδιας φυλετικής ομάδας, και οι κανόνες συμβίωσης οι οποίοι καθορίζουν με ποιον μπορεί ή δεν μπορεί κάποιος να συντρύγει. (Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, 1989, τόμος 1^{ος}, σελ. 301)

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗ

Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού έχει ορισμένες αρετές συγκρινόμενη με άλλες έννοιες που έχουν χρησιμοποιηθεί σε σχέση με την αποστέρηση.

Πρώτον, με την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού τονίζεται ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των διαδικασιών και των μηχανισμών που δημιουργούν το φαινόμενο και ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των καταστάσεων που δημιουργούνται. Έτσι ενώ η φτώχεια αναφέρεται αποκλειστικά στη διάσταση του εισοδήματος, ο κοινωνικός αποκλεισμός εμπρικλείει και προβλήματα σε τομείς όπως η στέγαση, η εκπαίδευση, η υγεία ή οι υπηρεσίες.

Δεύτερον, με την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού τονίζεται η δυναμική. Οδηγεί στο γεγονός ότι οι διαδικασίες και μηχανισμοί δημιουργούν τον κοινωνικό αποκλεισμό και ότι οι διάφορες

αποστερήσεις δεν μπορούν να αποδίδονται στις προσωπικές αποτυχίες ή στην ανικανότητα των ατόμων που βιώνουν τις αποστερήσεις αυτές.

Τρίτον, δίνεται έμφαση στις πολιτικές. Η έμφαση αυτή έρχεται ως απόρροια των οικονομικών και κοινωνικών διαδικασιών και μηχανισμών που δημιουργούν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η κοινότητα αναγνωρίζει ότι η διόγκωση του αποκλεισμού οφείλεται στις ανεπάρκειες και ελλείψεις των εφαρμοζόμενων πολιτικών και των παρεχόμενων υπηρεσιών στους διάφορους τομείς. Άρα οι πραγματικότητες του κοινωνικού αποκλεισμού θεωρούνται ως αποτέλεσμα έλλειψης πολιτικών. Η εξάλειψή τους θα έρθει μόνο με την τροποποίηση αυτών των πολιτικών.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

2α. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η πολυπολιτισμική πραγματικότητα θεωρείται πλέον γεγονός στην χώρα μας. Τα τελευταία χρόνια ένας μεγάλος αριθμός ατόμων κατέφυγε στην χώρα μας νόμιμα ή παράνομα. Τα πρόσωπα αυτά είχαν διαφορετικά φυλετικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Η μετανάστευση ξένων στην χώρα μας υπήρξε ραγδαία και η προσαρμογή αυτών των ατόμων δεν ήταν ομαλή στα νέα δεδομένα. Έτσι παρατηρείται και στην Ελλάδα η ανάπτυξη του φαινόμενου του ρατσισμού, μολονότι εμφανίστηκε σε μικρότερη έκταση και ένταση από άλλες χώρες. Και αυτό γιατί ο ελληνικός λαός καθώς βρέθηκε συχνά μέσα στην ιστορική του πορεία σε συνθήκες μετανάστευσης συνήθισε ευκολότερα από άλλους λαούς να ανέχεται το ξένο, το διαφορετικό. Τα προβλήματα βέβαια της ξενοφοβίας προϋπήρξαν. Συνδέθηκαν με την ίδια τη σύσταση και τη δράση του ελληνικού κράτους που μέσα από περιπέτειες προσπάθησε από την επανάσταση και εδώ να επιβιώσει και να ορθοποδήσει και έχουν την καταγωγή τους στην μακραίωνη δουλεία

που προηγήθηκε. Το πρόβλημα της μισαλλοδοξίας δεν είναι διαφορετικό από το πρόβλημα της ελεύθερης γνώμης και δράσης στη χώρα. Η ίδια η απόλαυση αυτών των ελευθεριών, δεν υπήρξε ανεμπόδιστη στην Ελλάδα ούτε και κατά το μεγαλύτερο μέρος του 20^{ου} αιώνα. Μόνο προς το τέλος του 20^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα μετά την μεταπολίτευση του 1974 ο ελληνικός λαός άρχισε να απολαμβάνει αυτές τις ελευθερίες χωρίς περιορισμούς. Στις μέρες μας έχει συνειδητοποιηθεί η ιδέα για ανοχή της γνώμης και δράσης του άλλου που είναι διαφορετικός από εμάς, μέσα στα πλαίσια του νόμου βέβαια. Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά όπου εντοπίζονται κρούσματα που θυμίζουν το κακό παρελθόν.

Στην Ελλάδα παραδοσιακά υποπτευόμαστε τις εκθέσεις οι οποίες έρχονται ή νομίζουμε ότι έρχονται από το εξωτερικό. Η δυσπιστία έρχεται από δύο στοιχεία. Πρώτον, ότι οι εκθέσεις των διεθνών οργανισμών δεν υπήρξαν καλόπιστες. Και δεύτερον, γιατί συχνά στηρίχθηκε σε εσφαλμένη πληροφόρηση. Έχει συμβεί, ακόμη και όταν υπάρχει καλή πίστη, οι πληροφορίες στις οποίες στηρίζονται οι συντάκτες ορισμένων εκθέσεων να είναι ατελείς, δηλαδή παραπλανητικές.

Στην περίπτωση της τελευταίας έκθεσης της ECRI για την Ελλάδα δεν μπορεί να ειπωθεί τέτοια κριτική. Η έκθεση ήταν πειστική. Η γραφή ισορροπημένη και η αναφορά στην Ελλάδα επιτυχής.

Ένα στοιχείο κριτικής το οποίο θα ήταν χρήσιμο μόνο να επισημανθεί είναι συχνά γενικόλογη. Κάποια συμπεράσματα δεν στηρίζονται σε συγκεκριμένα δεδομένα. Δεν γίνονται συχνές παραπομπές. Κάποιος που θα ήθελε να επεξηγήσει επιστημονικά τις παραγράφους, θα έλεγε ότι σε πολλές περιπτώσεις δείχνει να αυθαιρετεί.

Στην έκθεση της ECRL αναφέρεται ότι συμβαίνει κάποτε να δικάζονται (στα ποινικά δικαστήρια) άνθρωποι που μονολότι αγνοούν την ελληνική γλώσσα στερούνται των υπηρεσιών διερμηνέα. Δεν

αντιλαμβάνονται έτσι την ακολουθούμενη διαδικασία και αδυνατούν να υπερασπιστούν αποτελεσματικά τους εαυτούς τους. Η κατηγορία δεν είναι εύκολο πάντοτε να αποδειχθεί, στον βαθμό, ωστόσο, που ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα- και ίσως κάποτε ανταποκρίνεται- η σχετική απαράδεκτη πρακτική πρέπει άμεσα να κερματισθεί.

2β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τα τελευταία 35 χρόνια στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Δυτική Ευρώπη, πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες μεταναστευτικές ροές. Από τις αρχές του 1970 άρχισαν να εμφανίζονται ρατσιστικές και ξενόφοβες στάσεις προς τους αλλοδαπούς που προέρχονται από χώρες με χαμηλό οικονομικό και βιοτικό επίπεδο. Οι ροές των μεταναστών πραγματοποιήθηκαν την στιγμή που οι χώρες υποδοχής από οικονομικό-κοινωνικό- πολιτικές κρίσεις. Έτσι οι αλλοδαποί διαδραματίζουν τον ρόλο του «αποδιοπομπαίου τράγου» που πάνω τους θα φορτωθούν οι συνέπειες της όξυνσης της κρίσης.

«Οι χώρες του Ευρωπαϊκή Βορρά παρουσιάζουν τους μεγαλύτερους δείκτες ρατσισμού και ξενοφοβίας. Πρόκειται για τη Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Βρετανία και την Ολλανδία. Στην ίδια ομάδα μπορούμε να κατατάξουμε και την Ελλάδα και την Δανία, ως «ουραγούς» του ρατσισμού» (Έθνος, 21-7-1993, σελ. 19).

ΓΑΛΛΙΑ

Στην Γαλλία όπως αναφέρει η Mireille Elmaran δολοφονήθηκαν περίπου 20 ξένοι την τελευταία τετραετία χωρίς κάποια αιτιολογία. Το ρατσιστικό κίνητρο σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν έχει αποδειχθεί.

Εκτός από τους φόνους, σημειώθηκαν και ποικίλα άλλα βίαια επεισόδια με κατάληξη σε ακρωτηριασμούς, σωματική ή πνευματική

αναπηρία καθώς και μόνιμη και πλήρη παράλυση. Υπεύθυνη για μερικές από αυτές τις πράξεις υπήρξε η αστυνομική αρχή.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ρατσισμού στη Γαλλία, είναι οι προεδρικές εκλογές της 24^{ης} Απριλίου 1988, όπου το FRONT NATIONAL «Εθνικό Μέτωπο» του Ζαν- Μαρί Λεπέν συγκέντρωσε το 14,38% των ψήφων, με το ρατσιστικό σύνθημα «ΕΞΩ ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ».

Ο πρόεδρος του Εθνικού Μετώπου ισχυρίζεται πως δεν είναι ρατσιστής ούτε αντισημίτης. Αυτό όμως έρχεται σε αντίθεση με δηλώσεις του κατά των μεταναστών και των Εβραίων. Θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν υβριστικές, και σε ορισμένες περιπτώσεις παρότρυνση σε φυλετική εχθροπάθεια.

ΑΓΓΛΙΑ

Έντονες ρατσιστικές επιθέσεις παρατηρούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο και ιδιαίτερα προς τους Ασιατικής καταγωγής κατοίκους.

Το 1989 η αστυνομία εξέδωσε ανακοίνωση πως σημειώνονταν κατά μέσο όρο έξι ρατσιστικές επιθέσεις κάθε μέρα στο Λονδίνο. Εάν υπολογιστούν συνολικά οι πιο γνωστές περιπτώσεις ρατσιστικών επιθέσεων θα φτάναμε στις 7.000 τον χρόνο. Το 1984 προκύπτει μέσα από έρευνα του Policy Studies Institute ότι ο αριθμός των ρατσιστικών επιθέσεων είναι προφανώς δεκαπλάσιος. Ο λόγος βρίσκεται στο γεγονός ότι πολλά θύματα ρατσισμού εκφράζουν δειλία ως προς το να καταγγείλουν τι τους συνέβη, κάτι που θα μπορούσε να αποδοθεί σε έλλειψη εμπιστοσύνης στην αστυνομία.

Οι ρατσιστικές επιθέσεις μεταμορφώνονται σε Χουλιγκανισμό για να τρομοκρατήσουν τις εθνομειοτικές ομάδες. Τα παιδιά των προαναφερθεισών ομάδων είναι αναγκασμένα να «ανεχτούν» κάθε είδος ρατσιστικές παρενόχλησης και βίας. Ειδικότερα στα σπίτια τους γίνονται απειλητικά τηλεφωνήματα, στα γραμματοκιβώτιά τους

εισάγονται περιπτώματα, ρατσιστικά έντυπα ή και βενζίνη που στη συνέχεια πυροδοτείτε.

Στον τομέα της εκπαίδευσης τα βιβλία μεταδίδουν στερεότυπες αντιλήψεις για τον κατώτερο ρόλο των εθνικών μειονοτήτων.

Στην συνδιάσκεψη του Λονδίνου στις 24 Ιανουαρίου του 1990 ο M.G. Iyn Ford αναφέρει μια πολύ ανησυχητική συνέπεια, λέγοντας στους συμμετέχοντες πως οι φυλετικές διακρίσεις συνιστούν πρωταρχικό παράγοντα διανοητικών ασθενειών για τους μαύρους. Οι ασθένειες αυτές φαίνεται ότι έχουν φθάσει σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Συγκεκριμένα ένας ψυχίατρος επισήμανε ότι:

«Το ποσοστό διαγνωσθείσας σχιζοφρένειας ήταν 16πλάσιο για τους γεννημένου στη Βρετανία μαύρους ηλικίας 16-19 ετών, απ' ότι για τους γεννημένους στη Βρετανία, λευκού» (M.Glyn Ford, 1991, σελ. 109).

ΙΣΠΑΝΙΑ

Εθνική δημοσκόπηση στην Ισπανία δείχνει πως ρατσισμό σε πρώτη βάση δέχονται οι βορειοαφρικανοί και έπειτα οι τσιγγάνοι. Οι τσιγγάνοι υπολογίζεται ότι είναι περίπου μισό εκατομμύριο στην Ισπανία και όπως οι μαύροι στις Η.Π.Α. συγκεντρώνουν μεγάλη εκτίμηση για το χορό και τη μουσική τους.

Τα προβλήματα για τους τσιγγάνου παρουσιάζονται πέρα από τις αίθουσες των παραστάσεων όταν αποτελέσουν μέρος της ισπανικής κοινωνίας. Επεισόδιο τον Ιούλιο του 1986 υποδηλώνει ότι πάνω από 30 οικογένειες τσιγγάνων της Ανδαλουσίας κατέφυγαν στο πλησιέστερο χωριό μετά τον βανδαλισμό και την πυρπόληση των σπιτιών τους, αλλά δυστυχώς δεν έγιναν δεκτοί. Λίγο μετά το επεισόδιο τα 2/3 των ατόμων που τηλεφώνησαν στο πλαίσιο μιας ραδιοφωνικής εκπομπής παραδέχτηκαν ότι ήταν ρατσιστές.

Στη Βαρκελώνη και στη Μαδρίτη έχουν σημειωθεί κρούσματα κατά τα οποία δεν επιτράπηκε σε παιδιά τσιγγάνων να φοιτήσουν στο σχολείο.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Δύσκολα μπορεί να εκτιμηθεί η έκταση της ξενοφοβίας στις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, καθώς ο ρατσισμός και ο αντισημιτισμός θεωρούνταν εξ' αρχής προβλήματα του καπιταλισμού και μόνο.

Μετά την κατάρρευση του κουμμουνισμού όπου οι οικονομίες όλων αυτών των χωρών υφίστανται την αναγκαία αναδιάρθρωση, καταργούνται αυτόματα πολλές θέσεις εργασίας και εμφανίζεται υψηλή ανεργία. Οι ξένοι, τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι σπουδαστές διακατέχονται από το συναίσθημα της ανασφάλειας.

Σε πόλεις της Τσεχοσλοβακίας παρατηρήθηκαν αιματηρά επεισόδια όπου έγιναν επιθέσεις εναντίων Βιετναμέζων σπουδαστών με αποτέλεσμα νεκρούς και τραυματίες.

Η κατάσταση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «άκρως τεταμένη» γι' αυτό και είκοσι βιετναμέζοι σπουδαστές του Πίλσεν γράφοντας στον πρόεδρο της Τσεχοσλοβακίας HAVEL, έκαναν έκκληση για την ασφάλειά τους. Κατόπιν τούτου, η Τσεχοσλοβακία ανήγγειλε τον βαθμιαίο επαναπατρισμό των 37.000 περίπου Βιετναμέζων διακινούμενων εργαζομένων.

Ο αντισημιτισμός, ο οποίος είχε υποτιμηθεί έως τώρα αρχίζει να εκδηλώνεται με ανησυχητικό τρόπο.

Κατά την διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας του 1990, στην Ουγγαρία σχεδιάστηκαν άστρα του Δαυίδ πάνω σε αφίσες, και μοιράστηκαν προκυρήξεις που απειλούσαν τους Εβραίους με θάνατο. Ο αντισημιτισμός εξακολουθεί να είναι πολύ έντονος στην Ουγγαρία, της οποίας η πρωτεύουσα είχε 203.000 Εβραίους. Οι Αντισημίτες

Αυστριακοί συνήθιζαν να αποκαλούν την πρωτεύουσα της Ουγγαρίας «Βουδαπέστη».

Από τα παραπάνω, μπορούσε να διαπιστώσουμε ότι η άνοδος και η διάδοση των αισθημάτων ξενοφοβίας, πλήττουν σοβαρά τις κοινότητες των μεταναστών στην Ευρώπη.

3. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΦΑΤΣΙΣΜΟΥ

Δεν είναι εύκολο να ξεχωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τα αίτια του προβλήματος που ονομάζεται ρατσισμός. Μερικά απ' αυτά είναι γενικής φύσεως, ενώ άλλα χαρακτηρίζουν τη μία ή την άλλη τοπική κατάσταση σε μια δεδομένη περίοδο.

Θα πρέπει ν' αναφερθούμε στο μέρος εκείνο του ρατσισμού που είναι σύμφωνο με το ανεξέλεγκτο αμυντικό αντανακλαστικό ολόκληρης της κοινωνίας ή των μεμονωμένων ατόμων.

Η φοβία σαν έννοια έχει σχέση με παραστάσεις από κάτι φυσικό, αρχέγονο, ούτε θετικό ούτε αρνητικό, ελεύθερο εκτίμησης. Ξέρουμε πως τα μικρά παιδιά φοβούνται τους ξένους. Ξέρουμε ότι είναι φυσικό να περνούν τέτοιας φάσεις και σκεφτόμαστε ότι κάτι δεν πάει καλά όταν δεν έχουν αυτές τις αντιδράσεις. Συνδεδεμένοι μ' αυτό το φόβο είναι όμως και η ετοιμότητα να εξερευνούν τον ξένο και τον ξένο.

Γενικά πρέπει ν' αντιλαμβανόμαστε την ξενοφοβία σαν ετοιμότητα να εξερευνούμε, όπως το ενδιαφέρον του παιδιού για το ξένο, αλλά χωρίς αποτροπή ή απόρριψη για τους ξένους (Τσιάκαλος, 1992).

Η εξεταστική επιτροπή, για την άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη, εξέφρασε τη άποψη ότι η καχυποψία και η απόρριψη οποιαδήποτε ετερότητας δεν επιδέχεται την ερώτηση «γιατί;» δεδομένου ότι τα συναισθήματα αυτά αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο.

«Το πρόβλημα γίνεται πιο οξύ, αν λάβουμε υπόψη τις διαστάσεις της σημερινής διεθνούς κινητικότητας, η οποία με τη σειρά της οφείλεται

σε λόγους πολιτικούς (διωγμοί, προσαρτήσεις περιοχών, καθεστωτικές αλλαγές) οικονομικούς, (διαφορά στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, διεθνής καταμερισμός της εργασίας) και ιστορικούς (κυρίως το αποικιακό παρελθόν της Ευρώπης)»

(Ευριγένης 1987, σελ. 86)

Εξάλλου, η επέκταση των ρατσιστικών ή ξενόφοβων στάσεων εξηγείται μέσω του γενικού κοινωνικού πλαισίου, μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες μεταναστευτικές ροές. Είναι γεγονός ότι μερικές από τις κατηγορίες σε βάρος των μεταναστών είναι τόσο ευρέως διαδεδομένες, ώστε να μην ερμηνεύονται ως ένα πρόβλημα που χαρακτηρίζει μια συγκεκριμένων χώρα αλλά μάλλον ως μια δυσφορία κοινή στο σύνολο των Ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες κατά το παρελθόν είχαν προσκαλέσει στο έδαφός τους πολυάριθμος ξένο εργατικό δυναμικό (Ευριγένης 1987).

Δεν αρκεί, σύμφωνα με τον Ευριγένη, να διαπιστώσουμε ότι οι πολιτικές στον τομέα των μεταναστών που εφαρμόστηκαν καθ'όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 δεν λάμβαναν καθόλου υπόψη το αύριο. Θα πρέπει ακόμα προσθέσουμε ότι οι ροές μεταναστών πραγματοποιήθηκαν τη στιγμή που οι χώρες εκπλήττονταν από τέσσερις διαφορετικές κρίσεις:

A. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Ήταν συνέπεια της μεγάλης δημογραφικής ανάπτυξης καθώς και των δυσκολιών που προϋδεάζουν στην ταχεία οικονομική ανάπτυξη. Οι νεοαφικνούμενοι ήταν τα πρώτα θύματα της παλαίωσης και της ακαταλληλότητας των συνθηκών διαβίωσης, μεταφοράς, στέγασης και των ποικίλων υποβαθμίσεων του αστικού περιβάλλοντος.

(Ευριγένης, 1987).

B. ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η ταχεία αύξηση του εκπαιδευτικού πληθυσμού και η κρίση στον τομέα των αξιών που μέχρι τότε αποτελούσαν το υπόβαθρο του εκπαιδευτικού συστήματος κατέστησαν δυσκολότερη την πολιτιστική αφομοίωση των νεοαφικνούμενων, δυσκολότερη απ' ό,τι στο παρελθόν, όταν τότε τα σημεία προσανατολισμού και τα προς μίμηση πρότυπα δεχόντουσαν λιγότερες αμφισβητήσεις. (Ευριγένης, 1987).

Γ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Οι ανωτέρω παρατηρήσεις, δεν ισχύουν μόνο για το σχολείο, αλλά και για το σύνολο των κοινωνικών θεσμών. Από την άποψη αυτή η καχυποψία και η εχθρότητα έναντι των μεταναστών, οφείλονται στην άγνοια. (Ευριγένης, 1987).

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η τελευταία αυτή κρίση, αποτέλεσε χωρίς αμφιβολία τον καταλύτη, οι συνέπειές της όμως στο πεδίο της ξενοφοβίας δεν θα ήταν αυτές που περιγράφηκαν προηγουμένως, αν δεν υπήρχε το υπόστρωμα των τριών προηγούμενων συντελεστών. Επιπλέον σε περίσταση οικονομικής κρίσης, το κοινωνικό σώμα, χάνει τη συνοχή και την ενότητά του και αναπτύσσεται φαινόμενο περιθωριακότητας με ποικίλες συνέπειες και πάντοτε οδυνηρές.

Εξάλλου σε κάθε χώρα, οι ιστορικοί και διεθνείς παράγοντες συντελούν στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς τόσο των ημεδαπών, όσο και των ζώων.

Κατά τον Ευριγένη, (1987), ο ρατσισμός υπάρχει πολύ λίγο. Αν βγαίνει προς τα έξω, αυτό εξαρτάται και κατά ένα μεγάλο μέρος απ'

αυτούς που έχουν την εξουσία. Αυτά, με σχετική προπαγάνδα μπορούν μεταξύ άλλων να επιδιώξουν τους επόμενος σκοπούς.

Να αποδώσουν σε άλλους ευθύνες για δικές τους παραλείψεις. Συχνά στην Ελλάδα αποδίδουν στους ξένους την ευθύνη ότι τα σπίτια δεν επαρκούν, ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι είναι άνεργοι.

Ένας άλλος σκοπός μπορεί να είναι η διατήρηση ανοιχτών αξιώσεων για επέκταση του Κράτους. Εθνικισμός και ρατσισμός, όπως ο Ευρυγένης αναφέρει, συνδέονται αμοιβαία. Γενικά ο σκοπός αυτός για επέκταση του Κράτους μπορεί μόνο να λειτουργεί όταν οι κάτοικοι της χώρας προς την οποία κατευθύνεται η επίθεση θεωρούνται σαν κατώτεροι. (Ευριγένης, 1987).

Ο Σπύρος Μαρίνος (1995) ως προς απάντησή του στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στους διάφορους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς που αναφέρουν ότι η αναβίωση του ρατσισμού στην Ευρώπη οφείλεται στην οικονομική κρίση, αναφέρει: «Είναι αλήθεια πως η οικονομική κρίση και πιο συγκεκριμένα η ανεργία, που πλήττει τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση ρατσιστικής συμπεριφοράς. Υπάρχουν ωστόσο και άλλοι, εξίσου σημαντικοί αν όχι σημαντικότεροι παράγοντες. Άλλωστε περιπτώσεις διακρίσεων και ρατσιστικής βίας σε βάρος των μεταναστών υπήρξαν και πριν την εμφάνιση της οικονομικής ύφεσης. Αποφασιστικής σημασίας σε ότι αφορά την καλλιέργεια κλίματος ξενοφοβίας και δυσανεξίας ήταν και συνεχίζει να είναι η πολιτική των κυβερνήσεων των χωρών υποδοχής στο θέμα της μετανάστευσης η». (Σπύρος Μαρίνος, 1995, σελ. 56-57). Η επιμονή για παράδειγμα των γερμανικών κυβερνήσεων στη θέση ότι η Γερμανία δεν αποτελεί χώρα μόνιμης εγκατάστασης μεταναστών (Einwanderungsland) και η μη παραχώρηση πολιτικών δικαιωμάτων στους μετανάστες, οδήγησε στην περιθωριοποίησή τους, εμποδίζοντας έτσι την κοινωνική τους ενσωμάτωση. (Θεσμοποιημένος ρατσισμός).

Εμφανής είναι η μεταχείριση των μεταναστών από το κράτος σε ότι αφορά τις θέσεις εργασίας, την κατοικία, την εκπαίδευση, την επαγγελματική ανέλιξη κ.λ.π.

Για οικονομικούς κυρίως λόγους, συγκεντρώνονται σε ορισμένες, συνήθως υποβαθμισμένες περιοχές των πόλεων, καλλιεργούν με ιδιαίτερο ζήλο τις πολιτιστικές τους παραδόσεις, ιδρύουν συλλόγους κ.λ.π., γεγονός το οποίο αντιμετωπίζεται με καχυποψία από τα πλατιά στρώματα των εργαζομένων. Αναπτύσσουν φόβους, οι οποίοι και μετατρέπονται τελικά σε κοινωνική προκατάληψη, εχθρότητα και ρατσιστική βία.

Στα πλαίσια του νέου διεθνούς καταμερισμού εργασίας που συνοδεύει τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, οι εργαζόμενοι των βιομηχανικών χωρών χάνουν μια σειρά από προνόμια που είχαν αποκτήσει μεταπολεμικά με τους συνδικαλιστικούς τους αγώνες, όπως, π.χ., ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, επιδόματα κ.λ.π. Έτσι, καθώς οξύνεται το πρόβλημα της ανεργίας, θέσεις εργασίας, που μέχρι τότε καταλαμβάνονταν από ανειδίκευτους μετανάστες, αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και για τους ντόπιους εργάτες. Ακόμη, τα παιδιά των μεταναστών που μεγάλωσαν στις χώρες υποδοχής, αποκτούν συγκεκριμένη ειδίκευση, γεγονός που στρέφεται ενάντια στα συμφέροντα των ντόπιων εργατών. Εν όψει της ανεργίας, της έλλειψης κατοικιών, της μείωσης των κοινωνικών παροχών και γενικά της απόδοσης του κράτους πρόνοιας, οι μετανάστες βιώνονται απ' τους ντόπιους εργάτες ως ανταγωνιστές που απειλούν την κοινωνική τους ασφάλεια.

«Θύματα και οι ίδιοι του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού της κοινωνίας, οι εργαζόμενοι των χωρών υποδοχής των μεταναστών, αντί να στραφούν ενάντια στους πραγματικούς υπαίτιους της κοινωνικής τους υποβάθμισης, ψάχνουν για αποδιοπομπαίους τράγους, τους οποίους και ανακαλύπτουν τελικά στο πρόσωπο των μεταναστών».

(Σπύρος Μαρίνος, 1995, σελ. 58).

Με άλλα λόγια, δεν είναι η παρουσία των μεταναστών, των ξένων, που προκαλεί τη ρατσιστική συμπεριφορά του ντόπιου πληθυσμού αλλά ο τρόπος με τον οποίο η παρουσία τους, καθώς και οι συνήθειές τους, βιδώνονται από αυτούς.

(Σπύρος Μαρίνος, 1995).

4. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Στη σημερινή εποχή ο ρατσισμός έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά. Μπορούμε λοιπόν να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες ρατσισμού τον πολιτισμικό, τον ανταγωνιστικό και τον φοβικό.

Ο πολιτισμικός ρατσισμός σχετίζεται με την ανωτερότητα του συστήματος αξιών ενός λαού απέναντι σε έναν άλλο. Αυτή η πολιτισμική «ανωτερότητα» είναι παγιωμένη και δεν μπορεί να υποστεί αλλαγές ούτε με την πολιτική αφομοίωσης ούτε με την πολιτική ενσωμάτωσης. Η ανάπτυξη αυτού του είδους ρατσισμού εντοπίζεται κυρίως σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης όπου έγιναν τις τελευταίες πέντε δεκαετίες χώρες υποδοχής μεταναστών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

Μια άλλη μορφή ρατσισμού η οποία εντοπίζεται στην σύγχρονη εποχή είναι ο ανταγωνιστικός ρατσισμός. Εμφανίζεται στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες και σχετίζεται κυρίως με την αγορά εργασίας και τις κοινωνικές παροχές. Οι μετανάστες αντιμετωπίζονται ως απειλή ως προς την κατάληψη θέσεων εργασίας θέτοντας εκτός εργασίας αυτόχθονες ομάδες και τελικά διαταράσσοντας το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. Τόσο στο επίπεδο της οικονομίας όσο και στο επίπεδο της κοινωνικής διαστρωμάτωσης η παρουσία των μεταναστών γίνεται ανταγωνιστική.

Τέλος, μια άλλη μορφή ρατσισμού είναι ο φοβικός ρατσισμός. Αυτό που ονομάζουμε ξενοφοβία. Τα χαρακτηριστικά αυτής της μορφής

σχετίζονται με την εγκληματικότητα. Οι μετανάστες θεωρούνται υπαίτιοι των εγκλημάτων όπου διαπράττονται καθημερινά. Η παράνομη είσοδος αρκετών πολιτών των τρίτων χωρών, καθιστά τους πολίτες αυτούς παράνομους χωρίς την δυνατότητα κοινωνικής ένταξης συνεπάγοντας την κοινωνική περιθωριοποίησή τους. Για παράδειγμα μεγάλες αντιδράσεις δημιουργήθηκαν στον ελληνικό πληθυσμό και συνεπώς φοβικές ρατσιστικές τάσεις από την είσοδο λαθρομεταναστών από την γειτονική κυρίως Αλβανία. Ο Αλβανός πολίτης θεωρήθηκε συνώνυμο του παρανόμου και έτσι αντιμετωπίστηκε. Αυτό με την σειρά του δημιούργησε προβλήματα κοινωνικής απόκλισης, τα οποία οδήγησαν τους πολίτες της γειτονικής χώρας σε παράνομες ενέργειες. Έτσι και εκ των δύο πλευρών δημιουργήθηκαν αντιδράσεις, οι οποίες οδήγησαν σε παρεκκλίνουσα συμπεριφορά. Οι παράνομες μορφές ρατσισμού εντοπίζονται και κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα παρά την κυριαρχία του κλασσικού ρατσισμού.

Αφού ορίσαμε την έννοια ρατσισμός και οδηγηθήκαμε στην ανάλυσή της καλό θα ήταν να ορίσουμε και κάποιες άλλες έννοιες οι οποίες συγγενεύουν με την προαναφερθείσα.

5. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΠΟΛΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΛΕΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΙΑΣ

Ο Γιούλτσος αναφέρει ότι τα επιχειρήματα των θεωρητικών υπέρ του φυλετισμού είναι τα εξής:

1. Ο βαθμός της εξωτερικής ομοιότητας μιας φυλής προς ανθρωπόμορφα ζώα (πίθηκοι) αποδεικνύει το βαθμό της βιολογικής εξελίξεώς της και παράλληλα αιτιολογεί τα περιθώρια της πολιτιστικής προόδου.

2. Οι μετρήσεις της νοημοσύνης (tests) κατέταξαν ήδη τις φυλές σε κλίμακα, όπου φαίνονται οι πνευματικές ικανότητες ή δυνατότητες για δημιουργία ανώτερου ή κατώτερου πολιτισμού και
3. Η ικανότητα αναπτύξεως ανώτερου πολιτισμού συνδέεται με την υπεροχή μιας συγκεκριμένης φυλής που τον ανάπτυξε σε αντίθεση με άλλες φυλές που παρέμειναν αδρανείας». (Γιούλτσης, 1988, σελ. 362).

Από την άλλη πλευρά ο Γιούλτσης δεν θεωρεί ότι το θέμα δεν είναι και τόσο απλό.

Το πρώτο επιχείρημα είναι ότι όσο μια φυλή βρίσκεται πιο κοντά προς τα ζώα, κατά τα εξωτερικά της χαρακτηριστικά, τόσο λιγότερες δυνατότητες έχει για ανάπτυξη ανώτερου πολιτισμού.

Το επιχείρημα αυτό παρουσιάζει στοιχεία όπου η αξιοπιστία του συνδέεται με δύο επιχειρήματα τα οποία θέτει η Συγκριτική Ανθρωπολογία. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν το «αν υπάρχει κάποια φυλή που να φαίνεται ότι μοιάζει με οποιοδήποτε είδος πιθήκου και το «αν μια τέτοια ομοιότητα με τους πιθήκους μαρτυρεί το επίπεδο της πνευματικής ικανότητας της φυλής.

Γνωστές εθνολογικές κατατάξεις κάνουν λόγω για εξωτερικά χαρακτηριστικά ως σημάδι της κατάταξης των ανθρώπων σε φυλετικούς τύπους. Αν αποδεχθούμε για παράδειγμα την κατάταξη του εθνολόγου Alfred Louis Kroeber (1876-1960) τότε ο «κεφαλικός δείκτης», ο «προγναθισμός», «η μορφή και το χρώμα των μαλλιών», «το χρώμα του δέρματος» και το «σωματικό ύψος» είναι τα κριτήρια για να καταλήξουμε σε ποια φυλή ανήκει κάθε άνθρωπος.

«Ποτέ και κανείς σοβαρός ερευνητής δεν χρησιμοποίησε τα χαρακτηριστικά αυτά, για να επισημάνει πρόβλημα φυλετικής ισοτιμίας, ή να θέσει θέμα ομοιότητας κάποιας φυλής με ανθρωπόμορφα ζώα» (Γιουλτσης, 1998, σελ. 362-363).

Στις αρχές του αιώνα, οι υποστηρικτές της αρνήσεως της φυλετικής ισοτιμίας διακύρηξαν την φυλετική εγγύτητα ορισμένων νέγων προς τους πιθήκους με επιχείρημα την χρωματική σύγκριση.

Το επιχείρημα αυτό δεν επηρέασε την κοινή γνώμη, αλλά ορισμένοι ανώνυμοι φανατικοί επέβαλλαν διακρίσεις και περιορισμούς σε βάρος των ανίσχυρων και ανυπεράσπιστων νέγων.

Ο Γιούλτσης υποστηρίζει ότι πίσω από αυτή την τακτική κρύβεται η αφελής φυλετική προκατάληψη ορισμένων λευκών που κι όταν το γνωρίζουν δεν δέχονται να συζητήσουν για το αντίστροφο επιχείρημα δηλαδή το επιχείρημα της μεγαλύτερης φυλετικής εγγύτητας προς τους πιθήκους.

Γενικότερα λαμβάνοντας υπ' όψιν κανείς ότι:

1. Τα ίσια μαλλιά των λευκών μοιάζουν μ' αυτά των πιθήκων, συνεπώς δεν εμφανίζουν κοινά σημεία με τα σγουρά μαλλιά των μαύρων,
2. Οι φυλετικές ομάδες της καυκάσιας φυλής που εμφανίζουν πυκνό τρίχωμα στο πρόσωπο το οποίο αποτελεί και εξωτερικό χαρακτηριστικό των πιθήκων και δεν υπάρχει κοινό στοιχείο με το αραιό τρίχωμα των μαύρων και
3. Τα λεπτά στις άκρες χείλη των λευκών μοιάζουν μ' αυτά των πιθήκων και καθόλου με τα αδρά και χοντρά χείλη των νέγων
Συμπεραίνει κανείς ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί σωστή η άποψη ότι τα εξωτερικά χαρακτηριστικά αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την ανάδειξη της συγγένειας κάποιας φυλής με τους πιθήκους, καθώς με άλλα εξωτερικά στοιχεία άλλης φυλής μπορεί να αποδειχθεί η ίδια συγγένεια.

Το δεύτερο επιχείρημα αναφέρεται σε ειδική μεθοδολογία μετρήσεων των επιπέδων νοημοσύνης και ευφυΐας.

Το test νοημοσύνης έχει σκοπό να καταδείξει ότι οι κατώτερες φυλές έχουν χαμηλό δείκτη νοημοσύνης ενώ οι ανώτερες φυλές υψηλό.

Σύμφωνα με τον Γιούλτση έπειτα από μετρήσεις στο σχολείο και στους χώρους εργασίας τα tests έδειξαν ότι ο μέσος έγχρωμος έχει κατώτερο δείκτη νοημοσύνης από τον μέσο λευκό.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην τεχνική, τα όρια και την αποτελεσματικότητα των tests καθώς και οι συνθήκες που ευνοούν ή εμποδίζουν την ανάπτυξη επιπέδου νοημοσύνης και ευφυΐας.

Τα tests νοημοσύνης καταγράφουν αντιδράσεις που αποτελούν συνδυασμό αγωγής και κληρονομικών ικανοτήτων.

Η αγωγή αποτελεί συνδυασμό εκπαίδευσης και πολιτιστικού επιπέδου. Οι κληρονομικές ικανότητες επηρεάζονται από ένα πλήθος παραγόντων χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν η προσωπική ιδιαιτερότητα, οι ευκαιρίες και τα ερεθίσματα που θα ήταν σε θέση να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη της νοημοσύνης.

Η υπερβολική χρήση των tests νοημοσύνης δημιούργησε αυθαίρετους δογματισμούς γι' αυτό και σήμερα χρησιμοποιούνται με πολλές επιφυλάξεις.

Αναφορικά τώρα με τις συνθήκες θα ήταν εύστοχο να αναφερθεί κανείς στην ιστορία των νέγρων της Αμερικής και της συνθήκης ζωής τους. Η πληθώρα των «ghettos» στην Νοτιά Αμερική καλλιεργούν το κλίμα των άνισων ευκαιριών απέναντί τους. Λιγότερες ευκαιρίες στην μάθηση, λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας και επιστημονικής εξελίξεως με αποτέλεσμα λιγότερα μέσα για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και χαμηλότερα κατανάγκη δείκτη νοημοσύνης.

Τέλος, το τρίτο επιχείρημα αναφέρεται σε συγκριτικές μελέτες της πολιτιστικής παραγωγής διαφόρων φυλών που κατοικούν σ' έναν ορισμένο γεωγραφικό χώρο.

Η περίπτωση της Νότιας Αμερικής με τους σχεδόν αδρανείς πολιτιστικά Αμερινδούς και τους υπερβολικά δραστήριους κυρίως ισπανικής προελεύσεως αποίκους, δείχνει τη σοβαρή πολιτιστική απόσταση και αποτελεί ένα μέτρο συγκρίσεως για την αντίστοιχη περίπτωση της Νότιας Αφρικής.

Οι οπαδοί του «φυλετικού συστήματος» υποστηρίζουν ότι η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως σε βιολογικούς και φυλετικούς παράγοντες, και είναι αδύνατο να ξεπεραστεί με οποιοδήποτε μέσο ή παροχή. Η απόσταση όμως είναι φαινομενική.

Οφείλεται στις συνθήκες που δημιούργησαν σκόπιμα οι άποικοι, για να αφανίσουν την αντίδραση των ιθαγενών, στον ανεπιθύμητο αποικισμό. Σφαγές, καταστροφές των πολιτιστικών επιτευγμάτων του παρελθόντος, είχαν ως αποτέλεσμα να αποκόψουν τους ιθαγενείς από την παράδοσή τους, και απομονωμένα κοινωνικά, από τον νέο πολιτιστικό περίγυρο, να μείνουν για αιώνες αδρανείς.

Η αδράνεια τους, όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί συνέπεια φυλετικής κατωτερότητας.

Ο Γιούλτσης υποστηρίζει κατηγορηματικά:

«Για να δεχτούμε κάτι τέτοιο, θα πρέπει να αγνοήσουμε τα επίπεδα πολιτισμού και προσέγγισαν σε πολύ μακρινές περιόδους οι πρόγονοι. Και ειδικά αυτό είναι αδύνατο, γιατί δεν διαγράφεται από την μνήμη της ανθρωπότητας ο πολιτισμός των Incas, Mayas και Aztequas» (Γιούλτσης, 1988, σελ. 365).

Επομένως η φυλετική ισοτιμία είναι μια αυταπόδεικτη πραγματικότητα που φυσικά και λογικά είναι αδύνατο να αμφισβητηθεί.

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΟΣ ΡΑΤΣΙΣΤΗ

- Ο ρατσιστής είναι εκείνος που σκέφτεται ότι όλα όσο είναι πολύ διαφορετικά από τον ίδιο απειλούν την ηρεμία του. Για παράδειγμα ένας ρατσιστής μπορεί ν' αγαπάει και να μαθαίνει άλλες γλώσσες επειδή τις χρειάζεται για τη δουλειά του ή για την ψυχαγωγία του, όμως μπορεί να κρίνει αρνητικά και άδικα τους λαούς που μιλούν αυτές τις γλώσσες.

- Ο ρατσιστής αισθάνεται πως απειλείται. Αυτό συμβαίνει γιατί φοβάται αυτόν που δεν του μοιάζει. Πάσχει από σύμπλεγμα κατωτερότητας ή ανωτερότητας. Το αποτέλεσμα είναι το ίδιο, γιατί η συμπεριφορά του, τόσο στη μία όσο και στην άλλη περίπτωση, θα είναι περιφρονητική.
- Ο άνθρωπος έχει ανάγκη να αισθάνεται ασφαλής. Δεν του αρέσουν αυτά που υπάρχει κίνδυνος να του χαλάσουν τις βεβαιότητές του. Τείνει να μην εμπιστεύεται κάτι που είναι καινούργιο. Συχνά φοβόμαστε αυτό που δεν γνωρίζουμε. Για παράδειγμα ο φόβος για το σκοτάδι εξηγείται από το γεγονός ότι δε βλέπουμε αυτό που θα μπορούσε να μας συμβεί όταν όλα τα φώτα είναι σβηστά. Απέναντι στο άγνωστο αισθανόμαστε ανίσχυροι.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

1. ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΦΑΤΣΙΣΜΟΥ

1α. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Η μετανάστευση αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο και μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της δεκαετίας του 1990. Εκατομμύρια άνθρωποι μετακινούνται στο εσωτερικό της Ευρώπης αλλά κι έξω από αυτή.

Οι Αλβανοί κατεβαίνουν προς τη θάλασσα της Αδριατικής αναζητώντας ένα καλύτερο αύριο, οι Πακιστανοί που στεγάζονται στα ερημωμένα εργοστάσια της Ρώμης, οι φυγάδες από τις περιοχές των ενεργών ηφαιστειών στις Φιλιππίνες, οι μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη που μαζεύονται στους πολυτελείς ή μελαγχολικούς σιδηροδρομικούς σταθμούς της Βουδαπέστης είναι μερικές από τις εικόνες που φωτογραφίζουν τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο αυτό.

Στο εσωτερικό της Ευρώπης, η ενιαία Αγορά αύξησε την κινητικότητα στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής Ένωσης με την άρση των περιορισμών μετακίνησης ανάμεσα στα κράτη – μέλη της Κοινότητας. Επιπλέον έχουμε σημαντική μετακίνηση πληθυσμών από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες εκτός Ευρώπης προς την Ευρώπη. Ορισμένα ρεύματα προέρχονται από χώρες που βρίσκονται ακριβώς απέναντι στη Μεσόγειο όπως η Αλγερία, το Μαρόκο, η Τυνησία κ.λ.π. Μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα προέρχεται από την ανατολική Ευρώπη το οποίο οφείλεται κυρίως στις εθνικιστικές εντάσεις, τη φτώχεια και τα οικολογικά προβλήματα. Μέχρι πρόσφατα τα συστήματα μετανάστευσης της δυτικής και ανατολικής Ευρώπης δεν είχαν μεταξύ τους καμιά σχέση. Το πρώτο ήταν σημαντικά μεγαλύτερο του δεύτερου. Η κατάρρευση του συστήματος των ανατολικών χωρών άνοιξε νέους δρόμους μετανάστευσης μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Οι αλλαγές στη μεταναστευτική δραστηριότητα σύμφωνα με τα ιστορικά δεδομένα έλαβαν χώρα ως εξής: οι χώρες της νότιας Ευρώπης δέχονται πολύχρονη παράδοση στην μετανάστευση και μάλιστα στην υπερατλαντική μετανάστευση και συγκεκριμένα στις χώρες του Καναδά, των Η.Π.Α. και της Αυστραλίας αλλά και ενδοηπειρωτικής μετανάστευσης δηλαδή προς τις χώρες υποδοχής εργατικής μετανάστευσης που είναι η Δυτική Γερμανία, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Ελβετία και η Ολλανδία η οποία βέβαια στις δεκαετίες του '70 σταμάτησε να υφίσταται λόγω του εμπάργκο του ΟΡΕC και τις οικονομικής κρίσης που ακολούθησε. Τα τελευταία χρόνια δημιουργείται μι αξιοσημείωτη αντιστροφή των ιστορικών μοντέλων, και η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα γίνονται υποδοχείς μεταναστών (οικονομικών μεταναστών αλλά και ατόμων με υψηλό επίπεδο ειδίκευσης) όπως και προσφύγων από μη ευρωπαϊκές χώρες. Σύμφωνα με στοιχεία του Eurostat στα τέλη της δεκαετίας του '80, 7,3 εκατομμύρια άτομα καταγράφονται ως «ξένοι» και ζουν με επίσημη, κανονική άδεια στα

κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής κοινότητας. Βέβαια αυτός ο αριθμός του νόμιμου ξένου πληθυσμού διπλασιάστηκε από το 1980 στο 1990.

Άρα οι χώρες της νότιας Ευρώπης από μεγάλοι εξαγωγείς εργατικής μετανάστευσης στις δεκαετίες του '60 και '70 έγιναν μεγάλοι εισαγωγείς στη δεκαετία του 1980 και '90 στη συνέχεια. Το φαινόμενο αυτό εξηγήθηκε με γνώμονα τη γεωγραφική τους θέση, τα κατάλοιπα των επιδράσεων από το αποικιακό καθεστώς στην Αφρική και την αναποτελεσματικότητα των μεθόδων επιτήρησης και ελέγχου που χαρακτηρίζουν την πρακτική των χωρών της νότιας Ευρώπης.

Έτσι οι άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείπουν τη χώρα τους και να απορροφούνται σε άλλες χώρες (π.χ. σαν εργατικό δυναμικό ή για ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτικού συστήματος) που προσελκύουν τους ανθρώπους στις χώρες υποδοχής.

Θύματα εκμετάλλευσης πέφτουν οι άνθρωποι εκείνου που μεταναστεύουν, και ενώ ζητούν κάτι καλύτερο γιατί έχουν διαφύγει από ένα καταπιεστικό πολιτικό σύστημα αντιμετωπίζουν με δυσκολία τις καινούργιες συνθήκες διαβίωσης. Οι Castles και Miller (1993) αναφέρουν ότι «η ιδέα ότι οι μετανάστες επιλέγουν ελεύθερα προς την κατεύθυνση της μέγιστης ευζωίας τους βρίσκεται πολύ μακριά από την ιστορική πραγματικότητα».

Κατά συνέπεια κάποιοι από τα θύματα αυτά είναι και μετανάστριες από τον τρίτο Κόσμο και τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης γενικά- ειδικότερα από τις Φιλιππίνες και την Αλβανία προς τη χώρα μας την Ελλάδα. Έτσι σύμφωνα με τη Γαβριέλλα Λαζαρίδου 1995 διεξήχθη μια έρευνα που αφορά την ανεμπόδιστη μετακίνηση των εργατών. Είναι ένα θέμα που προκαλεί έντονη και πολιτική ανησυχία στην Ευρώπη. Οι γυναίκες κατέχουν κεντρικό ρόλο στο μεταναστευτικό ρεύμα, αρκετές από αυτές βρίσκονται παραμελημένες σε ότι αφορά τις σχετικές πολιτικές και ζουν σε ένα κλίμα τρομερής ανασφάλειας και μόνιμου τρόμου. Πολλές Φιλιππινέζες πέφτουν θύματα διεθνών δικτύων στρατολόγησης παράνομων μεταναστών. Αφού πληρώσουν μεγάλα

ποσά διοχετεύονται παράνομα στην Ευρώπη μέσα σε φορτηγά, τρένα. Οι αντιπρόσωποι της σπείρας τους παρακρατούν τα φτωχά τους υπάρχοντα και τα λίγα λεφτά που έχουν πάνω τους ως αμοιβή, και τις κρατούν σε δωμάτια ξενοδοχείων για να μη φύγουν.

Σύμφωνα με την Dery Valencia (1995) ο ρατσισμός στην Ελλάδα δεν έχει αγγίξει τα σοβαρά επίπεδα ρατσισμός όπως στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, περισσότερο διαδραματίζονται υπό τη μορφή της ξενοφοβίας. Σε καθημερινή βάση συναντάμε το ρατσισμό στον δρόμο, στον τόπο εργασίας, στα μαγαζιά και τους άλλους δημόσιους χώρους. Απόδειξη είναι η δυσκολία που συναντάμε όταν θέλουμε να νοικιάσουμε σπίτι, η στάση των γειτόνων της πολυκατοικίας είναι μερικά από τα δείγματα συμπεριφοράς απέναντι στους μετανάστες. Επιπλέον σε ότι αφορά τους Φιλιππινέζους υπάρχει η αντίληψη και συγκεκριμένα για το γυναικείο φύλο το οποίο είναι συνώνυμο με την οικία ως βοηθό ή την υπηρέτρια ότι δηλαδή είναι σύμβολο υποταγής ένα στερεότυπο που διαδίδεται και από τα μέσα επικοινωνίας. Στους ελέγχους των αλλοδαπών, οι φιλιππινέζες αυτομάτως κρίνονται ανάκριση και ταπεινώσεις, τους ζητούν να περιμένουν στη γωνία και τους μιλούν άσχημα. Οι φιλιππινέζες κατηγορούνται ακόμα από τους Έλληνες ότι συμβάλλουν στο πρόβλημα της ανεργίας

Στα μαγαζιά τα εστιατόρια και τα σούπερ μάρκετ τις παραμελούν, τις εξυπηρετούν με το χειρότερο τρόπο. Στα λεωφορεία, τρώλει τους ζητούν να σηκωθούν για να καθίσει κάποιος άλλος.

Η ενοποιημένη Ευρώπη, η Ευρώπη φρούριο, θεσμοθέτησε ακόμα περισσότερο το ρατσισμό και τις διακρίσεις και επιδείνωσε την κοινωνική και πολιτική περιθωριοποίηση των μεταναστών εργατών. Για τους μετανάστες εργάτες η ενωμένη Ευρώπη σημαίνει ακόμα την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής, κοινούς κανόνες, κοινό διοικητικό μηχανισμό, διατυπωμένα από ένα ρατσισμό κοινής αγοράς για να κρατά τους μετανάστες εκτός του χώρου της. Στην πραγματικότητα τίποτα από

αυτά δεν ισχύει γιατί το στίγμα και η περιθωριοποίηση που έχουν υποστεί αυτοί οι άνθρωποι δεν εξαλείφεται τόσο εύκολα.

1β. ΞΕΝΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Σε μία μελέτη που πραγματοποιήθηκε που είχε σαν στόχο να διερευνήσει την αποδοχή του ξένου στοιχείου με κριτήριο τη διαφορετικότητα της γλώσσας. Η Αγγελική Κοιλιάρη (1997) μας αναφέρει ότι τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα η οποία έγινε σε μικρό αντιπροσωπευτικό δείγμα της ελληνικής κοινωνίας δείχνουν ότι το γλωσσικό προϊόν που παράγει ο μετανάστης έχει με τους όρους της γλωσσικής πλειοψηφίας μικρή ανταποδοτική αξία και επηρεάζει την κοινωνική αποδοχή. Η ξενική προφορά, το ελλειμματικό λεξιλόγιο, η μη αναμενομένη χρήση του λόγου από τους ξένους ενεργοποιεί στερεότυπα και προδιαθέτει τον εκάστοτε συνομιλητή τους τις περισσότερες φορές να τους χαρακτηρίσει αρνητικά και τις λιγότερες να αποδεχτεί την διαφορετικότητά τους. Η αποδοχή ή όχι απ' την κοινωνική πλειοψηφία τελικά καθορίζεται απ' την γλώσσα και απ' τα υπάρχοντα στερεότυπα και όχι απ' την προσωπικότητα του. Αποδείχτηκε δε ότι η συμπεριφορά της κοινωνικής πλειοψηφίας, η οποία διακατέχεται από ξενοφοβία και ρατσισμό, εμπεριέχει και σαφή γλωσσική διάσταση. Ενισχύονται έτσι οι διαπιστώσεις που έγιναν σε μια σειρά ερευνών σχετικά με τη ρατσιστική και ξενοφοβική στάση της ελληνικής κοινωνίας. Η συμπεριφορά των Ελλήνων προς τους ξένους μετανάστες είναι απλά ανεκτική σε προσωπικό επίπεδο συμπεριφοράς ενώ σε επίπεδο συλλογικών αντιλήψεων η εικόνα είναι αρνητική. Χαρακτηριστική είναι η εικόνα μιας έρευνας που πραγματοποιήθηκε από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο όπου το 74% των ερωτηθέντων χαρακτηρίζει τους Αλβανούς «βρόμικους» και το 70% «επικύνδινους» και «κλέφτες».

Παράλληλα σε άλλη έρευνα διαπιστώνεται ότι σε μικρές τοπικές κοινωνίες μπορεί να διαφαίνεται τάση συμπάθειας όταν πρόκειται για «Βορειοηπειρώτες που δουλεύουν στην περιοχή» αλλά δεν ισχύει το ίδιο, όταν πρόκειται για αλβανούς ή άλλης εθνικότητας ξένους. Παρόμοιες τέτοιες συμπεριφορές εμπεριέχουν και γλωσσική διάσταση. Όταν ο μετανάστης έχει το χαρακτηριστικό του ομογενή, είτε είναι από την πρώην Σοβιετική ένωση είτε από την Αλβανία, τότε αντιμετωπίζεται μεν με κάποια συμπάθεια, αλλά αυτό βέβαια δεν αλλάζει ούτε την κοινωνική ούτε την εργασιακή αντιμετώπιση του από την κοινωνική πλειοψηφία. Αυτή η άσχημη συμπεριφορά διάκρισης δείχνει μια ρατσιστική αντιμετώπιση στο ξένο στοιχείο συνολικά, αν και η ελληνική κοινωνία έστω και επιφανειακά φαίνεται να αντιμετωπίζει συμπαθητικότερα συγκεκριμένους οικονομικούς μετανάστες, επειδή είναι ομογενείς.

Οι πρωτοβουλίες από κρατικής πλευράς για την επίλυση προβλημάτων των μεταναστών διακρίνονται από ρατσιστική διάθεση. Οι μετανάστες στην Ελλάδα, είτε ομογενείς είτε αλλοδαπό δεν είναι ευπρόσδεκτοι, η ελληνική κοινωνία απλά τους ανέχεται, επειδή πουλούν φθηνά την εργατική τους δύναμη. Τα σημάδια του κοινωνικού αποκλεισμού βιώνονται εδώ και καιρό σε τοπικό επίπεδο και γίνονται εμφανή και σε μεγαλύτερες ομάδες του πληθυσμού, χωρίς όμως αυτό να διαφοροποιεί και ιδιαίτερα ούτε τη συνολική στάση απέναντι στους μετανάστες ούτε καν την εργασιακή αντιμετώπιση που έχουν. Οι περισσότεροι απ' αυτούς ζουν με το άγχος της απόλυσης συνιστώντας έτσι ένα πειθήνιο και υπερεκμεταλλεζόμενο εργατικό δυναμικό, το οποίο πολύ συχνά είναι θύμα εργατικών ατυχημάτων, λόγω των επικίνδυνων εργασιών που κάνουν και των δυσκολιών που έχουν στην γλώσσα. Η αστάθεια στην οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση προκαλεί όχι μόνον μία αίσθηση εγκατάλειψης, αποξένωσης, απομόνωσης και αβεβαιότητας για το μέλλον, αλλά και ένα αίσθημα πικρίας προς το εργασιακό κι κοινωνικό περιβάλλον που δεν είναι φιλικό και δίκαιο

απέναντί τους. Με αυτόν τον τρόπο ανακυκλώνεται και διαιωνίζεται μια αμοιβαία αντιπάθεια που μπορεί βέβαια να καταλήγει σε μια αμοιβαία ανοχή εξαιτίας των όρων της αγοράς, αλλά δεν επιτρέπει να δημιουργηθούν σχέσεις αμοιβαίας αποδοχής και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η δημιουργία και αναπαραγωγή από τον τύπο και γενικότερα από τα ΜΜΕ αρνητικών στερεοτύπων δυσχεραίνει τις σχέσεις της ελληνικής κοινωνίας με τους μετανάστες οξύνοντας το αρνητικό κλίμα, όπου υπάρχει και θέτοντας υπό αμφισβήτηση τις οποιεσδήποτε θετικές υποκειμενικές απόψεις υφίστανται. Παρατηρείται και στην ειδησεογραφία η ίδια διάκριση μεταξύ ομογενών και άλλων ξένων μεταναστών. Όταν πρόκειται για εγκληματικές ενέργειες, οι δράστες καταχωρούνται λόγω του διαβατηρίου του ως «Αλβανοί» ή «ρώσικη μαφία» και σπάνια αναφέρονται ως «ομογενείς» ενώ όταν προκειται για περιπτώσεις θετικών ενεργειών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τους ομογενείς ολυμπιονίκες η ιδιότητα «ομογενής» διακηρύσσεται.

Ξενοφοβικές και ρατσιστικές συμπεριφορές της κοινωνίας ωραιοποιούνται από τα Μ.Μ.Ε. και δικαιολογούνται ως συμπεριφορές άμυνας ή χρεώνονται σε ακροδεξιούς ή σε άλλες αποδιοπομπαίες ομάδες ξένων. Συνήθως παρουσιάζονται απόψεις ή σχόλια ειδημόνων της κοινωνικής πλειοψηφίας αποδεικνύοντας έτσι με ποιο τρόπο η κοινωνική ομάδα που έχει δύναμη εξουσίας προσδιορίζει και διερμηνεύει θέματα και απόψεις που αφορούν τους μετανάστες.

Στο ξενοφοβικό και αρνητικό περιβάλλον που ζουν και εργάζονται οι μετανάστες στην Ελλάδα, οι ελλιπείς γνώσεις στην ελληνική γλώσσα αποβαίνουν ως ένας από τους σημαντικότερους ανασταλτικούς παράγοντες για τους ίδιους μιας και τους στερούν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν επί τόπου τα δικαιώματά τους, τους αποκόβουν από τις κοινωνικές συναναστροφές με τη γλωσσική πλειοψηφία, τους δυσκολεύουν στη συναλλαγή τους με τις αρχές και γενικότερα τους

οδηγούν στην κοινωνική απομόνωση και την εργασιακή περιθωριοποίηση.

Η διαφοροποιημένη χρήση της γλώσσας όσο και αν εμποδίζει την κατανόηση του ομιλητή, δεν γίνεται αποδεκτή από τη γλωσσική πλειοψηφία και αποβαίνει σε βάρος του μετανάστη στιγματίζοντας τον ως ξένο και αποδίδοντας του στερεότυπα χαρακτηριστικά που δεν έχουν σχέση με την προσωπικότητα του αλλά με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που διαμορφώνουν τη σχέση του με την κοινωνική πλειοψηφία. Τα αρνητικά στερεότυπα χαρακτηριστικά αποδίδονται ως μειονεκτήματα σ' ολόκληρη την εθνική ομάδα, την υποβιβάζουν και καθιστούν τη γλωσσική διαφοροποίηση αιχμή του δόρατος και για την απόρριψη της πολιτισμικής διαφοράς του μετανάστη.

Παρ' όλο που από το 1994 έδειξαν να σταθεροποιούνται για ένα διάστημα οι τάσεις μετανάστευσης τόσο από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όσο και από τρίτες χώρες προς την Ελλάδα. Τα αυξημένα όμως οικονομικά προβλήματα και η ανεργία μειώνουν τις δυνατότητες για απορρόφηση των μεταναστευτικών ρευμάτων και ενδυναμώνουν την αρνητική κοινωνική και εργασιακή συμπεριφορά που περιγράφηκε προηγουμένως. Σε θετική κατεύθυνση θα συντελούσε η επίλυση προβλημάτων διαβίωσης και εργασίας των μεταναστών που θα μπορούσε να διαμορφώσει κλίμα εμπιστοσύνης προς την κοινωνία υποδοχής η οποία από την πλευρά της θα αποδεχόταν το διαφορετικό, θα αποδεχόταν τους αλλοδαπούς μετανάστες. Το μέλλον των μεταναστών στην Ελλάδα μπορεί να διαγράφεται προς το παρόν ασαφές, φαίνεται όμως ότι αρχίζουν να διαμορφώνονται αργά αλλά σταθερά ευνοϊκότεροι όροι διαβίωσης και εργασίας.

1γ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Σύμφωνα με το Γ. Παπαπέτρου 2002, η μετανάστευση της δεκαετίας του 90 προς τη χώρα μας χαρακτηρίζεται από τη μη νόμιμη παρουσία της συντριπτικής πλειοψηφίας των μεταναστών. Στα μέσα της δεκαετίας του '90 οι μη νόμιμοι μετανάστες υπολογίζονται σε 500.000-800.000 άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 8-10% του ελληνικού εργατικού δυναμικού. Στα μέσα της δεκαετίας του '90 τα δεδομένα μεταβάλλονται καθώς παρεμβάλλεται η διαδικασία νομιμοποίησης των μη νομίμων αλλοδαπών. Με την έκδοση των Π.Δ. 358 και 359 το 1997, δίνεται η δυνατότητα στους αλλοδαπούς που κατοικούσαν εκείνη τη χρονική στιγμή στη χώρα να αιτήσουν άδεια παραμονής ορισμένης διάρκειας και να αποκτήσουν τη «λευκή κάρτα». Συνολικά απογράφηκαν 371.641 αλλοδαποί ενώ υπολογίσθηκε ότι αρκετοί αλλοδαποί, περίπου 150.000 άτομα, δεν υπήχθησαν στη διαδικασία και συνεχίζουν να ζουν υπό μη νόμιμο καθεστώς (Καβουνίδη 2000, σελ. 62).

Από την απογραφή αυτή προέκυψε κάποια γνώση τόσο για τα χαρακτηριστικά τους όσο και για τη χωρική τους κατανομή εντός του ελλαδικού χώρου.

Όσο αναφορά τις χώρες προέλευσης ο Γ. Παπαπέτρου, 2002 μας αναφέρει ότι από την ανάλυση των δεδομένων των αλλοδαπών στον Ο.Α.Ε.Δ., κατ' εφαρμογή των Π.Δ. 358 και 359 του 1997, προκύπτει ότι: ενώ οι μετανάστες προέρχονται από 120 χώρες, το 91% προέρχεται από 10 συγκεκριμένες χώρες, με την Αλβανία να κατέχει δεσπόζουσα θέση. το 65% των μεταναστών προέρχεται από την Αλβανία, το 6,8% από τη Βουλγαρία, το 4,6% από τη Ρουμανία, το 2,9% από το Πακιστάν, το 2,6% από την Ουκρανία, το 2,3% από την Πολωνία, το 2% από τη Γεωργία, το 1,7% από την Ινδία, το 1,7% από την Αίγυπτο, το 1,4% από τις Φιλιππίνες, το 1,2% από τη Μολδαβία. Τα άτομα που

προέρχονται από τις υπόλοιπες χώρες δεν συγκεντρώνουν ούτε μία ποσοστιαία μονάδα.

Η μεγάλη πλειοψηφία των μεταναστών, δηλαδή τα 2/3 αυτών είναι άνδρες. Όμως διαφέρει η κατά φύλο σύνθεση των διαφόρων εθνικοτήτων. Έτσι, στο σύνολο των ανδρών μεταναστών που έχουν απογραφεί, οι Αλβανοί αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία με 72,6% ενώ με μεγάλη διαφορά ακολουθούν οι Ρουμάνοι (4,3% των ανδρών), οι Βούλγαροι (3,9%) και οι Πακιστανοί (3,9%). Στο σύνολο των γυναικών μεταναστριών το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται επίσης από την Αλβανία (43,7% των γυναικών), ενώ ακολουθούν οι γυναίκες από τη Βουλγαρία (15%), την Ουκρανία (8,2%), τη Ρουμανία (5,5%) και τη Γεωργία (5%). Γενικά στο γυναικείο αλλοδαπό. Πληθυσμό υπάρχει μεγαλύτερη διασπορά μεταξύ των εθνικοτήτων απ' ό,τι στον ανδρικό που κατά τα ¾ προέρχεται από την Αλβανία.

Σύμφωνα με τα δεδομένα για τη γεωγραφική κατανομή των αλλοδαπών, παρά τη διασπορά τους σε όλη την Ελλάδα παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωσή τους σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας, ειδικότερα στην περιφέρεια Αττικής όπου καταγράφηκε το 44,2% του συνόλου των αλλοδαπών. Ακολουθούν κατά σειρά η κεντρική Μακεδονία με 15%, η περιφέρεια Πελοποννήσου με 6,8%, η Στερεά Ελλάδα με 6,5%, η Θεσσαλία με 6,1%, η Κρήτη με 5,7% και η Δυτική Ελλάδα με 5,3%.

Σε επίπεδο νομού, πρώτος νομός σε συγκέντρωση αλλοδαπών είναι η Αττική με (44,2%) και δεύτερος ο νομός Θεσσαλονίκης (7,1%). Ακολουθούν ο νομός Λάρισας (2,5%), Φθιώτιδας (2,3%), Βοιωτίας (2,2%), Αχαΐας (2,1%), Ηρακλείου (2,1%) και ο νομός Πέλλας (2,0%). Σε ορισμένους νομούς καταγράφηκαν ελάχιστοι αλλοδαποί (λιγότερο από το 0,5% του συνόλου). Συγκεκριμένα στο νομό Ευρυτανίας καταγράφηκαν μόνο 91 αλλοδαποί, στο νομό Έβρου 251, στο νομό Ροδόπης 306, στο νομό Λευκάδας 549, στο νομό Ξάνθης 646 και στο νομό Χίου 730 (Καβουνίδη 2000, σελ. 12)

Από την απογραφή του Ο.Α.Ε.Δ. προκύπτουν λίγα στοιχεία που έχουν σχέση με άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά των αλλοδαπών που απογράφηκαν όπως για παράδειγμα η απασχόληση της ή η οικογενειακή τους κατάσταση.

Έτσι για την καλύτερη προσέγγιση ελήφθησαν υπόψη τόσο οι πληροφορίες που προέρχονται από την απογραφή, όσο και τα δεδομένα και οι εκτιμήσεις από τις μελέτες και έρευνες που αφορούν στους αλλοδαπούς με επίγνωση όμως ότι αυτές αφορούν είτε σε ορισμένες εθνικότητες, είτε αναφέρονται στη συγκεκριμένη περιοχή στην οποία πραγματοποιήθηκαν.

Ηλιακή Σύθεση

Σχετικά με την ηλιακή κατανομή των μεταναστών από πάρα πολλές πηγές γνωστοποιείται ότι οι μετανάστες είναι άτομα νεαρών κυρίως ηλικιών. Οι περισσότερη ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 30-44 ετών, με δεύτερη ομάδα εκείνη των 25-29 και 20-24 ετών. Ενώ αντίθετα πολύ μικρό ποσοστό των μεταναστών ανήκει στην ηλιακή κατηγορία άνω των 65 ετών.

Οι θέσεις των μελετητών για το σύγχρονο μεταναστευτικό ρεύμα, αλλά και για εκείνα των προηγούμενων δεκαετιών, συνοψίζονται στην άποψη ότι από την είσοδο αλλοδαπό ωφελούνται οι χώρες υποδοχής που δέχονται μετανάστες νεαρής ηλικίας, ενώ αντίθετα πλήττονται εκείνες που υφίστανται εκροή ατόμων παραγωγικής ηλικίας.

Επίπεδο εκπαίδευσης

Από την απογραφή που πραγματοποιήθηκε το 1997

Η πληροφόρηση για το επίπεδο εκπαίδευσης των απογραφέντων το 1997 είναι αρκετά ελλιπής, διότι κατά τη διαδικασία απογραφής δεν ήταν σαφές αν η ζητούμενη πληροφορία αφορούσε στο ανώτερο επίπεδο φοίτησης ή το επίπεδο αποφοίτησης. Φαίνεται όμως ότι το 50% των μεταναστών έχει μέση εκπαίδευση.

Οικογενειακή κατάσταση

Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των μεταναστών από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η πλειοψηφία των μεταναστών (το 51,3%) είναι έγγαμοι και σημαντικό ποσοστό εξ' αυτών έχουν φέρει την οικογένειά τους στη χώρα αποδοχής.

Απασχόληση

Λόγω έλλειψης επίσημων στατιστικών στοιχείων μέχρι την πρώτη καταγραφή των αλλοδαπό το 1997, η μοναδική πηγή πληροφόρησης για τα προηγούμενα έτη όσον αφορά στην απασχόληση των μη νόμιμων αλλοδαπών προέρχεται από μελετητές του μεταναστευτικού φαινομένου. Γενικά οι μετανάστες απασχολούνται εποχιακά σε τουριστικές επιχειρήσεις ή σε αγροτικές και αλιευτικές εργασίες. Ακόμη απασχολούνται στην καθαριότητα οικιών, την επιμέλεια παιδιών και ηλικιωμένων, την οικοδομή και τις μικρές επιχειρήσεις.

Η παγκόσμια διάσκεψη του ΟΗΕ αναφέρει ότι ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και η συναφής μισαλλοδοξία, που εκδηλώνονται με διαφορετικό τρόπο στις γυναίκες και τα κορίτσια, μπορούν να είναι μερικοί από τους παράγοντες που οδηγούν την επιδείνωση των συνθηκών ζωής τους, στη φτώχεια, στη βία, σε πολλαπλές μορφές διακρίσεων και στον περιορισμό ή στην άρνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Αναγνωρίζεται η ανάγκη να ενταχθεί η έννοια του φύλλου στις σχετικές πολιτικές, τις στρατηγικές και τα προγράμματα δράσης κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της σχετιζόμενης μισαλλοδοξίας για να αντιμετωπιστούν οι πολλαπλές μορφές διακρίσεων. Σημειώνεται με ανησυχία ο μεγάλος αριθμός παιδιών, νέων ανθρώπων ιδιαίτερα κοριτσιών, ανάμεσα στα θέματα του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων.

Οι μειονεκτούσες φυλετικά, εθνοτικά και πολιτιστικά ευάλωτες ομάδες, οι αυτόχθονες πληθυσμοί, οι μετανάστες, οι άνθρωποι κατά

των οποίων γίνονται διακρίσεις λόγω κόστους, οι αιτούντες άσυλο, οι πρόσφυγες και οι λαοί που διώκονται στο εσωτερικό της χώρας τους ειδικότερα οι γυναίκες οι νέοι, τα παιδιά και τα άτομα με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων που ως αποτέλεσμα έχουν την κακή κατάσταση της υγείας, τη μικρότερη πρόσβαση σε οικονομικά άνετη και καλή φροντίδα υγείας και χειρότερης ποιότητας υπηρεσίες υγείας. αυτό έχει συντελέσει ιδιαίτερα στο υψηλό ποσοστό θνησιμότητας κατά τη γέννηση στις γυναίκες αυτών των ομάδων.

Το ρατσισμό τις φυλετικές διακρίσεις, τη ξενοφοβία και τη συναφής μισαλλοδοξίας, όπως τα βιώνουν οι περισσότεροι μετανάστες εργαζόμενοι, οι αυτόχθονες καθώς και οι απόγονοι της δεύτερης γενιάς, εκδηλώνονται μέσα από πολλαπλές μορφές διάκρισης στο χώρο εργασίας και στις κοινότητες στις οποίες ζουν. Αυτές περιλαμβάνουν νόμους και πολιτικές σχετικά με την εργασία και τη μετανάστευση που είναι περιοριστικοί και οδηγούν στον αποκλεισμό, στην άρνηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, σε εργασιακές συνθήκες που βασίζονται στην εκμετάλλευση, σε χαμηλούς μισθούς και στη μη πληρωμή των μισθών, στην άρνηση ή τον περιορισμό της προστασίας που προσφέρει το εργατικό δίκαιο ανάλογα με τον τύπο εργασίας, και στην έλλειψη πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες όπως η υγεία, η στέγαση και η κοινωνική ασφάλεια. Περιλαμβάνει διακριτικές και απροκάλυπτες πράξεις εχθρότητας και βίας που βασίζονται στο χρώμα, στη φυλή, την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία, την κάστα, την τάξη και την εθνότητα. Όλοι οι εργαζόμενοι χωρίς διάκριση με βάση το επάγγελμά τους πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πλήρη προστασία όπως προβλέπει το εργατικό δίκαιο. Αυτή η μορφή διάκρισης είναι δομική και αντίθετη με τις διεθνείς προδιαγραφές. Οι μετανάστες εργάτες που δεν έχουν τα νόμιμα χαρτιά αντιμετωπίζουν διπλά τον κίνδυνο του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Η έλλειψη νομιμότητας τους χρησιμοποιείται συχνά ως πρόσχημα για την άρνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, περιλαμβανομένων και της πρόσβασης σε νομικές και κοινωνικές υπηρεσίες.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε θέματα που αφορούν τους τσιγγάνους (Ρομ) και τον κοινωνικό αποκλεισμό που έχουν υποστεί. Οι συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες είναι θύματα ρατσισμού και έχουν υποστεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και τα αποτελέσματά του.

Η χρήση του όρου κοινωνικός αποκλεισμός είναι σχετικά πρόσφατη στην Ελλάδα και δεν έχει γίνει αντικείμενο επιστημονικών συζητήσεων. Η έννοια αυτή υποδηλώνει κοινωνική κυριαρχία και ανισότητα αφού μερικές ομάδες για διάφορους λόγους αποκλείονται από ίσες ευκαιρίες για πρόσβαση στα κοινωνικά αγαθά.

Όταν πρόκειται για «μειονοτικές ομάδες» ή «εθνικές ομάδες», η χρήση του συγκεκριμένου όρου γίνεται πιο περίπλοκη. Εξετάζοντας τις παραμέτρους του κοινωνικού αποκλεισμού, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιλογές και η ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα των υπό διαπραγμάτευση ομάδων.

Στην περίπτωση των τσιγγάνων (Ρομ) σύμφωνα με την Αδαμαντία Μουγελή (1999) το θέμα του κοινωνικού αποκλεισμού είναι σκόπιμο να εξετάζεται ως προϊόν αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους τσιγγάνους (Ρομ) και την ευρύτερη ελληνική κοινωνία. Η κυρίαρχη κοινωνία έχει θέσει συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των τσιγγάνων μέσα σε αυτή προσπαθώντας με τον έναν ή τον άλλο τρόπο να τους αφομοιώσει ή σε μερικές ακραίες περίπτωσης να τους εκδιώξει. Το σίγουρο είναι βέβαια πως οι τσιγγάνοι σαν πληθυσμός έχουν δεχθεί ή δέχονται περιθωριοποίηση από την ελληνική κοινωνία και άσχημη μεταχείριση. Υπάρχει έντονο το φαινόμενο του ρατσισμού απέναντι στους τσιγγάνους και αυτό συνεπάγεται τον αποκλεισμό τους από την κοινωνία. Από την άλλη αυτό που κάνουν οι ίδιοι οι τσιγγάνοι σαν θύματα του ρατσισμού είναι να δημιουργήσουν ένα κλειστό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης προκειμένου να διαφυλάξουν την ιδιαίτερη πολιτιστική τους ταυτότητα και να περιθωριοποιούνται όλο και περισσότερο.

Σύμφωνα με δεδομένα στοιχεία ερευνών για του Έλληνες τσιγγάνους, σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες θα θεωρήσουμε τη στέγη, την απασχόληση και την εκπαίδευση ως στοιχειώδη κοινωνικά αγαθά θα δούμε ότι αυτά τα αγαθά οι ίδιοι αισθάνονται ότι τα στερούνται. Η συμμετοχή των τσιγγάνων στα αγαθά αυτά που αποτελούν ταυτόχρονα θεμελιώδη δικαιώματα τους ως Ελλήνων πολιτών σχετίζεται με την επιθυμία τους για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Η ύπαρξη στερεοτυπικών απόψεων και προκαταλήψεων που έχουν διαμορφωθεί κατά τη μακρόχρονη παρουσία των τσιγγάνων στον ελληνικό χώρο υπολογίζεται ως σημαντικός μηχανισμός κοινωνικού αποκλεισμού της συγκεκριμένης ομάδας. Τα τελευταία χρόνια αρκετές περιπτώσεις σε βάρος των τσιγγάνων έχουν αποκτήσει ρατσιστικό χαρακτήρα. Η αύξηση των ρατσιστικών εκδηλώσεων προς τους τσιγγάνους (Λεπενιώτης, 1998) την τελευταία δεκαπενταετία σχετίζεται με την αυξανόμενη αστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας. Τα ΜΜΕ συχνά εκτρέφουν αυτά τα στερεότυπα παρουσιάζοντας τον τσιγγάνο είτε ως επικίνδυνο κλέφτη είτε ως εξαθλιωμένο δίνοντας του μια παραπλανητική εικόνα που παραφράζει ή δραματοποιεί την πραγματικότητα.

2. Το νομικό Καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα

Η μεταρρύθμιση στο δίκαιο, το οποίο ρύθμιζε, το καθεστώς των αλλοδαπών στη χώρα μας υπήρξε από καιρό αναγκαία. Έτσι λοιπόν ένας νόμος για τους αλλοδαπούς ο Ν. 1975/1991 έρχεται να αντικαταστήσει τον «απαρχαιωμένο» Ν. 4310/1929.

Όμως και ο νέος νόμος σύμφωνα με τον Ν. Χλέπα και Δ. Σπυράκο (1992) περιέχει αδυναμίες.

Οι συγγραφείς μεταξύ άλλων αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι:

«οι φιλοξενούμενοι αλλοδαποί δεν έχουν ακόμα τη δική τους φωνή. Αυτό δεν είναι τυχαίο, αφού στην πλειονότητά τους είναι λαθρομετανάστες.

Εδώ ακριβώς εντοπίζεται η καίρια αδυναμία του νέου νόμου που δεν τόλμησε να δώσει μια στοιχειωδώς ανθρώπινη προοπτική σ' αυτούς τους ανθρώπους που καλύπτουν υπαρκτές ανάγκες της αγοράς εργασίας».

(Μ. Χλέπα, Δ. Σπυράκου (1992), σελ. 15).

Βέβαια οι αδυναμίες, του νέου νόμου σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς, εντοπίζονται σε πολλά σημεία του, χαρακτηριστικό είναι ότι δεν καθιερώνει μια σαφή ορολογία, χρησιμοποιώντας τους όρους «εργασία» και «επάγγελμα» με επιλεκτικό τρόπο που προκαλεί σύγχυση.

Δεν είναι όμως οι ασάφειες, η σύγχυση της ορολογίας και η έλλειψη συστηματικότητας. Είναι ο πρωτοφανής όπως αναφέρουν και οι συγγραφείς βαθμός εξάρτησης, του αλλοδαπού εργαζόμενου από τον εργοδότη του. Η εξάρτηση αυτή του αλλοδαπού από τον εργοδότη είναι το μόνο μέσο που επέλεξε ο νομοθέτης για να εντείνει τον έλεγχο και να εξαφανίσει τα περιθώρια αυτοκαθορισμούς των αλλοδαπών εργαζομένων. Σκοπός του φαίνεται να είναι η δημιουργία ενός υπάκουου αλλοδαπού εργατικού δυναμικού χάρη στο φόβο της απόλυσης που οδηγεί στην απέλαση. Παρακάτω θα αναφερθούμε επιλεκτικά στις πιο σπουδαίες διατάξεις του νέου νόμου που αφορούν το καθεστώς των αλλοδαπών στη χώρα μας.

Διατάξεις νέου νόμου

Προϋποθέσεις εισόδου

Κάθε αλλοδαπός μπορεί να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος εφ' όσον πληρεί τις προϋποθέσεις:

- 1) Όταν κατέχει κανονικό και ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, το οποίο αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις και φέρει, εφ' όσον απαιτείται, έγκυρη και ισχύουσα θεώρηση εισόδου. (VISA). Αρμόδιες υπηρεσίες για τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου είναι οι καθοριζόμενες με απόφαση του υπουργού εξωτερικών.
- 2) Με απόφαση των Υπουργών εξωτερικών, οικονομικών και Δημόσιας τάξεως καθορίζονται, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων εισόδου.
- 3) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου μπορεί να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του αλλοδαπού, στο σημείο εισόδου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Περιπτώσεις απαγόρευσης εισόδου

Απαγορεύεται η είσοδος αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος αν:

- 1) Πάσχει από ασθένεια, η οποία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την παγκόσμια οργάνωση υγείας μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.
- 2) Δεν διαθέτει τα αναγκαία μέσα συντήρησης αυτού και των μελών της οικογένειάς του, σύμφωνα πάντα με τα όσα ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης.
- 3) Διερχόμενος, δεν έχει θεώρηση εισόδου, εφ' όσον απαιτείται και εισιτήρια για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη Χώρα προορισμού όσο και τις ενδιάμεσες χώρες από τις οποίες θα διέλθει.
- 4) Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 11, παρ. 1 του παρόντος νόμου.
- 5) Όταν έρχεται με σκοπό να αναλάβει εργασία ή να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα ή αυτοτελές επάγγελμα και δεν κατέχει βεβαίωση του προξενείου που χορήγησε τη θεώρηση

εισόδου στην οποία μνημονεύεται ειδικά τα στοιχεία της σχετικής προέγκρισης.

6) Όταν εκ των περιστάσεων συνάγεται βάσιμα ότι αποσκοπεί να παραμείνει στη χώρα μας ως μετανάστης χωρίς ειδική γι' αυτό έγκριση ή ότι μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας.

7) Όταν το χρησιμοποιούμενο ταξιδιωτικό έγγραφο δεν εξασφαλίζει την επανείσοδό τους στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής.

8) Αλλοδαπός ο οποίος είχε διέλθει στην Ελλάδα και δεν του επιτράπηκε η είσοδος στη χώρα προορισμού, εφ' όσον μεσολάβησε είσοδός του σε τρίτη ενδιάμεση χώρα, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο, αν δεν πληρεί εκ νέου τις προϋποθέσεις εισόδου.

Η θεώρηση εισόδου του αλλοδαπού δεν καθιστά υποχρεωτική την είσοδο του αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος αν οι ελληνικές αρχές ελέγχουν βεβαιώνουν ότι στο πρόσωπο αυτό, συντρέχει κάποιες από τις περιπτώσεις που απαγορεύουν την είσοδό τους στη χώρα.

Τέλος, δεν μπορεί να απαγορευτεί, σύμφωνα με τα άρθρα του νέου νόμου, η είσοδος στη χώρα προσώπου που βάσει επισήμων εγγράφων βεβαιώνουν ότι έχει ελληνική υπηκοότητα ακόμα κι αν το άτομο αυτό δεν έχει ταξιδιωτικό έγγραφο.

Παραμονή για εργασία

Στον αλλοδαπό, ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα κατόπιν προεγκρίσεως για εργασία ή άσκηση επαγγέλματος ή οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα, χορηγείται άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας που μπορεί να ανανεώνεται κατά το έτος μέχρι πέντε έτη. Η άδεια εργασίας ισχύει για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και χορηγείται για συγκεκριμένο εργοδότη, είδος απασχόλησης και τόπο εργασίας.

Με τη συμπλήρωση του 5^{ου} έτους παραμονής από την ημερομηνία αρχικής εισόδου, ο αλλοδαπός υποχρεούνται εντός μηνός να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος διαφορετικά απελαύνεται.

Ο αλλοδαπός που προτίθεται να συνεχίσει την παραμονή και εργασία σύμφωνα με τις παρακάτω προϋποθέσεις πέραν της πενταετίας, υποχρεούνται να υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια αστυνομική αρχή δύο τουλάχιστον μήνες πριν από την συμπλήρωση του 5^{ου} έτους.

Για την παράταση της παραμονής αποφασίζει το Υπουργός Δημόσιας τάξης μετά από σύμφωνη γνώμη του υπουργού εργασίας εφ' όσον συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις.

Η τυχόν χορηγούμενη άδεια παραμονής πέρα από πέντε έτη, είναι 2ετούς διάρκειας και ανανεώνεται με τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν αρχικά. Μετά από 15ετή συνολική νόμιμη παραμονή και κοινωνική ασφάλιση σε φορέα κύριας ασφαλίσεως, επί εκατόν είκοσι μήνες μπορεί να χορηγηθεί στον αλλοδαπό από τον Υπουργό Δημόσιας τάξης άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας.

3. ΠΡΟΤΥΠΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΓΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ- ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΥΣ- ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

3α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Ο αριθμός των προσφύγων στον κόσμο τα τελευταία τριάντα χρόνια συνεχώς αυξάνει. Το 1970 ήταν 2,5 εκατομμύρια, το 1983 έφτασε τα 11 εκατομμύρια.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, «Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν στον κόσμο 23 εκατομμύρια πρόσφυγες. Πάνω από το 80% είναι γυναίκοπαιδα, στοιβαγμένα σε στρατόπεδα και πρόχειρους καταυλισμούς γειτονικών χωρών» (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ – ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ, 18/6/1995, σελ. 2)

Η διεθνής σύμβαση της Γενεύης (1951) και το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (1967) που έχει επικυρώσει και η Ελλάδα, μαζί με άλλες 122 χώρες, αναγνωρίζει ως αρχή ότι κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να επιστρέψει σε μία χώρα στην οποία να υποστεί παράνομες διώξεις και συνεπώς πρέπει να τυγχάνει ασύλου, εφ' όσον πληρεί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί πρόσφυγας.

Ο αριθμός των προσφύγων είναι τόσο μεγάλος, ώστε, χώρες όπως η Γερμανία και οι ΗΠΑ, έχουν με νομοθετικά και κατασταλτικά μέτρα, περιορίσει δραστικά τον αριθμό των προσφύγων που δέχονται κάθε χρόνο. Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, δέχεται τα τελευταία τριάντα χρόνια άτομα από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής, τα οποία εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους και επιδιώκουν να χαρακτηρισθούν πρόσφυγες.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του γραφείου προσφύγων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για την Ελλάδα (Κεχαγιόγλου, 18/6/1995:26) «Σήμερα ο συνολικός αριθμός των προσφύγων στην Ελλάδα είναι περίπου 8.000. Προέρχονται κυρίως από το Ιράκ, το Ιράν, την Τουρκία, και λιγότερο από την πρώην Γιουγκοσλαβία, τη Συρία, το Σουδάν και τη Σρι Λάνκα».

(Σταθόπουλος. 1999)

3β. ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΦΟΡΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Το Ελληνικό κράτος, έχει γενικά μίαν αρνητική στάση στην αποδοχή μεγάλου αριθμού αιτήσεων προσφύγων για μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, με το νόμο 75/1991, έχει την ευθύνη για τη χορήγηση ασύλου σε πρόσφυγες. Επιπλέον, εποπτεύει και χρηματοδοτεί το Κέντρο Αλλοδαπών Πολιτικών Προσφύγων στο Λαύριο.

Δύο εθελοντικές, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας- ο Ερυθρός Σταυρός και η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία- έχουν την ευθύνη για την κάλυψη των προσωπικών αναγκών των φιλοξενούμενων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία προκύπτουν από τη συμβίωση ανθρώπων διαφορετικών ηλικιών, ηθών, εθίμων, μορφωτικού επιπέδου, πολιτικών ιδεολογιών και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Εκτός από το Κέντρο πολιτικών προσφύγων Λαυρίου, δύο ακόμη οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας εξυπηρετούν τις ανάγκες των προσφύγων στην χώρας μας. Οι εθελοντικές αυτές οργανώσεις, είναι: το ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας, το οποίο από το 1983 έχει οργανώσει προγράμματα σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, το οποίο, από το 1989, επίσης με τη χρηματοδότηση της Ύπατης Αρμοστείας, προσφέρει νομική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Οι αναγνωρισμένοι επίσημα ως πρόσφυγες έχουν δικαίωμα να ζητήσουν από τις Ελληνικές αρχές άδεια παραμονής και εργασίας, δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης.

Οι δύο αυτές οργανώσεις έχουν εξυπηρετήσει συνολικά 20.000 περίπου περιπτώσεις προσφύγων από διάφορες χώρες. Στόχος τους είναι η ένταξη του πρόσφυγα στην κοινότητα στην οποία ζει, αλλά και η ευαισθητοποίηση της κοινότητας στις ιδιαίτερες ανάγκες του πρόσφυγα. Μία ακόμη οργάνωση η οποία ασχολείται με μια ειδική κατηγορία προσφύγων είναι το Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων, το οποίο ιδρύθηκε το 1989 στην Αθήνα, με τη συμπαράσταση της Διεθνούς Αμνηστίας μιας εθελοντικής οργάνωσης που ασχολείται με την προστασία των δικαιωμάτων των φυλακισμένων, προσφύγων και γενικά παρανόμως διοικωμένων ατόμων.

Το κέντρο αυτό, απασχολεί στη θεραπεία ατόμων τα οποία έχουν υποστεί σωματικά και ψυχολογικά βασανιστήρια. Όταν στα παραπάνω προστεθούν και τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει κάποιος μέχρι

να φθάσει στη χώρα υποδοχής και να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, γίνεται κατανοητό το μέγεθος της ταλαιπωρίας και της ψυχοκοινωνικής αποδιοργάνωσης.

Μια ακόμη κατηγορία ατόμων τα οποία κατάγονται από άλλες χώρες και ζουν παρανόμως στην Ελλάδα είναι οι λαθρομετανάστες. Το πρόβλημα της λαθραίας μετανάστευσης έχει ως βασικό αίτιο την οικονομική εξαθλίωση των χωρών από τις οποίες εξαναγκάζονται οι άνθρωποι να φεύγουν χωρίς τη νόμιμη άδεια εισόδου σε κάποια άλλη χώρα.

Στην Ελλάδα, το πρόβλημα αυτό πήρε διαστάσεις μετά το 1990, όταν χιλιάδες Αλβανοί άρχισαν να περνούν τα σύνορά μας. Υπολογίζεται ότι οι λαθρομετανάστες από την Αλβανία αντιπροσωπεύουν το ήμισυ των αλλοδαπών στην Ελλάδα. Το 1992 σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, ο αριθμός των απελασθέντων Αλβανών έφτασε τις 370.000 περίπου. Οι Πολωνοί κατέχουν τη δεύτερη θέση και ανέρχονται σε μερικές δεκάδες χιλιάδες. Ακολουθούν οι Αιγύπτιοι, γυναίκες από τις Φιλιππίνες, Ιρακινοί, Σουδανοί, Αιθίοπες κ.α.

Οι λαθρομετανάστες δεν έχουν νόμιμα δικαιώματα για παροχές ή άλλου είδους προστασία, εκτός από υγειονομική περίθαλψη, ιδίως ως έκτακτα περιστατικά, στα δημόσια νοσοκομεία. Εργάζονται στην μαύρη αγορά εργασίας και γίνονται συχνά αντικείμενο εκμετάλλευσης. Η Caritas στην Ελλάδα- μια κοινωνική εθελοντική οργάνωση της Καθολικής Αρχιεσκοπικής Αθηνών- προσφέρει σε είδος και συμβουλευτικές κοινωνικές υπηρεσίες σε οικονομικούς μετανάστες, εκτοπισμένους και λαθρομετανάστες, ιδίως από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίοι εισέρχονται στην Ελλάδα αναζητώντας καλύτερες συνθήκες ζωής.

Στόχος της κρατικής πολιτικής είναι ο περιορισμός της λαθρομετανάστευσης, η απέλαση των συλλαμβανομένων και η εντατική φρούρηση των Ελληνοαλβανικών συνόρων με ειδικευμένες

αστυνομικές- στρατιωτικές μονάδες. Εντούτοις, παρά τη λήψη των μέτρων αυτών το πρόβλημα είναι υπαρκτό.

(Σταθόπουλος, 1999)

3γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Παγκόσμια Διάσκεψη

Γενικά Ζητήματα

Η παγκόσμια Διάσκεψη κατά του ρατσισμού, των Φυλετικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της Συναφούς Μισαλλοδοξίας, έπειτα από διακήρυξή της, επιβεβαιώνει:

A) Τη μεγάλη σημασία που αποδίδει στις αρχές αλληλεγγύης, του σεβασμού, της ανοχής και της πολυπολιτισμικότητας, που αποτελούν το ηθικό ερέθισμα και την έμπνευση για το παγκόσμιο αγώνα τους κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας. Απάνθρωπες τραγωδίες οι οποίες έπληξαν τους λαούς σε ολόκληρο τον κόσμο, ιδιαίτερα στην Αφρική, για μεγάλο διάστημα.

B) Ότι όλοι οι λαοί και τα άτομα αποτελούν μια ανθρώπινη οικογένεια, πλούσια στην ποικιλομορφία τους. Έχουν συμβάλλει στην πρόοδο του πολιτισμικού και της κουλτούρας που αποτελούν την κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας. Η διατήρηση και τη προαγωγή της ανοχής, του πλουραλισμού και του σεβασμού στην ποικιλομορφία μπορούν να δημιουργήσουν κοινωνίες με λιγότερο αποκλεισμό.

Γ) Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι, ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα και έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν εποικοδομητικά στην ανάπτυξη και την ευημερία των κοινωνιών τους. Κάθε δόγμα φυλετικής ανωτερότητας είναι επιστημονικά λανθασμένο, ηθικά καταδικαστέο, κοινωνικά άδικο και επικίνδυνο και θα πρέπει να

απορριφθεί, μαζί με τις θεωρίες που προσπαθούν να καθορίσουν την ύπαρξη ξεχωριστών ανθρώπινων φυλών.

Δ) Αναγνωρίζει ότι η θρησκεία, η πνευματικότητα και η πίστη παίζουν κεντρικό ρόλο στη ζωή εκατομμυρίων γυναικών και ανδρών και στον τρόπο που ζουν και συμπεριφέρονται σε άλλους ανθρώπους. Η θρησκεία, η πνευματικότητα και η πίστη μπορούν και πρέπει να συμβάλλουν στην προαγωγή της έμφυτης αξιοπρέπειας και της αξίας της ανθρώπινης προσωπικότητας, στην εξάλειψη του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας.

Ε) Σημειώνει ότι η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης αποτελεί ισχυρή δύναμη που πρέπει να τιθασευτεί για το καλό, την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των χωρών, χωρίς εξαίρεση. Αναγνωρίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν ειδικές δυσκολίες στην αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής. Μολονότι η παγκοσμιοποίηση προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες, σήμερα τα οφέλη της, αλλά και τα βάρη της κατανέμονται άνισα. Εκφράζει λοιπόν, την απόφαση να προλάβει και να μετριάσει τις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης. Αυτές οι συνέπειες μπορεί να επιδεινώσουν, ανάμεσα σε άλλα, τη φτώχεια, την υπανάπτυξη, την περιθωριοποίηση, τον κοινωνικό αποκλεισμό, την πολιτισμική ομοιογενοποίηση και τις οικονομικές ανισότητες, οι οποίες μπορεί να εμφανιστούν με φυλετικά κριτήρια, μέσα και ανάμεσα σε κράτη, και μπορεί να έχουν αντίθετο αποτέλεσμα. Επιπλέον, εκφράζει την απόφαση να μεγιστοποιήσει τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης, ανάμεσα σε άλλα, με την ενίσχυση και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας ώστε να αυξηθεί η ισότητα των ευκαιριών για εμπόριο, οικονομική ανάπτυξη και βιώσιμη ανάπτυξη, για παγκόσμιες επικοινωνίες μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών και για αυξανόμενες διαπολιτισμικές ανταλλαγές με τη διατήρηση και προώθηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, που μπορούν να συμβάλλουν στην εξάλειψη του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων,

της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας. Μόνο μέσα από ευρύτατες και επίμονες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός κοινού μέλλοντος, το οποίο θα βασίζεται στην κοινή ανθρωπότητά μας και σε όλη την ποικιλομορφία της, μπορεί η παγκοσμιοποίηση να γίνει επωφελής και δίκαιη.

Προτάσεις του ΟΗΕ για βελτίωση των προγραμμάτων

Η παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ, προτείνει μέτρα πρόληψης, εκπαίδευσης και προστασίας που αποβλέπουν στην εξάλειψη του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας, σε εθνικό, περιφερειακό και Διεθνές επίπεδο. Έτσι, καλεί τα κράτη να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, επιπλέον της υπάρχουσας εθνικής νομοθεσίας κατά των διακρίσεων και των σχετικών διεθνών οργάνων και των μηχανισμών, αποτελεσματικά μέτρα και πολιτικές που θα ενθαρρύνουν όλους τους πολίτες και τους θεσμούς να λάβουν θέση κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και της ξενοφοβίας. Τα καλεί να γνωρίσουν, να σεβαστούν και να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη της ποικιλομορφίας μέσα και ανάμεσα σε όλες τις χώρες. Εργαζόμενα μαζί, καλούνται να οικοδομήσουν ένα αρμονικό και παραγωγικό μέλλον θέτοντας σε εφαρμογή και προωθώντας αξίες και αρχές όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα και η μη διάκριση, η δημοκρατία, η αμεροληψία και η φιλία, η ανοχή και ο σεβασμός μέσα και ανάμεσα σε κοινότητες και χώρες. Ιδιαίτερα μέσω της δημοσίας πληροφόρησης και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων να υπάρξει ευαισθητοποίηση και κατανόηση από τα οφέλη της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, περιλαμβανομένων των προγραμμάτων όπου οι δημόσιες αρχές συνεργάζονται με διεθνείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους τομείς της κοινωνίας των πολιτών.

Καλεί τα κράτη να υιοθετήσουν ή να ενισχύσουν, ανάλογα με την περίπτωση, τα εθνικά προγράμματα για την εξάλειψη της φτώχειας και να περιορίσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα προγράμματα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και εμπειρίες των ατόμων ή των ομάδων ατόμων που είναι θύματα ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων. Επίσης, καλεί τα κράτη να επεκτείνουν τις προσπάθειές τους για να προωθήσουν τη διμερή, την περιφερειακή και τη διεθνή συνεργασία για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών.

Καλεί τα κράτη να εργαστούν ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα πολιτικά και νομικά συστήματά τους αντανακλούν την πολυπολιτισμική ποικιλομορφία μέσα στις κοινωνίες τους και όπου είναι αναγκαίο, να βελτιώσουν τους δημοκρατικούς θεσμούς ώστε αυτοί να είναι περισσότερο συμμετοχικοί και να αποφεύγουν την περιθωριοποίηση, τον αποκλεισμό και τις διακρίσεις κατά ορισμένων τμημάτων της κοινωνίας.

Καλεί τα κράτη να σχεδιάσουν, να επιβάλλουν και να ενισχύσουν αποτελεσματικά μέτρα σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο με συγκροτημένες στρατηγικές κατά της εμπορίας οι οποίες περιλαμβάνουν νομοθετικά μέτρα, εκστρατείες πρόληψης και ανταλλαγή πληροφοριών για να προλάβουν, να καταπολεμήσουν και να εξαλείψουν όλες τις μορφές εμπορίας γυναικών και παιδιών, ιδιαίτερα κοριτσιών. Καλεί επίσης τα κράτη να διαθέσουν πόρους, όπου χρειάζεται, για να προσφέρουν συγκροτημένα προγράμματα που αποβλέπουν στην προσφορά βοήθειας, προστασίας, θεραπείας, επανένταξης στην κοινωνία και αποκατάστασης των θυμάτων. Τα κράτη πρέπει να προσφέρουν ή να ενισχύσουν την εκπαίδευση για αξιωματούχους εφαρμογής του νόμου, μετανάστευσης και άλλων σχετικών υπηρεσιών, οι οποίοι ασχολούνται με θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

Καλεί τα κράτη να ξεκινήσουν έρευνες για να εξετάσουν την ύπαρξη πιθανών δεσμών μεταξύ της ποινικής δίωξης, της αστυνομικής

βίας και των ποινικών κυρώσεων από τη μία πλευρά, και του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας από την άλλη, ώστε εάν υπάρχουν αποδείξεις να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την εξάλειψη κάθε τέτοιου δεσμού και πρακτικής διακρίσεων.

Καλεί τα κράτη να προωθήσουν μέτρα ώστε να αποτρέψουν την εμφάνιση και να αντιμετωπίσουν νεοφασιστικές, βίαιες εθνιστικές ιδεολογίες οι οποίες προωθούν το φυλετικό μίσος και τις φυλετικές διακρίσεις, καθώς και τα ρατσιστικά και ξενοφοβικά αισθήματα, περιλαμβανομένων μέτρων για την καταπολέμηση της αρνητικής επιρροής αυτών των ιδεολογιών ειδικά στους νέους ανθρώπους μέσω της επίσημης και ανεπίσημης εκπαίδευσης, των μέσων ενημέρωσης και του αθλητισμού.

Καλεί τα κράτη να ιδρύσουν σταθερές υπηρεσίες καταγραφής των πράξεων ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και συναφούς μισαλλοδοξίας, στους δημόσιους και ιδιωτικούς τομείς, καθώς και των πράξεων που διαπράττονται από αξιωματούχους επιφορτισμένους με την εφαρμογή του νόμου.

Καλεί τα κράτη να προωθήσουν και να υποστηρίξουν, όπου χρειάζεται, την οργάνωση και λειτουργία επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν σε άτομα θύματα ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και συναφών μισαλλοδοξίας προωθώντας την ισότιμη πρόσβαση σε πιστώσεις και σε προγράμματα κατάρτισης.

Καλεί τα κράτη να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή, όταν διαμορφώνουν και θέτουν σε εφαρμογή τη νομοθεσία και τις πολιτικές που αποβλέπουν στην ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων, στη σοβαρή κατάσταση έλλειψης προστασίας και σε ορισμένες περιπτώσεις στην εκμετάλλευση- όπως είναι η περίπτωση των ατόμων που είναι θύματα εμπορίας ή οι παράνομο μετανάστες- που τους καθιστά πιο ευάλωτους σε κακή μεταχείριση, όπως είναι ο

περιορισμός στην περίπτωση των οικιακών βοηθών καθώς και η απασχόλησή τους σε επικίνδυνες και κακά αμειβόμενες εργασίες.
(Παγκόσμια Διάσκεψη ΟΗΕ- Υπουργείο Εξωτερικών).

3δ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Γενικά Σημεία

Η Καίτη Παπαρήγα- Κωσταβάρα, στη διήμερη συνάντηση γυναικών 11 και 12 Νοεμβρίου του 1994 αναφέρει ότι σε ό,τι αφορά την Ευρώπη, η σχετική δράση τοποθετείται στο πλαίσιο και υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ήδη Ευρωπαϊκής Ένωσης.

A) Το Συμβούλιο της Ευρώπης

Τα όργανά του (Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Επιτροπή Υπουργών) ενέκριναν από το 1966 σειρά, σχετικών πράξεων (συστάσεις- ψηφίσματα- διακηρύξεις). Αξίζει να μνημονευθεί η 968/1983 σύσταση της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, σχετικά με τις ξενοφοβικές στάσεις και κινήματα κατά των μεταναστών εργαζομένων στα κράτη – μέλη. Θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στην ευρωπαϊκή σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ως την πιο αποτελεσματική στον τομέα της, καθώς και το θεσμικό της μηχανισμό ελέγχου και επιβολής κυρώσεων, ο οποίος συγκροτείται, κατά κύριο λόγο, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η αδυναμία του μηχανισμού βρίσκεται στο γεγονός ότι δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή εκ μέρους ατόμων, παρά μόνο κατά των κρατών

που, κατά την κύρωση της σύμβασης, δήλωσαν ρητά ότι αναγνωρίζουν την επέκταση της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Δικαιωμάτων του ανθρώπου στις «ατομικές» προσφυγές. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα (μόνη από τις 12 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) δεν έχει κάνει τη σχετική δήλωση.

Τέλος, το Συμβούλιο της Ευρώπης αναπτύσσει και άλλες μορφές σχετικής δράσης, όπως τη διοργάνωση συνεδρίων, ένα των οποίων ήταν το συνέδριο του 1983, με θέμα: «Οι ξένοι στην Ευρώπη: απειλή ή πλεονέκτημα;»

B) Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Παρ' όλο που στο προοίμιο της Συνθήκης Ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας γίνεται λόγος για σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, υπήρξε επίτροπος που αμφισβήτησε την αρμοδιότητα της επιτροπής για δράση σε θέματα ρατσισμού. Ίσως εξαιτίας αυτής της αντίδρασης με πρωτοβουλία της Σοσιαλιστικής ομάδας των Ευρωβουλευτών, συστήθηκε το Σεπτέμβριο του 1984, 15μελής Εξεταστική Επιτροπή για την Άνοδο του Φασισμού και του Ρατσισμού στην Ευρώπη, με εντολή διερεύνησης του θέματος και υποβολής της σχετικής έκθεσης μέχρι 30 Ιουνίου 1985. Εισηγητής- συντάκτης της Έκθεσης της Επιτροπής, ορίστηκε ο Έλληνας ευρωβουλευτής Δ. Ευριγένης, καθηγητής της νομικής στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και στο Διαιτητικό Δικαστήριο της Χάγης.

Από την έκθεση προκύπτει ότι τα κράτη-μέλη της ΕΟΚ, εκτός από τις γενικές ρήτρες, έχουν συμπεριλάβει στις νομοθεσίες τους, διατάξεις κατά του ρατσισμού, κύριος σκοπός των οποίων είναι η επιβολή ποινικών κυρώσεων. Ορισμένα από τα κράτη προβλέπουν στη νομοθεσία τους ότι δεν μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη, για τα

αδικήματα αυτά, παρά μόνο με έγκλιση του παθόντας ή ομάδας προσώπων, αλλά δε κράτη επιτρέπουν την αυτεπάγγελτη δίωξη.

Οι μόνες χώρες που έχουν ειδική νομοθεσία, είναι η Γαλλία και το Βέλγιο. Ο γαλλικός νόμος (72-546 της 1.7.1972) «περί καταπολεμήσεως του ρατσισμού» επιτρέπει υπό ορισμένους όρους στις ενώσεις προσώπων που σύμφωνα με το καταστατικό τους, αποσκοπούν στην καταπολέμηση του ρατσισμού, να ασκήσουν δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην πολιτική αγωγή για ορισμένα αδικήματα που ο ίδιος αυτός νόμος προβλέπει.

Ο βέλγικος νόμος (της 30.7.81) «που αποσκοπεί στην καταστολή ορισμένων πράξεων εμπνευσμένων από το ρατσισμό και την ξενοφοβία» δίνει την ευχέρεια της πολιτικής αγωγής και στις ενώσεις που, κατά το καταστατικό τους, αποσκοπούν στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Βέβαια, η ύπαρξη και μονό μιας νομοθεσίας δεν σημαίνει ότι οι λύσεις που καθιερώνει επιβάλλονται και στην πράξη. Παρά την αντίθετη νομοθεσία, τα φαινόμενα συνεχίζουν να διαβρώνουν την καθημερινή ζωή.

Η έκθεση Ευρυγενή χαρακτηρίστηκε σημαντική για τις συστάσεις της, τόσο στο θεσμικό, όσο και στο επίπεδο πληροφόρησης, εκπαίδευσης, αλλά και δράσεις των κοινωνικών δυνάμεων. Ωστόσο, παρά τη σημασία της δύο μόνο συστάσεις της έτυχαν εφαρμογής. Η μία αφορά την κοινή δήλωση που έγινε το 1986 από το Ευρωκοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών ενάντια στο ρατσισμό και την ξενοφοβία και η άλλη τη μελέτη του Ευρωβαρόμετρου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ίδιο θέμα.

Η μελέτη του Ευρωβαρομέτρου, της οποίας τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν επίσημα στο Ευρωκοινοβούλιο στις 21.11.1989, επιβεβαιώνει τη σοβαρότητα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ευρώπη, καθώς ένας στους τρεις Ευρωπαίους πιστεύει ότι ο αριθμός των ατόμων άλλης εθνικότητας ή φυλής στη χώρα του είναι υπερβολικός και καθώς «σημαντική μειοψηφία από αυτούς που

ερωτήθηκαν» θεωρεί ότι η παρουσία μεταναστών στη χώρα αποτελεί μάλλον αρνητικό παράγοντα στο μέλλον.

(Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αριστερών Φεμινιστριών- Καίτη Παπαρήγα Κωσταβάρα), 1994

3ε. ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ (Άρθρα)

Το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την 27^η Νοεμβρίου του 2000, έχοντας υπόψη:

- Τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 13.
 - Την πρόταση της Επιτροπής.
 - Τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μετά από διαβούλευση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,
 - Μετά από διαβούλευση της επιτροπής των περιφερειών και όντας σύμφωνο με τις αρχές και τα ζητήματα τα οποία διαπραγματεύεται η Παγκόσμια Διάσκεψη κατά του Ρατσισμού, των Φυλετικών Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας,
- αποφασίζει:

Άρθρο 1

Θέσπιση του προγράμματος

Με την παρούσα απόφαση θεσπίζεται για την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου 2001 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2006, κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση μέτρων καταπολέμησης των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων με βάση τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τη

θηρσκεία ή τις πεπτοιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή το γενετήσιο προσανατολισμό, το οποίο στο εξής καλείται «το πρόγραμμα».

Άρθρο 2

Στόχοι

Εκτός των ορίων των κοινοτικών αρμοδιοτήτων, το πρόγραμμα στηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες που καταβάλλονται στο επίπεδο της κοινότητας και των κρατών μελών για την προώθηση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης των απλών και πολλαπλών διακρίσεων, λαμβανομένων υπόψη, εφόσον ενδείκνυται, των μελλοντικών νομοθετικών εξελίξεων. Το πρόγραμμα επιδιώκει:

A) Τη βελτίωση της κατανόησης των θεμάτων που έχουν σχέση με τις διακρίσεις, μέσω καλύτερης γνώσης του φαινομένου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των ακολουθουμένων πολιτικών και πρακτικών.

B) Την ανάπτυξη της αποτελεσματικής πρόληψης και αντιμετώπισης των διακρίσεων, ιδίως μέσω της ενίσχυσης των μέσων δράσης των οργανώσεων, μέσω της προώθησης της ανταλλαγής πληροφοριών και παραδειγμάτων ορθής πρακτικής καθώς και μέσω της δικτύωσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη και τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων μορφών διακρίσεων.

Γ) Την προώθηση και διάδοση των αξιών και πρακτικών που αποτελούν το υπόβαθρο της καταπολέμησης των διακρίσεων, μεταξύ των άλλων με δράσεις ευαισθητοποίησης.

Άρθρο 3

Κοινοτικές Δράσεις

1. Για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται από το άρθρο 2, είναι δυνατόν να υλοποιηθούν σε διακρατικό πλαίσιο οι ακόλουθες δράσεις:

A) Ανάλυση των παραγόντων που συνδέονται με τις διακρίσεις, μεταξύ άλλων μέσω μελετών και καθορισμού ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών και προτύπων, τηρουμένης της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και του αντίκτυπου της νομοθεσίας και των μεθόδων καταπολέμησης των διακρίσεων, σε συνδυασμό με διάδοση των αποτελεσμάτων.

B) Διακρατική συνεργασία και προώθηση της δικτύωσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εταίρων που συμμετέχουν στην καταπολέμηση των διακρίσεων και στην πρόληψή τους, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Γ) Ευαισθητοποίηση, ιδίως για να δοθεί έμφαση στην ευρωπαϊκή διάσταση της καταπολέμησης των διακρίσεων και να δημοσιοποιηθούν τα αποτελέσματα του προγράμματος, ιδιαίτερα μέσω ανακοινώσεων, δημοσιεύσεων, εκστρατειών και εκδηλώσεων.

Άρθρο 4

Υλοποίηση του προγράμματος και συνεργασία με τα κράτη-μέλη

1. Η Επιτροπή:

A) Εξασφαλίζει την υλοποίηση των κοινοτικών δράσεων που καλύπτονται από το πρόγραμμα, σύμφωνα με το παράρτημα.

Β) Ανταλλάσει τακτικά απόψεις με τους αντιπροσώπους των μη κυβερνητικών οργανώσεων και τους κοινοτικούς εταίρους σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση του προγράμματος και σχετικά με τις συναφείς πολιτικές κατευθύνσεις. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή παρέχει στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και στους κοινωνικούς εταίρους τις δέουσες πληροφορίες. Η επιτροπή ενημερώνει σχετικά την επιτροπή του προγράμματος η οποία συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 6.

2. Η επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη-μέλη, λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για:

α) Την προώθηση της συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων στο πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων παντός τύπου.

Β) Τη διευκόλυνση της ενεργού εταιρικής σχέσης και του διαλόγου μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, με κύριο σκοπό την ενθάρρυνση μιας ολοκληρωμένης και συντονισμένης αντίληψης της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Γ) Τη διάδοση των αποτελεσμάτων των δράσεων που αναλαμβάνονται στα πλαίσια του προγράμματος.

Δ) Την παροχή ευπρόσιτης πληροφόρησης και την εξασφάλιση της δέουσας δημοσιότητας και παρακολούθησης όσον αφορά τις δράσεις που υποστηρίζονται στα πλαίσια του προγράμματος.

Άρθρο 5

Εκτελεστικά Μέτρα

1. Τα απαιτούμενα μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης όσον αφορά τα θέματα που απαριθμούνται κατωτέρω, θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της διαχειριστικής επιτροπής που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 6.

A) Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την υλοποίηση του προγράμματος.

B) Ετήσιο πρόγραμμα εργασίας για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προσαρμογής ή συμπλήρωσης των θεμάτων του προγράμματος.

Γ) Κοινοτική χρηματοδοτική στήριξη.

Δ) Ετήσιος προϋπολογισμός και κατανομή των πόρων μεταξύ των διαφόρων δράσεων του προγράμματος.

Ε) Λεπτομέρειες επιλογής των δράσεων και των οργανώσεων που θα λάβουν κοινοτική στήριξη καθώς και σχέδιο καταλόγου των δράσεων και των οργανώσεων που προτείνει η Επιτροπή για την παροχή αυτής της στήριξης.

Στ) Κριτήρια για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του προγράμματος και ειδικότερα, σχέσεις κόστους- αποτελέσματος, καθώς και λεπτομέρειες για τη διάδοση και τη μεταφορά των αποτελεσμάτων.

2. Τα απαιτούμενα μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής που αναφέρεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 6.

Άρθρο 6

Επιτροπή

1. Η επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή.
2. στις περιπτώσεις που γίνεται μνεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζονται τα άρθρα 4 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.
Η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της απόφασης 1999/ 468/ΕΚ, ορίζεται σε δύο μήνες.
3. Η Επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Άρθρο 7

Συνεργασία με άλλες επιτροπές

Για να εξασφαλισθεί η συνοχή και η συμπληρωματικότητα του προγράμματος με τα άλλα μέτρα που αναφέρει το άρθρο 8, η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά την επιτροπή σχετικά με τις άλλες κοινοτικές δράσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Αν χρειαστεί, η Επιτροπή καθιερώνει τακτική και συστηματική συνεργασία μεταξύ της επιτροπής και των επιτροπών παρακολούθησης που συγκροτούνται για άλλες σχετικές πολιτικές, πράξεις και δράσεις.

Άρθρο 8

Συνοχή και συμπληρωματικότητα

1. Η επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξασφαλίζει τη γενική συνοχή με άλλες πολιτικές πράξεις και δράσεις της Ένωσης και της Κοινότητας, ιδίως με τη δημιουργία των κατάλληλων μηχανισμών

συντονισμού των δραστηριοτήτων του προγράμματος με τις δραστηριότητες που αφορούν την έρευνα, την απασχόληση, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την κοινωνική ενσωμάτωση, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την πολιτική για τη νεολαία, καθώς και με τον τομέα των εξωτερικών σχέσεων της Κοινότητας.

2. Η επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των κοινοτικών δράσεων στα πλαίσια του προγράμματος και άλλων συναφών δράσεων της Ένωσης και της Κοινότητας, ιδίως στα πλαίσια των Διαρθρωτικών Ταμείων και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Equal.
3. Τα κράτη- μέλη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλίσουν τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα των δραστηριοτήτων στα πλαίσια του προγράμματος και εκείνων που αναλαμβάνονται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Άρθρο 9

Συμμετοχή των χωρών ΕΖΕΣ/ ΕΟΧ, των συνδεδεμένων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Κύπρου, της Μάλτας και της Τουρκίας.

Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετάσχουν:

A) Οι χώρες ΕΖΕΣ/ ΕΟΧ, σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται από τη συμφωνία ΕΟΧ,

B) Οι υποψήφιας χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ) σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται από τις Ευρωπαϊκές Συμφωνίες, τα συμπληρωματικά τους πρωτόκολλα και τις αποφάσεις των αντιστοίχων Συμβουλίων Σύνδεσης.

Γ) Η Κύπρος, η Μάλτα και η Τουρκία με χρηματοδότηση από πρόσθετες πιστώσεις, σύμφωνα με τις διαδικασίες που πρόκειται να συμφωνηθούν με τις χώρες αυτές.

Άρθρο 10

Χρηματοδότηση

1. Το ποσό της δημοσιονομικής αναφοράς για την εκτέλεση του προγράμματος για το διάστημα 2001-2006, είναι 98,4 εκατομμύρια ευρώ.
2. Η αρχή που είναι αρμόδια για τον προϋπολογισμό, εγκρίνει τις ετήσιες πιστώσεις μέσα στα όρια των δημοσιονομικών προοπτικών.

Άρθρο 11

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

1. Η επιτροπή παρακολουθεί τακτικά το πρόγραμμα σε συνεργασία με τα κράτη – μέλη, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 2 ή 3.
2. Η επιτροπή αξιολογεί το παρόν πρόγραμμα, με τη βοήθεια ανεξάρτητων εμπειρογνομώνων. Η αξιολόγηση αυτή αφορά τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα και τη σχέση κόστους αποτελεσματικότητας των δράσεων που υλοποιούνται, σε σχέση με τους στόχους που αναφέρει το άρθρο 2. επίσης, αξιολογείται ο συνολικός αντίκτυπος του προγράμματος.
3. Η επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2005.

Άρθρο 12 Έναρξη Ισχύος

1. Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

(Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ε. Γιούσου, Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 2000, Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

4. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

4α. SOS Ρατσισμός- Μια μη κυβερνητική οργάνωση κατά του ρατσισμού

Η SOS Ρατσισμός είναι μια θυγατρική της ομώνυμης γαλλικής, και ιδρύθηκε το 1989 στην Ελλάδα. Η ομώνυμη γαλλική ξεκίνησε τη δράση της το 1984.

Στόχος της είναι η αφύπνιση των πολιτών προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα φυλετικών και κοινωνικών διακρίσεων, που εκδηλώνονται καθημερινά.

Είναι μη κυβερνητική οργάνωση, ανεξάρτητη από κομματικούς ή άλλους οργανισμούς, η αρχές.

Θεωρεί τους ανθρώπους διαφορετικής φυλετικής προέλευσης ή κοινωνικής θέσης, ίσους μεταξύ τους. Θεωρεί αξίες σεβασμού τις παραδόσεις, τα έθιμα, τις θρησκευτικές και πολιτικές τους αντιλήψεις,

και τις κοινωνικές συμπεριφορές που αντιπροσωπεύονται. Επίσης θεωρεί θεμιτό να τυγχάνουν ισότιμης μεταχείρισης, όχι μόνο από κάθε αρχή, αλλά και από κάθε πολίτη.

Πιο συγκεκριμένα η SOS Ρατσισμός:

1. Συμμερίζεται τα αιτήματα εθνικών, θρησκευτικών, φυλετικών ή κοινωνικών μειονοτήτων ως προς τα δικαιώματα ισονομίας και ισοπολιτείας όπως αυτά καθορίζονται από το Σύνταγμα, το Διεθνές Δίκαιο και τις Συμβάσεις.

2. Αγωνίζεται για την πληροφόρηση, την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση του Ελληνικού λαού και της διεθνούς κοινής γνώμης για:

- I. Να μην εγκατασταθεί ο Ρατσισμός
- II. Για τα δικαιώματα όσων υφίστανται διακρίσεις
- III. Μια κοινωνία ανθρώπων ίσων, ελεύθερων και αλληλέγγυων με στόχους:

α) Τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου

β) Το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης

γ) Το σεβασμό των δικαιών όσων υφίστανται διακρίσεις και ιδιαίτερα αυτών που απειλούν να εδραιωθούν, όπως ο αντιτσιγγανισμός

δ) Τον σεβασμό της ηθικής ακεραιότητας του ατόμου καθώς και της εθνικής ή ατομικής του ταυτότητας.

ε) Την ελεύθερη άσκηση του πολιτιστικού χαρακτήρα και των παραδόσεων κάθε έκφρασης και την ελεύθερη και ισόρροπη διάδοσή τους.

στ) Στην κοινωνική ενσωμάτωση / ένταξη των μειονεκτούντων μέσω της κατοχύρωσης της αρχής, ότι ανόμοιο και άνισο είναι δύο διαφορετικά πράγματα

Για την εκπλήρωση των στόχων της η SOS Ρατσισμός, χρησιμοποιεί ως μέσα την ειρηνική διαδήλωση των απόψεών της, την τεκμηρίωσή τους, και την νομική και κοινωνική αρωγή, στο μέτρο των δυνατοτήτων και των αναγκών, προς τα πρόσωπα ή τις ομάδες του υφίστανται διακρίσεις. Ακόμα σε έκτακτες περιπτώσεις ή για ζητήματα ιδιαίτερης

σημασίας η SOS Ρατσισμός μπορεί να διαμορφώσει αντιπροσωπείες, επιτόπιας έρευνας.

Γιάννης Φρέρης. Γραμματέας Εθνικού Γραφείου, SOS Ρατσισμός
Συνέντευξη τύπου 19/7/1990

5. Άλλες υπηρεσίες και φορείς προστασίας για μεταναστές, πρόσφυγες και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

5α. Υπάτη Αρμοστεία Προσφύγων

Είναι το γραφείο του ΟΗΕ, του Υπάτου Αρμοστή για τους πρόσφυγες, που δημιουργήθηκε με την Απόφαση 428 (V) από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και άρχισε τις δραστηριότητες του, την 1η Ιανουαρίου 1951. Είναι ένας ανθρωπιστικός, μη πολιτικός φορέας. Στην Ελλάδα το γραφείο, ιδρύθηκε το 1951 και άρχισε να λειτουργεί το 1952. Σκοπός της Υπάτης Αρμοστείας, είναι η παροχή διεθνούς προστασίας, και η λύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες.

Εκτός των υπηρεσιών κοινωνικής και νομικής προστασίας και αρωγής που προσφέρει στους πρόσφυγες, το Γραφείο Αρμοστείας στην Ελλάδα διοργανώνει σεμινάρια, διαλέξεις, προβαίνει σε ενημερωτικές εκδόσεις, εξετάζει τις αιτήσεις ασύλου, συμμετέχει συμβουλευτικά στην Επιτροπή συναρμοδίων Υπουργείων που εξετάζουν, σε δεύτερο και τελικό βαθμό τις αιτήσεις ασύλου που απορρίφθηκαν.

5β. Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας

Το πρόγραμμα Ι.Κ.Ε. για τους πρόσφυγες χρηματοδοτείται από την Υπάτη

Αρμοστεία Προσφύγων, και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα. Παρέχονται πληροφορίες για όλες τις πηγές βοήθειας που υπάρχουν στην κοινότητα: βοήθεια για προβλήματα υγείας, στέγης και απασχόλησης σε

πρόσφυγες από το Ιράκ - Ιράν - Λίβανο – Συρία Παλαιστίνη, και λοιπές χώρες της Ασίας, όσο ζουν στην Ελλάδα περιμένοντας να εγκριθεί η μετανάστευση τους, σε τρίτη χώρα.

Άλλες παροχές και υπηρεσίες που επιτελεί το ΙΚΕ είναι ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, προάσπιση των κοινοτικών και ατομικών δικαιωμάτων των προσφύγων, εκπαίδευση σπουδαστών Κοινωνικών Λειτουργών στην Κοινωνική Εργασία, με μετακινούμενες ομάδες, καλλιέργεια θετικού κλίματος και εξομάλυνση των σχέσεων με την κοινότητα.

Έργο του Ι.Κ.Ε. αποτελούν ακόμα η ενημέρωση της κοινής γνώμης για το προσφυγικό πρόβλημα, ο διάλογος και συνεργασία με όλες τις οργανώσεις για αλλοδαπούς πρόσφυγες για τον καλύτερη συντονισμό των ενεργειών στις ατομικές περιπτώσεις, και για την εξεύρεση αποδοτικότερης πολιτικής στον χειρισμό του προσφυγικού προβλήματος, και η διοργάνωση επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών σεμιναρίων, και επιμορφωτικών προγραμμάτων.

5γ. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

Είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, που ιδρύθηκε το 1989 με σκοπό να βοηθήσει στην επίλυση των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Η Κοινωνική του Υπηρεσία, εξυπηρετεί πρόσφυγες από την Ανατολική Ευρώπη, την Αφρική και την Ανατολική Ασία, προσφέρει συμβουλευτική βοήθεια, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οικονομική ενίσχυση, σίτιση βοήθεια για εξεύρεση στέγης, εκπαίδευσης, τοποθέτηση παιδιών σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, χορήγηση ιματισμού και οικιακού εξοπλισμού, κατασκηνώσεις επιμορφωτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Για την πραγματοποίηση αυτών των προγραμμάτων υπάρχει στενή συνεργασία, με κρατικές και ιδιωτικές υπηρεσίες ώστε να αξιοποιηθεί κάθε πηγή βοήθειας, που προσφέρει η

ευρύτερη κοινότητα.

5δ. Διακυβερνητική Επιτροπή Μετανάστευσης (Δ.Ε.Μ.Ε.)

Ιδρύθηκε το 1951 και άρχισε να λειτουργεί το 1952. Έργο της είναι να παρέχει βοήθεια σε μετανάστες και πρόσφυγες, και να τους προωθεί σε άλλες χώρες, όπου υπάρχουν δυνατότητες αποκατάστασης. Παρέχει πληροφορίες, συμβουλές, έκδοση πιστοποιητικών, ιατρικές εξετάσεις, εκμάθηση γλώσσας, πληροφορίες για την χώρα υποδοχής και την εγκατάστασή τους.

5ε. Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών

Το γραφείο στην Αθήνα υπάρχει από το 1951. Έργο του είναι να συμβουλεύει τους πρόσφυγες, να προετοιμάζει το φάκελο τους για να τον υποβάλει στις Υπηρεσίες Μετανάστευσης των χωρών αποκατάστασης, και να συνεργάζεται με τις φιλανθρωπικές οργανώσεις των χωρών αυτών για την υποδοχή των προσφύγων.

(Ηρα Εκμε - Πουλοπούλου, «Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα 1970-1990» Εκλογή, Απρίλιος-Ιούνιος-Ιούλιος-Σεπτέμβριος 1990, τεύχη 85/86, σελ. 69-70).

5στ. Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Το Ι.Μ.Δ.Α. ιδρύθηκε το Δεκέμβρη 1977, και είναι μη κυβερνητική οργάνωση που συνεργάζεται στενά με τα όργανα προαγωγής και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε., του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων διεθνών οργανισμών και διατηρεί στενούς δεσμούς και συνεργασία με παρόμοιες μη κυβερνητικές οργανώσεις, σε πολλά μέρη του κόσμου.

Από το 1991 το Ι.Μ.Δ.Α. έχει καθεστώς παρατηρητή στην Αφρικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και Δικαιωμάτων των

Λαών.

Οι βασικοί σκοποί του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου είναι η έρευνα, μελέτη, προάσπιση, διαφύλαξη και προαγωγή των κατά κοινή συνείδηση δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο το Ι.Μ.Δ.Α. ενδιαφέρεται ζωηρά για την ενίσχυση της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, πάνω σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, για τα ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ειρήνη και την ανάπτυξη των δημοκρατικών θεσμών.

Επιπλέον, το Ίδρυμα, παρακολουθεί από κοντά την εξελισσόμενη διεθνή πραγματικότητα και τις νέες προκλήσεις που αυτές θέτουν για τα ανθρώπινα δικαιώματα με σκοπό την εξεύρεση νέων απαντήσεων και νέων επαρκών μέτρων προστασίας.

Μέρος της όλης δράσης που το Ι.Μ.Δ.Α έχει αναπτύξει είναι και οι παρακάτω δραστηριότητες. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένες απ' αυτές:

1981

- Ψευδοεπιστημονικές θεωρίες φυλετικών διακρίσεων. Διεθνές Συμπόσιο σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και υιοθέτηση «της έκκλησης των Αθηνών».

1986

- Με την ευκαιρία της διεθνούς ημέρας για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων: άνοιγμα λογαριασμού, και κατάθεση χρηματικού ποσού, υπέρ του Ταμείου του Ο.Η.Ε. για τα θύματα των Βασανιστηρίων καθώς και κοινή συνέντευξη τύπου με το κέντρο πληροφοριών του Ο.Η.Ε. στην Αθήνα.

1991

- Η προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών εργατών και των οικογενειών τους. Η διεθνής και εθνική διάσταση. Διεθνές εμπόριο. Αθήνα 30-31 Μαρτίου 1992.
- Μαθαίνοντας για τα δικαιώματα του Ανθρώπου. - Η διδασκαλία

των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο δημοτικό σχολείο. Σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων για δασκάλους, με την συνεργασία του Κέντρου Πληροφοριών του Ο.Η.Ε. στην Αθήνα

(Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1992).

Η Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή, και Καθολική Αρχιεπισκοπή - Caritas - Ελλάς επίσης προσφέρουν βοήθεια και διάφορες υπηρεσίες στους πρόσφυγες. (π.χ. σχολείο, για τα παιδιά των προσφύγων, εξεύρεση προσωρινής εργασίας, διανομή ρουχισμού και τρόφιμα).

Άλλες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα, είναι η Διεθνής Αμνηστία, η Εθνική Επιτροπή Δημοκρατικής Αλληλεγγύης, η Ελληνική Ένωση για τα δικαιώματα του Ανθρώπου και του πολίτη. Τέλος υπάρχει η κίνηση υπεράσπισης πολιτικών και κοινωνικών Δικαιωμάτων, η κίνηση πολιτών κατά του Ρατσισμού, και το Ελληνικό παρατηρητήριο των συμφωνιών του Ελσίνκι. Από την παραπάνω παρουσία και λειτουργία των φορέων και οργανισμών που αναφέρθηκαν, προκύπτει το συμπέρασμα ότι ζούμε σ' έναν πολυπολιτισμικό χώρο, μέσα στον οποίο ανακύπτει το θέμα της ετερότητας, και το θέμα της συνύπαρξης.

Το κοινωνικό έργο και η βοήθεια που προσφέρει τόσο η ιδιωτική πρωτοβουλία όσο και η κρατική, είναι αναμφίβολα σημαντικά. Αυτό δεν είναι όμως αρκετό, για την ουσιαστική αντιμετώπιση των ζωτικών προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και πρόσφυγες, που διαμένουν στην χώρα μας.

Χρειάζεται η στατιστική καταγραφή των ξένων από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με δειγματοληπτικές έρευνες, θα δώσουν τη δυνατότητα σε οικονομολόγους, κοινωνιολόγους, ανθρωπολόγους και άλλους επιστήμονες να θεμελιώσουν επιστημονικές μελέτες και έρευνες που θα βοηθήσουν στη διατύπωση πολιτικής. Μιας πολιτικής, που θα περιλαμβάνει, μεταξύ των άλλων, τη δημιουργία και άλλων αρμοδίων

υπηρεσιών, όπου θα προσφέρουν υπηρεσίες σε μεγαλύτερη ποσότητα και ικανοποιητικότερη ποιότητα από τις ήδη υπάρχουσες.

Και μοιράστηκαν προκυρήξεις που απειλούσαν τους Εβραίους με θάνατο. Ο αντισημιτισμός εξακολουθεί να είναι πολύ έντονος στην Ουγγαρία, της οποίας η πρωτεύουσα είχε 203.000 Εβραίους. Οι Αντισημίτες Αυστριακοί συνήθιζαν να αποκαλούν την πρωτεύουσα της Ουγγαρίας «Ιουδαπέστη».

Από τα παραπάνω μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η άνοδος και η διάδοση των αισθημάτων ξενοφοβίας, πλήττουν σοβαρά τις κοινότητες των μεταναστών στην Ευρώπη.

6. ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

6α. ΤΟ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

Στο παρελθόν ο ρατσισμός είχε σχεδόν ταυτιστεί με τις φυλετικές διακρίσεις και ο αντιρατσισμός με τον αγώνα για τα δικαιώματα των μαύρων. Αντιστοίχως στην Ευρώπη και σε άλλες ηπείρους, οι κύριοι φορείς του αντιρατσιστικού κινήματος ήταν οι Επιτροπές κατά του άπαρτχαιντ στη Νότιο Αφρική, που είχαν γενικότερα και αντιαποικιοκρατική διάσταση, ενώ στην Αμερική δέσποζε το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων με ηγέτη τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ του οποίου η δολοφονία το 1968 πυροδότησε και διεύρυνε αυτό το κίνημα, ιδιαίτερα στο χώρο της νέας γενιάς όπως συνέβη και στη χώρα μας με το ειρηνιστικό κίνημα, ύστερα από τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη το Μάη του 1963.

Στη συνέχεια τα αιτήματα του ρατσιστικού κινήματος αποτέλεσαν συστατικό των φοιτητικών εξεγέρσεων του Μάη του 1968, ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1970 συνδέθηκε με τους αντιρατσιστικούς

αγώνες στενότερα και το φεμινιστικό κίνημα, μέσα από τη διεθνή εκστρατεία για την απελευθέρωση της Άντζελα Νταίνβις.

Το σύγχρονο αντιρατσιστικό κίνημα στην Ευρώπη δεν αφορά αποκλειστικά την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων. Αγωνίζεται για την καταπολέμηση όλων των μορφών ρατσισμού, όπως τόνισε ο Πρόεδρος της Κίνησής μας. Μιχάλης Σταθόπουλος, ανοίγοντας το Συνέδριο μας. Είναι κίνημα ανθρώπινης αλληλεγγύης και ισότητας, ανεξάρτητα από χρώμα, φυλή, εθνότητα, φύλο και πολιτισμική ιδιαιτερότητα. Είναι κίνημα φιλειρηνικό και αντιεθνικιστικό, που προωθεί μια νέα δημοκρατική κουλτούρα στις σχέσεις των ανθρώπων και των λαών. Δεν είναι μόνο κίνημα ηθικής στάσης, αλλά και αγωνιστικής διεκδίκησης των αιτημάτων του.

6β. ΚΙΝΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Όταν στις 11 Φεβρουαρίου 1990 άνοιγαν οι πόρτες των φυλακών για να ελευθερωθεί, ύστερα από 27 ολόκληρα χρόνια, ο Νέλσον Μαντέλα, παγκόσμιο συμβούλιο του αγώνα κατά του ρατσισμού, και όλοι μιλούσαν για την αρχή του τέλους του άпарτχάιντ στη Νότιο Αφρική, κανένας δεν μπορούσε να φανταστεί ότι δύο χρόνια αργότερα η ρατσιστική βία θα σάρωνε την Ευρώπη» (Πάνος Τριγάζης, 1995, σελ. 122).

Λίγους μήνες αργότερα, στις 20 Νοεμβρίου 1990, υπογραφόταν στο Παρίσι η Χάρτα της ΔΑΣΕ για μια νέα Ευρώπη, δίνοντας υπόσχεση για μια νέα εποχή δημοκρατίας, ειρήνης και ενότητας στην ήπειρό μας. Σήμερα, όμως, μετά το 1991 που σημαδεύτηκε από τον πόλεμο του κόλπου και την έναρξη της Γιουγκοσλαβικής τραγωδίας, η κατάσταση είναι διαφορετική. Ο εθνικισμός, ο ναζισμός και ο θρησκευτικός φανατισμός κάνουν την επανεμφάνισή τους με βίαιο τρόπο στην Ευρώπη. Την ίδια ώρα, η κατάσταση στον «Τρίτο Κόσμο» γεννάει

αισθήματα απελπισίας, απόγνωσης και φυγής σε μεγάλο τμήμα των κατοίκων του, πολλοί από τους οποίους αναζητούν στην Ευρώπη καταφύγιο από τη φτώχεια, την πείνα, τις αρρώστιες, τις συγκρούσεις και την καταπίεση. Μέσα απ' αυτές τις συνθήκες βρίσκουν πρόσφορο έδαφος η ξενοφοβία και ο ρατσισμός. Με λίγα λόγια, οι αιτίες της «αρρώστιας» που λέγεται ρατσισμός δεν ανάγονται στο παρελθόν, αλλά διαπλέκονται με προβλήματα του σήμερα- οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, πολιτικά και ιδεολογικά- τα οποία συνθέτουν την εικόνα, μιας βαθιάς κρίσης.

Αν οι αιτίες για την έξαρση του φαινομένου του ρατσισμού είναι πολλές και διαφορετικές, ανάλογα με τις συνθήκες κάθε χώρας, αντίστοιχα πολύμορφο και πολυθεματικό πρέπει να είναι το σύγχρονο αντιρατσιστικό κίνημα, όπως συμβαίνει σε πολλές χώρες και ιδιαίτερα στη Γερμανία, όπου υπάρχουν οργισμένοι φιλειρηνικοί διαδηλωτές κατά του ρατσισμού και του νεοναζισμού, οι οποίοι ξεπέρασαν τα 4 εκατομμύρια μόνο στο δεύτερο εξάμηνο του 1992.

Άλλα χαρακτηριστικά παραδείγματα για το εύρος του ευρωπαϊκού αντιρατσιστικού κινήματος, είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας να ορίσει την 2 Απριλίου 1993, Ευρωπαϊκή Ημέρα Δράσης κατά της ανεργίας και του ρατσισμού, καθώς και η πρωτοβουλία διανοουμένων και καλλιτεχνών- μεταξύ των οποίων και πολλοί δικοί μας- οι οποίοι οργάνωσαν στο τέλος Ιανουαρίου 1993 διεθνή εκδήλωση στο Αμβούργο για τα 60 χρόνια από την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία με σύνθημα: «Δε θα ξεχάσουμε ποτέ- Δε θα αφήσουμε να ξανασυμβεί».

(Σπύρος Μαρίνος – Πάνος Τριγάζης, 1995)

6γ. Η ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Έχουν υπεισέλθει στην ελληνική κοινωνία κάποια στοιχεία λανθάνοντος ρατσισμού, ιδιαίτερα μετά τις πολιτικές αλλαγές των

τελευταίων χρόνων στον χώρο των Βαλκανίων που ευνόησαν ένα έντονο μεταναστευτικό ρεύμα; Τί συμβαίνει σε σχέση με τους νέους;

Ο Γενικός Γραμματέας Νέας Γενιάς, Γιώργος Σακελλίων (2001), απαντά σε όλα αυτά τα ερωτήματα ισχυριζόμενος ότι το ξενοφοβικό αίσθημα των νέων, όπως και γενικότερα των Ελλήνων πολιτών, εκδηλώνεται ευκαιριακά, δεν έχει ιδεολογικό υπόβαθρο, δεν σημαίνει δηλαδή ότι οι νέοι έχουν ενστερνιστεί ρατσιστικές ιδεολογίες. Αντιθέτως, οι Έλληνες νέοι, έπειτα από ανάγνωση ερευνών, είναι σταθερά προσανατολισμένοι στις αξίες των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της κοινωνικής ισότητας και αλληλεγγύης και δηλώνουν τη διαθεσιμότητά τους να στρατευθούν για την προάσπιση των αξιών αυτών.

Γι' αυτό και στην πράξη, είναι σπάνιες οι εκφάνσεις ρατσιστικής παρενόχλησης σε βάρος των αλλοδαπών μεταναστών. Ακόμη σπανιότερη είναι η τέλεση ακραίων πράξεων βίας. Αυτό που στις έρευνες παρουσιάζεται ως ρατσιστική φοβία δεν είναι παρά η έκφραση μιας προσωπικής ανασφάλειας στην επιδίωξη της ατομικής ευημερίας: εάν η σημερινή νέα γενιά φοβάται περισσότερο από όλα ότι θα δυσκολευτεί να βρει δουλειά, τότε μπορούμε να εστιάσουμε την προσοχή μας σε μια συντονισμένη πολιτική για την εργασία, ώστε να αποτρέψουμε τον κίνδυνο όξυνσης αισθημάτων καχυποψίας και αρνητισμού.

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό αλλοδαπών μεταναστών συγκριτικά με τον πληθυσμό τους. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ECRI, οι μετανάστες στη χώρα μας, ανέρχονται στο 1.000.000, φθάνουν δηλαδή στο 10% του ημεδαπού πληθυσμού. Η μαζική μετανάστευση είναι ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο στη χώρα μας, με το οποίο δεν έχουν εξοικειωθεί ακόμη οι Έλληνες, γιατί η ελληνική οικονομία, δεν είναι σε θέση να τους απορροφήσει και να τους παρέχει τα μέσα για μια αξιοπρεπή ζωή.

Θα πρέπει να σταθούμε στη μεγάλη σημασία της ενεργοποίησης της κοινωνίας των πολιτών. Η συμμετοχή και η πρόταση του καθενός από εμάς είναι βέβαιο ότι μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο. Εάν αναλογιστούμε ότι ακραίες μορφές ρατσισμού αφορούν στοιχεία της ανθρώπινης εμπειρίας, όπως την ομοφυλοφιλία, την ασθένεια, την αναπηρία, μπορούμε όλοι να κατανοήσουμε την ευθύνη μας για κοινωνική παρέμβαση που θα αλλάζει εδραιωμένες αντιλήψεις και λανθασμένες νοοτροπίες που περνούν από εμάς στα παιδιά μας. (Γιώργος Σακελλίων, 2001)

66. Η ΑΥΤΟΥΠΟΝΟΜΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Ο Δημήτρης Χριστόπουλος (2001), αναφέρει την άποψη ενός μεγάλου φιλοσόφου του αιώνα που πέρασε, του L. Wittgenstein, ο οποίος περνώντας θέση για την αυτοϋπονόμηση των ρατσιστικών πολιτικών υποστηρίζει: « οι απόψεις των πραγμάτων που είναι οι πιο ενδιαφέρουσες για τους ανθρώπους είναι κρυμμένες εξαιτίας της απλότητάς τους και της οικειότητας με την οποία τις περιεργαζόμαστε. Είμαστε ανίκανοι να διαπιστώσουμε κάτι, διότι αυτό είναι πάντα μπροστά στα μάτια μας».

(L. Wittgenstein, *Philosophical Investigations*, Oxford, Blackwell's, 1967, σελ. 50)

Ο Χριστόπουλος (2001), φαίνεται πως ενστερνίζεται την άποψη του Wittgenstein και αναλύει την άποψή του, ισχυριζόμενος ότι αυτό που είναι μπροστά στα μάτια μας ουσιαστικά κατακλύζει το νοητό και οπτικό περιβάλλον μας και εμείς τελικά δεν το βλέπουμε, το εξωραϊζουμε, το αποσιωπούμε ή στην καλύτερη περίπτωση το παραπέμπουμε, είναι η πολιτικά δοκιμασμένη και εγκύρως πιστοποιημένη δομική ανεπάρκεια των κυβερνητικών αντιρατσιστικών στην Ευρώπη των καιρών μας, η οποία ουσιαστικά σηματοδοτεί αυτό

που οριοθετούμε ως αυτοϋπονομευτική υπόσταση αυτών των πολιτικών.

Επιπρόσθετα αναφέρει ότι η ιδεολογικά προσδιορισμένη και απλουστευμένη προσέγγιση πολύπλοκων σύγχρονων κοινωνικών πραγματικοτήτων και φαινομένων στη βάση του ερμηνευτικού εργαλείου που παρέχει η έννοια «πολιτισμός» γενικά και αφηρημένα, και όχι στη βάση των κοινωνικών, οικονομικών, ταξικών, δημογραφικών συσχετισμών μέσα στην κοινωνία οδηγεί, κατ' εξοχήν στην αυτοακύρωση των αντιρατσιστικών πολιτικών και προθέσεων. Και αυτό γιατί ο σύγχρονος ρατσισμός είναι πολιτιστικός. Δεν βασίζεται δηλαδή στην παραδοχή ότι κάποιοι άνθρωποι είναι φυσικά ανώτεροι από άλλους, αλλά στην παραδοχή ότι ο κόσμος είναι χωρισμένος σε πολιτισμούς και ότι αυτοί οι πολιτισμοί συγκρούονται ή δεν μπορούν να συνυπάρχουν. Κατά τα φαινόμενα λοιπόν, ο σύγχρονος ρατσιστικός λόγος δεν είναι ρατσιστικός. Όπως όμως γνωρίζουμε, «τα φαινόμενα απατούν». Αυτός ο σύγχρονος ρατσιστικός λόγος συμπάσχει με τα θύματα των ρατσιστικών συμπεριφορών, κατά προτίμηση όταν αυτά είναι μακριά. Η ευαισθησία του είναι συνάρτηση της απόστασης που τον χωρίζει από τα θύματα. Η κατάσταση του γυναικείου πληθυσμού στο Αφγανιστάν, κυρίως μετά την κατάληψη της επικρατείας από τους Ταλιμπάν, του προκαλεί οίκτο. Η μαζική παρουσία αφγανών προσφύγων δεν του προκαλεί και ρίγη συμπάθειας. Κάθε άλλο.

Ο σύγχρονος ρατσιστικός λόγος είναι κοινωνικά ευαίσθητος, αρκεί το αντικείμενο της ευαισθησίας, δηλαδή ο άνθρωπος ή η ομάδα των οποίων τα δικαιώματα παραβιάζονται, να μην είναι κοντά. Έτσι λοιπόν, πιστοποιείται η επιλεκτικότητα στην κοινωνική ευαισθησία. Όταν προτάσσουμε τον πολιτισμό ως ερμηνευτικό εργαλείο κατανόησης των κοινωνιών μας, είναι εύλογο να περιμένουμε την άνοδο των ρατσιστικών συμπεριφορών και φαινομένων γιατί ακριβώς σ' αυτό το εργαλείο βασίζεται.

Συγκεκριμενοποιώντας, η πρώτη αιτία αυτοϋπονόμευσης των αντιρατσιστικών πολιτικών, ανοίγεται στο χώρο της κοσμοθεωρίας: στο θεωρητικό εποικοδόμημα των δυτικών κοινωνιών και την αντανάκλασή του στις συνειδήσεις των ανθρώπων. Στον τρόπο δηλαδή, με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η πραγματικότητα. Η δεύτερη αιτία αυτοϋπονόμευσης των ρατσιστικών πολιτικών, βρίσκεται στη σφαίρα της πολιτικής και της οικονομίας: στους υλικούς καθαυτούς όρους ύπαρξης των κοινωνιών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

1^ο. ΘΕΣΕΙΣ ΟΗΕ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΗΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

A. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Έχοντας κατά νου ότι η εκπαίδευση αποτελεί πρωταρχική λειτουργία για την κατανόηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ελευθεριών, ο ΟΗΕ αποδοκιμάζει το γεγονός ότι ορισμένα εκπαιδευτικά συστήματα χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για να προωθήσουν ρατσιστικές, σεξιστικές ιδεολογίες, ιδεολογίες που ευνοούν την ύπαρξη καστών και ιδεολογίες που στηρίζονται σε θεωρίες ανωτερότητας χρησιμοποιώντας κείμενα, έγγραφα και άλλα μέσα εκμάθησης που μεταφέρουν υποτιμητικές εικόνες μέσα από την παράλειψη γεγονότων του παρελθόντος και σύγχρονων πραγματικοτήτων των Αφρικανών, των Αυτοχθόνων πληθυσμών, των Ασιατών και των απογόνων τους και μελών άλλων μειονοτήτων και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.
2. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα σχολεία και άλλα κέντρα εκπαίδευσης παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μελλοντικών γενιών,

αναγνωρίζουμε ότι οι τρέχουσες προσπάθειες που γίνονται σε σχολεία και σε άλλα κέντρα εκπαίδευσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού περιλαμβανομένων και της προκλητικής και σεξιστικής γλώσσας, των ταπεινωτικών εικόνων είναι θλιβερά ανεπαρκείς.

B. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

1. Καλεί τα κράτη:

α) Να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν νόμους που απαγορεύουν τις διακρίσεις με βάση τη φυλή, το χρώμα, το γένος ή την εθνική ή εθνοτική καταγωγή σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, τόσο της επίσημης, όσο και της ανεπίσημης.

β) Να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξαλείψουν τα εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση.

γ) Να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν τυποποιημένες μεθόδους για να μετρούν και να παρακολουθούν την εκπαιδευτική πρόοδο των μειονεκτούντων παιδιών και νέων.

δ) Να διαθέσουν πόρους για να εξαλείψουν, όπου υπάρχουν, τις ανισότητες στις εκπαιδευτικές επιδόσεις για παιδιά και νέους.

ε) Να υποστηρίζουν τις προσπάθειες οι οποίες αποβλέπουν στη δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος, ελεύθερου από τη βία και την παρενόχληση που υποκινούνται από το ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη συναφή μισαλλοδοξία.

στ) Να εξετάσουν την εφαρμογή προγραμμάτων βοήθειας οικονομικής, ου αποβλέπουν να καταστήσουν ικανούς όλους τους σπουδαστές,

ανεξάρτητα από φυλή, χρώμα, γένος ή εθνική ή εθνοτική καταγωγή, να παρακολουθούν τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης.

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ.

1. Καλεί τα κράτη να αναλάβουν και να διευκολύνουν δραστηριότητες που έχουν σκοπό να εκπαιδεύσουν νέους ανθρώπους στα ανθρώπινα δικαιώματα και στη δημοκρατική συνείδηση του πολίτη και να ενσταλάξουν τις αξίες αλληλεγγύης, του σεβασμού και της εκτίμησης της ποικιλομορφίας, περιλαμβανομένου του σεβασμού για τις διαφορετικές ομάδες. Πρέπει να αναληφθεί ή να αναπτυχθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για να πληροφορηθούν και να ευαισθητοποιηθούν οι νέοι άνθρωποι για να σέβονται τις δημοκρατικές αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα ώστε να καταπολεμούν τις ιδεολογίες που βασίζονται στην απατηλή θεωρία της φυλετικής ανωτερότητας.
2. Συνιστά στα κράτη να εισαγάγουν, ή να ενισχύσουν, την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με στόχο να καταπολεμήσουν τις προκαταλήψεις οι οποίες οδηγούν σε φυλετικές διακρίσεις και να προωθήσουν την κατανόηση, την ανοχή και τη φιλία ανάμεσα σε διαφορετικές φυλετικές ή εθνικές ομάδες, στα σχολεία και στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και να υποστηρίξουν επίσημα ή ανεπίσημα προγράμματα δημόσιας εκπαίδευσης τα οποία αποβλέπουν στην προώθηση του σεβασμού για την πολιτισμική ποικιλομορφία και τον αυτοσεβασμό των θυμάτων.

1β. ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΜΑΣ ΤΡΟΦΟΔΟΤΕΙ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Ο Tahar Ben Jelloun (1998), τονίζει ότι ο αγώνας εναντίον του ρατσισμού πρέπει να είναι ένα καθημερινό αντανακλαστικό. Η

επαγρύπνησή μας πρέπει να παραμένει πάντοτε αμείωτη και το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνουμε, είναι να δίνουμε το παράδειγμα, προσέχοντας τις λέξεις που χρησιμοποιούμε.

Κατ' αυτόν λοιπόν, οι λέξεις είναι επικίνδυνες. Ορισμένες χρησιμοποιούνται για να πληγώνουν και να ταπεινώνουν, για να τρέφουν την καχυποψία και το μίσος. Άλλες χάνουν το βαθύτερο νόημά τους και ενισχύουν τις τάσεις για ιεραρχίες και για διακρίσεις. Άλλες είναι ωραίες και ευχάριστες. Πρέπει να αποφεύγουμε τις προκατασκευασμένες ιδέες, ορισμένα ρητά και παροιμίες που τείνουν προς τις γενικεύσεις και κατά συνέπεια, προς το ρατσισμό. Θα πρέπει να καταφέρουμε να εξαφανίσουμε από το λεξιλόγιό μας, εκφράσεις που απηχούν λαθεμένες και επικίνδυνες ιδέες. Ο αγώνας εναντίον του ρατσισμού ξεκινά από τη δουλειά πάνω στη γλώσσα. Ο αγώνας αυτός, απαιτεί θέληση, επιμονή και φαντασία. Δεν είναι αρκετό ν' αγανακτούμε μπροστά σε μια ρατσιστική κουβέντα ή συμπεριφορά.

Αν αφήνουμε τους ρατσιστές να μιλούν και να πράττουν, επιτρέπουμε στο ρατσισμό να ευημερεί και ν' αναπτύσσεται, ακόμα και σε ανθρώπους που θα μπορούσαν ν' αποφύγουν να βυθιστούν στη μάστιγα αυτή. Πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την διαφορετικότητα, ως μια ευκαιρία για την ανθρωπότητα. Η ανάμειξη είναι ένας αμοιβαίος εμπλουτισμός.

Τέλος, δεν παραλείπει να κάνει αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, ισχυριζόμενος ότι κάθε πρόσωπο αποτελεί ένα θαύμα. Είναι μοναδικό και κανείς ποτέ δεν θα συναντήσει δύο εντελών όμοια πρόσωπα. Δεν έχει σημασία η ομορφιά ή η ασχήμια. Αυτά είναι σχετικά πράγματα. Κάθε πρόσωπο είναι το σύμβολο της ζωής. Κάθε ζωή αξίζει το σεβασμό. Κανένας δεν έχει το δικαίωμα να ταπεινώνει έναν άλλο άνθρωπο. Ο καθένας έχει δικαίωμα στην αξιοπρέπειά του. Σεβόμενοι ένα πλάσμα τιμάμε μέσω αυτού τη ζωή, όλα τα θαυμαστά και τα απροσδόκητα πράγματα που περιέχει. Όταν μεταχειριζόμαστε τους άλλους με αξιοπρέπεια, δείχνουμε σεβασμό για τον ίδιο μας τον εαυτό.

1γ. Η ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αν προσπαθήσουμε να ορίσουμε τον ρατσισμό και καταλήξουμε τελικά να συμφωνήσουμε με την άποψη της Ανδρούτσου (2001), ότι δηλαδή, ρατσισμός είναι «η καθημερινή, μικρή ή μεγαλύτερη, συμβολική ή και πραγματική, βία που υφίστανται διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού και που οδηγεί στον αποκλεισμό, στην περιθωριοποίηση και στην αδυναμία ισότιμης συμμετοχής στο σύστημα» τότε θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ο ρατσισμός ελλοχεύει καθημερινά παντού και κατά συνέπεια και στο σχολείο. (Ανδρούτσου, 2001, σελ. 51)

Η εκπαίδευση επιτελεί στους κόλπους της κοινωνίας, μια τεράστια λειτουργία σταθεροποίησης- οικονομικά, πολιτικά, πολιτισμικά και κοινωνικά, όπως μας αναφέρει και ο Charles H. Anderson (1986), και δανειζόμενος την άποψη του Τζένκς, υποστηρίζει πως τα σχολεία χρησιμεύουν πρωτίστως ως υπηρεσίες επιλογής και έκδοσης τίτλων σπουδών, που έχουν ως έργο την ταξινόμηση και το χαρακτηρισμό των ανθρώπων, και μόνο δευτερευόντως ως υπηρεσίες κοινωνικοποίησης, που έχουν ως έργο την αλλαγή των ανθρώπων. Αυτό συνεπάγεται ότι τα σχολεία χρησιμεύουν πρωτίστως για να νομιμοποιούν την ανισότητα και όχι για να τη δημιουργούν.

Ο Anderson, (1986), τονίζει ακόμη την καταστροφική επιρροή που ασκεί ο υπερβολικός ανταγωνισμός, οι απαιτήσεις τίτλων σπουδών και η γραφειοκρατία στην ουσία της μάθησης και της εκπαίδευσης. Κατ' αυτόν, η γραφειοκρατία «πήρε τα πάνω της», όταν οι εκπαιδευτικές δομές μαραίνονταν.

Δεν έχει ποτέ αποδειχθεί η σχέση μεταξύ κληρονομικής ευφυΐας και κοινωνικής επιτυχίας που εκφράζεται στο εισόδημα, το επάγγελμα ή στην εκπαίδευση ή μεταξύ βασικής ευφυΐας και ταξικής διαστρωμάτωσης. Η οικονομική κατάσταση, καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την ταξική προέλευση, εξού και οι παράγοντες που

διαμορφώνουν την προσωπικότητα, των οποίων ο συνδυασμός έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία οριστικών πλεονεκτημάτων για την εκπαιδευτική επιτυχία και την επιτυχία στις εξετάσεις. Η ατομική ικανότητα, που συγκαταλέγεται μεταξύ των εξετάσεων, καταλήγει να «σχετίζεται» με δείκτες οικονομικής επιτυχίας, όπως το εισόδημα και η απασχόληση.

Μια άλλη σταθεροποιητική λειτουργία της εκπαίδευσης, και της ενίσχυσης μιας διαστρωματωμένης κοινωνίας, θα μπορούσε να θεωρηθεί ο ρόλος του λυκείου και του κολεγίου στο να κρατήσει σε χαμηλό επίπεδο το μέγεθος της εργατικής δύναμης. Η ανάπτυξη της σχολικής κοινότητας και των κολεγιακών προγραμμάτων για τριτοετής φοιτητές, ανοίγουν το δρόμο για τη 14χρονη υποχρεωτική παιδεία. Η ελεύθερη είσοδος, αν και χαρακτηριστικά φορτισμένη με δημοκρατικό και φιλελεύθερο ιδεαλισμό, μπορεί να θεωρηθεί ακόμα από μία ορισμένη προοπτική σαν μια προσπάθεια συγκρότησης και κοινωνικοποίησης των ατόμων χαμηλού εισοδήματος μέσα σε θεσμούς ελεγχόμενους από τις αρχές.

Διαφωτιστική θα ήταν επίσης, η σύγκριση των διαφορών όσον αφορά τις ευκαιρίες των σπουδαστών, όλων των εθνικοτήτων και την προσωπική ελευθερία μεταξύ ενός λυκείου σε γκέτο και ενός ιδιωτικού προπαρασκευαστικού σχολείου, μεταξύ ενός κοινοτικού κολεγίου και ενός πλουσιοπάροχα επιδοτημένου ιδιωτικού κολεγίου, μεταξύ ενός κολεγίου δασκάλων και ενός μεγάλου κύρους πανεπιστημίου. Μεταξύ των ιδρυμάτων αυτών, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές υλικής, κοινωνικής και πολιτιστικής φύσης. Τα σχολεία με τη σημερινή τους δομή συνήθως ενισχύουν τις ήδη εφιστάμενες ταξικές διαφορές των σπουδαστών.

(Charles H. Anderson, 1986)

Εκτός απ' την ανισότητα γενικότερα ως προς όλους τους σπουδαστές του Anderson (1986) αξίζει ν' αναφερθούν και οι δυσκολίες στην ένταξη των αλλόγλωσσων μαθητών στο σχολείο. Όπως μα

αναφέρει η Αλεξάνδρα Ανδρούτσου (2001), στα ελληνικά δημόσια δημοτικά σχολεία, η παρουσία των αλλόγλωσσων μαθητών/ μαθητριών, παιδιών μεταναστών σε ορισμένες περιπτώσεις, αγγίζει το 35% του μαθητικού πληθυσμού. Η ετερογένεια αυτή, δημιουργεί κλυδωνισμούς στο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο έχει συγκροτηθεί και λειτουργεί με βάση την αρχή της ομοιογένειας: μια επίσημη γλώσσα, ένα επίσημο εγχειρίδιο ανά μάθημα για όλη τη χώρα, ένας ενιαίος τρόπος δουλείας. Οι «άλλοι» μαθητές/ μαθήτριες στο σχολείο καλούνται να βρουν το δρόμο της ένταξης, παλεύοντας ανάμεσα στην πλήρη αφομοίωση και τον αποκλεισμό. Στην πρώτη κατηγορία της αφομοίωσης συναντάμε μαθητές/ μαθήτριες που αποποιούνται ακόμη και το όνομά τους, χρησιμοποιώντας χριστιανικά ονόματα για να μην γίνεται αντιληπτή η διαφορά τους τόσο από τους/ τις συμμαθητές/ τριες, όσο και από τους εκπαιδευτικούς. Στη δεύτερη κατηγορία, συναντάμε μαθητές και μαθήτριες που μένουν στο περιθώριο, αδυνατώντας να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος, λόγω αδυναμίας πρόσβασης στους γλωσσικούς κανόνες.

Οι δύο ακραίες αυτές καταστάσεις, έχουν συναντηθεί και συναντώνται ακόμη στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και στις ΗΠΑ και στον Καναδά, χώρες αποδοχής μεταναστών. Οι λύσεις που δόθηκαν για την εκπαίδευση των «διαφορετικών» μαθητών, ποικίλλουν:

- A. Ενισχυτική διδασκαλία της γλώσσας στη χώρα υποδοχής.
- B. Μαθήματα «πολιτισμού» των χωρών αποστολής μεταναστών.
- Γ. Δίγλωσσα σχολεία.
- Δ. Μαθήματα μητρικής γλώσσας των παιδιών των μεταναστών.

Ωστόσο, οι εκάστοτε προτεινόμενες λύσεις δεν έχουν δώσει ριζική λύση στην πολύπλοκη σχέση ετερογένειας εθνοπολιτισμική και εκπαίδευσης.

Όσον αφορά το ζήτημα εκπαίδευσης για τους μετανάστες και αντιρατσιστικής εκπαίδευσης, η λύση δεν είναι από τη μία η οργάνωση μιας ειδικής εκπαίδευσης για τα παιδιά των μεταναστών και από την

άλλη η εφαρμογή προγραμμάτων αντιρατσιστικής εκπαίδευσης για τους υπολοίπους. Η κατεύθυνση που θα πρέπει να ακολουθηθεί είναι η προσπάθεια δημιουργίας ενός πλαισίου διαλόγου και διαπραγμάτευσης μέσα στο ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα ώστε ο καθένας και η καθεμία που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία να μπορούν να έχουν χώρο έκφρασης, δημιουργίας, ανταλλαγής. Αυτό σημαίνει:

A. Αναγνώριση της ύπαρξης των «διαφορετικών» μέσα στην εκπαίδευση.

B. Αναγνώριση της ύπαρξης διαφορετικών γλωσσών, αλλά και ταυτόχρονη διδασκαλία των μητρικών γλωσσών.

Γ. Εγρήγορη των εκπαιδευτικών για επεξεργασία των ζητημάτων ταυτότητας και ετερότητας.

Μια τέτοιου τύπου οπτική, οδηγεί σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που δίνει έμφαση στην έγνοια της ένταξης όλων των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πώς να υπάρξει αναγνώριση της ύπαρξης του διαφορετικού, όταν η διαφορετική γλώσσα παραμένει έξω απ' το σχολείο, η διαφορετική θρησκεία δεν αναγνωρίζεται πολύ συχνά και όταν οι συμβολικές πρακτικές του ελληνικού σχολείου (όπως π.χ. η υποχρεωτική προσευχή) δημιουργούν ένα κλειστό κύκλωμα; Άρα εκπαίδευση για τους μετανάστες και αντιρατσιστική εκπαίδευση θα έπρεπε να είναι συνώνυμα και να και να σημαίνουν εκπαίδευση για όλους. Το ζήτημα λοιπόν, δεν είναι να προσθέσουμε ένα μάθημα – ειδικό μάθημα- αλλά να αμφισβητήσουμε το σύνολο της λογικής σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης: το αναλυτικό πρόγραμμα, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την κατάρτισή τους, αλλά και την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας, με την εκπόνηση προγραμμάτων στο πλαίσιο του κοινοτικού Πλαισίου στήριξης που αφορούν την αναβάθμιση της εκπαίδευσης ειδικών ομάδων του μαθητικού πληθυσμού (τσιγγανόπαιδες, μουσουλμανόπαιδες, παιδιά μεταναστών

και παλιννοστούντων, απόδημοι Έλληνες) και την ψήφιση νόμου για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

(Ν. 2413/1996, ΦΕΚ Α124)

Ένα άλλο θετικό σημάδι στην ελληνική εκπαίδευση αποτελούν οι μεμονωμένες προσπάθειες εκπαιδευτικών, οι οποίες είτε εντάσσονται σ' ένα ευρύτερα θεσμικό πλαίσιο που έχει ονομαστεί από το Υπουργείο Παιδείας «Διαπολιτισμικά Σχολεία» και δίνει κάποιες δυνατότητες εναλλακτικών παρεμβάσεων, είτε οφείλεται σε ατομικές πρωτοβουλίες.

Αξιζει ν' αναφερθεί ένα τέτοιο παράδειγμα:

Αφορά μια εξαιρετική δουλειά που έγινε από το Ενιαίο Λύκειο Γλαύκης στη Θράκη (Έλληνες μουσουλμάνοι) σε συνεργασία με το 7^ο γυμνάσιο Ηρακλείου Κρήτης το πλαίσιο των Προγραμμάτων Κινητικότητας του ΥΠΕΠΘ.

Μαθητές και μαθήτριες της τρίτης γυμνασίου των δύο σχολείων με τη συνοδεία των καθηγητών τους επί 15 μέρες, γύρισαν την Ελλάδα και κατέγραψαν τα ισλαμικά μνημεία που βρίσκονται στον ελλαδικό χώρο. Τα παιδιά συζήτησαν, κατέγραψαν με επιστημονική ακρίβεια και παρήγαγαν από κοινού ένα υλικό στο οποίο αποτυπώνεται με ποιον τρόπο διαφορετικοί πολιτισμοί πέρασαν από τον ελλαδικό χώρο, άφησαν τη σφραγίδα τους και συνυπήρξαν.

Το κυριότερο κέρδος των μαθητών και των μαθητριών είναι ότι βίωσαν τη συνύπαρξη και τη διαφορετικότητα τόσο στο επίπεδο της ιστορίας, όσο και στο επίπεδο των δικών τους προσωπικών ιστοριών.

(Αλεξάνδρα Ανδρούτσου, 2001)

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

1. ΦΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

1^ο. ΓΕΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Τα ΜΜΕ, έχουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη νέα εποχή διότι δεν λειτουργούν πλέον ως οικονομικοί οργανισμοί οι οποίοι ενδιαφέρονται για την αύξηση των πωλήσεών τους ή δεν περιορίζονται στο να μεταδίδουν ή απλά να πληροφορούν. Ο ρόλος τους είναι πιο ουσιαστικός και ενεργητικός, γιατί αναπαράγουν την πραγματικότητα σε εικόνες, ιδέες και λόγο. Έτσι, τα ΜΜΕ μπορεί να έχουν ένα ευρύτερο ιδεολογικό λόγο ο οποίος να διαχέεται στην κοινωνία, να την επηρεάζει και να διαμορφώνει καθοριστικά την κοινή γνώμη. Για τον λόγο αυτόν λοιπόν, η ηθική ευθύνη που φέρουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ο τύπος, είναι τεράστια, γιατί μπορεί η μετάδοση των πληροφοριών προς την κοινή γνώμη να ευνοήσουν την ανάπτυξη ρατσιστικών αντιδράσεων. Το φυλετικό μίσος, υποδαυλίζεται συχνά, με τον τρόπο που η είδηση επιλέγεται να παρουσιάζεται και με τη δραματοποίηση των ειδήσεων που διαστρεβλώνει την πραγματικότητα με κίνδυνο να προκαλούν περιφρόνηση και εχθρότητα της ελληνικής- και όχι μόνο- κοινής γνώμης προς τους αλλοδαπούς.

«Η πληροφόρηση για τις μειοψηφίες μοιάζει να είναι ιδιαίτερα μεροληπτική, καθώς τα εγκλήματα τα οποία πράττουν ορισμένα μέλη τους, καλύπτονται δια μακρών, ενώ οι αναφορές στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι κοινότητες είναι φειδωλές και τα επιτεύγματά τους, αγνοούνται σχεδόν πλήρως. Το πρόβλημα οξύνεται όταν οι ειδήσεις μεταδίδονται με τρόπο που αμαυρώνει την εικόνα της χώρας, στην οποία αναφέρονται. Τέλος, καλύπτοντας πράξεις βίας με εντυπωσιασθητικό τρόπο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης καλλιεργούν την έξαρση βίας, υποθάλποντας ένα είδος νοσηρής γοητείας».

(Ευριγένης, 1987, σελ. 112)

Η Equal – Dream (Σεπτέμβριος 2004), αναφέρει ότι η στάση των διεθνών και των διαφόρων εθνικών ΜΜΕ στους τελευταίους πολέμους ενάντια στη Γιουγκοσλαβία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ, ήταν καθοριστική προκειμένου η κοινή γνώμη στη Δύση να ταχθεί υπέρ των πολέμων αυτών. Σε άλλες περιπτώσεις εθνικά ΜΜΕ λειτουργούν με άξονα την υποστήριξη των εθνικών στόχων με αποτέλεσμα την αναπαραγωγή των εθνικών συμβολισμών και την καλλιέργεια του εθνικιστικού λόγου.

Σε έρευνα κατά την περίοδο μεταξύ Δεκεμβρίου 1991 και Απριλίου 1993 διαπιστώθηκε ότι το σύνολο σχεδόν του ελληνικού τύπου, αντιμετώπισε το Μακεδονικό ζήτημα και τη Γιουγκοσλαβική κρίση με έντονα εθνοκεντρικό τρόπο.

Η δύναμη που κατέχουν τα μέσα, διαπιστώνουμε ότι είναι μεγαλοπρεπής και θηριώδη. Στις περισσότερες των περιπτώσεων οι δημοσιογράφοι επηρεάζονται από ευρύτερες υποκειμενικές αντιλήψεις, όπως άλλωστε συμβαίνει σε όλα τα επαγγέλματα ή και από την ένταξή τους σ' ένα γραφειοκρατικό μηχανισμό, ο οποίος λειτουργεί στη βάση κάποιων κανόνων και μιας ιεραρχίας.

Η Equal Dream (2004), αποκαλύπτει ότι δεν είναι μόνο τα ελληνικά ή τα Τούρκικα ΜΜΕ όπου μπορούμε να διακρίνουμε ένα εθνικιστικό ή ρατσιστικό λόγο. Σε άλλες χώρες της Ευρώπης το ζήτημα των εθνικών μειονοτήτων, των τσιγγάνων και άλλων μειονοτήτων αντιμετωπίζεται με βάση τα τρία είδη νεορατσισμού. Το 1997, για παράδειγμα, στη Μεγάλη Βρετανία η συνεχής άφιξη τσιγγάνων από την Τσεχία, την Σλοβακία και την Αλβανία, οι οποίοι ζητούσαν άσυλο, ώθησε μέρος του βρετανικού τύπου να προβάλλει ξενοφοβικά άρθρα. Αλλά και στη Δανία τα περισσότερα άρθρα είναι αρνητικά, προβάλλοντας κυρίως θέματα μεταναστευτικής πολιτικής και εγκλήματος και όχι θέματα που σχετίζονται απευθείας με τις μειονότητες. Όλες επομένως οι εμπειρικές έρευνες για την παραγωγή

και αναπαραγωγή του ρατσιστικού λόγου στα ευρωπαϊκά ΜΜΕ επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι, με κάποιες παραλλαγές και διαφοροποιήσεις, υπάρχει ένα κοινό ιδεολογικό πλαίσιο των ΜΜΕ σε σχέση με την παρουσίαση των μεταναστών.

Επιπρόσθετα, ο ρατσισμός αναζητεί πάντα δημόσιο χώρο έκφρασης και υπό αυτή την έννοια τα ΜΜΕ, αποτελούν πάντα ζήτημα προτεραιότητας για τις ρατσιστικές αντιλήψεις και πρακτικές.

Στη Γαλλία μια χώρα με παραδοσιακά αποικιακή πολιτική και η οποία ήταν χώρα υποδοχής παρουσιάζεται σοβαρή έλλειψη εκπροσώπησης των αλλοδαπών ιδιαίτερα στην τηλεόραση. Από έρευνες που αναλύονται για τη σχέση των νέων, των μειονοτήτων και των ΜΜΕ, συμπεραίνουμε ότι η Νέα γενιά (μικρής ηλικίας) δεν κατανοεί πλήρως το φαινόμενο του ρατσισμού, ενώ για τους μαθητές του Λυκείου, η τηλεόραση είναι ρατσιστική.

Στην Ολλανδία, επίσης χώρα υποδοχής, η πολιτικής για τα θέματα ρατσισμού και ΜΜΕ είναι σε ένα καλό σχετικά επίπεδο. Από το 1983, η Ολλανδική κυβέρνηση εφάρμοσε πολιτική συμμετοχής και ευκαιριών για όλους τους πολίτες. Σε αυτή την κατεύθυνση δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην παραγωγή προγραμμάτων για τις μειονότητες. Είναι χαρακτηριστικό, όπως αναφέρεται στη μελέτη ότι δεκάδες εταιρίες τις οποίες διευθύνουν εθνικές μειονότητες στην Ολλανδία, υλοποιούν προγράμματα για όλες τις κατηγορίες των Μέσων, ενώ ιδιαίτερης σημασίας υπήρξε η δημιουργία πλατφόρμας των τοπικών Μέσων για τις εθνικές μειονότητες, ενός δικτύου που αποσκοπούσε στην βελτίωση της εικόνας των μειονοτήτων στα τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ.

Τέλος στην Ελλάδα, χώρα η οποία παρουσιάζει κάποιες ομοιότητες με την Ιταλία, μια που οι μετανάστες είναι ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο, η έξαρση του εθνικιστικού και ρατσιστικού λόγου διαμέσου των ΜΜΕ και η αναπαραγωγή αρνητικών στερεοτύπων για τους μετανάστες είναι ένα σοβαρό πρόβλημα.

Ο τύπος με εξαίρεση μικρό αριθμό αθηναϊκών και τοπικών εφημερίδων – όπως τονίζει η Equal –Dream, αναφέρεται στους μετανάστες με ξενοφοβικά και ρατσιστικά στερεότυπα, ενώ τα ίδια τα ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ- με εξαίρεση το δημόσιο ραδιόφωνο- δεν περιλαμβάνουν εκπομπές για τους μετανάστες. Ωστόσο στην Κομοτηνή και στην Ξάνθη όπου υπάρχει έντονο το μουσουλμανικό στοιχείο, οι διάφορες μειονότητες εμφανίζονται να διευθύνουν τοπικές εφημερίδες και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Γενικότερα, σε ολόκληρη την Ευρώπη δεν υπάρχει κατάλληλη εκπροσώπηση των μειονοτήτων στα ΜΜΕ. Σε αρκετές περιπτώσεις όταν γίνεται αναφορά, αυτή σχετίζεται με την αναπαραγωγή ρατσιστικού λόγου. Βεβαίως σε χώρες, όπου η μετανάστευση αποτέλεσε μακροχρόνια διαδικασία, εκεί εντοπίζονται στοιχεία μιας καλύτερης μεταναστευτικής πολιτικής και εκπροσώπησης από τα ΜΜΕ. Είναι όμως γεγονός ότι σε όλες τις περιπτώσεις αυτό που απαιτείται είναι να εντοπιστούν τα επιμέρους ελλείμματα και να προσδιοριστούν οι απαραίτητες πολιτικές. Όσοι ασχολούνται με την βιομηχανία πληροφόρησης σε όλα τα επίπεδα, πρέπει ν' αντιληφθούν ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, υποχρεούνται να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο για την κατάργηση των φυλετικών προκαταλήψεων και την προώθηση αρμονικών σχέσεων μεταξύ του αλλοδαπού και ντόπιου πληθυσμού κάθε χώρας.

1β. ΘΕΣΕΙΣ ΟΗΕ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΗΕ – ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αναφορικά με την πληροφορία, την επικοινωνία και τα μέσα ενημέρωσης, το υπουργείο εξωτερικών και η παγκόσμια Διάσκεψη ΟΗΕ, καλεί τα κράτη και ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα να προωθήσουν την ανάπτυξη, μέσω των μέσων ενημέρωσης όσο και μέσω του Διαδικτύου και της διαφήμισης- λαμβάνοντας υπόψη την ανεξαρτησία

τους, με τις αντίστοιχες ενώσεις και οργανώσεις τους σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο- ενός εθελοντικού κώδικα δεοντολογίας και μέτρων αυτορύθμισης, πολιτικών και πρακτικών που σκοπεύουν στην:

A) Καταπολέμηση του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας.

B) Προώθηση της δίκαιης, ισορροπημένης και ισότιμης εκπροσώπησης της ποικιλομορφίας των κοινωνιών τους, καθώς και στην εξασφάλιση ότι αυτή η ποικιλομορφία αντανακλάται στο προσωπικό τους.

Γ) Καταπολέμηση της διάδοσης των ιδεών της φυλετικής υπεροχής, της δικαιολόγησης του φυλετικού μίσους και των διακρίσεων κάθε είδους.

Δ) Προώθηση του σεβασμού, της ανοχής και της κατανόησης ανάμεσα σε όλα τα άτομα, τους λαούς, τις χώρες και τους πολιτισμούς, για παράδειγμα μέσω της βοήθειας για την πραγματοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης τους κοινού.

Ε) Απόρριψη των στερεοτύπων σε όλες τις μορφές τους, ιδιαίτερα της προώθησης ψευδών εικόνων για τους μετανάστες, τους μετανάστες εργάτες, τους πρόσφυγες, ώστε να προληφθεί η διάδοση ξενοφοβικών αισθημάτων στο κοινό ενθαρρύνοντας την αντικειμενική και ισορροπημένη απεικόνιση των ανθρώπων, των γεγονότων και της ιστορίας.

Ακόμη καλεί τα κράτη να εφαρμόσουν νομικές κυρώσεις, σύμφωνα με το σχετικό διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην περίπτωση πρόκλησης φυλετικού μίσους μέσω των νέων τεχνολογικών πληροφόρησης και επικοινωνιών, περιλαμβανομένου και του Διαδικτύου. Επιπλέον, καλεί τα κράτη, να:

A) Ενθαρρύνουν τους παρέχοντες υπηρεσίες στο Διάδικο, να διαμορφώσουν και να διαδώσουν ιδιαίτερους εθελοντικούς κώδικες συμπεριφοράς και μέτρα αυτορύθμισης κατά της διάδοσης ρατσιστικών μηνυμάτων και αυτών που καταλήγουν σε φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία ή οποιαδήποτε μορφή μισαλλοδοξίας και διάκρισης. Για το

σκοπό αυτό, οι παρέχοντες υπηρεσίες στο Διαδίκτυο ενθαρρύνονται να συγκροτήσουν όργανα μεσολάβησης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στα οποία να μετέχουν οι αντίστοιχοι θεσμοί της κοινωνίας των πολιτών.

Β) Να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν, όσο το δυνατό περισσότερο, την κατάλληλη νομοθεσία για τη δίωξη των υπευθύνων για ενθάρρυνση σε φυλετικό μίσος ή σε βία μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιακών περιλαμβανομένου, του Διαδικτύου.

Γ) Να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της διάδοσης ρατσιστικού υλικού μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιών, περιλαμβανομένου του Διαδικτύου, ανάμεσα σε άλλα με την προσφορά εκπαίδευσης στους υπεύθυνους για την επιβολή νόμου.

Δ) Να καταγγείλουν και να αποθαρρύνουν ενεργητικά τη μετάδοση ρατσιστικών και ξενοφοβικών μηνυμάτων μέσω όλων των μέσων επικοινωνίας, περιλαμβανομένων των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιών, όπως είναι το Διαδίκτυο.

Ε) Να εξετάσουν τη δυνατότητα μιας άμεσης και συντονισμένης διεθνούς απάντησης το γρήγορο εξελισσόμενο φαινόμενο της διάδοσης λόγω μίσους και ρατσιστικού υλικού μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιών του Διαδικτύου και σε αυτό το πλαίσιο να ενισχύσουν τη διεθνή συνεργασία.

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή εμπειρία, αλλά και τις διαπιστώσεις από τη χώρα μας σχετικά με την αντιμετώπιση των ρατσιστικών φαινομένων και την προώθηση ρατσιστικού λόγου από τα ΜΜΕ θα μπορούσαμε να καταλήξουμε σε κάποιες προτάσεις, οι οποίες θα οδηγούσαν σε περιορισμό τους. Η Equal – Dream Portal που εστιάζεται στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό

Κοινωνικό Ταμείο και το Ελληνικό Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «Equal», αναφέρει ότι οι προτάσεις αυτές, θα μπορούσαν να υιοθετηθούν σε δύο επίπεδα, ένα ατομικό/προσωπικό, το οποίο αφορά τους επαγγελματίες των ΜΜΕ και ένα θεσμικό το οποίο αφορά τα συλλογικά όργανα και τους φορείς των επαγγελματιών και των ΜΜΕ, την πολιτεία και τις ΜΚΟ. Θεσμικές προτάσεις οι οποίες γίνονται δεκτές από τη συλλογική εκπροσώπηση έχουν την ίδια βαρύτητα με ατομικές συμπεριφορές και προσδίδουν μεγαλύτερο εύρος και δυναμική. Για τον λόγο αυτό, η Equal- Dream θεώρησε επιβεβλημένο όχι μόνο να προτείνει θέσεις για τους επαγγελματίες των ΜΜΕ και για τους φορείς τους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ

1. **ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑΣ:** Η χρήση της εθνικότητας οδηγεί σε διάκριση ανάμεσα στους κατοίκους μιας χώρας, λαμβάνοντας υπόψη αφενός την ιστορική κυριαρχία μιας εθνικής ομάδας έναντι άλλων, και αφετέρου τις εθνικές συγκρούσεις, οι οποίες αποτέλεσαν κανόνα στην εποχή μας, ειδικά στα Βαλκάνια. Επιθετικοί προσδιορισμοί με βάση την εθνικότητα των πολιτών, μπορούν να επαναφέρουν προκαταλήψεις του παρελθόντος και να αναπαράγουν αρνητικά στερεότυπα.
2. **ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ:**
Η αναφορά σε πολίτες με επιθετικό προσδιορισμό την θρησκευτική του πίστη είναι ατυχής. Ειδικά την σημερινή περίοδο όπου η ατομική τρομοκρατία σχεδόν ταυτίζεται με ένα μεγάλο θρησκευτικό ρεύμα της εποχής μας, τέτοιοι προσδιορισμοί ενισχύουν το νέο παγκόσμιο διαιρετικό σχήμα.
3. **ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ:**

Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται λέξεις όπως λαθρομετανάστευση και λαθρομετανάστης, εκφράσεις όπως «παράνομη είσοδος» και παράνομη διανομή», καθώς και οποιοσδήποτε άλλος προσδιορισμός χαρακτηρίζει αρνητικά ή προΐδεάζει αρνητικά μειονοτικές κοινωνικές ομάδες.

4. ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ:

Ο φυλετικός προσδιορισμός παρά την υποχώρηση των μορφών του βιολογικούς ρατσισμού μπορεί και αυτός με τη σειρά του να οδηγήσει σε στοχοποίηση ομάδων.

5. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να προβάλλουν και να προωθούν την καλή εικόνα των ομάδων, τις θετικές δραστηριότητές τους, τη συμμετοχή τους στη ζωή της χώρας και τα ατομικά τους κατορθώματα.

6. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ:

Η καταγραφή και η προβολή των θεμάτων που απασχολούν τις μειονότητες είναι καθήκον του δημοσιογράφου. Είναι γνωστό ότι η γραφειοκρατία, η οποία απασχολεί όλους σχεδόν τους πολίτες, δημιουργεί μεγαλύτερα προβλήματα στις μειονοτικές ομάδες. Η αδυναμία πρόσβασης λόγω γλώσσας ή και υποστηρικτικών δομών, μεγιστοποιεί το πρόβλημά τους.

7. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΑΡΘΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ:

Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να δίνουν το λόγο στους εκπροσώπους των ευπαθών ομάδων, προκειμένου να διατυπώσουν τη γνώμη τους όταν υπάρχει θέμα που τους αφορά.

8. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ:

Σε περιόδους έντασης μια αφορμή τυχαία ή μη περιστατικά η αρθογραφία και οι εκπομπές ενάντια στο ρατσισμό θα πρέπει να

πολλαπλασιάζονται. Συνεντεύξεις, άρθρα γνώμης, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές πρέπει να πραγματοποιούνται προκειμένου να υπάρχει σωστή ενημέρωση. Ακόμα και σε περίοδο σχετικής ηρεμίας, όπου δεν παρουσιάζονται εντάσεις η κοινή γνώμη θα πρέπει να ενημερώνεται με συχνή αρθρογραφία και ειδικές εκπομπές.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

1. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ:

Προκειμένου να εγγραφονται ως μέλη και μόνιμοι κάτοικοι της χώρας με διαφορετική υπηκοότητα οι οποίοι όμως ασκούν το δημοσιογραφικό επάγγελμα στην Ελλάδα.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ:

Απ'τους τρεις κώδικες δεοντολογίας δημοσιογραφικής, υπάρχουν άρθρα τα οποία αποτρέπουν την εμφάνιση του ρατσιστικού λόγου στους δημοσιογράφους. Οι ενώσεις συντακτών μαζί με τους ιδιοκτήτες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς θα μπορούσαν να υιοθετήσουν ένα «Αντιρατσιστικό Κώδικα Δεοντολογίας», ο οποίος θα είναι δεσμευτικός για τα μέλη τους.

3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ.

Η δημιουργία του, θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα μιας κοινής προσπάθειας όλων των ενώσεων στο χώρο του Τύπου και των ΜΜΕ, της πανεπιστημιακής κοινότητας και άλλων φορέων οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο χώρο. Κύρια, αποστολή η καταπολέμηση του ρατσιστικού λόγου και η ενθάρρυνση των επαγγελματιών του χώρου, ν'ασχοληθούν δημιουργικά με τις ευπαθείς ομάδες.

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΜΕ:

Το συνέδριο αυτό, πρέπει να έχει ως στόχο τη συζήτηση γύρω από το πρόβλημα αυτό. Στο συνέδριο, μπορούν να παρουσιάζονται έρευνες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ στα πλαίσια του συνεδρίου, θα μπορούσε να θεσμοθετηθεί ένα δημοσιογραφικό βραβείο για την καλύτερη αρθρογραφία ή εκπομπή η οποία προώθησε θέματα των ευπαθών ομάδων ή λειτούργησε αποτρεπτικά στην ανάπτυξη του ρατσισμού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΚΟ

1. **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ»:**
Στα πανεπιστήμια και τα ανώτατα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η εισαγωγή του μαθήματος αυτού, θα εμπλουτίσει το πρόγραμμα σπουδών, ειδικά των τμημάτων ΜΜΕ και δημοσιογραφίας. Οι απόφοιτοι αυτών των τμημάτων θεωρητικά, θα εμπλακούν στη βιομηχανία των Μέσων, είτε ως δημοσιογράφοι, είτε ως παραγωγοί, είτε ως διαμορφωτές της κοινής γνώμης γενικά.
2. **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ:**
Με το αντίστοιχο θέμα για τα παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με την εισαγωγή της εκπαιδευτικής τηλεόρασης θα ενισχυθεί σημαντικά η κατανόηση των παιδιών της ηλικίας 8-12 για τα ζητήματα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.
3. **ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΜΜΕ:**
Η πολιτεία στο βαθμό που έχει μια πολιτική υποστήριξης των ΜΜΕ γενικά, θα πρέπει να συμπεριλάβει και τα μειονοτικά μέσα. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν εφημερίδες και περιοδικά, τα οποία απευθύνονται στις μειονότητες. Η πολιτεία μπορεί να τα υποστηρίξει έμμεσα, είτε με την κρατική διαφήμιση, είτε με κάποια ειδικά προγράμματα.

4. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ Ρ/Τ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ:

Οι ήδη περιορισμένες εκπομπές για πολίτες άλλων χωρών που κατοικούν και εργάζονται στην Ελλάδα, πρέπει να ενισχυθούν και να διευρυνθούν. Η δημόσια τηλεόραση θα πρέπει να θεσπίσει ειδικές εκπομπές και να προχωρήσει στην παραγωγή ειδικών προγραμμάτων για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

EPEYNA

Αποτελέσματα έρευνα της πρώτης ερευνητικής ομάδας

Ερώτηση 1: Φύλο

Πίνακας 1

Φύλο Σπουδαστών

Φύλο	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	32	91,4%
ΑΝΔΡΕΣ	3	8,6%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, που επιλέχθηκε για την έρευνα από το Α' εξάμηνο Κοινωνικής Εργασίας του ακαδημαϊκού έτους 2005, είναι γυναίκες (σύνολο 35 σπουδαστές, απ' τους οποίους 32 γυναίκες –ποσοστό 91,4% και 3 άνδρες ποσοστό 8,6%).

Αποτελέσματα έρευνας της πρώτης Ερευνητικής ομάδας

1995

Ερώτηση 1: φύλο

Πίνακας 1

Φύλο σπουδαστών

Φύλο	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	31	88,57%
ΑΝΤΡΕΣ	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, που επιλέχθηκε για την έρευνα από το Α' εαρινό εξάμηνο Κοινωνικής Εργασίας του ακαδημαϊκού έτους 1995, είναι γυναίκες (σύνολο 35 σπουδαστές, από τους οποίους 31 γυναίκες - ποσοστό 88,5% και 4 άνδρες - ποσοστό 11,4%).

Ερώτηση 2: Ηλικία σπουδαστών

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
18	9	25,71%
19	19	54,3%
20	6	17,14%
22	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Η ηλικία των σπουδαστών, όπως φαίνεται στον πίνακα 2, είναι 18 χρονών με ποσοστό 25,71%, 19 χρονών με ποσοστό 54,3%, 20 χρονών με ποσοστό 17,14% και 22 χρονών με ποσοστό 2,85%.

Ερώτηση 2: Ηλικία σπουδαστών

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
18	3	8,57%
19	11	31,43%
20	10	28,57%
21	1	2,86%
22	4	11,43%
24	1	2,86%
26	1	2,86%
27	1	2,86%
28	1	2,86%
35	1	2,86%
52	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Η ηλικία των σπουδαστών, όπως φαίνεται στον πίνακα 2, είναι 19 χρονών, με ποσοστό 31,4%, 20 χρονών με ποσοστό 20,5%, 18 χρονών με ποσοστό 8,5%, και 22 χρονών με ποσοστό 11,4%.

Οι σπουδαστές που είναι 22 χρονών και πάνω είναι ελάχιστοι.

Ερώτηση 3: Εξάμηνο φοίτησης

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης σπουδαστών

Εξάμηνο Φοίτησης	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
A	35	100%

Ερώτηση 3: Εξάμηνο φοίτησης

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης σπουδαστών

Εξάμηνο φοίτησης	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
A	35	100%

Ερώτηση 4: Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό %
Αναλφάβητος	1	2,86%	0	0,00%
Δημοτικό	8	22,86%	7	20%
Λύκειο	14	40%	19	54,3%
Ανώτερη Σχολή	8	22,86%	5	14,28%
Ανώτατη Σχολή	4	11,42%	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Το μορφωτικό επίπεδο των σπουδαστών του Α' εξαμήνου, που πήραν μέρος στην έρευνα, όπως φαίνεται στον πίνακα 4, έχει ως εξής: Οι περισσότεροι απ' τους γονείς των σπουδαστών, βρίσκονται στην κατηγορία του Λυκείου, με ποσοστό 40% για τους πατέρες, και ποσοστό 54,3% για τις μητέρες, ενώ όσο ανεβαίνουν οι βαθμίδες της εκπαίδευσης, τα ποσοστά μειώνονται.

Μπορεί να παρατηρηθεί το γεγονός ότι οι πατέρες έχουν χαμηλότερο επίπεδο μόρφωσης, από τις μητέρες σαν σύνολο, με πολύ μικρή διαφορά.

Ερώτηση 4: Ποιό είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναλφάβητος	0	0,00%	1	2,86%
Δημοτικό	25	71,43%	20	57,14%
Λύκειο	6	17,14%	12	34,29%
Ανώτερη Σχολή	1	2,86%	1	2,86%
Ανώτατη Σχολή	3	8,57%	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Το Μορφωτικό επίπεδο των γονιών των σπουδαστών του Α΄ εαρινού εξαμήνου, που πήραν μέρος στην έρευνα, όπως φαίνεται στον πίνακα 4, έχει ως εξής:

Οι περισσότεροι απ' τους γονείς των σπουδαστών, βρίσκονται στην κατηγορία του Δημοτικού σχολείου, με ποσοστό 71,4% για τους πατέρες, και ποσοστό 57,1% για τις μητέρες, ενώ όσο ανεβαίνουν οι βαθμίδες της εκπαίδευσης, τα ποσοστά μειώνονται.

Μπορεί εδώ να παρατηρηθεί ότι οι μητέρες έχουν χαμηλότερο επίπεδο μόρφωσης, από τους πατέρες σαν σύνολο, με πολύ μικρή διαφορά.

Ερώτηση 5: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς της ξενοφοβίας είναι ο σωστός;

Πίνακας 5

Ορισμός ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε θετική, ούτε αρνητική	1	2,86%
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	12	34,29%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	20	57,14%
Δε γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Όπως φαίνεται στον πίνακα 5, οι περισσότεροι σπουδαστές, επιλέγουν την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, ως σωστό ορισμό της ξενοφοβίας, που είναι ο φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας, ποσοστό 57,14%. Το ποσοστό 34,29% των σπουδαστών, επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση που προηγείται του ρατσισμού.

Ερώτηση 5: Ποιός από τους παρακάτω ορισμούς της ξενοφοβίας είναι ο σωστός;

Πίνακας 5
Ορισμός ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	4	11,43
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	10	28,57%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	14	40,00%
Δεν γνωρίζω	7	20,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Όπως φαίνεται στον πίνακα 5, οι περισσότεροι σπουδαστές, επιλέγουν την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, ως σωστό ορισμό της ξενοφοβίας, που είναι ο φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας, ποσοστό 40%. Το ποσοστό 28,5% των σπουδαστών επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση που προηγείται του ρατσισμού.

Ερώτηση 6: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς του ρατσισμού είναι ο σωστός;

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	1	2,86%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	5	14,29%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	29	82,85%
Δε γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, θεωρεί ως σωστό ορισμό του ρατσισμού, την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση η οποία δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας, απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας, ποσοστό 82,85%.

Ενώ το ποσοστό 14,9% των σπουδαστών, επέλεξε τη δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, η οποία αναφέρει ότι ο ρατσισμός είναι ο διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων, από άλλες ομάδες, με τις οποίες συνυπάρχουν .

Ερώτηση 6: Ποιός από τους παρακάτω ορισμούς του ρατσισμού, είναι ο

σωστός;

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	0	0,00%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	32	91,43%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, θεωρεί ως σωστό ορισμό του ρατσισμού, την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση η οποία δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας, απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας, ποσοστό 91,4%.

Ενώ το ποσοστό 8,5% των σπουδαστών, επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, η οποία αναφέρει ότι ο ρατσισμός είναι ο διαχωρισμός μιας ομάδας απαντήσεων, η οποία αναφέρει ότι ο ρατσισμός είναι ο διαχωρισμός μιας ομάδας απαντήσεων.

Ερώτηση 7: Τι είναι το άπαρχαϊντ;

Πίνακας 7

Ορισμός του άπαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους	1	2,85%
Πολιτική κίνηση για την άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη.	3	8,57%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	6	17,15%
Δε γνωρίζω	25	71,43%
Κάτι άλλος; τί; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 7, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των σπουδαστών, ποσοστό 71,43% σημείωσε ότι δεν γνωρίζει τον ορισμό του άπαρχαϊντ, ενώ το ποσοστό 17,15% των σπουδαστών επέλεξε την τρίτη κατηγορία, το ότι δηλαδή το άπαρχαϊντ ορίζεται ως το πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις.

Ερώτηση 7: Τι είναι το απαρχαϊντ;

Πίνακας 7
Ορισμός του απαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους	0	0,00%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	0	0,00%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	31	88,57%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 7, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των σπουδαστών, ποσοστό 88,5% σημείωσε τον ορισμό του απαρχαϊντ, το πολιτικό καθεστώς στη Νοτιο Αφρική, που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις. Ενώ ποσοστό 11,4% σημείωσε ότι δεν γνώριζε τον ορισμό του απαρχαϊντ.

Ερώτηση 8: Ποια είναι η σωστή χρονολογία που κατέρρευσε το άπαρχαϊντ;

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του άπαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	1	2,86%
1967	1	2,86%
1992	3	8,57%
Δε γνωρίζω	30	85,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 8, οι περισσότεροι σπουδαστές, σημείωσαν ότι δεν γνωρίζουν τη χρονολογία που κατέρρευσε το άπαρχαϊντ, με ποσοστό 85,71%, ενώ μόλις το 8,57% σημείωσε ότι η σωστή χρονολογία κατέρρευσης, είναι το 1992.

Ερώτηση 8: Ποιά είναι η σωστή χρονολογία που κατέρρευσε το απαρτχάιντ;

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	0	0,00%
1967	3	8,57%
1992	18	51,43%
Δεν γνωρίζω	14	40,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 8, οι περισσότεροι σπουδαστές σημείωσαν ως σωστή χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ, το 1992, ποσοστό 51,4%.

Ενώ ποσοστό 40%, σημείωσε ότι δεν γνώριζε την χρονολογία κατέρρευσης.

Ερώτηση 9: Ποιους οργανισμούς και φορείς γνωρίζετε που προστατεύουν τους μετανάστες και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Πίνακας 9

Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	11	31,43%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	3	8,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	21	60%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Από τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών δεν γνώριζε καμία υπηρεσία, ποσοστό 60%, ενώ ποσοστό 31,43% γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες.

Οι σπουδαστές που γνώριζαν περισσότερες από δύο υπηρεσίες αποτελούν ποσοστό 8,57%.

Ερώτηση 9: Ποιούς οργανισμούς, και φορείς γνωρίζετε που προστατεύουν τους μετανάστες, και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Πίνακας 9

Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	13	37,14%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	10	28,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	12	34,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Από τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών γνώριζε τουλάχιστον δύο υπηρεσίες, ποσοστό 37,1%, ενώ ποσοστό 34,2% δεν γνώριζε καμία υπηρεσία.

Οι σπουδαστές που γνώριζαν περισσότερες από δύο υπηρεσίες, αποτελούν

Ερώτηση 10: Σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες, της πρώτης γενιάς;

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	8	22,85%
Της χώρας προέλευσης	19	54,3%
Σε κανένα	3	8,57%
Δε γνωρίζω	5	14,22%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 10, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 54,3% επέλεξε τη δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους.

Ποσοστό 22,85%, επέλεξε την πρώτη κατηγορία απαντήσεων, σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής τους.

Ερώτηση 10: Σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες, της πρώτης γενιάς;

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	6	17,14%
Της χώρας προέλευσης	18	51,43%
Σε κανένα	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	10	28,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 10, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 51,4% επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους.

Ποσοστό 28,5%, σημείωσε ότι δεν γνώριζε, σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς. Ενώ ποσοστό 17,1% σημείωσε την πρώτη κατηγορία απαντήσεων, δηλ. το πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας

Ερώτηση 11: Ποιο είναι το σπουδαιότερο πρόβλημα για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής.

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	4	11,43%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	18	51,43%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	9	25,72%
Κάτι άλλο	2	5,71%
Δε γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 51,43%, σημείωσε ως σπουδαιότερο πρόβλημα, για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης.

Το ποσοστό 25,72% σημείωσε τα διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα, το ποσοστό 11,43% σημείωσε τη γλώσσα, ως σπουδαιότερο πρόβλημα.

Ερώτηση 11: Ποιό είναι το σπουδαιότερο πρόβλημα για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών στην χώρα υποδοχής

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στην χώρα υποδοχής

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	10	28,57%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	13	37,14%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	12	34,29%
Κάτι άλλο	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 37,1% σημείωσε ως σπουδαιότερο πρόβλημα, για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης.

Το ποσοστό 34,2% σημείωσε τα διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα, ενώ το ποσοστό 28,5% σημείωσε την γλώσσα, ως σπουδαιότερο πρόβλημα.

Ερώτηση 12: Γνωρίζετε αν η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων για τα παιδιά των μεταναστών, είναι υποχρεωτική στη χώρα μας;

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	5	14,28%
Όχι	15	42,86%
Δεν γνωρίζω	15	42,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 42,86% των σπουδαστών, σημείωσε ότι δεν είναι υποχρεωτική η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας.

Ποσοστό 42,86% σημείωσε ότι δε γνώριζε, εάν είναι υποχρεωτική η λειτουργία αυτών των σχολείων στη χώρα μας. Ενώ μικρότερο ποσοστό 14,28% σημείωσε ότι γνώριζε την υποχρεωτική λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων.

Ερώτηση 12: Γνωρίζετε αν η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων για τα παιδιά των μεταναστών, είναι υποχρεωτική στην χώρα μας;

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	7	20,00%
Όχι	14	40,00%
Δεν γνωρίζω	14	40,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 40% των σπουδαστών, σημείωσε ότι δεν είναι υποχρεωτική η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας. Ποσοστό 40% σημείωσε ότι δεν γνώριζε, εάν είναι υποχρεωτική η λειτουργία αυτών των σχολείων στην χώρα μας. Ενώ μικρότερο ποσοστό 20% σημείωσε ότι γνώριζε την υποχρεωτική λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων.

Ερώτηση 13: Νομίζετε ότι τα δίγλωσσα σχολεία, θα πρέπει να λειτουργούν:

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	10	28,56%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	19	54,28%
Να μην διδάσκουν καθόλου τη μητρική τους γλώσσας	1	2,85%
Δεν έχω γνώμη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 13, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 54,28%, σημείωσε ότι η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.

Ποσοστό 28,56% σημείωσε ότι η λειτουργία θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του δικού τους κράτους.

Ερώτηση 13: Νομίζετε ότι τα δίγλωσσα σχολεία, θα πρέπει να λειτουργούν;

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	6	17,14%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	28	80,00%
Να μην διδάσκουν καθόλου την μητρική τους γλώσσα	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 13, οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 80%, σημείωσε ότι η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων, θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.

Ποσοστό 17,1% σημείωσε ότι η λειτουργία θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του δικού τους κράτους.

Ερώτηση 14: Πιστεύεται ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι;

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών.

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	14	40%
Όχι	4	11,43%
Δεν γνωρίζω	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	7	20%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 40% σημείωσε ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Ποσοστό 28,57% σημείωσε ότι δεν γνώριζε αν είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Το 20% σημείωσε ότι δεν έχει άποψη, ενώ το υπόλοιπο 11,4% ότι δεν είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι.

Ερώτηση 14: Πιστεύεται ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι;

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	0	0,00%
Όχι	8	22,86%
Δεν γνωρίζω	19	54,29%
Δεν έχω άποψη	8	22,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 54,2%, σημείωσε ότι δεν γνώριζε αν οι μαύροι άνδρες, είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Ποσοστό 22,8% σημείωσε ότι δεν είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι, ενώ το υπόλοιπο 22,8% σημείωσε, ότι δεν έχει άποψη, σχετικά μ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 15: Τα ΜΜΕ προβάλλουν τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, αντικειμενικά και αμερόληπτα;

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	9	25,72%
Λίγο	16	45,72%
Αρκετά	4	11,43%
Πολύ	4	11,43%
Πάρα πολύ	1	2,85%
Δεν γνωρίζω	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 15, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 45,72% σημείωσε ότι τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν λίγο αντικειμενικά και αμερόληπτα τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς.

Ποσοστό 25,72% σημείωσε ότι δεν είναι καθόλου αντικειμενική η προβολή αυτών των γεγονότων.

Ποσοστό 11,43% σημείωσε ότι η προβολή αυτών των γεγονότων, είναι αρκετά αντικειμενική και αμερόληπτη από τα Μ.Μ.Ε. και 11,43% σημείωσε ότι είναι πολύ αντικειμενική.

Ερώτηση 15: Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν τα γεγονότα που αφορούν τους

τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, αντικειμενικά και αμερόληπτα;

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	8	22,86%
Λίγο	16	45,71%
Αρκετά	10	28,57%
Πολύ	0	0,00%
Πάρα πολύ	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 15, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 45,7%, σημείωσε ότι τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν λίγο αντικειμενικά και αμερόληπτα τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς.

Ποσοστό 28,5% σημείωσε, ότι η προβολή αυτών των γεγονότων, είναι αρκετά αντικειμενική, και αμερόληπτη, από τα Μ.Μ.Ε.

Ενώ ποσοστό 22,8% σημείωσε, ότι δεν είναι καθόλου αντικειμενική η προβολή αυτών των γεγονότων.

Ερώτηση 16: Θα μειωνόταν το ποσοστό της εγκληματικότητας στην χώρα μας, εάν δεν υπήρχαν;

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	0	0,00%
Οι λευκοί αλλοδαποί	9	25,71%
Οι λευκοί & έγχρωμοι αλλοδαποί	5	14,29%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	11	31,42%
Δε γνωρίζω	5	14,29%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 16, οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 31,42% σημείωσε ότι είναι μικρή η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας. Ποσοστό 25,71% σημείωσε ότι η απουσία λευκών αλλοδαπών θα μείωνε το ποσοστό της εγκληματικότητας της χώρας. Ενώ 14,29% σημείωσε ότι δεν γνώριζε, ποιων η απουσία, από όσους αναφέρονται στις κατηγορίες απαντήσεων, θα μείωνε την εγκληματικότητα το 14,29% σημείωσε την απουσία των λευκών και έγχρωμων αλλοδαπών και τέλος πάλι το 14,29% σημείωσε κάτι άλλο.

Ερώτηση 16: Θα μειωνόταν το ποσοστό της εγκληματικότητας στην χώρα μας, εάν δεν υπήρχαν:

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί και έγχρωμοι αλλοδαποί	5	14,29%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	24	68,57%
Δεν γνωρίζω	3	8,57%
Κάτι άλλο, τί; (Αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 16, οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 68,5% σημείωσε ότι είναι μικρή η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας. Ποσοστό 14,2% σημείωσε ότι η απουσία λευκών και έγχρωμων αλλοδαπών, θα μείωνε το ποσοστό της εγκληματικότητας της χώρας μας. Ενώ 8,5% των σπουδαστών σημείωσε, ότι δεν γνώριζε, ποιών η απουσία, από όσους αναφέροντο στις κατηγορίες απαντήσεων, θα μείωνε την εγκληματικότητα.

Ερώτηση 17: Οι ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας πρέπει:

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους.	24	68,58%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Έλληνες	2	5,71%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία	4	11,42%
Να επιστρέψουν όλοι στην πατρίδα τους	2	5,71%
Δεν έχω άποψη	3	8,58%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 17, φαίνεται ότι ποσοστό 68,58% των σπουδαστών πιστεύει ότι οι ξένοι εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας, θα πρέπει να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους. Ενώ ποσοστό 11,42% των σπουδαστών, πιστεύει ότι θα πρέπει να φύγουν όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 17: Οι ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στη χώρα μας,

πρέπει:

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Ελληνες συναδέλφους τους	27	77,14%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Ελληνες	0	0,00%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία	6	17,14%
Να επιστρέψουν, όλοι στην πατρίδα τους	1	2,86%
Δεν έχω άποψη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 17, φαίνεται ότι ποσοστό 77,1% των σπουδαστών πιστεύει ότι οι ξένοι εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας, θα πρέπει να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο, με τους Ελληνες συναδέλφους τους. Ενώ ποσοστό 17,1% των σπουδαστών, πιστεύει ότι θα πρέπει να φύγουν όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 18: Πώς βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς εργάτες;

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στη ελληνική οικονομία	11	31,43%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	4	11,43%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	14	40%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 18, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 40% πιστεύει ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών. Ενώ ποσοστό 31,43% πιστεύει ότι η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών είναι θετική στην ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 18: Πώς βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς εργάτες;

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στην ελληνική οικονομία	21	60,00%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	0	0,00%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	9	25,71%
Δεν έχω άποψη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 18, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 60% πιστεύει ότι η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών εργατών, στην ελληνική οικονομία είναι θετική. Ενώ ποσοστό 25,7% πιστεύει ότι δεν παίζει κανένα ρόλο η προσφορά τους στην Ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 19: Πώς βλέπετε την πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών στην χώρα μας;

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	11	31,43%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	5	14,3%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	11	31,43%
Δεν έχω άποψη	8	22,84%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 19, ποσοστό 31,43% πιστεύει ότι η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων είναι θετική στην χώρα μας. Ποσοστό επίσης 31,43% πιστεύει ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους, στην πολιτισμική πορεία του τόπου μας. Ποσοστό 22,84% σημειώνει ότι δεν έχει άποψη πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 19: Πώς βλέπετε την πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών στην χώρα μας;

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	20	57,14%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	1	2,86%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	11	31,43%
Δεν έχω άποψη	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 19, ποσοστό 57,1% των σπουδαστών πιστεύει ότι η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων σπουδαστών είναι θετική στην χώρα μας. Ενώ ένα άλλο σημαντικό ποσοστό 31,4% πιστεύει ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους, στην πολιτισμική πορεία του τόπου μας. Ποσοστό 8,5% σημειώνει ότι δεν έχει άποψη, πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 20: Πιστεύεται ότι οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας, αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη από:
(σημειώστε με αύξοντα αριθμό τις απαντήσεις σας σύμφωνα με την σειρά της δικής σας αξιολόγησης).

Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο Αξιολόγησης 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	10	28,57%	2	5,71%	8	22,85%	10	28,57%
Συμφοιτητές	5	14,29%	19	54,29%	6	17,15%	0	0,00%
Άτομα που συναναστράφηκαν	1	2,85%	6	17,14%	10	28,57%	14	40%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	14	40%	3	8,57%	6	17,15%	6	17,15%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%	4	14,29%	5	14,28%	5	14,28%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

Στον πίνακα 20, οι σπουδαστές με ποσοστό 54,29% εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη πρώτον από συμφοιτητές. Δεύτερον, ακολουθούν τα άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, με ποσοστό 40%. Τρίτο κατά σειρά στην εκτίμηση των σπουδαστών, ακολουθούν οι καθηγητές με 28,85%. Τελευταίο, στην εκτίμησή τους, ποσοστό 28,57% βρίσκονται τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται, οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές, που φοιτούν στην χώρα μας.

Ερώτηση 20: Πιστεύετε ότι οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρα μας, αντιμετωίζονται με αρνητική προκατάληψη από:
(Σημειώστε με αύξοντα αριθμό τις απαντήσεις σας σύμφωνα με την σειρά της δικής σας, αξιολόγησης)

Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο αξιολογ. 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολογ. 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολογ. 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολογ. 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	0	0,00%	8	22,86%	11	31,43%	12	34,29%
Συμφοιτητές	2	5,71%	14	40,00%	11	31,43%	4	11,43%
Άτομα που συναναστρέφ.	2	5,71%	8	22,86%	7	20,00%	14	40,00%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	27	77,14%	1	2,86%	2	5,71%	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%	4	11,43%	4	11,43%	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

Στον πίνακα 20, οι σπουδαστές με ποσοστό 77,1% εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη, πρώτον από άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Δεύτερον, ακολουθούν οι συμφοιτητές τους, με ποσοστό 40%. Τρίτο κατά σειρά στην εκτίμηση των σπουδαστών, ακολουθούν οι καθηγητές με 31,4%. Ενώ ένα άλλο ισάριθμο ποσοστό 31,4% των σπουδαστών, θέτουν, επίσης τρίτο στην εκτίμησή τους, την αρνητική προκατάληψη από τους συμφοιτητές τους.

Τελευταίο, στην εκτίμηση τους, ποσοστό 40%, βρίσκονται τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται, οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές, που φοιτούν στην χώρα μας.

Ερώτηση 21: Σε ποιες περιπτώσεις απελαύνεται ένας αλλοδαπός από την Ελλάδα;

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	33	94,29%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	0	0,00%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 21, οι σπουδαστές με ποσοστό 94,29% σημείωσε ότι η περίπτωση στην οποία απελαύνεται ένας αλλοδαπός, είναι όταν η παρουσία του, κρίνεται επικίνδυνη για την δημόσια υγεία και ασφάλεια. Ένα μικρότερο ποσοστό 5,71% σημείωσε ότι δεν γνώριζε σε ποιες περιπτώσεις, από τις οποίες αναφέρθηκαν στις κατηγορίες απαντήσεων, απελαύνεται ένας αλλοδαπός.

Ερώτηση 21: Σε ποιές περιπτώσεις απελαύνεται ένας αλλοδαπός από την

Ελλάδα;

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	29	82,86%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	2	5,71%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 21, οι σπουδαστές με ποσοστό 82,8% σημείωσε ότι η περίπτωση στην οποία απελαύνεται ένας αλλοδαπός, είναι όταν η παρουσία του, κρίνεται επικίνδυνη για την δημόσια υγεία και ασφάλεια. Ένα μικρότερο ποσοστό 11,4% σημείωσε ότι δεν γνώριζε, σε ποιές περιπτώσεις, από τις οποίες αναφέρθηκαν στις κατηγορίες απαντήσεων, απελαύνεται ένας αλλοδαπός.

Ερώτηση 22: Συμφωνείτε με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα;

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	27	77,14%
Όχι	2	5,72%
Δεν έχω γνώμη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 77,14% σημείωσε ότι συμφωνεί με την παρουσία τριτοκοσμικών σπουδαστών στην Ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ενώ ένα ποσοστό 17,14% σημείωσε ότι δεν έχει γνώμη πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 22: Συμφωνείτε με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα;

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	32	91,43%
Όχι	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 91,4% σημείωσε ότι συμφωνεί με την παρουσία τριτοκοσμικών σπουδαστών στην Ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 8,5%, σημείωσε ότι δεν έχει γνώμη πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 22Α: Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ της προηγούμενης ερώτησης

Πίνακας 22Α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ
(δεκατέσσερις (14) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν της απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Δικαίωμα για γνώση, ανεξάρτητα από την καταγωγή καθενός	7	50%
Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα	4	28,58%
Η διαφορετική νοοτροπία των αλλοδαπών σπουδαστών μπορεί να προσφέρει πολλά τους αυτόχθονες	1	7,14%
Όχι, γιατί καταλαμβάνουν θέσεις αυτόχθονων	1	7,14%
Ναι, γιατί ενισχύονται τα τεχνολογικά	1	7,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22Α, φαίνεται ότι από τους 35 σπουδαστές οι 14 σπουδαστές σημείωσαν θετική απάντηση, ενώ ένας έδωσε αρνητική απάντηση, εκ των οποίων οι 14 αιτιολόγησαν.

Ποσοστό 50% των σπουδαστών, αιτιολόγησε την απάντησή του στο επιχείρημα: δικαίωμα για γνώση, ανεξάρτητα από την καταγωγή καθενός.

Ποσοστό 28,58% τεκμηρίωσε την απάντησή του, αναφέροντας ότι πρέπει να υπάρχει σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα. Ένα άλλο ποσοστό 7,14% των σπουδαστών ανέφερε ότι η διαφορετική νοοτροπία των αλλοδαπών σπουδαστών μπορεί να προσφέρει πολλά στους αυτόχθονες. Ένα ποσοστό επίσης 7,14% θεωρεί ότι με την παρουσία των αλλοδαπών σπουδαστών ενισχύονται τα τεχνολογικά ιδρύματα.

Τέλος, ένα 7,14% έχει αρνητική θέση στο ζήτημα εκφράζοντας την άποψη πως δεν θα έπρεπε να βρίσκονται στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. επειδή καταλαμβάνουν θέσεις αυτοχθόνων.

Ερώτηση 22A: Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ της προηγούμενης ερώτησης

Πίνακας 22A

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ
(Είκοσι επτά (27) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν την απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση	5	18,52%
Δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων	5	18,52%
Δικαίωμα στην εκπαίδευση ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή, θρησκεία	6	22,22%
Διεύρυνση του πνεύματος, κατανοώντας τις διαφορές και τις ομοιότητες που μας συνδέουν	1	3,70%
Δυνατότητα επαφής - ανταλλαγής διαφορετικών απόψεων, γνώσεων, εμπειριών	2	7,41%
Καταπολέμηση της ξενοφοβίας	2	7,41%
Γνωριμία του τρόπου ζωής των τριτοκοσμικών	2	7,41%
Διατήρηση υγιών σχέσεων μεταξύ των πανεπιστημίων των χωρών μας	1	3,70%
Δικαίωμα σπουδών σε άλλη χώρα, εκτός από την δική τους	3	11,11%
ΣΥΝΟΛΟ	27	100%

Στον πίνακα 22A, φαίνεται ότι από τους 35 σπουδαστές, οι 32 σημείωσαν θετική απάντηση, εκ των οποίων οι 27 τις αιτιολόγησαν.

Ποσοστό 22,2% των σπουδαστών, αιτιολόγησε την απάντησή του, στο ερώτημα με το επιχείρημα: ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση, ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή, και θρησκεία.

Ποσοστό 18,5% τεκμηρίωσε την απάντησή του, αναφέροντας, ότι όλοι οι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση. Ένα άλλο ποσοστό 18,5% των σπουδαστών ανέφερε ότι δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Το μικρότερο ποσοστό 3,7% αιτιολόγησε την απάντησή του, αναφέροντας ότι με την παρουσία των αλλοδαπών στην Τριτοβάθμια Ελληνική Εκπαίδευση, διατηρούνται υγιείς οι σχέσεις, μεταξύ των πανεπιστημίων των χωρών μας.

Αποτελέσματα έρευνας της δεύτερης ερευνητικής ομάδας

Ερώτηση 1: Φύλο

Πίνακας 1

Φύλο σπουδαστών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γυναίκες	31	88,57%
Άντρες	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών που επιλέχθηκε για την έρευνα από το ΣΤ' εξάμηνο κοινωνικής εργασίας του ακαδημαϊκού έτους 2005 είναι γυναίκες (σύνολο 35 σπουδαστές από τους οποίους 31 γυναίκες, ποσοστό 88,5% και 4 άνδρες ποσοστό 11,4%).

Αποτελέσματα έρευνας της δεύτερης ερευνητικής ομάδας

1995

Ερώτηση 1: Φύλο

Πίνακας 1

Φύλο σπουδαστών

Φύλο	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	31	88,57%
ΑΝΤΡΕΣ	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών που επιλέχθηκε για την έρευνα από το Στ' εξάμηνο κοινωνικής εργασίας του ακαδημαϊκού έτους 1995 είναι γυναίκες (σύνολο 35 σπουδαστές από τους οποίους 31 γυναίκες, ποσοστό 88,5% και 4 άνδρες ποσοστό 11,4%)

Ερώτηση 2: Ηλικία σπουδαστών

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
20	4	11,43%
21	16	45,72%
22	6	17,14%
23	7	20%
24	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Η ηλικία των σπουδαστών όπως φαίνονται στον πίνακα 2, είναι 21 χρονών με ποσοστό 45,72%, 22 χρονών με ποσοστό 17,14%, 20 χρονών με ποσοστό 11,43% και τέλος 24 χρονών που ήταν ελάχιστοι με ποσοστό 5,71%.

Ερώτηση 2: Ηλικία σπουδαστών

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
20	2	5,71%
21	9	25,71%
22	9	25,71%
23	8	22,86%
24	2	5,71%
25	2	5,71%
27	1	2,86%
28	1	2,86%
30	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Η ηλικία των σπουδαστών όπως φαίνεται στον πίνακα 2, είναι 21 χρονών με ποσοστό 25,7%, 22 χρονών με ποσοστό 25,7% και 23 χρονών με ποσοστό 22,6%.

Οι σπουδαστές που είναι από 23 χρονών και πάνω είναι ελάχιστοι.

Ερώτηση 3: Εξάμηνο φοίτησης

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης ερωτηθέντων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΣΤ	35	100%

Ερώτηση 3: Εξάμηνο Φοίτησης

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης ερωτηθέντων

Εξάμηνο φοίτησης	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΣΤ	35	100%

Ερώτηση 4: Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναλφάβητος	1	2,85%	0	0,00%
Δημοτικό	9	25,72%	12	34,29%
Λύκειο	10	28,58%	16	45,71%
Ανώτερη Σχολή	8	22,85%	4	11,42%
Ανώτατη σχολή	7	20%	3	8,58%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών των σπουδαστών του Α' εαρινού Εξαμήνου που πήραν μέρος στην έρευνα, όπως φαίνεται στον πίνακα 4 έχουν ως εξής:

Οι περισσότεροι απ'τους γονείς των σπουδαστών, βρίσκονται στην κατηγορία του Λυκείου με ποσοστό 28,58% για τους πατέρες, και ποσοστό 45,71% για τις μητέρες.

Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι οι μητέρες έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο από τους πατέρες.

Ερώτηση 4: Ποιό είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναλφάβητος	1	2,86%	1	2,86
Δημοτικό	24	68,57%	22	62,86
Λύκειο	7	20,00%	10	28,57
Ανώτερη Σχολή	2	5,71%	1	2,86
Ανώτατη Σχολή	1	2,86%	1	2,86
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των σπουδαστών του Στ' εξαμήνου που πήραν μέρος στην έρευνα, όπως φαίνεται στον πίνακα 4 έχει ως εξής: Οι περισσότεροι από τους γονείς των σπουδαστών βρίσκονται στην κατηγορία του δημοτικού σχολείου με ποσοστό 68,5% για τους πατέρες και ποσοστό 62,8% για τις μητέρες, ενώ όσο ανεβαίνουν οι βαθμίδες της εκπαίδευσης τα ποσοστά μειώνονται.

Εδώ μπορεί να παρατηρηθεί ότι οι μητέρες και οι πατέρες σαν σύνολο έχουν το ίδιο μορφωτικό επίπεδο μόρφωσης.

Ερώτηση 5: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς της ξενοφοβίας είναι ο σωστός;

Πίνακας 5
Ορισμός Ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	1	2,86%
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	14	40%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	20	57,14%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Όπως παρατηρείται στον πίνακα 5 οι περισσότεροι σπουδαστές επιλέγουν την τρίτη κατηγορία απαντήσεων ως σωστό ορισμό της ξενοφοβίας που είναι ο φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας ποσοστό 57,14%. Το ποσοστό των σπουδαστών 40% επέλεξαν την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων που είναι η στάση που προηγείται του ρατσισμού.

Ερώτηση 5: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς της ξενοφοβίας είναι ο σωστός;

Πίνακας 5

Ορισμός ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	4	11,43
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	12	34,29
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	19	54,29
Δεν γνωρίζω	0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Όπως παρατηρείται στον πίνακα 5 οι περισσότεροι σπουδαστές επιλέγουν την τρίτη κατηγορία απαντήσεων ως σωστό ορισμό της ξενοφοβίας που είναι ο φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας ποσοστό 54,2%. Το ποσοστό των σπουδαστών 34,2% επέλεξαν τη δεύτερη κατηγορία απαντήσεων που είναι η στάση που προηγείται του ρατσισμού.

Ερώτηση 6: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς του ρατσισμού είναι σωστός;

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	3	8,57%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	29	82,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών θεωρεί ως σωστό ορισμό του ρατσισμού την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση η οποία δηλώνει την ανωτερότητα μια φυλής ή εθνικής ομάδας, απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας ποσοστό 82,86%. Ενώ το ποσοστό 8,57% επέλεξε την δεύτερη και τρίτη κατηγορία, οι οποίες αναφέρονται στον κοινωνικό αποκλεισμό και στον διαχωρισμό μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν.

Ερώτηση 6: Ποιός από τους παρακάτω ορισμούς του ρατσισμού είναι ο σωστός;

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	2	5,71%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	30	85,71%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών θεωρεί ως σωστό ορισμό του ρατσισμού την τρίτη κατηγορία απαντήσεων, που είναι η στάση η οποία δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας, απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας ποσοστό 85,7%. Ενώ το ποσοστό 8,5% των σπουδαστών επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, η οποία αναφέρει ότι ο ρατσισμός είναι ο διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν.

Ερώτηση 7: Ποιος από τους παρακάτω ορισμούς του απαρχαϊντ είναι σωστός;

Πίνακας 7

Ορισμός του απαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για την δημιουργία κουρδικού κράτους	1	2,86%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	1	2,86%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	16	45,73%
Δεν γνωρίζω	17	48,5%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 7, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των σπουδαστών, ποσοστό 48,5% σημείωσε ότι δεν γνωρίζει τον ορισμό του άπαρχαϊντ. Ένα ποσοστό 45,73% σημείωσε ως ορισμό το πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις.

Ερώτηση 7: Ποιός από τους παρακάτω ορισμούς του απαρτχάιντ είναι ο σωστός;

Πίνακας 7

Ορισμός του απαρτχάιντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κεντρικού κράτους	1	2,86%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	0	0,00%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	27	77,14%
Δεν γνωρίζω	6	17,14%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 7, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των σπουδαστών, ποσοστό 77,1% σημείωσε ως ορισμό του απαρτχάιντ το πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις. Ενώ ποσοστό 17,1% σημείωσε ότι δεν γνώριζε τον ορισμό του απαρτχάιντ.

Ερώτηση 8: Ποια είναι η σωστή χρονολογία που κατάρρευσε το άπαρχαίντ:

Πίνακας 8

Χρονολογία κατάρρευσης του άπαρχαίντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	1	2,86%
1967	3	3,57%
1992	6	17,14%
Δεν γνωρίζω	25	71,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 8, οι περισσότεροι σπουδαστές σημείωσαν με 71,43%, ότι δεν γνώριζαν την σωστή χρονολογία κατάρρευσης του άπαρχαίντ.

Ενώ ποσοστό 17,14% σημείωσαν ως σωστή χρονολογία για κατάρρευσης το 1992.

Ερώτηση 8: Ποιά είναι η σωστή χρονολογία που κατέρρευσε το απαρτχάιντ;

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	2	5,71%
1967	3	8,57%
1992	12	34,29%
Δεν γνωρίζω	18	51,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 8, οι περισσότεροι σπουδαστές σημείωσαν ότι δεν γνωρίζουν τη χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ, ποσοστό 51,4%. Ενώ ποσοστό 34,2% σημείωσε ως σωστή χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ το 1992.

Ερώτηση 9: Ποιούς οργανισμούς, και φορείς γνωρίζετε που προστατεύουν τους μετανάστες και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Πίνακας 9

Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	17	48,58%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	3	8,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	15	42,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Από τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών γνώριζε τουλάχιστον δύο υπηρεσίες, ποσοστό 48,58%, ενώ ποσοστό 42,85% δεν γνώριζε καμία υπηρεσία.

Οι σπουδαστές που γνώριζαν περισσότερες από δύο υπηρεσίες αποτελούν ποσοστό 8,57%

Ερώτηση 9: Ποιούς οργανισμούς και φορείς γνωρίζεται που προστατεύουν τους μετανάστες και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Πίνακας 9

Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	22	62,86%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	6	17,14%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	7	20,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι η πλειοψηφία σπουδαστών γνωρίζει τουλάχιστον δύο υπηρεσίες, ποσοστό 62,8% , ενώ ποσοστό 20% δεν γνώριζε καμία υπηρεσία. Οι σπουδαστές που γνώριζαν περισσότερες από δύο υπηρεσίες αποτελούν ποσοστό 17,1%.

Ερώτηση 10: Σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες, της πρώτης γενιάς;

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	5	14,28%
Της χώρας προέλευσης	26	74,3%
Σε κανένα	0	0,00%
Δε γνωρίζω	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 10, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 74,3% επέλεξε τη δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους.

Ποσοστό 11,42%, σημείωσε ότι δεν γνώριζε, σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς. Ενώ ποσοστό 14,28% σημείωσε την πρώτη κατηγορία απαντήσεων, δηλ. το πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής τους.

Ερώτηση 10: Σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς;

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	4	11,43%
Της χώρας προέλευσης	21	60,00%
Σε κανένα	5	14,29%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 10, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, 60% επέλεξε την δεύτερη κατηγορία απαντήσεων, σύμφωνα με την οποία, οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους. Το ποσοστό 14,2% σημείωσε ότι δεν ανήκουν σε κανένα πολιτισμικό περιβάλλον. Επίσης ισάριθμο ποσοστό 14,2% σημείωσε ότι δεν γνώριζε σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες της πρώτης γενιάς.

Ερώτηση 11: Ποιο είναι το σπουδαιότερο πρόβλημα για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής.

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	9	25,71%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	17	48,58%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	8	22,85%
Κάτι άλλο	0	0,00%
Δε γνωρίζω	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 48,58%, σημείωσε ως σπουδαιότερο πρόβλημα, για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης.

Το ποσοστό 25,71% σημείωσε τη γλώσσα ενώ το 22,85% σημείωσε τα διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα, ως σπουδαιότερο πρόβλημα.

Ερώτηση 11: Ποιό είναι το σπουδαιότερο πρόβλημα για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής;

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στην χώρα υποδοχής

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	11	31,43%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	16	45,71%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	7	20,00%
Κάτι άλλο	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα διαπιστώνεται ότι ποσοστό 45,7% σημείωσε ως σπουδαιότερο πρόβλημα για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών, τη διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης. Το ποσοστό 31,4% σημείωσε τη γλώσσα, ενώ ποσοστό 20% σημείωσε τα διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα, που έχουν να αντιμετωπίσουν στη χώρα υποδοχής.

Ερώτηση 12: Γνωρίζετε αν η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων για τα παιδιά των μεταναστών, είναι υποχρεωτική στη χώρα μας;

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	5	14,30%
Όχι	12	54,3%
Δεν γνωρίζω	11	31,40%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι ποσοστό 54,30% των σπουδαστών, σημείωσε ότι δεν είναι υποχρεωτική η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας.

Ποσοστό 31,40% σημείωσε ότι δε γνώριζε, εάν είναι υποχρεωτική η λειτουργία αυτών των σχολείων στη χώρα μας. Ενώ μικρότερο ποσοστό 14,3% σημείωσε ότι γνώριζε την υποχρεωτική λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων.

Ερώτηση 12: Γνωρίζετε εάν η λειτουργία δίγλωσσων σχολείων, για τα παιδιά των μεταναστών, είναι υποχρεωτική στη χώρα μας;

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	6	17,14%
Όχι	13	37,14%
Δεν γνωρίζω	16	45,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι ποσοστό 45,8% των σπουδαστών σημείωσε ότι δεν γνωρίζει εάν είναι υποχρεωτική η λειτουργία αυτών των σχολείων στη χώρα μας. Ποσοστό 37,1% σημείωσε ότι δεν είναι υποχρεωτική η λειτουργία τους. Ενώ μικρότερο ποσοστό 17,1% σημείωσε ότι γνωρίζει την υποχρεωτική λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων.

Ερώτηση 13: Νομίζετε ότι τα δίγλωσσα σχολεία, θα πρέπει να λειτουργούν:

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	15	42,85%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	18	51,43%
Να μην διδάσκουν καθόλου τη μητρική τους γλώσσα	1	2,86%
Δεν έχω γνώμη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 13, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 51,43%, σημείωσε ότι η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.

Ποσοστό 42,85% σημείωσε ότι η λειτουργία θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του δικού τους κράτους.

Ερώτηση 13: Νομίζετε ότι τα δίγλωσσα σχολεία θα πρέπει να λειτουργούν:

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	12	34,29%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	19	54,29%
Να μην διδάσκουν καθόλου την μητρική τους γλώσσα	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 13, ποσοστό 54,2% σημείωσε ότι η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του Ελληνικού κράτους. Ποσοστό 34,2% σημείωσε ότι η λειτουργία τους θα πρέπει να γίνεται με έξοδα του δικού τους κράτους.

Ερώτηση 14: Πιστεύεται ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι;

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών.

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	4	11,42%
Όχι	10	28,58%
Δεν γνωρίζω	10	28,58%
Δεν έχω άποψη	11	31,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 31,42% σημείωσε ότι δεν έχει άποψη σχετικά με αυτό το ερώτημα ενώ ποσοστό 28,58% σημείωσε ότι δεν γνώριζε αν οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι και το ίδιο ποσοστό επίσης σημείωσε ότι δεν είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι.

Το υπόλοιπο 11,42% σημείωσε ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι.

Ερώτηση 14: Πιστεύεται ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι;

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	0	0,00%
Όχι	13	37,14%
Δεν γνωρίζω	16	45,71%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 45,7% σημείωσε ότι δεν γνώριζε αν οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Ποσοστό 37,1% σημείωσε ότι δεν είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι, ενώ το υπόλοιπο 17,1%, σημείωσε ότι δεν έχει άποψη σχετικά με αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 15: Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, αντικειμενικά και αμερόληπτα;

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	8	22,85%
Λίγο	15	42,86%
Αρκετά	11	31,43%
Πολύ	1	2,86%
Πάρα πολύ	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 15, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 42,86% σημείωσε ότι τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν λίγο αντικειμενικά και αμερόληπτα τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς.

Ποσοστό 31,43% σημείωσε ότι η προβολή αυτών των γεγονότων, είναι αρκετά αντικειμενική και αμερόληπτη από τα ΜΜΕ.

Ποσοστό 22,85% σημείωσε, ότι δεν είναι καθόλου αντικειμενική η προβολή αυτών των γεγονότων.

Ερώτηση 15: Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προβάλλουν τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς αντικειμενικά και αμερόληπτα;

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
καθόλου	9	25,71%
λίγο	9	25,71%
αρκετά	17	48,57%
πολύ	0	0,00%
άρα πολύ	0	0,00%
δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 15 οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 48,5% σημείωσε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προβάλλουν αρκετά αντικειμενικά και αμερόληπτα τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς. Ποσοστό 25,7% σημείωσε ότι η προβολή αυτών των γεγονότων δεν είναι καθόλου αντικειμενική και αμερόληπτη, ενώ ποσοστό ισάριθμο 25,7% σημείωσε ότι είναι λίγο αντικειμενική η προβολή των γεγονότων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ερώτηση 16: Θα μειωνόταν το ποσοστό της εγκληματικότητας στην χώρα μας, εάν δεν υπήρχαν;

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	0	0,00%
Οι λευκοί αλλοδαποί	9	25,71%
Οι λευκοί & έγχρωμοι αλλοδαποί	9	25,71%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	14	40%
Δε γνωρίζω	3	8,58%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 16, οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 40% σημείωσε ότι είναι μικρή η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας. Ποσοστό 25,71% σημείωσε ότι η απουσία λευκών αλλοδαπών θα μείωνε το ποσοστό της εγκληματικότητας της χώρας ενώ με το ίδιο ποσοστό απάντησαν ότι η απουσία λευκών και έγχρωμων αλλοδαπών, θα μείωνε το ποσοστό της εγκληματικότητας στη χώρα μας. Το 8,58% των σπουδαστών σημείωσε, ότι δεν γνώριζε, ποιων η απουσία, από όσους αναφέρονται στις κατηγορίες απαντήσεων, θα μείωνε την εγκληματικότητα.

Ερώτηση 16: Θα μειωνόταν το ποσοστό της εγκληματικότητας αν δεν υπήρχαν:

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί αλλοδαποί	3	8,57%
Οι λευκοί και έγχρωμοι αλλοδαποί	8	22,86%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	20	57,14%
Δεν γνωρίζω	2	5,71%
Κάτι άλλο, τί; (Αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 16 οι περισσότεροι σπουδαστές ποσοστό 57,1% σημείωσε ότι είναι μικρή η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας. Ποσοστό 22,8% σημείωσε ότι η απουσία των λευκών και έγχρωμων αλλοδαπών θα μείωνε το ποσοστό της εγκληματικότητας της χώρας μας. Ενώ 8,5% των σπουδαστών σημείωσε ότι αν δεν υπήρχαν οι λευκοί αλλοδαποί θα μειωνόταν το ποσοστό εγκληματικότητας.

Ερώτηση 17: Οι ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας πρέπει:

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους.	21	60%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Έλληνες	3	8,58%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία	8	22,8%
Να επιστρέψουν όλοι στην πατρίδα τους	3	8,58%
Δεν έχω άποψη	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 17, φαίνεται ότι ποσοστό 60% των σπουδαστών πιστεύει ότι οι ξένοι εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας, θα πρέπει να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους. Ενώ ποσοστό 22,8% των σπουδαστών, πιστεύει ότι θα πρέπει να φύγουν όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 17: Οι ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στη χώρα μας πρέπει:

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Ελληνες συναδέλφους τους	17	48,57%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Ελληνες	0	0,00%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία	10	28,57%
Να επιστρέψουν, όλοι στην πατρίδα τους	4	11,43%
Δεν έχω άποψη	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 17 διαπιστώνεται ότι ποσοστό 48,5% των σπουδαστών, πιστεύει ότι οι ξένοι εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας θα πρέπει να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους Ελληνες συναδέλφους τους. Ενώ ποσοστό 28,5% των σπουδαστών πιστεύει ότι θα πρέπει να φύγουν όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 18: Πώς βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς εργάτες;

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στη ελληνική οικονομία	15	42,86%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	10	28,57%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 18, οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 42,86% πιστεύει ότι η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών εργατών, στην ελληνική οικονομία είναι θετική.

Ποσοστό 28,57% πιστεύει ότι η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών εργατών, στην ελληνική οικονομία είναι αρνητική ενώ με το ίδιο ποσοστό πιστεύουν ότι δεν παίζει κανένα ρόλο η προσφορά τους στην ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 18: Πώς βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς εργατές;

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στην ελληνική οικονομία	12	34,29%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	8	22,86%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 18 οι περισσότεροι σπουδαστές, ποσοστό 34,2%, πιστεύουν ότι η προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών εργατών στην ελληνική οικονομία είναι θετική.

Ενα ποσοστό 28,5% πιστεύει ότι δεν παίζει κανένα ρόλο η προσφορά τους στην Ελληνική οικονομία.

Ερώτηση 19: Πώς βλέπετε την πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών στην χώρα μας;

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	10	28,57%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	3	8,57%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	20	27,15%
Δεν έχω άποψη	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 19, ποσοστό 57,15% των σπουδαστών πιστεύει ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους, στην πολιτισμική πορεία του τόπου μας. Ενώ άλλο ένα σημαντικό ποσοστό 28,57% πιστεύει ότι η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών είναι θετική στην χώρα μας. Ποσοστό 8,57% σημειώνει ότι η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών είναι αρνητική στην χώρα μας.

Ερώτηση 19: Πώς βλέπετε την πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών στη χώρα μας;

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	15	42,86%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	4	11,43%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 19 ποσοστό 42,8% των σπουδαστών πιστεύει ότι η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών είναι θετική στη χώρα μας, ενώ ένα άλλο σημαντικό ποσοστό 28,5%, πιστεύει ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου μας. Ποσοστό 17,1% σημειώνει ότι δεν έχει άποψη πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 20: Πιστεύεται ότι οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας, αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη από:
(Σημειώστε με αύξοντα αριθμό τις απαντήσεις σας σύμφωνα με την σειρά της δικής σας, αξιολόγησης).

Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο Αξιολόγησης 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	5	14,28%	9	25,71%	8	22,85%	8	22,85%
Συμφοιτητές	10	28,54%	7	20%	10	28,6%	3	8,57%
Άτομα που συναναστράφηκαν	1	2,85%	8	22,85%	4	11,42%	17	48,57%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	14	40%	6	17,14%	8	22,85%	2	5,71%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%	5	14,3%	5	14,28%	5	14,3%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

Στον πίνακα 20, οι σπουδαστές με ποσοστό 40% εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη, πρώτον άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Δεύτερον, ακολουθούν οι καθηγητές, με ποσοστό 25,71%. Τρίτο κατά σειρά στην εκτίμηση των σπουδαστών, ακολουθούν οι συμφοιτητές με 28,6%.

Τελευταίο, στην εκτίμησή τους, ποσοστό 48,57% βρίσκονται τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται, οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές, που φοιτούν στην χώρα μας.

Ερώτηση 20: Πιστεύεται ότι οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας, αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη από:
(Σημειώστε με αύξοντα αριθμό τις απαντήσεις σας σύμφωνα με τη σειρά της δικής σας αξιολόγησης)

Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο αξιολόγ. 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγ. 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγ. 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγ. 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	0	0,00%	13	37,14%	10	28,57%	6	17,14%
Συμφοιτητές	5	14,29%	8	22,86%	12	34,29%	4	11,43%
Άτομα που συναναστρέφ.	2	5,71%	7	20,00%	4	11,43%	16	45,71%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	22	62,86%	1	2,86%	3	8,57%	3	8,57%
Δεν γνωρίζω	6	17,14%	6	17,14%	6	17,14%	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

Στον πίνακα 20 οι σπουδαστές με ποσοστό 62,8% εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη, πρώτον: Από άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, δεύτερον: Από άτομα που συναναστρέφονται, Τρίτο κατά σειρά στην εκτίμηση των σπουδαστών ακολουθούν οι καθηγητές με 37,1%. Τελευταίοι στην εκτίμησή τους με ποσοστό 34,2% βρίσκονται οι συμφοιτητές τους.

Ερώτηση 21: Σε ποιες περιπτώσεις απελαύνεται ένας αλλοδαπός από την Ελλάδα;

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	30	85,72%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	0	2,85%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 21, οι σπουδαστές με ποσοστό 85,72% σημείωσε ότι η περίπτωση στην οποία απελαύνεται ένας αλλοδαπός, είναι όταν η παρουσία του, κρίνεται επικίνδυνη για την δημόσια υγεία και ασφάλεια. Ένα μικρότερο ποσοστό 11,43% σημείωσε ότι δεν γνώριζε, σε ποιες περιπτώσεις, από τις οποίες αναφέρθηκαν στις κατηγορίες απαντήσεων, απελαύνεται ένας αλλοδαπός.

Ερώτηση 21: Σε ποιες περιπτώσεις απελαύνεται ένας αλλοδαπός από την

Ελλάδα;

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	30	85,71%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	2	5,71%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 21 οι σπουδαστές με ποσοστό 86,7% σημείωσαν ότι η περίπτωση στην οποία απελαύνεται ένας αλλοδαπός, είναι όταν η παρουσία του κρίνεται επικίνδυνη για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια. Ένα μικρότερο ποσοστό 8,5% σημείωσε, ότι δεν γνωρίζει σε ποιές περιπτώσεις από τις οποίες αναφέρθηκαν στις κατηγορίες απαντήσεων, απελαύνεται ένας αλλοδαπός.

Ερώτηση 22: Συμφωνείτε με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα;

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	30	85,71%
Όχι	1	2,86%
Δεν έχω γνώμη	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22, το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 85,71% σημείωσε ότι συμφωνεί με την παρουσία τριτοκοσμικών σπουδαστών στην Ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ ένα μικρό ποσοστό 2,86% διαφωνεί με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το υπόλοιπο ποσοστό 11,42% σημείωσε ότι δεν έχει γνώμη πάνω σ' αυτό το ερώτημα.

Ερώτηση 22: Συμφωνείτε με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών

σπουδαστών στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και ΤΕΙ;

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	28	80,00%
Όχι	2	5,71%
Δεν έχω γνώμη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22 το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών 80% σημείωσε ότι συμφωνεί με την παρουσία τριτοκοσμικών σπουδαστών στην Ελληνική Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ποσοστό 14,2% σημείωσε ότι δεν έχει γνώμη πάνω σ' αυτό το ερώτημα, ενώ ποσοστό 5,7% σημείωσε ότι διαφωνεί με την παρουσία των παραπάνω σπουδαστών στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Ερώτηση 22Α: Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ της προηγούμενης ερώτησης

Πίνακας 22Α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ

(είκοσι τέσσερις (24) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν της απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ανεβαίνει το μορφωτικό τους επίπεδο και μπορούν να αφομοιωθούν εύκολα από την ελληνική κοινωνία	3	12,50%
Όλοι έχουν δικαίωμα στη μόρφωση	14	58,35%
Αρκεί η εισαγωγή τους να γίνεται με τα ίδια κριτήρια με τους αυτόχθονες	1	4,16%
Πρέπει να σεβόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα	3	12,50%
Εξαπλώνεται το ελληνικό ιδεώδες	2	8,83%
Τους παρέχονται ευκαιρίες που δεν μπορούν να αποκτήσουν στη χώρα τους	1	4,16%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στον πίνακα 22Α, φαίνεται ότι από τους 35 σπουδαστές οι 30 σημείωσαν θετική απάντηση, εκ των οποίων οι 24 τις αιτιολόγησαν.

Ποσοστό 58,35% των σπουδαστών, αιτιολόγησε την απάντησή του, στο ερώτημα με το επιχείρημα: ότι όλοι έχουν δικαίωμα στη μόρφωση.

Με ισάριθμο ποσοστό 12,5% τεκμηρίωσαν την απάντησή τους αναφέροντας ότι έτσι ανεβαίνει το μορφωτικό τους επίπεδο και αφομοιώνονται πιο εύκολα από την ελληνική κοινωνία και ότι πρέπει να υπάρχει σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το μικρότερο ποσοστό 4,16% αιτιολόγησε την απάντησή του, αναφέροντας ότι η εισαγωγή τους θα πρέπει να γίνεται με τα ίδια κριτήρια με τους αυτόχθονες και τέλος με την παρουσία των αλλοδαπών στην τριτοβάθμια ελληνική Εκπαίδευση τους παρέχονται ευκαιρίες που δεν μπορούν να αποκτήσουν στη χώρα τους.

Ερώτηση 22Α: Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ της προηγούμενης ερώτησης

Πίνακας 22Α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ
(Είκοσι τρεις (23) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν την απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση	4	17,39%
Υπόδειξη νέων τρόπων δουλειάς, και αντιμετώπισης προβλημάτων	2	8,70%
Πολιτισμική συναλλαγή, και προσφορά στον τόπο μας	2	8,70%
Δικαίωμα στην εκπαίδευση, ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή, θρησκεία	8	34,78%
Ανταλλαγή τρόπων σκέψης και εμπλουτισμός γνώσεων σε διάφορα θέματα	2	8,70%
Καταπολέμηση της ξενοφοβίας	1	4,35%
Εχουν αποδειχθεί καλοί επιστήμονες	2	8,70%
Δεν επηρεάζουν το κύρος και την λειτουργία των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων	1	4,35%
Υπαρξη τυπικών προσόντων -(Γλώσσα)	1	4,35%
ΣΥΝΟΛΟ	23	100%

Στον πίνακα 22Α διαπιστώνεται ότι από τους 35 σπουδαστές 28 σημείωσαν θετική απάντηση, εκ τω οποίων οι 23 τις αιτιολόγησαν. Ποσοστό 34,7% των σπουδαστών αιτιολόγησε την απάντησή του στο ερώτημα, με το επιχείρημα, ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή και θρησκεία. Ποσοστό 17,3% τεκμηρίωσε την απάντησή του αναφέροντας ότι όλοι θα πρέπει να έχουν ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση. Ποσοστό 8,7% αιτιολόγησε την απάντησή του αναφέροντας ότι η παρουσία των τριτοκοσμικών αλλοδαπών συντελεί στην πολιτισμική συναλλαγή και προσφορά στον τόπο μας. Επίσης ποσοστό 8,7% θέτει σαν επιχείρημα την υπόδειξη νέων τρόπων δουλειάς και αντιμετώπισης προβλημάτων προς τους Έλληνες σπουδαστές και επιστήμονες.

Α' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΟΥ 2005 - ΣΥΓΚΡΙΣΗ

ΠΡΩΤΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Διερευνήθηκε ο βαθμός ενημέρωσης των σπουδαστών, σε έννοιες που αναφέρονται στον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις.

- Οι σπουδαστές του 2005 διαπιστώθηκε ότι ήταν ενημερωμένοι σχετικά με τις έννοιες ρατσισμός και ξενοφοβία. Αντίθετα αναφορικά με την έννοια του απαρτχάιντ διαφάνηκε ότι ήταν ελλιπώς ενημερωμένοι.
- Το 2005 ένα μεγάλο ποσοστό 60% των σπουδαστών Α' εξαμήνου δεν γνώριζε καμία υπηρεσία. Ένα ποσοστό επίσης 31,43% γνώριζε τουλάχιστον δύο υπηρεσίες.
- Η πλειοψηφία των σπουδαστών γνώριζαν και γνωρίζουν ότι οι αλλοδαποί μετανάστες μιας χώρας, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής.
- Σε πιο εξιδεικευμένες διαστάσεις του ρατσισμού, ως επακόλουθο της μετανάστευσης διαπιστώνεται, ότι οι σπουδαστές γνωρίζουν την πολιτισμική ταυτότητα που έχουν αλλοδαποί μετανάστες στην Χώρα Υποδοχής. Η πλειοψηφία των σπουδαστών, γνωρίζει ότι οι αλλοδαποί μετανάστες μιας Χώρας ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της Χώρας προέλευσής τους.
- Διαπιστώνεται ότι θεωρούν ως σπουδαιότερο πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης και εκτιμούν την γλώσσα ως πρόβλημα δευτερεύουσας σημασίας.

- Διαπιστώνεται ότι οι λιγότεροι σπουδαστές από όσους ερωτήθηκαν γνωρίζουν ότι είναι υποχρεωτική η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας της Ε.Ο.Κ. που την καθιστά υποχρεωτική.
- Όσον αφορά τα έξοδα λειτουργίας των δίγλωσσων σχολείων η πλειοψηφία των σπουδαστών του Α' εξαμήνου του 2005 αναφέρει πως πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.
- Από τα συμπεράσματα που υπάρχουν φαίνεται ότι είναι δύσκολο να λεχθεί ότι οι σπουδαστές γνώριζαν ποια είναι μερικά από τα σπουδαιότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί, σχετικά με την κοινωνικοποίησή τους στην χώρα υποδοχής.
- Στη μελέτη του 2005 επιβεβαιώνεται ο μύθος ότι είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι.
- Διαπιστώνεται ότι οι απόψεις των σπουδαστών του Α' Εξαμήνου του 2005 γύρω από τον τρόπο προβολής των γεγονότων από τα Μ.Μ.Ε. που αναφέρονται στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς ότι η πλειοψηφία τους πιστεύει πως είναι λίγο αντικειμενική και αμερόληπτη.
- Σε ότι αφορά τα ποσοστά εγκληματικότητας, οι περισσότεροι σπουδαστές πιστεύουν ότι η σχέση μεταξύ των αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας στη χώρα μας είναι μικρή.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών δεν βλέπει εχθρικά τους ξένους εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας όμως αναφέρουν ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στον οικονομικό τομέα της χώρας μας.

- Διαπιστώνεται ότι οι σπουδαστές πιστεύουν πως οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές που φοιτούν στην τριτοβάθμια ελληνική εκπαίδευση αντιμετωπίζονται πρώτον από συμφοιτητές, δεύτερον από άτομα του κοινωνικού περιβάλλοντος με τα άτομα που συναναστρέφονται, τρίτον από καθηγητές και τέταρτον τα άτομα που συναναστρέφονται με τους καθηγητές ισάξια.
- Διαπιστώνεται ότι και οι δύο κατηγορίες σπουδαστών έχουν αρκετές γνώσεις όσον αφορά το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στη χώρα μας και πιο συγκεκριμένα σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να απελαθεί ένας αλλοδαπός.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι η πρώτη ερευνητική ομάδα του 2005 με ποσοστό 77,14% έχει θετική διάθεση και μεγάλο βαθμό δεκτικότητας προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα ελληνικά ιδρύματα.

Η δεκτικότητα τους αποδεικνύεται από τις πολύπλευρες και ενδιαφέρουσες αιτιολογήσεις τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από τις αιτιολογήσεις που έδωσαν α) δικαίωμα γνώσης ανεξάρτητα από την καταγωγή του καθένα β) σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα γ) προσφορά στους αυτόχθονες από τη διαφορετική νοοτροπία των αλλοδαπών σπουδαστών.

Γενικά, από την πρώτη ερευνητική ομάδα συμπεραίνεται ότι οι σπουδαστές του Α' εαρινού εξαμήνου του 2005 δεν απαντά ρατσιστικά, ούτε διακατέχεται από ξενοφοβικές τάσεις.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

- Διαπιστώνεται επίσης ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών ΣΤ' εξαμήνου του (2005) γνωρίζει τουλάχιστον δύο υπηρεσίες –φορείς προστασίας και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα ποσοστό 42,8% δεν γνωρίζει καμία υπηρεσία. Οι υπηρεσίες που αναφέρουν οι περισσότεροι σπουδαστές είναι ο ΟΗΕ, Unicef, η Unesco και η Διεθνής Αμνηστεία.
- Σε ποιο εξειδικευμένες διαστάσεις του ρατσισμού, ως επακόλουθο της μετανάστευσης διαπιστώνεται ότι και οι δύο ερευνητικές ομάδες γνωρίζουν την πολιτιστική ταυτότητα που έχουν οι αλλοδαποί μετανάστες στην χώρα υποδοχής η οποία είναι αυτή της χώρας προέλευσης.
- Διαπιστώνεται ότι θεωρούν ως σπουδαιότερο πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπος σκέψης και εκτιμούν τη γλώσσα ως δεύτερο κατά σειρά πρόβλημα.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών (54,3%) ΣΤ' εξαμήνου του 2005 δεν γνωρίζει ότι είναι υποχρεωτική η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων στην χώρα μας .
Όσον αφορά τα έξοδα των παραπάνω σχολείων διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία αναφέρει πως η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.
- Διαπιστώνεται όσον αφορά το μύθο γύρω από τη σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών, ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών απαντά αντικειμενικά πως δεν γνωρίζει αν οι μαύροι

άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Άρα δεν επικροτούν ούτε επιδοκιμάζουν τον παραπάνω μύθο.

- Διαπιστώνεται από την διερεύνηση της άποψης των σπουδαστών, γύρω από τον τρόπο προβολής των γεγονότων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που αναφέρονται στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, ότι η πλειοψηφία του έτους 2005 ΣΤ' εξαμήνου πιστεύει πως είναι λίγο αντικειμενική και αμερόληπτη.
- Σε ότι αφορά τα ποσοστά εγκληματικότητας της χώρας μας αναφέρεται ότι η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών εγκληματικότητας στη χώρα μας είναι μικρή.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία (60%) δεν βλέπει εχθρικά τους ξένους εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας και επιθυμούν να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους αυτόχθονες.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών θεωρεί ότι η παρουσία των έγχρωμων αλλοδαπών στη χώρα μας δεν παίζει ρόλο στον ελληνικό πολιτισμό.
- Διαπιστώνεται ότι οι σπουδαστές έχουν αρκετές γνώσεις όσον αφορά το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στη χώρα μας και πιο συγκεκριμένα σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να απελαθεί ένας αλλοδαπός.
- Το 2005 οι σπουδαστές εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη, πρώτον από τα άτομα του ευρύτερου περιβάλλοντος, δεύτερον από τους καθηγητές, τρίτον κατά σειρά ακολουθούν οι συμφοιτητές και τελευταίο τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται.

- Διαπιστώνεται ότι οι σπουδαστές ΣΤ' εξαμήνου 2005 με ποσοστό (85,7%), βλέπουν με θετική διάθεση τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από τις αιτιολογήσεις που έδωσαν για τις θετικές απαντήσεις

- A) Εξάπλωση του ελληνικού ιδεώδους.
- B) Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση.
- Γ) Πολιτισμική συναλλαγή και προσφορά στον τόπο μας.
- Δ) Ανεβαίνει το μορφωτικό τους επίπεδο και μπορούν να αφομοιωθούν πιο εύκολα από την ελληνική κοινωνία.
- Ε) Τους παρέχονται ευκαιρίες που δεν μπορούν να αποκτήσουν στη χώρα τους.

Γενικότερα συμπεραίνουμε ότι οι σπουδαστές του ΣΤ' εξαμήνου του 2005 είναι ακρετά ενημερωμένοι σε θέματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Α' ΚΑΙ ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΤΟΥ 2005

Με όλα όσα προηγήθηκαν στα αποτελέσματα και συμπεράσματα δύο ερευνητικών ομάδων ξεχωριστά, γίνεται μια προσπάθεια να συγκριθούν τα αποτελέσματα των δύο ερευνητικών ομάδων.

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών που επιλέχθηκε για την έρευνα και των δύο εξαμήνων είναι γυναίκες.
- Η ηλικία των περισσότερων σπουδαστών του Α' εξαμήνου είναι 19 χρόνων ενώ στο ΣΤ' εξάμηνο 21 χρόνων.

- Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των σπουδαστών και των δύο εξαμήνων ανήκει στην κατηγορία του λυκείου.

Διαπιστώνεται ότι ο βαθμός ενημέρωσης του ΣΤ' εξαμήνου είναι σχεδόν ίδιος με του Α' Εξαμήνου, σε θέματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων, καθώς και σε προβλήματα κοινωνικοποίησης που αντιμετωπίζουν οι έγχρωμοι αλλοδαποί, ως συνέπεια της μετανάστευσής τους.

Στις ερωτήσεις που είχαν σκοπό να αναληθούν πληροφορίες για την ευαισθητοποίηση των σπουδαστών σε πιο εξειδικευμένες διαστάσεις του ρατσισμού διαπιστώνεται ότι οι σπουδαστές και των δύο εξαμήνων είναι ευαισθητοποιημένοι αρκετά όσο αφορά τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς της χώρας και τα ποσοστά και των δύο εξαμήνων δεν έχουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους.

**Πίνακες Υπολογισμών και
Γραφικές Παραστάσεις της
πρώτης ερευνητικής
ομάδας**

Πίνακας 1

Φύλο Σπουδαστών

Φύλο	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	32	91,4%
ΑΝΔΡΕΣ	3	8,6%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
18	9	25,71%
19	19	54,3%
20	6	17,14%
22	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 1

Φύλο ερωτηθέντων

Φύλο	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	31	88,57%
ΑΝΤΡΕΣ	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 2

Ηλικία ερωτηθέντων

Ηλικία	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
18	3	8,57%
19	11	31,43%
20	10	28,57%
21	1	2,86%
22	4	11,43%
24	1	2,86%
26	1	2,86%
27	1	2,86%
28	1	2,86%
35	1	2,86%
52	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης σπουδαστών

Εξάμηνο Φοίτησης	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
A	35	100%

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό %
Αναλφάβητος	1	2,86%	0	0,00%
Δημοτικό	8	22,86%	7	20%
Λύκειο	14	40%	19	54,3%
Ανώτερη Σχολή	8	22,86%	5	14,28%
Ανώτατη Σχολή	4	11,42%	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης ερωτηθέντων

Εξάμηνο φοίτησης	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
A	35	100%

Πίνακας 4

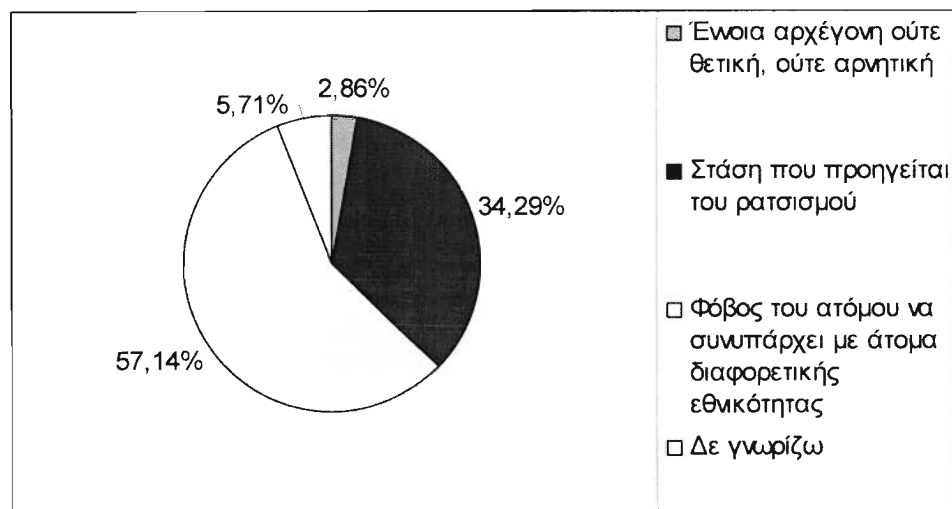
Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναλφάβητος	0	0,00%	1	2,86%
Δημοτικό	25	71,43%	20	57,14%
Λύκειο	6	17,14%	12	34,29%
Ανώτερη Σχολή	1	2,86%	1	2,86%
Ανώτατη Σχολή	3	8,57%	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Πίνακας 5

Ορισμός ξενοφοβίας

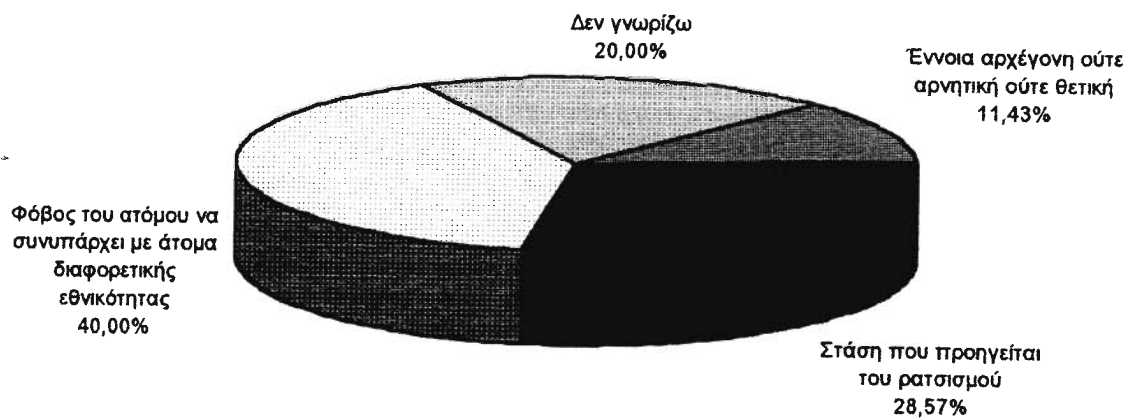
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε θετική, ούτε αρνητική	1	2,86%
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	12	34,29%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	20	57,14%
Δε γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 5

Ορισμός ξενοφοβίας

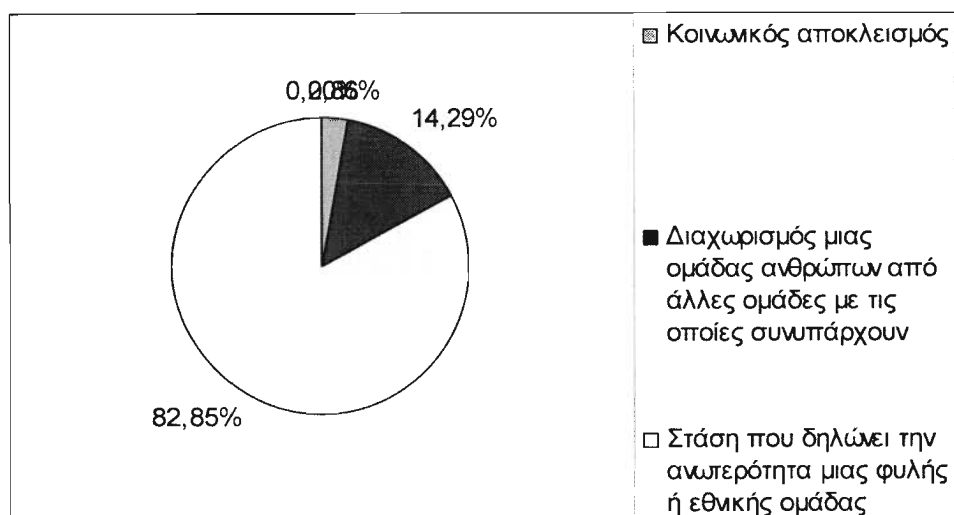
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	4	11,43
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	10	28,57%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	14	40,00%
Δεν γνωρίζω	7	20,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	1	2,86%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	5	14,29%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	29	82,85%
Δε γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 6

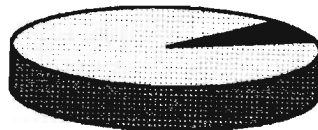
Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	0	0,00%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	32	91,43%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας
91,43%

Κοινωνικός αποκλεισμός
0,00%

Δεν γνωρίζω
0,00%

Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν
8,57%

Πίνακας 7

Ορισμός του άπαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους	1	2,85%
Πολιτική κίνηση για την άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη.	3	8,57%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	6	17,15%
Δε γνωρίζω	25	71,43%
Κάτι άλλος; τί; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 7

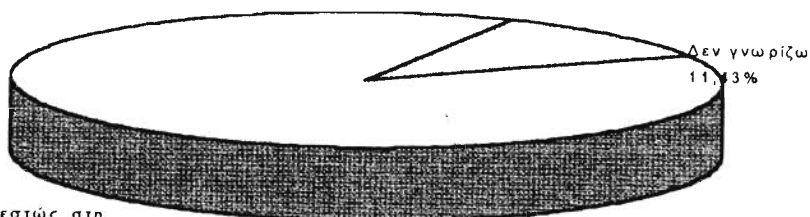
Ορισμός του απαρχαίντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους	0	0,00%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	0	0,00%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	31	88,57%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους
0,00%

Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη
0,00%

Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)
0,00%

Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις
88,57%

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του άπαρχαϊντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	1	2,86%
1967	1	2,86%
1992	3	8,57%
Δε γνωρίζω	30	85,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 9

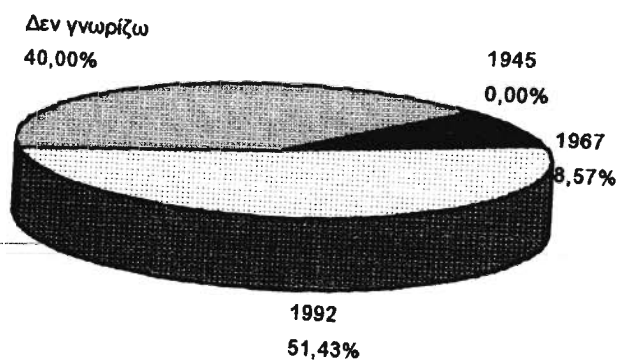
Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	11	31,43%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	3	8,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	21	60%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάιντ

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	0	0,00%
1967	3	8,57%
1992	18	51,43%
Δεν γνωρίζω	14	40,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 9

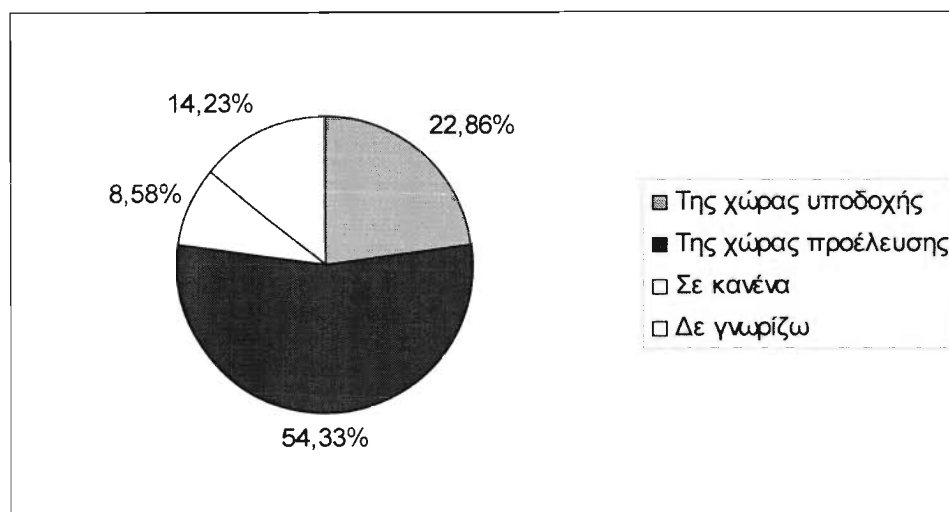
Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	13	37,14%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	10	28,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	12	34,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

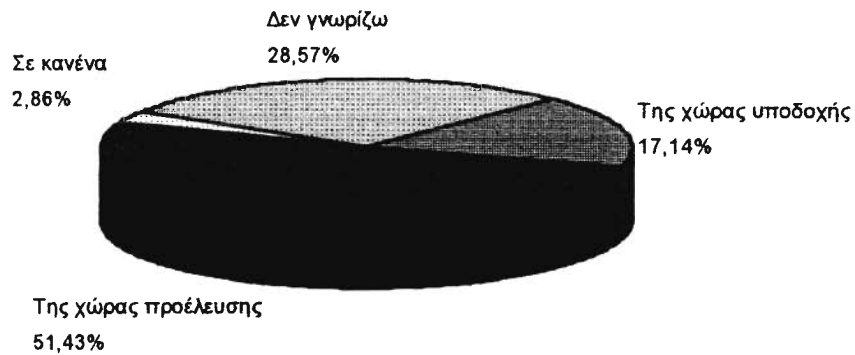
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	8	22,85%
Της χώρας προέλευσης	19	54,3%
Σε κανένα	3	8,57%
Δε γνωρίζω	5	14,22%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

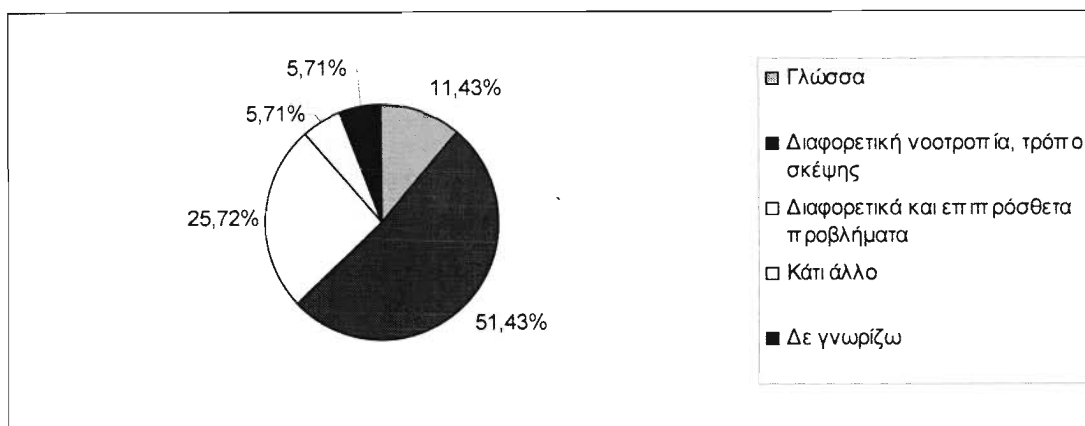
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	6	17,14%
Της χώρας προέλευσης	18	51,43%
Σε κανένα	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	10	28,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	4	11,43%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	18	51,43%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	9	25,72%
Κάτι άλλο	2	5,71%
Δε γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στην χώρα υποδοχής

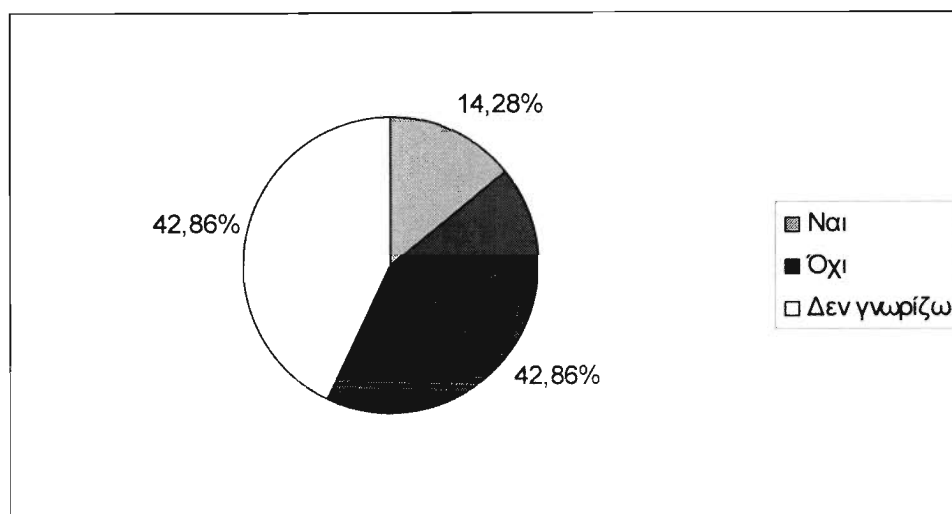
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	10	28,57%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	13	37,14%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	12	34,29%
Κάτι άλλο	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτούργια δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

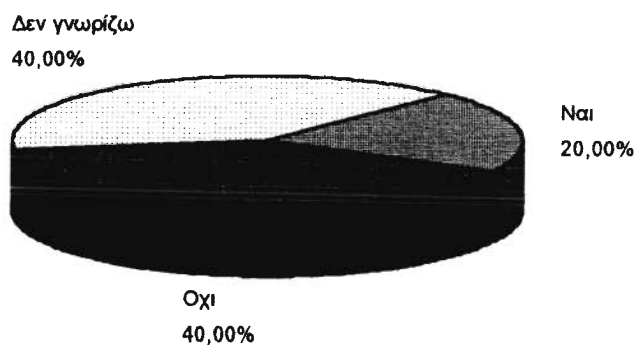
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	5	14,28%
Όχι	15	42,86%
Δεν γνωρίζω	15	42,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	7	20,00%
Όχι	14	40,00%
Δεν γνωρίζω	14	40,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	10	28,56%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	19	54,28%
Να μην διδάσκουν καθόλου τη μητρική τους γλώσσας	1	2,85%
Δεν έχω γνώμη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών.

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	14	40%
Όχι	4	11,43%
Δεν γνωρίζω	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	7	20%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	6	17,14%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	28	80,00%
Να μην διδάσκουν καθόλου την μητρική τους γλώσσα	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	0	0,00%
Όχι	8	22,86%
Δεν γνωρίζω	19	54,29%
Δεν έχω άποψη	8	22,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 15

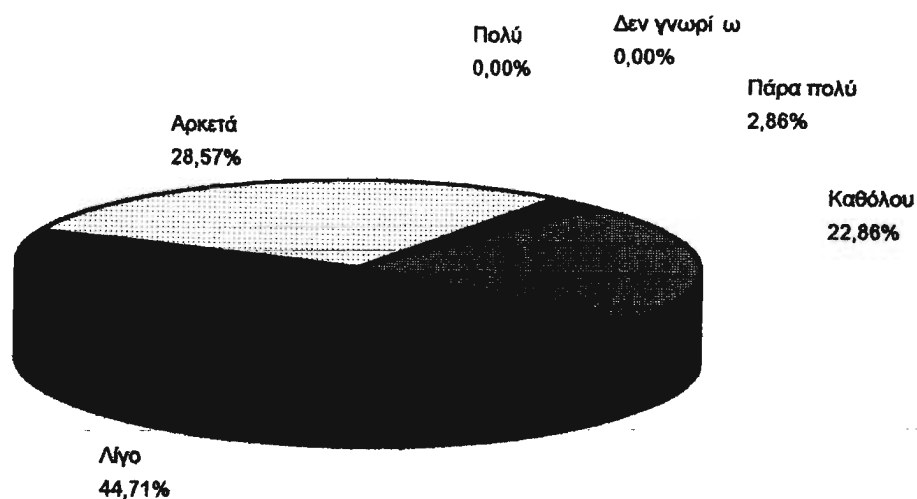
Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	9	25,72%
Λίγο	16	45,72%
Αρκετά	4	11,43%
Πολύ	4	11,43%
Πάρα πολύ	1	2,85%
Δεν γνωρίζω	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

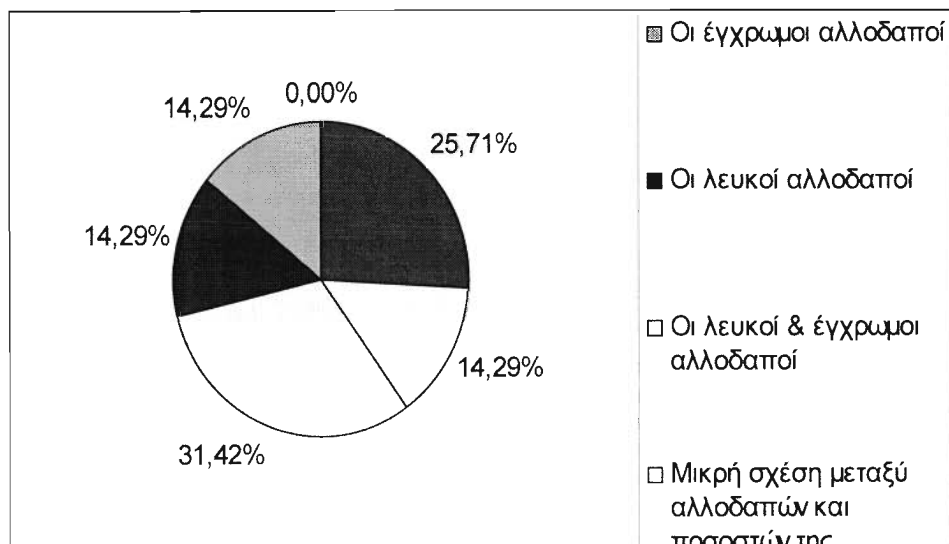
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	8	22,86%
Λίγο	16	45,71%
Αρκετά	10	28,57%
Πολύ	0	0,00%
Πάρα πολύ	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

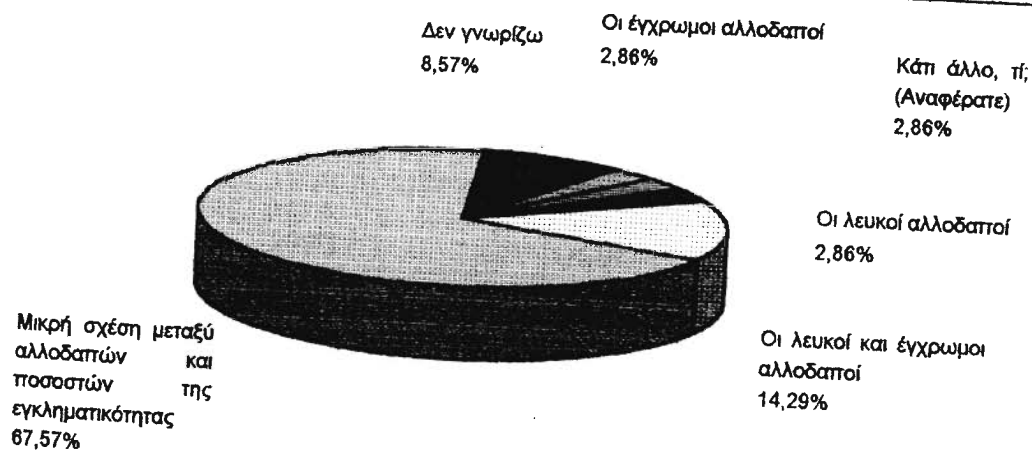
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	0	0,00%
Οι λευκοί αλλοδαποί	9	25,71%
Οι λευκοί & έγχρωμοι αλλοδαποί	5	14,29%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	11	31,42%
Δε γνωρίζω	5	14,29%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

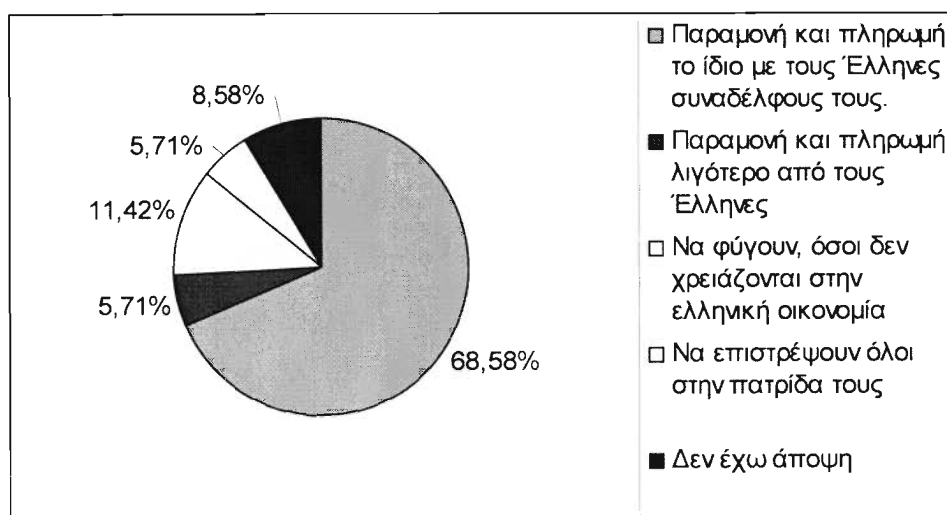
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί και έγχρωμοι αλλοδαποί	5	14,29%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	24	68,57%
Δεν γνωρίζω	3	8,57%
Κάτι άλλο, τί; (Αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

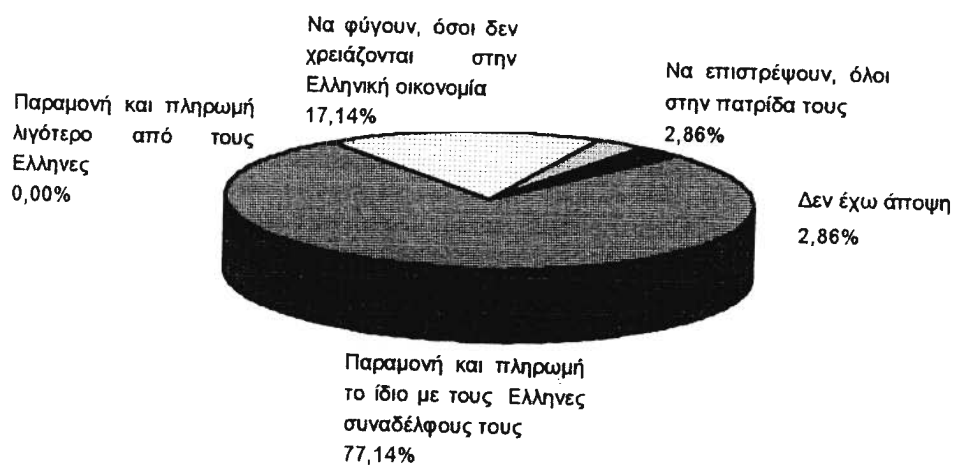
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους.	24	68,58%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Έλληνες	2	5,71%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία	4	11,42%
Να επιστρέψουν όλοι στην πατρίδα τους	2	5,71%
Δεν έχω άποψη	3	8,58%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

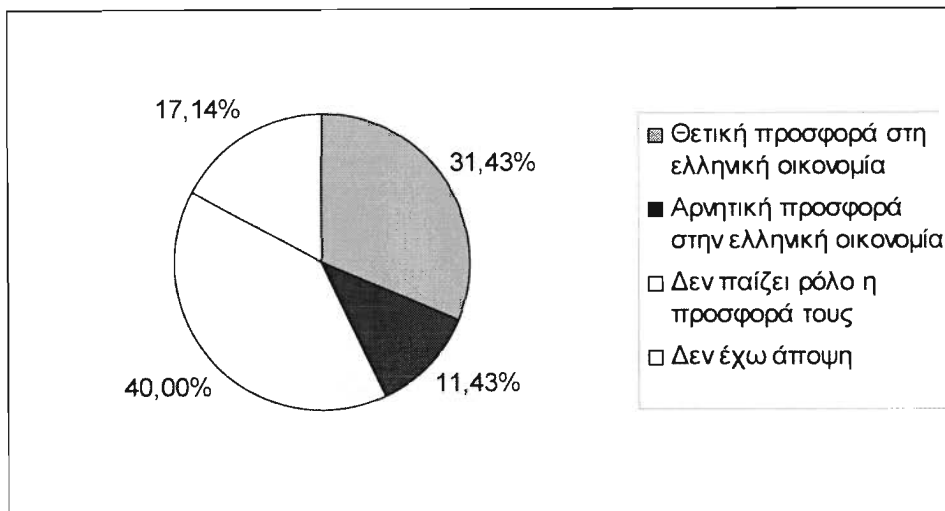
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Ελληνες συναδέλφους τους	27	77,14%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Ελληνες	0	0,00%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία	6	17,14%
Να επιστρέψουν, όλοι στην πατρίδα τους	1	2,86%
Δεν έχω άποψη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

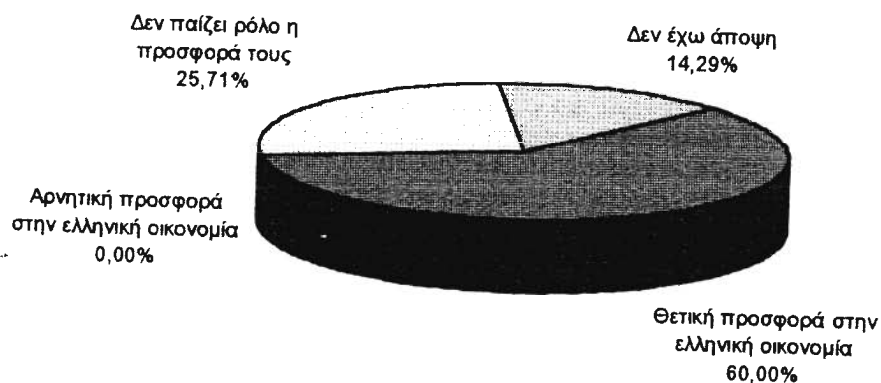
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στη ελληνική οικονομία	11	31,43%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	4	11,43%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	14	40%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

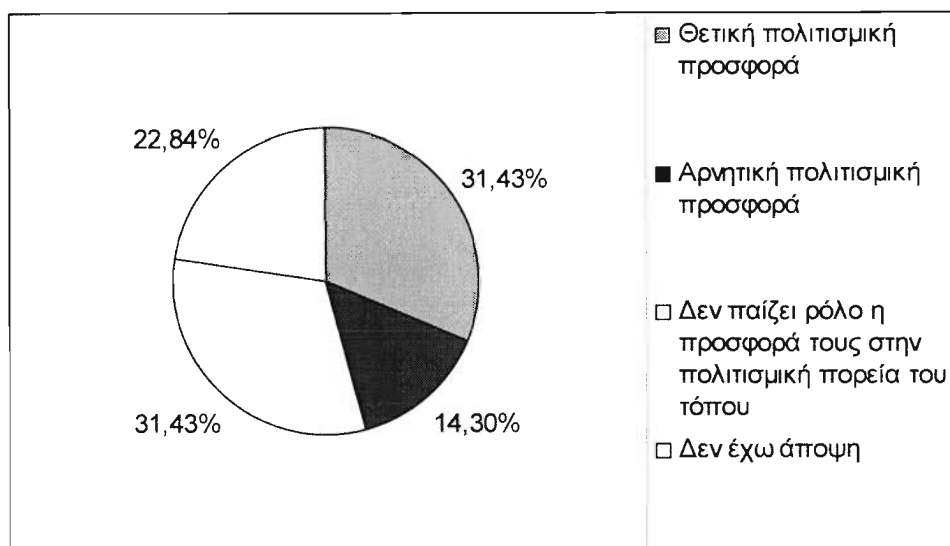
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στην ελληνική οικονομία	21	60,00%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	0	0,00%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	9	25,71%
Δεν έχω άποψη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

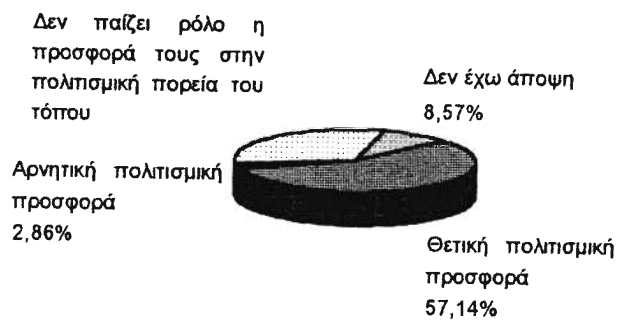
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	11	31,43%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	5	14,3%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	11	31,43%
Δεν έχω άποψη	8	22,84%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

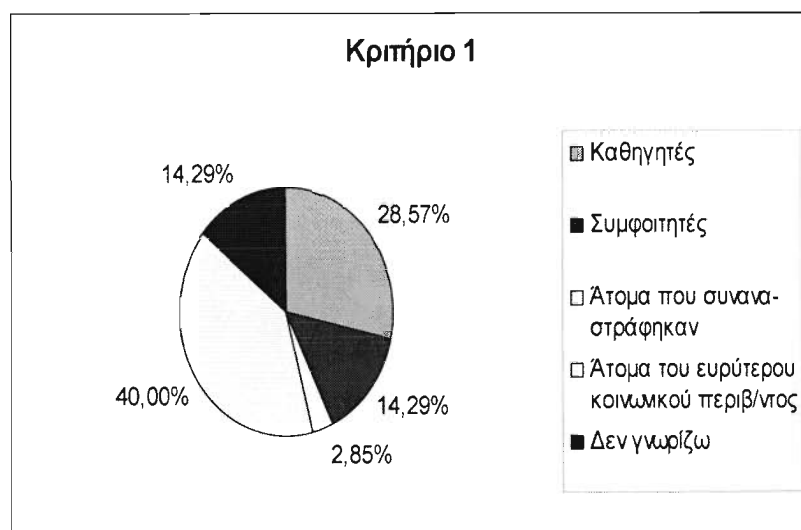
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	20	57,14%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	1	2,86%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	11	31,43%
Δεν έχω άποψη	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

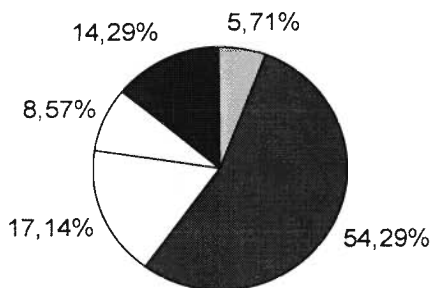
Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο Αξιολόγησης 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	10	28,57%	2	5,71%	8	22,85%	10	28,57%
Συμφοιτητές	5	14,29%	19	54,29%	6	17,15%	0	0,00%
Άτομα που συναναστράφηκαν	1	2,85%	6	17,14%	10	28,57%	14	40%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβ/ντος	14	40%	3	8,57%	6	17,15%	6	17,15%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%	4	14,29%	5	14,28%	5	14,28%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

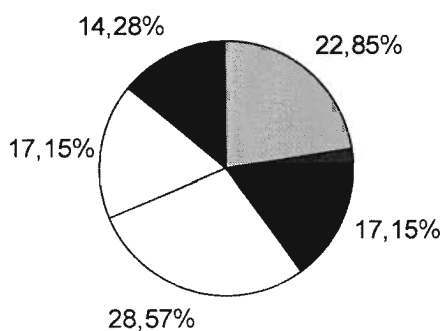

Κριτήριο 2

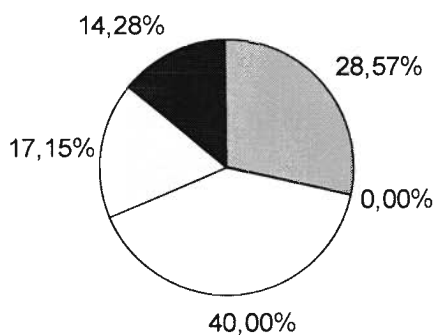
- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστάθηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

Κριτήριο 3

- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστάθηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

Κριτήριο 4

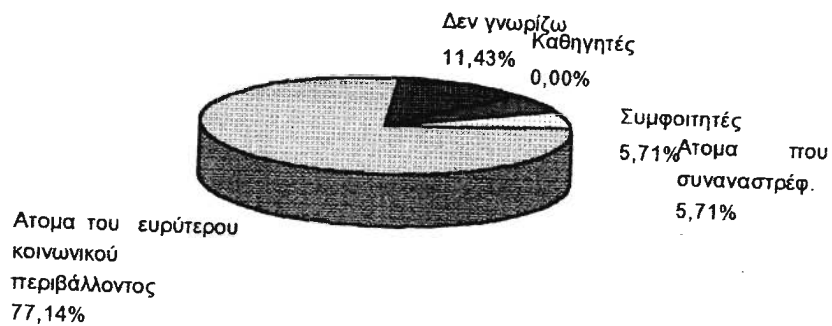

- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστάθηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

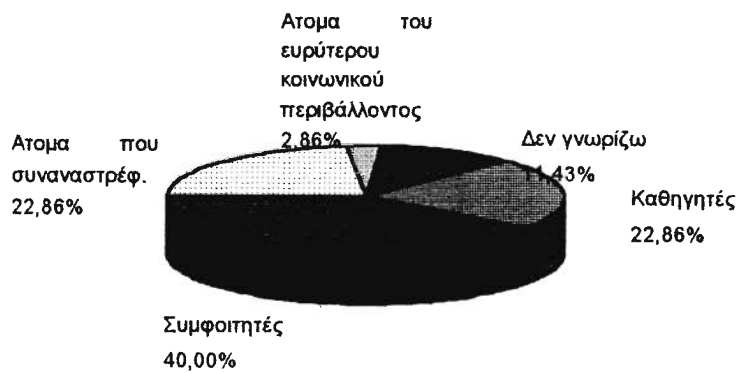
Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο αξιολόγ.	Ποσοστό επί τοις %
	1	
Καθηγητές	0	0,00%
Συμφοιτητές	2	5,71%
Ατομα που συναναστρέφ.	2	5,71%
Ατομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	27	77,14%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο αξιολογ. 2	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	8	22,86%
Συμφοιτητές	14	40,00%
Ατομα που συναναστρέφ.	8	22,86%
Ατομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	33	94,29%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	0	0,00%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	27	77,14%
Όχι	2	5,72%
Δεν έχω γνώμη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 21

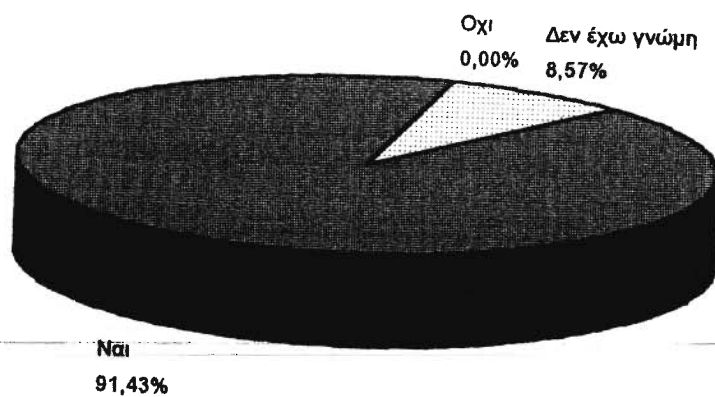
Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	29	82,86%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	2	5,71%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	32	91,43%
Όχι	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22Α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ

(δεκατέσσερις (14) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν της απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Δικαίωμα για γνώση, ανεξάρτητα από την καταγωγή καθενός	7	50%
Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα	4	28,58%
Η διαφορετική νοοτροπία των αλλοδαπών σπουδαστών μπορεί να προσφέρει πολλά τους αυτόχθονες	1	7,14%
Όχι, γιατί καταλαμβάνουν θέσεις αυτόχθονων	1	7,14%
Ναι, γιατί ενισχύονται τα τεχνολογικά	1	7,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ
(Είκοσι επτά (27) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν την απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση	5	18,52%
Δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων	5	18,52%
Δικαίωμα στην εκπαίδευση ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή, θρησκεία	6	22,22%
Διεύρυνση του πνεύματος, κατανοώντας τις διαφορές και τις ομοιότητες που μας συνδέουν	1	3,70%
Δυνατότητα επαφής - ανταλλαγής διαφορετικών απόψεων, γνώσεων, εμπειριών	2	7,41%
Καταπολέμηση της ξενοφοβίας	2	7,41%
Γνωριμία του τρόπου ζωής των τριτοκοσμικών	2	7,41%
Διατήρηση υγιών σχέσεων μεταξύ των πανεπιστημίων των χωρών μας	1	3,70%
Δικαίωμα σπουδών σε άλλη χώρα, εκτός από την δική τους	3	11,11%
ΣΥΝΟΛΟ	27	100%

**Πίνακες Υπολογισμών και
Γραφικές Παραστάσεις της
δεύτερης ερευνητικής
ομάδας**

Πίνακας 1

Φύλο σπουδαστών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γυναίκες	31	88,57%
Άντρες	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 2

Ηλικία σπουδαστών

Ηλικία	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
20	4	11,43%
21	16	45,72%
22	6	17,14%
23	7	20%
24	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 1

Φύλο ερωτηθέντων

Φύλο	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	31	88,57%
ΑΝΤΡΕΣ	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 2

Ηλικία ερωτηθέντων

Ηλικία	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
20	2	5,71%
21	9	25,71%
22	9	25,71%
23	8	22,86%
24	2	5,71%
25	2	5,71%
27	1	2,86%
28	1	2,86%
30	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης ερωτηθέντων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΣΤ	35	100%

Πίνακας 4

Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναφάβητος	1	2,85%	0	0,00%
Δημοτικό	9	25,72%	12	34,29%
Λύκειο	10	28,58%	16	45,71%
Ανώτερη Σχολή	8	22,85%	4	11,42%
Ανώτατη σχολή	7	20%	3	8,58%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Πίνακας 3

Εξάμηνο φοίτησης ερωτηθέντων

Εξάμηνο φοίτησης	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
ΣΤ	35	100%

Πίνακας 4

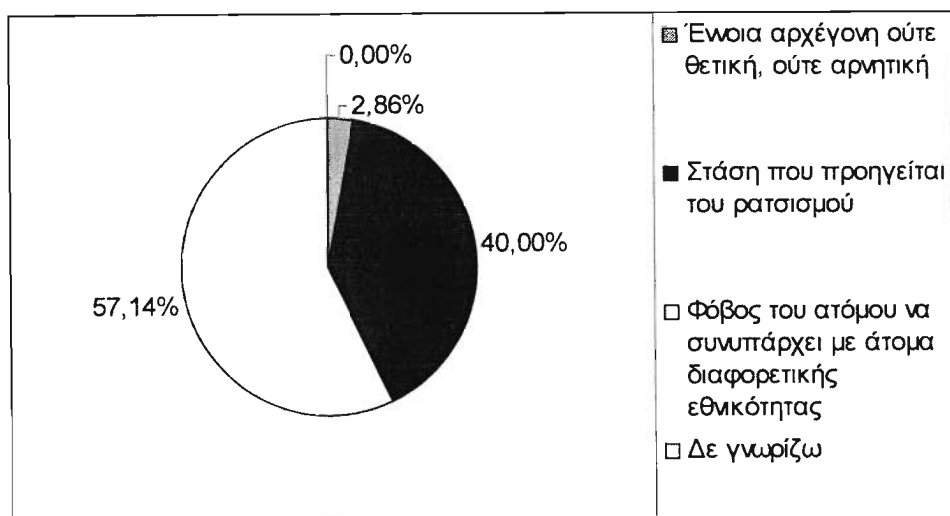
Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Κατηγορίες απαντήσεων	Πατέρας	Ποσοστό επί τοις %	Μητέρα	Ποσοστό επί τοις %
Αναλφάβητος	1	2,86%	1	2,86
Δημοτικό	24	68,57%	22	62,86
Λύκειο	7	20,00%	10	28,57
Ανώτερη Σχολή	2	5,71%	1	2,86
Ανώτατη Σχολή	1	2,86%	1	2,86
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%

Πίνακας 5

Ορισμός Ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	1	2,86%
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	14	40%
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	20	57,14%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 5

Ορισμός ξενοφοβίας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική	4	11,43
Στάση που προηγείται του ρατσισμού	12	34,29
Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας	19	54,29
Δεν γνωρίζω	0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Φόβος του ατόμου να συνυπάρχει με άτομα διαφορετικής εθνικότητας

Δεν γνωρίζω
0,00%

Έννοια αρχέγονη ούτε αρνητική ούτε θετική

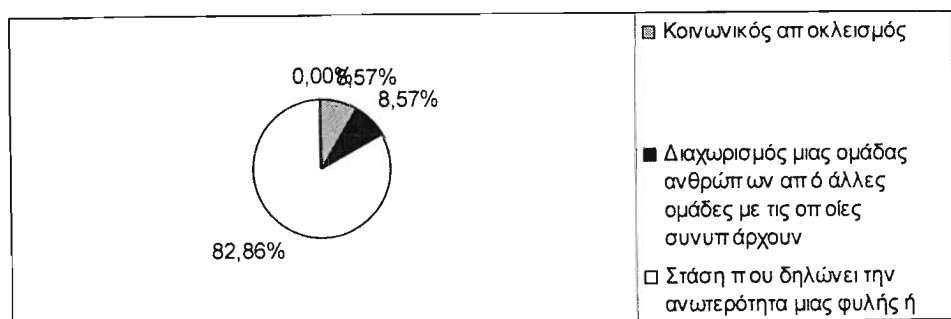
11,43%

Στάση που προηγείται του ρατσισμού
34,29%

Πίνακας 6

Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	3	8,57%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	29	82,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 6

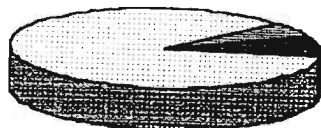
Ορισμός ρατσισμού

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Κοινωνικός αποκλεισμός	2	5,71%
Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν	3	8,57%
Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας	30	85,71%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Στάση που δηλώνει την ανωτερότητα μιας φυλής ή εθνικής ομάδας απέναντι στα μέλη μιας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας
85,71%

Δεν γνωρίζω
0,00%

Κοινωνικός αποκλεισμός
5,71%

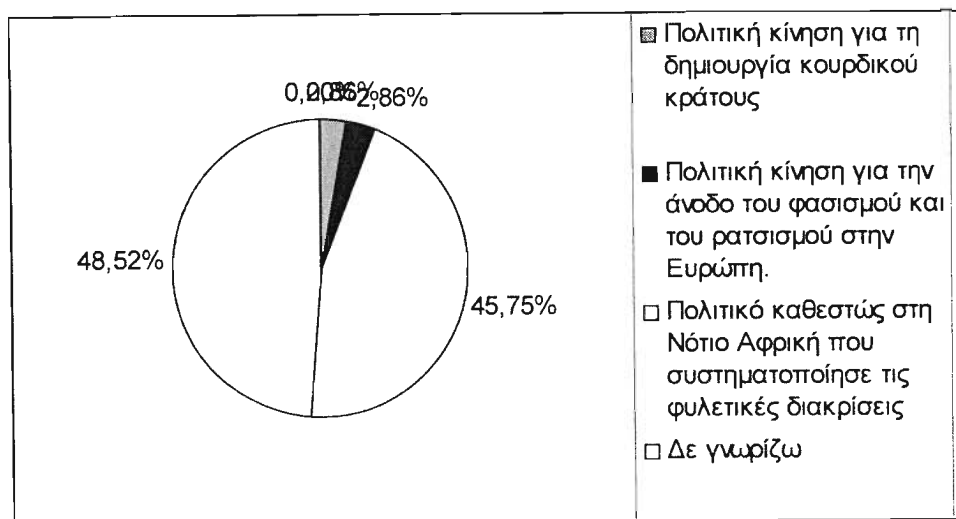

Διαχωρισμός μιας ομάδας ανθρώπων από άλλες ομάδες με τις οποίες συνυπάρχουν
8,57%

Πίνακας 7

Ορισμός του απαρτχάιντ

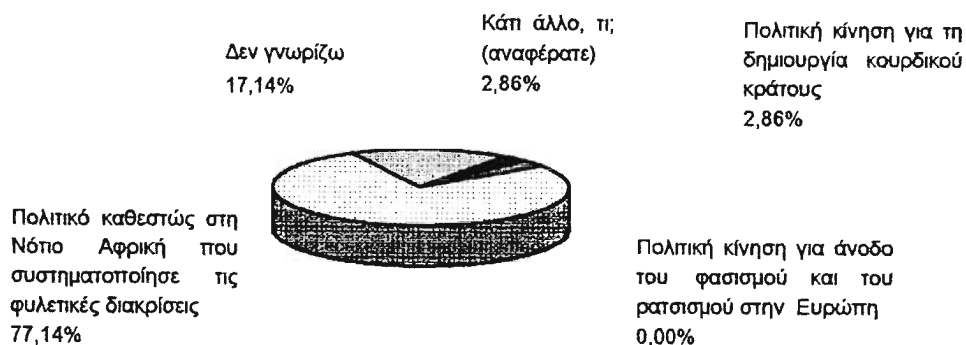
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για την δημιουργία κουρδικού κράτους	1	2,86%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	1	2,86%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	16	45,73%
Δεν γνωρίζω	17	48,5%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 7

Ορισμός του απαρτχάιντ

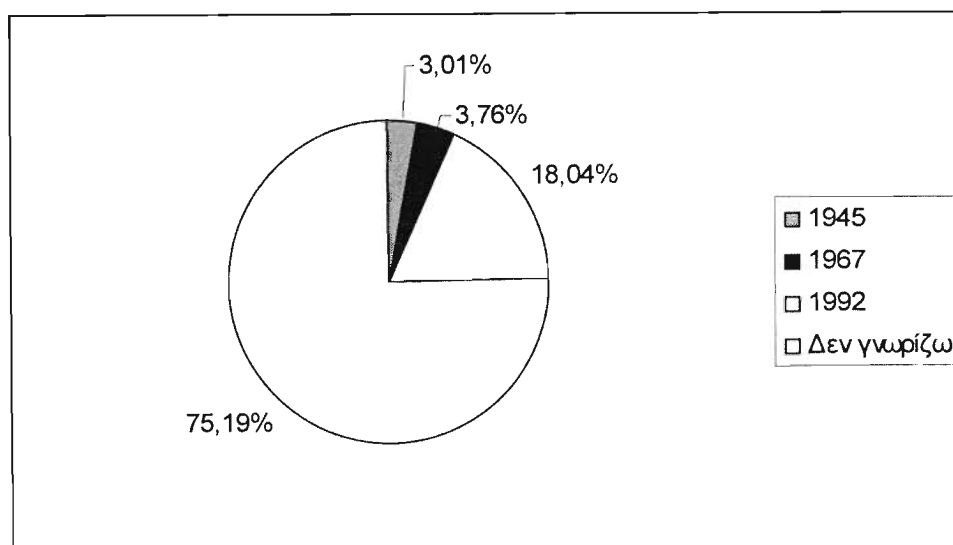
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Πολιτική κίνηση για τη δημιουργία κουρδικού κράτους	1	2,86%
Πολιτική κίνηση για άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη	0	0,00%
Πολιτικό καθεστώς στη Νότιο Αφρική που συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις	27	77,14%
Δεν γνωρίζω	6	17,14%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 8

Χρονολογία κατάρρευσης του αпарτχάιντ

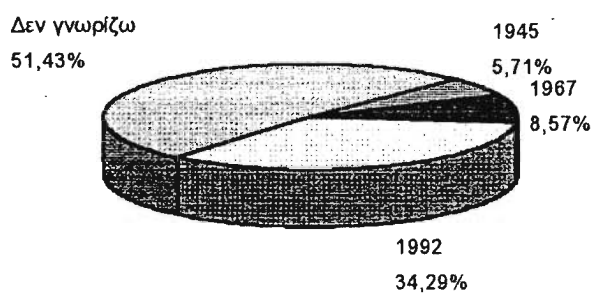
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	1	2,86%
1967	3	3,57%
1992	6	17,14%
Δεν γνωρίζω	25	71,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 8

Χρονολογία κατέρρευσης του απαρτχάϊντ

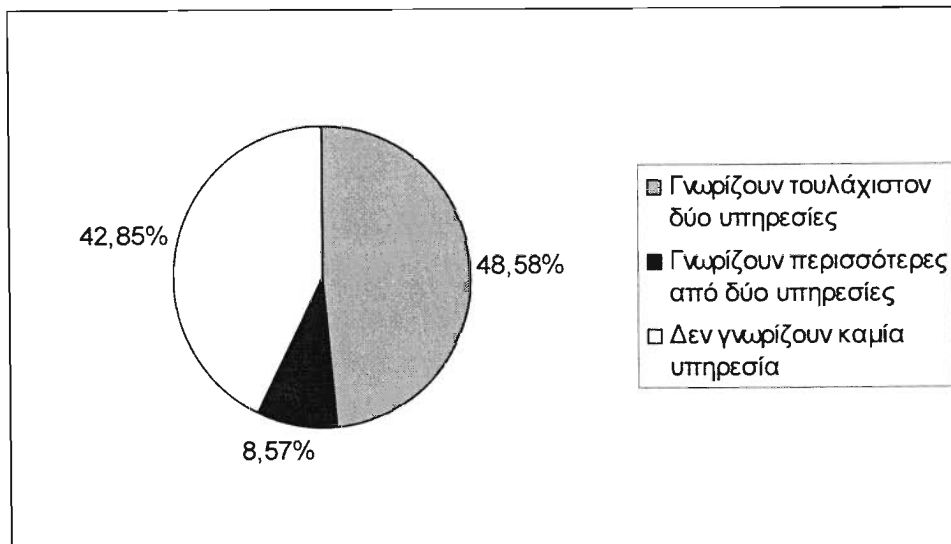
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
1945	2	5,71%
1967	3	8,57%
1992	12	34,29%
Δεν γνωρίζω	18	51,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 9

Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	17	48,58%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	3	8,57%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	15	42,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 9

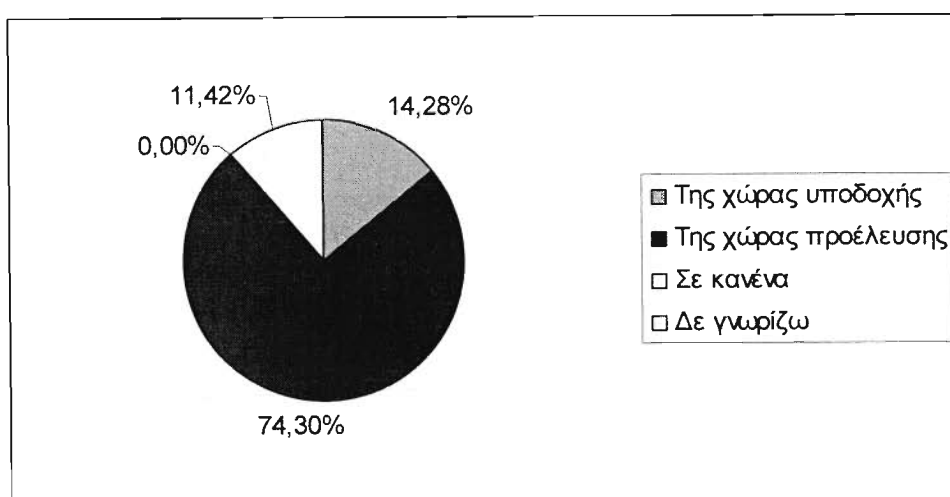
Οργανισμοί και φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γνωρίζουν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες	22	62,86%
Γνωρίζουν περισσότερες από δύο υπηρεσίες	6	17,14%
Δεν γνωρίζουν καμία υπηρεσία	7	20,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

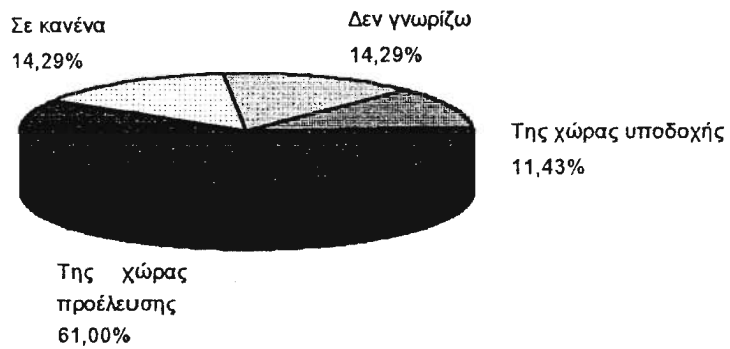
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	5	14,28%
Της χώρας προέλευσης	26	74,3%
Σε κανένα	0	0,00%
Δε γνωρίζω	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 10

Πολιτισμικό περιβάλλον των αλλοδαπών μεταναστών της πρώτης γενιάς

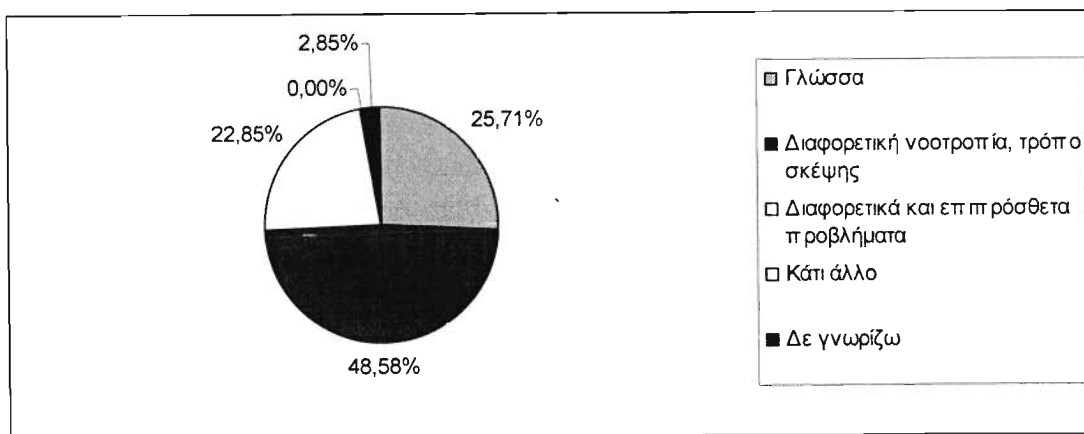
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Της χώρας υποδοχής	4	11,43%
Της χώρας προέλευσης	21	60,00%
Σε κανένα	5	14,29%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στη χώρα υποδοχής

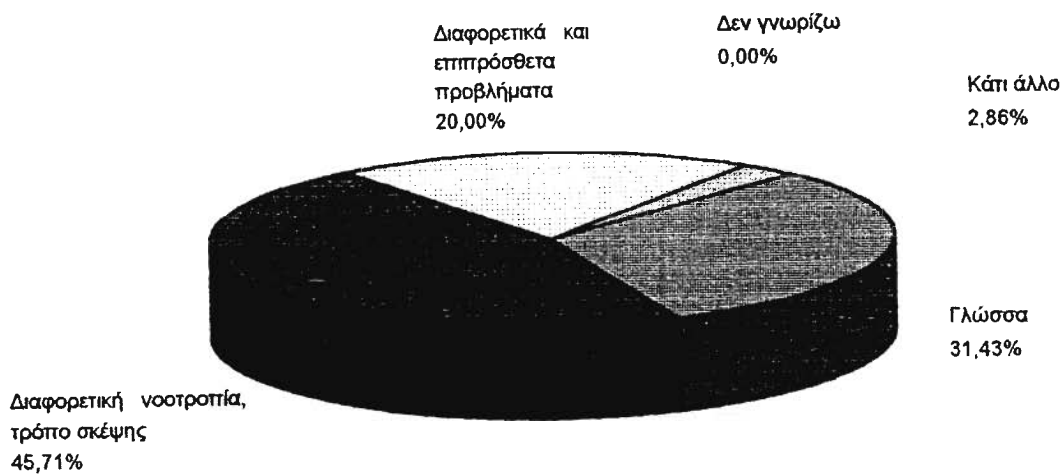
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	9	25,71%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	17	48,58%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	8	22,85%
Κάτι άλλο	0	0,00%
Δε γνωρίζω	1	2,85%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 11

Το σπουδαιότερο πρόβλημα κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών στην χώρα υποδοχής

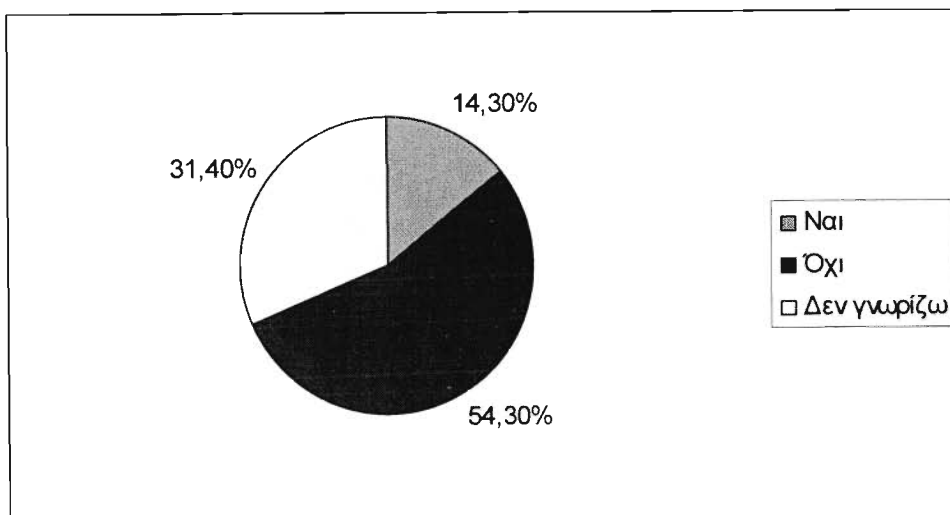
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Γλώσσα	11	31,43%
Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης	16	45,71%
Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα	7	20,00%
Κάτι άλλο	1	2,86%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

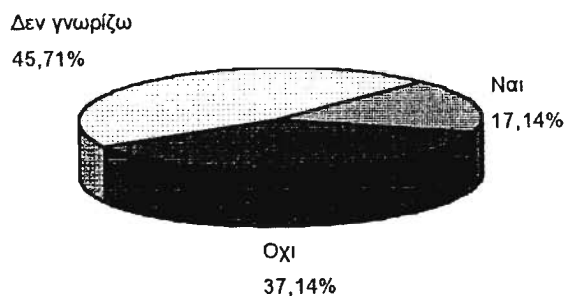
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	5	14,30%
Όχι	12	54,3%
Δεν γνωρίζω	11	31,40%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 12

Υποχρεωτική λειτουργία δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	6	17,14%
Όχι	13	37,14%
Δεν γνωρίζω	16	45,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	15	42,85%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	18	51,43%
Να μην διδάσκουν καθόλου τη μητρική τους γλώσσα	1	2,86%
Δεν έχω γνώμη	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 13

Έξοδα λειτουργίας δίγλωσσων σχολείων

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Με έξοδα του δικού τους κράτους	12	34,29%
Με έξοδα του ελληνικού κράτους	19	54,29%
Να μην διδάσκουν καθόλου την μητρική τους γλώσσα	0	0,00%
Δεν έχω γνώμη	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 14

Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών.

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	4	11,42%
Όχι	10	28,58%
Δεν γνωρίζω	10	28,58%
Δεν έχω άποψη	11	31,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 14

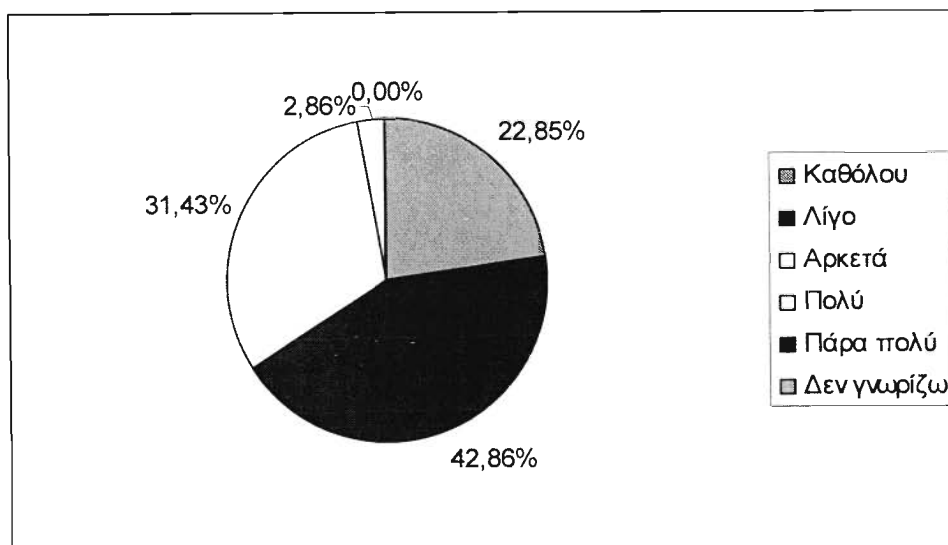
Σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	0	0,00%
Όχι	13	37,14%
Δεν γνωρίζω	16	45,71%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

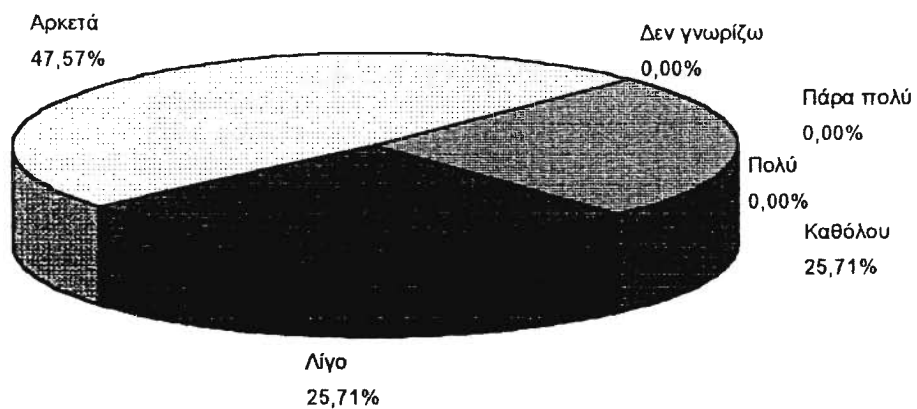
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	8	22,85%
Λίγο	15	42,86%
Αρκετά	11	31,43%
Πολύ	1	2,86%
Πάρα πολύ	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 15

Αμερόληπτη και αντικειμενική προβολή των γεγονότων σχετικά με τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

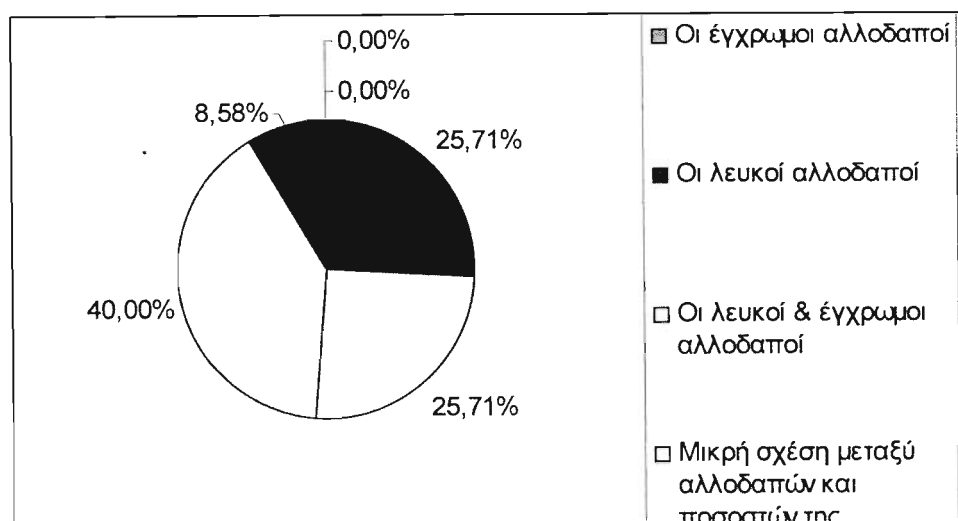
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Καθόλου	9	25,71%
Λίγο	9	25,71%
Αρκετά	17	48,57%
Πολύ	0	0,00%
Πάρα πολύ	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

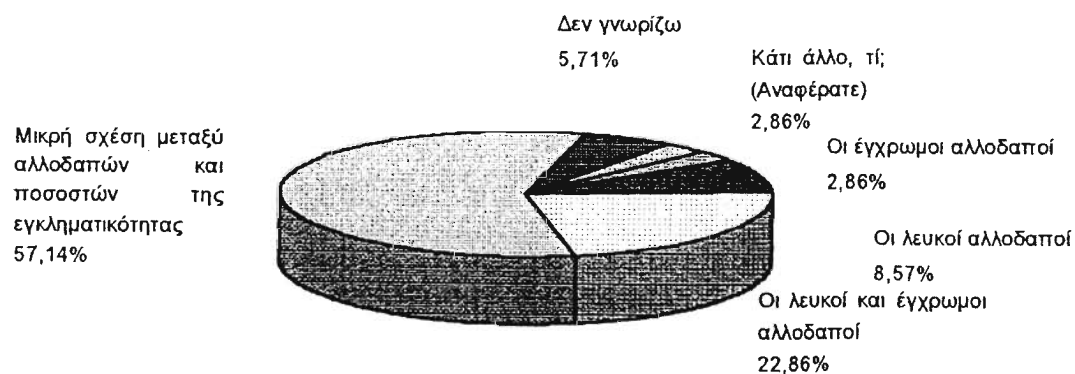
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	0	0,00%
Οι λευκοί αλλοδαποί	9	25,71%
Οι λευκοί & έγχρωμοι αλλοδαποί	9	25,71%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	14	40%
Δε γνωρίζω	3	8,58%
Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 16

Μείωση του ποσοστού της εγκληματικότητας στην χώρα μας, αν δεν υπήρχαν

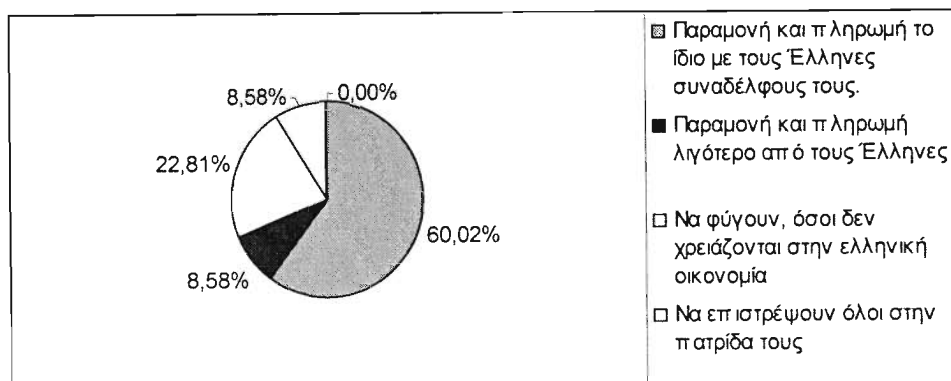
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Οι έγχρωμοι αλλοδαποί	1	2,86%
Οι λευκοί αλλοδαποί	3	8,57%
Οι λευκοί και έγχρωμοι αλλοδαποί	8	22,86%
Μικρή σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας	20	57,14%
Δεν γνωρίζω	2	5,71%
Κάτι άλλο, τί; (Αναφέρατε)	1	2,86%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

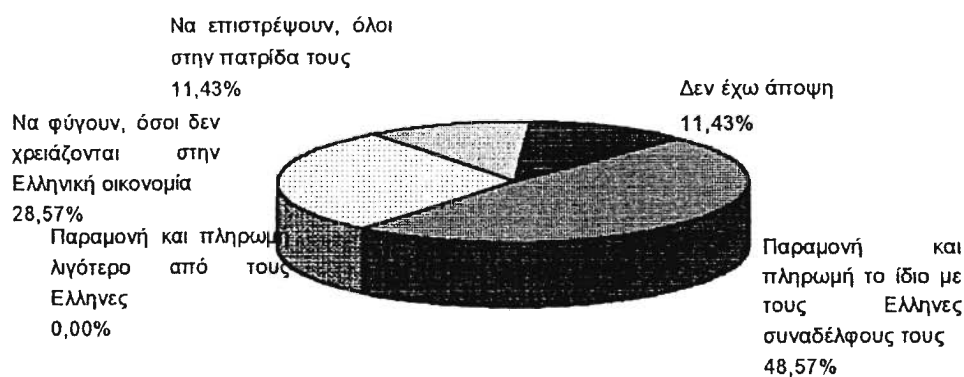
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους.	21	60%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Έλληνες	3	8,58%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην ελληνική οικονομία	8	22,8%
Να επιστρέψουν όλοι στην πατρίδα τους	3	8,58%
Δεν έχω άποψη	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 17

Ξένοι εργάτες που εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας

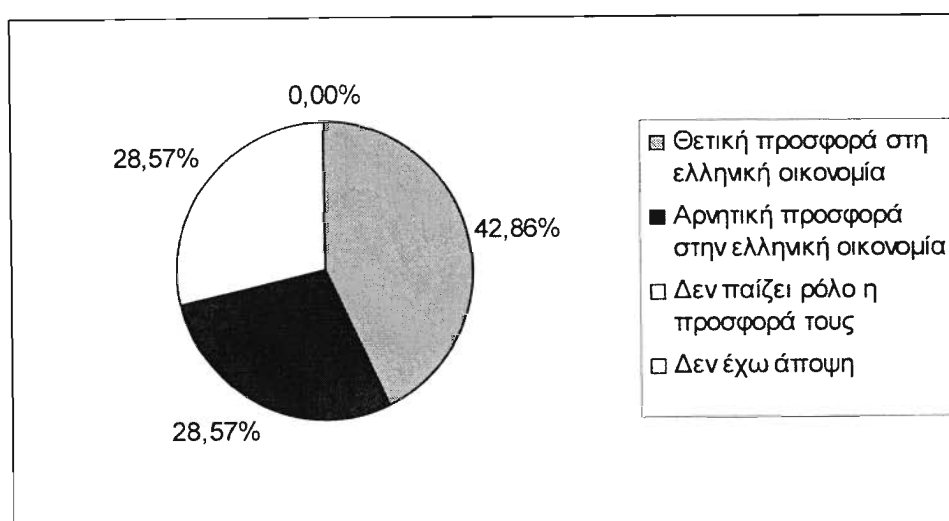
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Παραμονή και πληρωμή το ίδιο με τους Έλληνες συναδέλφους τους	17	48,57%
Παραμονή και πληρωμή λιγότερο από τους Έλληνες	0	0,00%
Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία	10	28,57%
Να επιστρέψουν, όλοι στην πατρίδα τους	4	11,43%
Δεν έχω άποψη	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

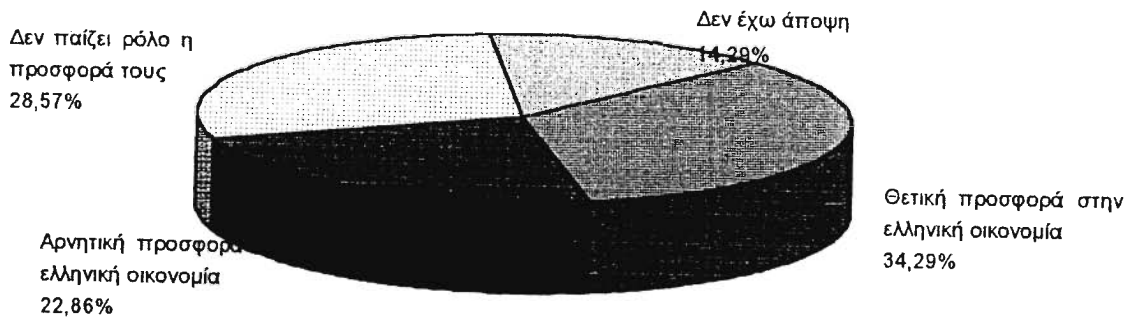
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στη ελληνική οικονομία	15	42,86%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	10	28,57%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 18

Οικονομική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός ποσοστών	Ποσοστό επί τοις %
Θετική προσφορά στην ελληνική οικονομία	12	34,29%
Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία	8	22,86%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 19

Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	10	28,57%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	3	8,57%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	20	27,15%
Δεν έχω άποψη	2	5,71%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 19

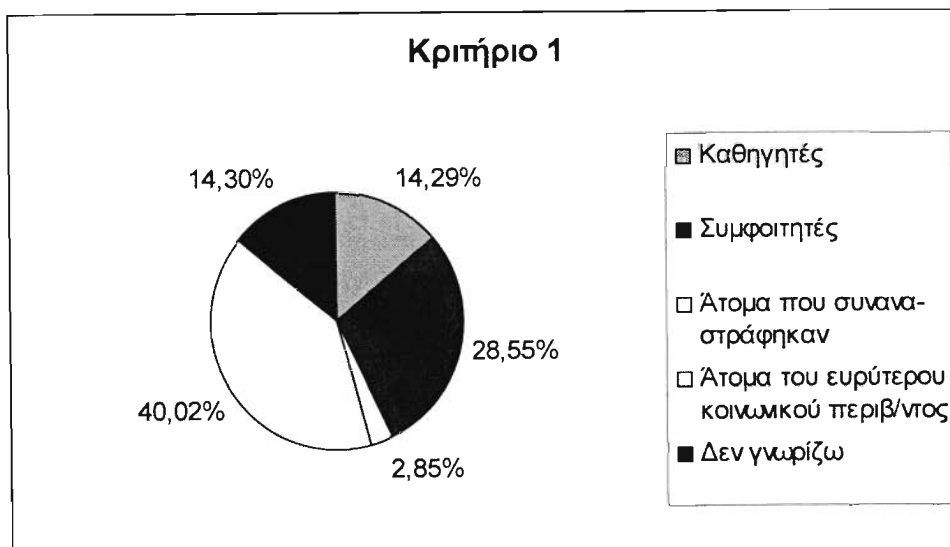
Η πολιτισμική προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Θετική πολιτισμική προσφορά	15	42,86%
Αρνητική πολιτισμική προσφορά	4	11,43%
Δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στην πολιτισμική πορεία του τόπου	10	28,57%
Δεν έχω άποψη	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

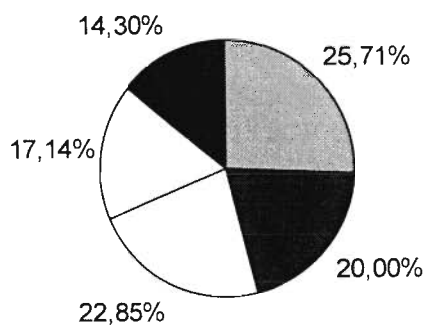
Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας.

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο Αξιολόγησης 1	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 2	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 3	Ποσοστό επί τοις %	Κριτήριο αξιολόγησης 4	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	5	14,28%	9	25,71%	8	22,85%	8	22,85%
Συμφοιτητές	10	28,54%	7	20%	10	28,6%	3	8,57%
Άτομα που συναναστράφηκαν	1	2,85%	8	22,85%	4	11,42%	17	48,57%
Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβ/ντος	14	40%	6	17,14%	8	22,85%	2	5,71%
Δεν γνωρίζω	5	14,29%	5	14,3%	5	14,28%	5	14,3%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%	35	100%	35	100%	35	100%

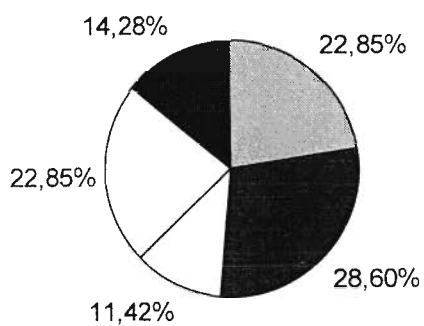

Κριτήριο 2

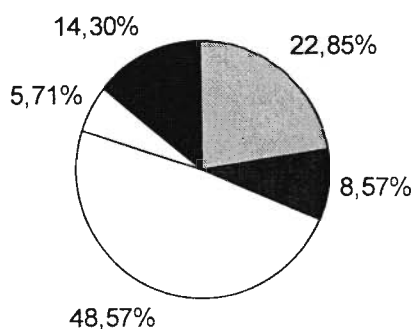
- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστράφηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

Κριτήριο 3

- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστράφηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

Κριτήριο 4

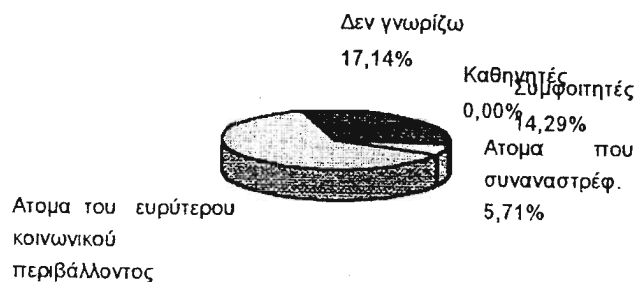

- Καθηγητές
- Συμφοιτητές
- Άτομα που συναναστράφηκαν
- Άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος
- Δεν γνωρίζω

Πίνακας 20

Αρνητική προκατάληψη προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας

Κατηγορίες απαντήσεων	Κριτήριο αξιολόγ. 1	Ποσοστό επί τοις %
Καθηγητές	0	0,00%
Συμφοιτητές	5	14,29%
Ατομα που συναναστρέφ.	2	5,71%
Ατομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος	22	62,86%
Δεν γνωρίζω	6	17,14%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 21

Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	30	85,72%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	0	2,85%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	4	11,43%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 21

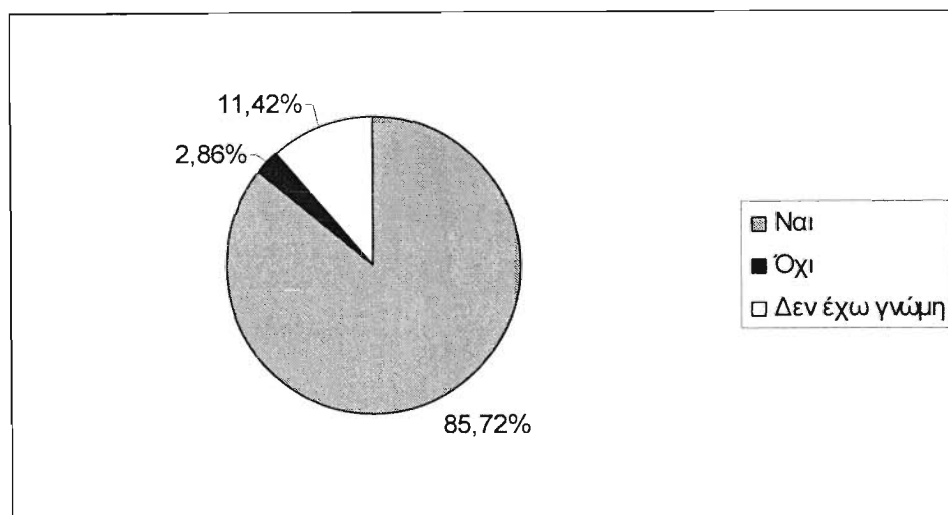
Περίπτωση απέλασης ενός αλλοδαπού από την Ελλάδα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Όταν είναι επικίνδυνη η παρουσία του για την δημόσια υγεία και ασφάλεια	30	85,71%
Όταν η χώρα του δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα	2	5,71%
Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	3	8,57%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα ελληνικά
Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

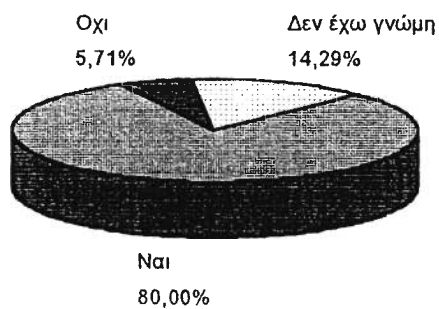
Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	30	85,71%
Όχι	1	2,86%
Δεν έχω γνώμη	4	11,42%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22

Παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ναι	28	80,00%
Όχι	2	5,71%
Δεν έχω γνώμη	5	14,29%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22Α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ

(είκοσι τέσσερις (24) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν της απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός Απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ανεβαίνει το μορφωτικό τους επίπεδο και μπορούν να αφομοιωθούν εύκολα από την ελληνική κοινωνία	3	12,50%
Όλοι έχουν δικαίωμα στη μόρφωση	14	58,35%
Αρκεί η εισαγωγή τους να γίνεται με τα ίδια κριτήρια με τους αυτόχθονες	1	4,16%
Πρέπει να σεβόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα	3	12,50%
Εξαπλώνεται το ελληνικό ιδεώδες	2	8,83%
Τους παρέχονται ευκαιρίες που δεν μπορούν να αποκτήσουν στη χώρα τους	1	4,16%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

Πίνακας 22α

Αιτιολόγηση των απαντήσεων ΝΑΙ
(Είκοσι τρεις (23) ερωτηθέντες δικαιολόγησαν την απάντησή τους)

Κατηγορίες απαντήσεων	Αριθμός απαντήσεων	Ποσοστό επί τοις %
Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση	4	17,39%
Υπόδειξη νέων τρόπων δουλειάς, και αντιμετώπισης προβλημάτων	2	8,70%
Πολιτισμική συναλλαγή, και προσφορά στον τόπο μας	2	8,70%
Δικαίωμα στην εκπαίδευση, ανεξάρτητα από χρώμα, καταγωγή, θρησκεία	8	34,78%
Ανταλλαγή τρόπων σκέψης και εμπλουτισμός γνώσεων σε διάφορα θέματα	2	8,70%
Καταπολέμηση της ξενοφοβίας	1	4,35%
Εχουν αποδειχθεί καλοί επιστήμονες	2	8,70%
Δεν επηρεάζουν το κύρος και την λειτουργία των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων	1	4,35%
Υπαρξη τυπικών προσόντων -(Γλώσσα)	1	4,35%
ΣΥΝΟΛΟ	23	100%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

A. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας αυτής, ήταν να συγκρίνει τον βαθμό ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των σπουδαστών του Α' εαρινού εξαμήνου του έτους 1995 με του Α' εαρινού εξαμήνου του έτους 2005 και ΣΤ' εξαμήνου του έτους 1995 Κοινωνικής Εργασίας, με του ΣΤ' εξαμήνου του 2005 Κοινωνικής Εργασίας σε θέματα φυλετικού ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Πιο συγκεκριμένα με την παραπάνω μελέτη επιδιώκονται:

1. Εάν και κατά πόσο οι σπουδαστές του έτους 2005 είναι γνώστες εννοιών που αναφέρονται στον φυλετικό ρατσισμό και σημαντικών γεγονότων που αποτέλεσαν ορόσημο στην πορεία του ρατσισμού μέσα στο χρόνο.

2. Να διερευνηθεί η ευαισθητοποίηση και η στάση των σπουδαστών απέναντι στα σπουδαιότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί, ως επακόλουθο της μετανάστευσης τους, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

3. Να διερευνηθεί η πορεία της Εκπαιδευτικής διαδικασίας στο Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΑΤΕΙ) σε διάστημα 10 ετών (1995-2005), όσον αφορά στις ξενόφοβες τάσεις και τον ρατσισμό.

4. Να συγκριθούν και να εκτιμηθούν τ' αποτελέσματα που θα προέκυπταν από τις δυο ερευνητικές ομάδες του 2005, τόσο μεταξύ μας, όσο και με τις δυο ερευνητικές ομάδες του 1995.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ανήκει στους σπουδαστές Γκουγκουλιά Παγώνα & Θεοδώρου Αθανασία του τμήματος Κοινωνικής

Εργασίας του έτους 1995. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από δυο ενότητες.

Στο πρώτο μέρος της Α' ενότητας, οι ερωτήσεις αφορούν στο φύλο, την ηλικία των σπουδαστών, το εξάμηνο φοίτησης και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των σπουδαστών. Στο παραπάνω αναφέρονται οι ερωτήσεις 1 έως 4.

Στο δεύτερο μέρος επιδιώκεται να ερευνηθεί ο βαθμός ενημέρωσης των σπουδαστών σε έννοιες που αναφέρονται στο ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Οι ερωτήσεις που αναφέρονται στο παραπάνω είναι 5 και 6.

Επίσης επιδιώκεται να διαπιστωθεί εάν οι σπουδαστές είναι γνώστες υπηρεσιών φορέων και γεγονότων που σχετίζονται με τους μετανάστες και το ρατσισμό. Οι ερωτήσεις που αναφέρονται στο παραπάνω οι ερωτήσεις 7,8 και 9.

Στην Β' ενότητα, στο πρώτο μέρος, περιλαμβάνονται ερωτήσεις που έχουν σκοπό να αντλήσουν πληροφορίες, για την ευαισθητοποίηση των σπουδαστών στην πιο εξειδικευμένη διάσταση του ρατσισμού, ως επακόλουθο της μετανάστευσης.

Οι παράμετροι που αναλύονται στην Β' ενότητα, περιλαμβάνουν τα εξής θέματα:

Οι ερωτήσεις 10,11,12,13 αναφέρονται στην κοινωνικοποίηση και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πάνω στο θέμα αυτό οι μετανάστες.

Στην ερώτηση 14 γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν και να διαπιστωθούν αρνητικές προκαταλήψεις σχετικά με την σεξουαλική ζωή των μαύρων ανδρών.

Στην ερώτηση 15 επιδιώκεται να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν οι σπουδαστές την προβολή των γεγονότων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς.

Επίσης στην ερώτηση 16 γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η άποψη των σπουδαστών σε ότι αφορά το ποσοστό ευθύνης, που επιρρίπτουν στους έγχρωμους αλλοδαπούς, για τις εγκληματικές πράξεις.

Μια άλλη παράμετρος είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι σπουδαστές, τους αλλοδαπούς, ως εργατικό δυναμικό της χώρας μας. Οι σχετικές ερωτήσεις που αναφέρονται είναι η 17η και η 18η.

Στην ερώτηση 19, επιδιώκεται να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν οι σπουδαστές, την προσφορά των έγχρωμων αλλοδαπών στον ελληνικό πολιτισμό.

Με την ερώτηση 20, γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί ποιοι κατά την άποψη των σπουδαστών είναι περισσότερο αρνητικά προκατειλημμένοι και ποιοι λιγότερο, όσον αφορά στα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες που περιβάλλουν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές.

Στην 21η ερώτηση επιδιώκεται να διερευνηθεί η γνώση που μπορεί να έχουν οι σπουδαστές σε ποιο εξειδικευμένα θέματα όπως το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στην Ελλάδα και ποιο συγκεκριμένα σε ποιες περιπτώσεις απελαύνετε ένας αλλοδαπός από τη χώρα μας.

Τέλος, το ερωτηματολόγιο κλείνει με την ερώτηση 22 που γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η διάθεση και ο βαθμός δεκτικότητας που έχουν οι σπουδαστές απέναντι στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα Ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

2. ΕΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην εργασία αυτή χρησιμοποιήσαμε τη συγκριτική μέθοδο έρευνας ως εργαλείο για την διερευνητική μέθοδο των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας του 1995. Για το συγκεκριμένο θέμα χρησιμοποιήθηκε η έρευνα αυτή σαν «κτηθείσα πείρα» (Φιλίας Βασίλης, 1997,σελ.28)

3. ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ο πληθυσμός στον οποίο απευθυνθήκαμε είναι: η πρώτη ομάδα οι σπουδαστές του Α εαρινού εξαμήνου Κοινωνικής Εργασίας του 1995, ενώ η δεύτερη ομάδα οι σπουδαστές του ΣΤ' εξαμήνου Κοινωνικής Εργασίας του 1995.

Ο πληθυσμός στον οποίο εργαστήκαμε είναι: ο ανωτέρω πληθυσμός και επιπροσθέτως η πρώτη ομάδα των σπουδαστών του Α' εαρινού εξαμήνου Κοινωνικής Εργασίας του 2005 καθώς και η δεύτερη ομάδα σπουδαστών κοινωνικής Εργασίας του ΣΤ' εξαμήνου του 2005.

4. ΠΛΑΙΣΙΟ

Τους σπουδαστές τους βρήκαμε στις αίθουσες εργαστηρίων του τμήματος, σε συνεννόηση με τους καθηγητές τους.

5. ΔΕΙΓΜΑ

Σαν δείγμα για την συγκριτική έρευνα επιλέχθηκαν να ερωτηθούν 35 σπουδαστές του Α' εαρινού εξαμήνου του 2005 και του ΣΤ' εξαμήνου του 2005. Επίσης θεωρούνται σαν δείγμα οι σπουδαστές του Α' του ΣΤ' εαρινών εξαμήνων του 1995.

Η επιλογή των σπουδαστών ήταν τυχαία σύμφωνα με την σειρά που κάθονταν στα θρανία. Οι σπουδαστές του 2005 ήταν άνδρες και γυναίκες ηλικίας 20-24 ετών. Η επιλογή των 35 ατόμων και τα αποτελέσματα για κάθε ομάδα αφορούν μόνο αυτόν τον αριθμό.

6. ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Κατά την γνώμη μας, ο καλύτερος τρόπος συλλογής πληροφοριών ήταν η δομημένη συνέντευξη με τη μορφή ερωτηματολογίου. Στις

συνεντεύξεις αυτές, οι ερωτηθέντες σπουδαστές προτρέπονται να απαντήσουν σε μια σειρά ερωτήσεων, που ο αριθμός, η σειρά και το περιεχόμενο τους, προκαθορίζονται από το έντυπο της συνέντευξης. Κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, ήμασταν παρούσες για τυχόν ερωτήματα και διευκρινήσεις.

7. ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Σαν μέσο για την συγκριτική μελέτη μας επιλέχθηκαν, το ερωτηματολόγιο με συνέντευξη της πτυχιακής του 1995. Πραγματοποιήσαμε συναντήσεις με τους διδάσκοντες καθηγητές και τους ενημερώσαμε για την έρευνα, που γινόταν στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας.

Η διαδικασία της επίδοσης και της συμπλήρωσης ερωτηματολογίου από τους σπουδαστές απαιτούσε 15 λεπτά μιας διδακτικής ώρας. Έτσι πήραμε χρόνο από τις παραδόσεις των υποχρεωτικών μαθημάτων του Α' και ΣΤ' εξαμήνου, κατά τις οποίες παρακολουθούσαν οι περισσότεροι σπουδαστές.

Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και διατέθηκε στους σπουδαστές στην αρχή της διδακτικής ώρας για την συμπλήρωση του. Οι σπουδαστές έπρεπε να απαντήσουν σε ερωτήσεις πραγματικές, αναγκαστικής επιλογής και σε ανοικτές ερωτήσεις.

Ο αριθμός των ερωτήσεων αναγκαστικής επιλογής, δηλ. των κλειστών ερωτήσεων και των προκατασκευασμένων, ήταν μεγαλύτερος γιατί είχαν την πρακτική αξία, ότι θα μπορούσαν να καταγραφούν και να ταξινομηθούν πολύ συντομότερα από ότι οι απεριόριστες απαντήσεις στις ανοικτές ερωτήσεις.

Με τις προκατασκευασμένες ερωτήσεις που υπήρχαν στο ερωτηματολόγιο, οι ερωτηθέντες σπουδαστές είχαν την δυνατότητα μιας άλλης απάντησης, διαφορετικής από τις προτεινόμενες. Και αυτό γιατί οι

προκατασκευασμένες ερωτήσεις περιλάμβαναν πάντα μια απάντηση του τύπου «κάτι άλλο, τι αναφέρατε».

Οι ανοικτές ερωτήσεις, που χρησιμοποιήθηκαν έδιναν την δυνατότητα να διαπιστωθεί το επίπεδο πληροφόρησης των σπουδαστών, όσον αφορά φορείς και οργανισμούς που προστατεύουν τους μετανάστες και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και οι αντιλήψεις τους σχετικά με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών.

Η δυνατότητα αυτή προήλθε από το ότι κάθε σπουδαστής έπρεπε να εκφράσει την προσωπική του άποψη. Όσον αφορά στις κλίμακες που χρησιμοποιήθηκαν στο ερωτηματολόγιο ήταν της μορφής ΝΑΙ – ΟΧΙ – ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ - ΔΕΝ ΕΧΩ ΓΝΩΜΗ και ΚΑΘΟΛΟΥ – ΛΙΓΟ – ΑΡΚΕΤΑ – ΠΟΛΥ -ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ - ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ.

8. ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΥΧΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της συλλογής των πληροφοριών, δεν αντιμετωπίστηκε κανένα πρόβλημα. Οι σπουδαστές ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν στα ερωτήματα και η ανταπόκριση τους, ήταν ιδιαίτερα ενισχυμένος παράγοντας, για τις ερευνήτριες. Δεν υπήρξε άρνηση απαντήσεων. Οι απαντήσεις με την μορφή «Δε ξέρω» σήμαιναν άγνοια του θέματος και όχι άρνηση απάντησης.

9. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ, ΚΟΣΤΟΣ, ΧΡΟΝΟΣ

Η διατύπωση του σκοπού η σύγκριση των δεδομένων και η μέθοδος συλλογής πληροφοριών διήρκεσε 20 ημέρες και για τις δυο ομάδες. Με την επεξεργασία και την ανάλυση δεδομένων ασχοληθήκαμε 1 εβδομάδα.

Χρησιμοποιήθηκαν 70 ερωτηματολόγια, για τα οποία αγοράστηκε γραφικό υλικό.

Στο κόστος της έρευνας συμπεριλαμβάνονται, εκτός από την αγορά γραφικής ύλης και τα 70 ερωτηματολόγια και έξοδα επεξεργασίας των

πληροφοριών που συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις των σπουδαστών στα ερωτηματολόγια, γιατί αναλύθηκαν με ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Η ανάλυση αυτή έδωσε αριθμητικές μονάδες για την κάθε ερώτηση που αφορούσαν την συχνότητα των απαντήσεων από τους σπουδαστές, καθώς και τις εκατοστιαίες μονάδες που παρουσίαζαν τα ποσοστά που αντιστοιχούν σε κάθε ερώτηση.

Η πραγματοποίηση της έρευνας έγινε από τις ερευνήτριες.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Βασικός σκοπός της μελέτης αυτής ήταν, να συγκρίνει τον βαθμό ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των σπουδαστών του Α' αερινού εξαμήνου του έτους 1995 με του Α' εαρινού εξαμήνου του έτους 2005 και ΣΤ' εξαμήνου του έτους 1995 Κοινωνικής Εργασίας, με του ΣΤ' εξαμήνου του 2005 Κοινωνικής Εργασίας σε θέματα φυλετικού ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Οι επιμέρους στόχοι αυτής της μελέτης, ήταν να διερευνηθεί αλλά και να συγκριθεί:

Α) Εάν και κατά πόσο οι σπουδαστές του έτους 2005 είναι γνώστες εννοιών που αναφέρονται στον φυλετικό ρατσισμό και σημαντικών γεγονότων που αποτέλεσαν ορόσημο στην πορεία του ρατσισμού μέσα στο χρόνο

Β) Να διερευνηθεί η ευαισθητοποίηση και η στάση των σπουδαστών απέναντι στα σπουδαιότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί, ως επακόλουθο της μετανάστευσής τους, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Γ) Να διερευνηθεί η πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Α.Τ.Ε.Ι.) σε διάστημα 10 ετών (1995-2005), όσον αφορά τις ξενόφοβες τάσεις και τον ρατσισμό.

Δ) Να συγκριθούν και να εκτιμηθούν τ' αποτελέσματα που θα προέκυπταν από τις δύο ερευνητικές ομάδες του 2005, πόσο μεταξύ τους, όσο και με τις δύο ερευνητικές ομάδες του 1995.

Τα συμπεράσματα λοιπόν με βάση τα αρχικά ερωτήματα της μελέτης, μπορούν ν' αναφερθούν ως εξής:

ΠΡΩΤΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

- Έχει διαπιστωθεί ότι οι σπουδαστές του έτους 1995 ήταν ενημερωμένοι σε έννοιες και χρονολογίες ορόσημα, που αναφέρονται στον ρατσισμό και το άπαρχαϊντ. Λανθασμένη όμως είναι η άποψη τους για το τι είναι ξενοφοβία.
Κατόπιν δικής μας έρευνας στους σπουδαστές του έτους 2005 διαπιστώθηκε ότι ήταν ενημερωμένοι σχετικά με τις έννοιες ρατσισμός και ξενοφοβία. Αντίθετα αναφορικά με την έννοια του άπαρχαϊντ διαφάνηκε ότι ήταν ελλιπώς ενημερωμένοι.
- Το 1995 μέσα από την σχετική ερώτηση φάνηκε ότι οι σπουδαστές γνώριζαν τουλάχιστον δύο υπηρεσίες- φορείς προστασίας και προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2005 ένα μεγάλο ποσοστό (60%) δεν γνώριζε καμία υπηρεσία. Ένα ποσοστό επίσης 31,43% γνώριζε τουλάχιστον δύο υπηρεσίες ενώ το 1995 οι σπουδαστές ήταν περισσότερο ενημερωμένοι στο θέμα.
- Σε πιο εξειδικευμένες διαστάσεις του ρατσισμού, ως επακόλουθο της μετανάστευσης, στην έρευνα της προηγούμενης δεκαετίας, διαπιστώθηκε ότι οι σπουδαστές γνώριζαν την πολιτισμική ταυτότητα που έχουν οι αλλοδαποί μετανάστες στην χώρα υποδοχής. Τα ίδια αποτελέσματα είχαμε και στην δική μας έρευνα. Η πλειοψηφία των σπουδαστών γνώριζαν και γνωρίζουν ότι οι αλλοδαποί μετανάστες μιας χώρας, ανήκουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους.

- Διαπιστώνεται ότι θεωρούν και θεωρούσαν ως σπουδαιότερο πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης, και εκτιμούν την γλώσσα και τα δύο έτη ως πρόβλημα δευτερεύουσας σημασίας. Σε αντίθεση από τα συμπεράσματα που απορρέουν, από την Βιβλιογραφική μελέτη του θέματος, ότι η γλώσσα είναι κυριότερο πρόβλημα, σε ότι αφορά την κοινωνική ένταξή τους.
- Διαπιστώνεται ότι οι λιγότεροι σπουδαστές από όσους ερωτήθηκαν το 1995 αλλά και το 2005 γνωρίζουν ότι είναι υποχρεωτική η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων, σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας της ΕΟΚ που την καθιστά υποχρεωτική
- Από τα συμπεράσματα και των δύο ετών που υπάρχουν φαίνεται ότι είναι δύσκολο να λεχθεί, ότι οι σπουδαστές γνώριζαν ποια είναι μερικά από τα σπουδαιότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί, σχετικά με την κοινωνικοποίησή τους στην χώρα υποδοχής. Και αυτό γιατί, οι απαντήσεις τους σε μερικά ερωτήματα, ήταν σωστές ενώ σ' άλλα, φάνηκε να έχουν λανθασμένη άποψη.
- Από τα αποτελέσματα του 1995 προκύπτει ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών απαντά αντικειμενικά πως δεν γνωρίζει αν οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι, ενώ στη μελέτη του 2005 επιβεβαιώνεται ο μύθος ότι είναι σεξουαλικοί υπερδραστήριοι.
- Διαπιστώνεται ότι και στις δύο έρευνες διερευνώντας την άποψη των σπουδαστών, γύρω από τον τρόπο προβολής των γεγονότων από τα Μ.Μ.Ε., που αναφέρονται στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, ότι η πλειοψηφία τους, πιστεύει, πως είναι λίγο αντικειμενική και αμερόληπτη. Από την παραπάνω επιλογή τους, καταλήγουμε ότι οι σπουδαστές

έχουν συνειδητοποιήσει ότι τα Μ.Μ.Ε. δεν δίνουν αντικειμενική πληροφόρηση στο κοινό, σε ότι αφορά τους αλλοδαπούς.

- Σε ότι αφορά τα ποσοστά εγκληματικότητας της χώρας μας και οι σπουδαστές του 1995 και του 2005 οι περισσότεροι σπουδαστές πιστεύουν, ότι η σχέση μεταξύ των αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας στην χώρα μας είναι μικρή. Στοιχεία που αποδεικνύει και η βιβλιογραφική μελέτη του συγκεκριμένου θέματος. Διαπιστώνεται, συνεπώς από τα παραπάνω ότι οι σπουδαστές δεν βλέπουν τους αλλοδαπούς, σαν τους «αποδιοπομπαίους τράγους» που ευθύνονται για την σημερινή κατάσταση της εγκληματικότητας στον τόπο μας.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών και της πρώτης και της δεύτερης δεκαετίας δεν βλέπει εχθρικά τους ξένους εργάτες που εργάζονται στην χώρα μας, αλλά οι δεκαετίες διαφοροποιούνται όσον αφορά την προσφορά τους στην ελληνική οικονομία ως εργατικό δυναμικό. Οι μεν σπουδαστές του 1995 θεωρούν θετική την προσφορά τους, ενώ οι δε σπουδαστές του έτους 2005 είναι της γνώμης ότι δεν παίζει ρόλο η προσφορά τους στον οικονομικό τομέα της χώρα μας.
- Απόψεις δίστανται σχετικά με την ερώτηση αν οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί φοιτητές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρα μας αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη και από ποιους. Καταθέτονται οι απόψεις των σπουδαστών του 1995 όπου πρώτα στην κατάταξη εναποθέτονται τα άτομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, αμέσως μετά εντοπίζονται συμφοιτητές, έπειτα, οι καθηγητές και οι συμφοιτητές στον ίδιο βαθμό και ακολουθούν τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται.
Το 2005 οι σπουδαστές εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη πρώτον από συμφοιτητές, δεύτερον τα άτομα του κοινωνικού περιβάλλοντος με τα άτομα που συναναστρέφονται, τρίτο οι

καθηγητές και τέταρτο τα άτομα που συναναστρέφονται με τους καθηγητές ισάξια.

- Διαπιστώνεται ότι και οι δύο κατηγορίες σπουδαστών, έχουν αρκετές γνώσεις, όσον αφορά το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στην χώρα μας, και πιο συγκεκριμένα σε ποιες περιπτώσεις, μπορεί να απελαθεί ένας αλλοδαπός.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία της παλαιότερης ερευνητικής ομάδας (91,4%) και της νεότερης (77,14%) έχει θετική διάθεση και μεγάλο βαθμό δεκτικότητας, προς τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές, που φοιτούν στα Ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Η δεκτικότητά τους, αποδεικνύεται από τις πολύπλευρες και ενδιαφέρουσες αιτιολογήσεις τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από τις αιτιολογήσεις που έδωσαν: α) το Δικαίωμα όλων των ανθρώπων στην εκπαίδευση ανεξάρτητα από το χρώμα, καταγωγή και θρησκεία, β) διεύρυνση του πνεύματος των Ελλήνων, κατανοώντας τις διαφορές και τις ομοιότητες που μας συνδέουν, με τους τριτοκοσμικούς σπουδαστές, γ) Ενίσχυση των τεχνολογικών ιδρυμάτων.

Πρέπει να αναφερθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό σπουδαστών (21) δεν αιτιολόγησε την απάντησή του.

Είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τους λόγους, για τους οποίους το ποσοστό αυτό δεν προχώρησε στην αιτιολόγηση της ερώτησης. Υποθέτουμε, πως μάλλον το φορτωμένο πρόγραμμα της ημέρας, και η απογευματινή ώρα που συμπληρώθηκε το ερωτηματολόγιο, συντέλεσε στην μη τεκμηρίωση της απάντησης.

Γενικά από την ερευνητική ομάδα του 1995 συμπεραίνουμε ότι οι σπουδαστές του Α' εαρινού εξαμήνου, διακρίνονται από ευαισθησία και ευρύτητα πνεύματος, απέναντι στους Τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς. Επίσης φαίνεται, ότι είναι αρκετά ενημερωμένοι σε

θέματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων, καθώς και στα προβλήματα κοινωνικοποίησης, που αντιμετωπίζουν οι έγχρωμοι αλλοδαποί, ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης τους.

Από την ερευνητική ομάδα του 2005 συμπεραίνεται μια απόκλιση όσον αφορά τους προηγούμενους σπουδαστές. Ναι μεν η πλειοψηφία των σπουδαστών δεν απαντά ρατσιστικά, ούτε διακατέχεται από ξενοφοβικές τάσεις αλλά τα ποσοστά απόκλισης μεταξύ μειοψηφία και πλειοψηφίας είναι μικρά και όχι συντριπτικά επομένως φωτίζεται η διαφοροποίηση μεταξύ των ετών 1995 και 2005.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ 1995 ΚΑΙ ΤΟΥ 2005

Όπως στο Α' εξάμηνο (1995 και 2005) έτσι και στο ΣΤ' εξάμηνο των ετών (1995-2005) διερευνήθηκε ο βαθμός ενημέρωσης των σπουδαστών, σε έννοιες που αναφέρονται στο ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι σπουδαστές και των δύο ετών που μελετούνται δεν είναι αρκετά ενημερωμένοι σε έννοιες και χρονολογίες ορόσημο που αναφέρονται στην ξеноφοβία και στο άπαραχαϊντ.

- Διαπιστώνεται επίσης ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών (1992-2005), γνωρίζει τουλάχιστον δύο υπηρεσίες –φορείς προστασίας και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενώ ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό της πρώτης δεκαετίας, δε γνωρίζει καμία υπηρεσία (20%). Το ίδιο ισχύει και για τη δεύτερη δεκαετία, με ποσοστό (42,8%). Οι υπηρεσίες που αναφέρουν οι περισσότεροι σπουδαστές, είναι ο ΟΗΕ, UNICEF, η UNESCO και η Διεθνής Αμνηστία.
- Σε πιο εξειδικευμένες διαστάσεις του ρατσισμού, ως επακόλουθο της μετανάστευσης διαπιστώνεται ότι και οι δύο ερευνητικές ομάδες γνωρίζουν την πολιτισμική ταυτότητα που έχουν οι αλλοδαποί μετανάστες στην χώρα υποδοχής, η οποία είναι αυτή, της χώρας προέλευσης.
- Διαπιστώνεται ότι συγκλίνουν οι απόψεις τους, αναφορικά με το σπουδαιότερο πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, την διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης και εκτιμούν τη γλώσσα ως δεύτερο κατά σειρά πρόβλημα.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών (45,7%) του έτους 1995 και η πλειοψηφία των σπουδαστών (54,3%) του έτους 2005, δεν

γνωρίζει ότι είναι υποχρεωτική η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων στη χώρα μας.

Όσον αφορά τα έξοδα των παραπάνω σχολείων διαπιστώνεται πως και οι δύο ομάδες συμφωνούν ξανά, ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών αναφέρει πως η λειτουργία των δίγλωσσων σχολείων πρέπει να γίνεται με έξοδα του ελληνικού κράτους.

- Διαπιστώνεται όσον αφορά το μύθο γύρω από τη σεξουαλική υπερδραστηριότητα των μαύρων ανδρών, ότι οι απαντήσεις δεν διαφοροποιούνται, καθώς η πλειοψηφία των σπουδαστών απαντά αντικειμενικά πως δεν γνωρίζει αν οι μαύροι άντρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι. Άρα δεν επικροτούν, ούτε επιδοκιμάζουν τον παραπάνω μύθο.
- Διαπιστώνεται από την διερεύνηση της άποψης των σπουδαστών γύρω από τον τρόπο προβολής των γεγονότων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που αναφέρονται στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, ότι η πλειοψηφία του έτους 1995, πιστεύει πως είναι αρκετά αντικειμενική και αμερόληπτη, γεγονός που δεν ισχύει, ενώ η πλειοψηφία του έτους 2005 πιστεύει πως είναι λίγο αντικειμενική και αμερόληπτη.
- Σε ότι αφορά τα ποσοστά εγκληματικότητας της χώρας μας, και οι δύο ερευνητικές ομάδες, πιστεύουν ότι η σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών εγκληματικότητας στη χώρα μας, είναι μικρή, στοιχείο που αποδεικνύει και η βιβλιογραφική μελέτη του θέματος.
- Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία (48,5%) του έτους 1995 και η πλειοψηφία (60%) του έτους 2005, δεν βλέπουν εχθρικά τους ξένους εργάτες που εργάζονται στη χώρα μας και επιθυμούν να παραμείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους αυτόχθονες.

- Διαπιστώνεται ότι υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των δύο ερευνητικών ομάδων στην ερώτηση αν η παρουσία των έγχρωμων αλλοδαπών στη χώρα μας, αλλοτριώνει την πολιτισμική ταυτότητα της χώρας μας. Οι μεν σπουδαστές του 1995, υποστηρίζουν πως η προσφορά τους είναι θετική στον ελληνικό πολιτισμό, ενώ οι δε σπουδαστές του 2005, υποστηρίζουν πως η προσφορά τους δεν παίζει ρόλο στον ελληνικό πολιτισμό.
- Διαπιστώνει ότι και οι δύο δεκαετίες, έχουν αρκετές γνώσεις όσον αφορά το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών στη χώρα μας, και πιο συγκεκριμένα σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να απελαθεί ένας αλλοδαπός.
- Και τα δύο έτη, το πρώτο (1995) με ποσοστό (80%) και το δεύτερο (2005) με ποσοστό (85,7%), βλέπουν με θετική διάθεση τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς σπουδαστές που φοιτούν στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Απόψεις δίστανται σχετικά με την ερώτηση αν οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί φοιτητές που φοιτούν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρα μας, αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη και από ποιους. Καταθέτονται οι απόψεις των σπουδαστών του 1995 όπου πρώτοι στην κατάταξη εναποθέτονται τα άτομα του ευρύτερου περιβάλλοντος, αμέσως μετά εντοπίζονται τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται, έπειτα οι καθηγητές και οι συμφοιτητές και τέλος οι συμφοιτητές τους.
 Το 2005 οι σπουδαστές εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη αρνητική προκατάληψη, πρώτον από συμφοιτητές, δεύτερον οι καθηγητές, τρίτο κατά σειρά στην εκτίμηση των σπουδαστών ακολουθούν οι συμφοιτητές και τελευταίο, τα άτομα με τα οποία συναναστρέφονται.

- Αξίζει να σημειωθεί, ότι ένα μικρό ποσοστό από το έτος του 2005 (2,86%) δεν επιθυμεί την παρουσία τους στα ελληνικά Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Αντιστοίχως ακολουθεί και η έρευνα του 1995, με το μικρό ποσοστό της τάξεως του 5,7%. Τα ποσοστά αυτά, δεν αιτιολόγησαν την απάντησή τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από τις αιτιολογήσεις που έδωσαν για τις θετικές απαντήσεις (1995-2005):

A) Εμπλουτίζεται το μορφωτικό τους επίπεδο και μπορούν να αφομοιωθούν καλύτερα, από την ελληνική κοινωνία .

B) Ισότιμες ευκαιρίες για μόρφωση.

Γ) Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δ) Εξάπλωση του ελληνικού ιδεώδες.

Ε) Πολιτισμική συναλλαγή και προσφορά στον τόπο μας.

ΣΤ) Υπόδειξη νέων τρόπων δουλειάς και αντιμετώπισης προβλημάτων.

Ζ) Έχουν αποδειχθεί καλοί επιστήμονες.

Γενικά, από τη δεύτερη ερευνητική ομάδα και των δύο ετών, συμπεραίνουμε ότι οι σπουδαστές του ΣΤ' εξαμήνου, είναι αρκετά ενημερωμένοι σε θέματα ρατσισμού και φυλετικών διακρίσεων. Ωστόσο παρά τη θετική διάθεση και το «ανοικτό μυαλό» της πλειοψηφίας, ένα ποσοστό σπουδαστών, φάνηκε από τις απαντήσεις του, αρκετά επιφυλακτικό και απορριπτικό απέναντι στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Με βάση τα προηγούμενα συμπεράσματα, η μελέτη αυτή, εισηγείται τα εξής:

1. Η οικογένεια αποτελεί το βασικό και το πιο ισχυρό οικοδόμημα, πάνω στο οποίο στηρίζεται το πολιτιστικό επίπεδο κάθε χώρας. Θεωρείται ο συνδετικός κρίκος για τη συνέχιση και διατήρηση των παραδόσεων, των κανόνων, των αξιών, των εθίμων και του πολιτισμού. Η οικογένεια λοιπόν, ο πιο μικρός αλλά και ο πιο πολύτιμος λίθος της κοινωνίας, θα πρέπει να δημιουργήσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα γεννηθούν και θα γαλουχηθούν οι αρχές της ισότητας, της ισονομίας και ο σεβασμός της κάθε ανθρώπινης προσωπικότητας, ούτως ώστε

να λάβουν τέλος, έννοιες ανυπόστατες, όπως ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και η μισαλλοδοξία.

2. Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό σύστημα, οφείλει να αυξήσει, και όπου κρίνεται αναγκαίο, ακόμη και να θέσει σε παραγωγή εκείνα τα υποστηρικτικά μέσα για να εξαλείψει τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, μέσω της διδασκαλίας της αγωγής του πολίτη, σε ολόκληρη την σχολική φοίτηση.

3. Να προωθηθεί η εμπλοκή των εκπαιδευτικών σε σεμινάρια με θέμα την ολοκληρωμένη κατάρτιση τους σε ειδικούς τομείς αγωγής του πολίτη.

4. Κρίνεται απαραίτητη η ένταξη και ενσωμάτωση μηνυμάτων αλληλεγγύης στα σχολικά έντυπα και βιβλία και η λειτουργία βιβλιοθηκών στα σχολεία που καλλιεργούν μηνύματα ειρήνης και προάγουν την ισόβαθμη αντιμετώπιση, ανάμεσα σε λαούς.

5. Να προωθηθούν προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης αλλά και ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα για όσους εργάζονται με παιδιά και νέους, ούτως ώστε να παρέχεται ολοκληρωμένη ενημέρωση σχετικά με

τον ρατσισμό και τον εξέχοντα αρνητικό ρόλο που κατέχει στην κοινωνία μας.

6. Να εκτιμηθεί ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών και να τεθεί στη διάθεση των σχολείων εκείνων που το ποσοστό των μεταναστών είναι υψηλό, ούτως ώστε να εντοπιστούν τυχόν συγκαλυμμένα ξενοφοβικά μηνύματα και συναισθήματα στα διδασκόμενα βιβλία, αλλά τα βιβλία αυτά πιθανότατα να φέρουν ευθύνη για φυλετικά και κοινωνικά προβλήματα.

7. Θα πρέπει να γίνει σαν θεσμός η εισαγωγή των κοινωνικών λειτουργών σε όλες τις βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης με σκοπό την ευαισθητοποίηση των παιδιών στα προβλήματα που φέρει κάθε τι που εμπεριέχει το ρατσισμό.

8. Επίσης, διοργάνωση εκπαιδευτικών διαλέξεων από κοινωνικούς λειτουργούς με σκοπό την ενημέρωση και γνωριμία μαθητών με υπηρεσίες οργανώσεις και φορείς που προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

9. Μέσω επιστημονικών ερευνών να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα αίτια και οι μορφές του ρατσισμού που θα έχουν σαν στόχο όσο το δυνατόν περισσότερο την εξέλιξη του.

10. Προτείνεται η ανάπτυξη και η ενσωμάτωση του θεσμού της «ενοποίησης» ελληνικών σχολείων με σχολεία άλλων χωρών. Οι ενοποιήσεις έχουν θετικό αντίκτυπο στη διαμόρφωση μιας ευρύτερης αντίληψης του κόσμου. Εφ' όσον έρχονται σε επαφή με αλλά άτομα διαφορετικής θρησκείας, χρώματος, πολιτισμού και παράδοσης. Κατά συνέπεια ενισχύει το αίσθημα αλληλεγγύης και προλαμβάνονται εκδηλώσεις ρατσισμού από πολύ μικρή ηλικία.

11. Να προωθεί μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εφαρμογή της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας των παιδιών των μεταναστών στα σχολεία.

12. Γνωρίζοντας τον βασικό ρόλο του τύπου για θέματα που είναι συνδεδεμένα με τους μετανάστες θα ήταν σκόπιμο να οργανωθούν σεμινάρια για τους δημοσιογράφους έτσι ώστε τα άρθρα τους να διακατέχονται από αντικειμενικότητα και αμεροληψία.

13. Οι εθνικές μειονότητες θα πρέπει να είναι σε συνεχή ενημέρωση έτσι ώστε να είναι σε επαφή με τις χώρες καταγωγής τους αλλά και με την μητρική τους γλώσσα.

14. Οι εθνοτικές μειονότητες θα πρέπει να γίνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας και να συμμετέχουν στα πολιτιστικά δρώμενα της χώρας μας και να μην είναι απλά παθητικοί δέκτες πληροφοριών.

15. Η ΕΟΚ θα πρέπει να χρηματοδοτήσει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο ώστε η καταπολέμηση του ρατσισμού να καταστεί δυνατή και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι να απευθύνονται.

16. Προτείνεται η οργανωμένη δημιουργία υπηρεσιών τόσο στις παραμεθόριες όσο και στις αστικές περιοχές. Οι υπηρεσίες αυτές να στελεχώνονται από εξειδικευμένο προσωπικό (κοινωνικούς λειτουργούς), που να γνωρίζουν τους διεθνείς κανόνες και συνθήκες. Έτσι οι αλλοδαποί με την παρουσία και των διερμηνέων θα μπορούν να απευθυνθούν με άνεση σ αυτές τις υπηρεσίες.

Για την καλύτερη αντιμετώπιση της εισροής αλλοδαπών είτε είναι μετανάστες είτε πολιτικοί πρόσφυγες, θεωρείται αναγκαία η εγκατάσταση στις παραμεθόριες περιοχές κλιμακίου και αρμοδίων παραγόντων (Υπουργείου Δημ. Τάξεως, Υπηρεσία Αλλοδαπών, Νομική Υπηρεσία Ύπατης Αρμοστείας).

17. Σε κάθε κράτος μέλος της ΕΟΚ θα πρέπει να ιδρυθούν υπηρεσίες παροχής πληροφοριών που θα ενημερώνουν ως προς τα νομικά μέσα που υπάρχουν, για την προστασία ατόμων από φυλετικές διακρίσεις, το ρατσισμό και τις πράξεις που οδηγούν σε μίσος και ρατσιστική βία.

18. Προτείνεται η νομιμοποίηση του ξένου πληθυσμού που βρίσκεται στη χώρα μας, ώστε να μην καθίσταται δυνατή η εκμετάλλευσή του από τους εργοδότες (χαμηλότερο ημερομίσθιο, παραβίαση ωραρίου, ασφαλιστικών και άλλων δικαιωμάτων). Αποτέλεσμα της δυσμενούς μεταχείρισης τους είναι η πρόκληση ξενοφοβικών και ρατσιστικών τάσεων.

19. Να θεσπιστεί νόμος κατά των ρατσιστικών εκδηλώσεων, εναντίον προσώπων ή ομάδων, λόγω φυλετικής, θρησκευτικής, πολιτιστικής κοινωνικής ή εθνικής διαφοράς.

20. Να παρέχεται πληροφοριακό υλικό στους μετανάστες για το καθεστώς που επικρατεί στις χώρες που μεταναστεύουν.

21. Διοργάνωση από την τοπική αυτοδιοίκηση «πολιτιστικών βραδιών» στα πολιτιστικά κέντρα δήμων και κοινοτήτων με σκοπό την επικοινωνία και γνωριμία των διαφορετικών πολιτισμών και διαφορετικής κουλτούρας.

Επειδή η Ελλάδα είναι χώρα με μεταναστευτική εμπειρία και πολλοί Έλληνες υπήρξαν «αλλοδαποί» για τις χώρες προς τις οποίες μετανάστευσαν, θα πρέπει να φέρεται με τη δέουσα ευπρέπεια στους «αλλοδαπούς» που σήμερα δέχεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιαννόπουλος Περικλής: « Ξενομανία» . Εκδόσεις Ροές, 1996

Δελμούζος Αλέξανδρος, «Οι ξένοι κι Εμείς», Εκδοτικός Οίκος : Μπαίρον, Αθήνα 1983

Δημητρακόπουλος Φώτης, «Βυζάντιο και νεοελληνική διάνοηση στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα» Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, α' έκδοση 1998

Δώδος Δ. - Καφετζής Π. – Μιχαλοπούλου Α. – Νοκολακόπουλος Η. «Ξενοφοβία και Ρατσισμός στην Ελλάδα»

Ιωαννίδου – Τζόνσον Αμαλία , «Προκατάληψη, Ποιός εγώ; » Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Β' έκδοση, Αθήνα 1998

Κατσούλης Ηλίας, «Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα» Επιμέλεια έκδοσης Δ. Καραντινός , Λ. Μαράζου, Αλιπραντής, Ε. Φρονίμου, Β' έκδοση, τόμος Α, Αθήνα 1999

Κοίλιαρη Αγγελική «Ξένος στην Ελλάδα» Εκδόσεις Παρατηρητής, Αθήνα 1999

Κτιστάκης Γιάννης, «Μετανάστες – Ρατσισμός και Ξενοφοβία (από τη θεωρία στη πράξη)» Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα - Κομοτηνή 2001

Μιχαλοπούλου Αικατερίνη, Τσάρτας Π., Γιαννησοπούλου Μαρία, Καφετζής Παναγιώτης, Μανώλογλου Ευδοκία, «Μακεδονία και Βαλκάνια, Ξενοφοβία και Ανάπτυξη» Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Α' έκδοση, 1998

Σταθόπουλος Πέτρος «Κοινωνική Πρόνοια», Εκδόσεις «Έλλην» Β' έκδοση, 1999

Σπύρος Μαρίνος «Η Ευρώπη αντιμέτωπη με το φαινόμενο του ρατσισμού» Εκδόσεις Παρασκήνιο , Αθήνα 1995

Ομάδα έργου : Αβραμούδης Β.- Βρακοπούλου Κ. –Γκίκα Σ. – Πέτρου Γ.- Σκαμνάκης Α., «Ρατσισμός, Ξενοφοβία και ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην Ευρώπη» Εγχειρίδιο για δημοσιογράφους, copyright: Αναπτυξιακή σύμπραξη: Equal Dream, Σεπτέμβριος 2004

Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αριστερών Φεμινιστριών, «Εθνικισμός , Ρατσισμός, Κοινωνικό Φύλο , Εκδόσεις Παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1995

ΞΕΝΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Anderson C, « Προς μια νέα κοινωνιολογία» (μετάφραση Ε. Κακοσαίου), Εκδόσεις Παπαζήση , Αθήνα 1986

Tahar Ben Jelloun «Ο ρατσισμός όπως τον εξήγησα στην κόρη μου» εκδόσεις «Νέα Σύνορα – Α.Α. Λιβάνη» Αθήνα 1998

Veren Lorens « Ο αθλητισμός και ΜΜΕ», εκδόσεις Καστανιώτη έτος 1^{ης} έκδοσης 2003

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Βουδούρης Παύλος «Συνέντευξη του προέδρου του Λάος και ευρωβουλευτή Γ. Καρατζαφέρη , «Ξένοι και ξενοφοβία στην Ελλάδα» , Τρίτο Μάτι ,Αύγουστος 2004, τεύχος 125, σελ. 33

Μαυρώνη Εύη, «Φοβίες» Focus , Σεπτέμβριος 2004, σελ. 59

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Απόφαση πλαισίου του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, Βρυξέλλες 28/11/2001

Υπουργείο Εξωτερικών, Παγκόσμια Διάσκεψη ΟΗΕ, θέσεις ΟΗΕ και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, Ρατσισμός, φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία και συναφείς μισσαλοδοξίες, 2001

Οδηγία 2000/ 43/ Ε.Κ. Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Περί εφαρμογής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής. 29 Ιουνίου 2000

Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, Ελληνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Το κοινωνικό πορτρέτο της Ελλάδας, 2001

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Απόφαση του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων, 27/11/2000

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Crystal David, « Υδρία» Εκδόσεις «Τέσσερα Έψιλον», Αθήνα 1992

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αριστερών Φεμινιστριών, «Εθνικισμός, ρατσισμός, κοινωνικό φύλο» Ελληνικό Τμήμα, Διήμερη Συνάντηση Γυναικών 11 και 12 Νοεμβρίου 1994

Φωτεινή Τσίλλερ, Διεθνές Συνέδριο « Ρατσισμός, ξενοφοβία και ΜΜΕ» , Ζάππειο Μέγαρο 2-3/12/2003 (σελ. 1-10, πτυχιακή)

Γκουγκουλιά Π. – Θεοδώρου Α. «Θεωρητική προσέγγιση του προβλήματος : βαθμός ενημέρωσης και στάση των σπουδαστών του Α' και ΣΤ' εαρινών εξαμήνων του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας απέναντι στους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς», πτυχιακή εργασία, Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών, Ιούνιος 1995

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ INTERNET

Μπεκρής, «Επιρροές στην προκλασσική τέχνη» [http: // www.csh.ush.gr.bekris / techni2.html](http://www.csh.ush.gr.bekris/techni2.html). 2/11/2004

Πεπονής Αν. «Η εισβολή των ξένων λέξεων» [http: // www. Ardin.gr](http://www.Ardin.gr), 2001

Copyright Hermeia the infoshaver, “Ξενοφοβία στην παραδοσιακά φιλόξενη χώρα μας»

[http:// www.Sapphogr.net/logow/h/xenophob.htm](http://www.Sapphogr.net/logow/h/xenophob.htm).2002

Pathfinder News, “Προκαταλήψεις και ξενοφοβία διαπιστώνει η Κομισιόν,

<http://www.news.pathfinder.gr/world/eu/127911/html>, 20/11/2004

«Ξενοφοβία»

<http://www.Focusmag.gr/id/view-user-article.rx=89615>

Εκδόσεις Λυμπέρη, 27/05/2004

Μαθητές Β Λυκείου «Ξενοφοβία» http://www.Users.dra.sch.gr/symbol/sholio/ekthesi/b_likiu/b_04_xenofovia_ratsismow.htm. 08/11/2004

Ανάπτυξη και Υλοποίηση, «Υλοποίηση από τα Θρανία; Αντιδράστε σωστά!»

http://www.Portal.eone.gr/4dcgi/_w_articles_womclild, 16/11/2004

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο

Μάϊος 1995

1. Φύλλο : Γυναίκα Αντρας
2. Ηλικία :
3. Εξάμηνο φοίτησης :

4. Ποιό είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

	Πατέρας	Μητέρα
Αναλφάβητος	☐	☐
Δημοτικό	☐	☐
Λύκειο	☐	☐
Ανώτερη Σχολή	☐	☐
Ανώτατη Σχολή	☐	☐

5. Σημειώστε, ποιός από τους παρακάτω ορισμούς της Ξενοφοβίας, είναι ο σωστός:

(Σημειώστε μία απάντηση)

- A. Είναι μία έννοια, που έχει σχέση με παραστάσεις από κάτι φυσικό, αρχέγονο, ούτε αρνητικό ούτε θετικό
- B. Είναι μία στάση που προηγείται του ρατσισμού, η οποία μπορεί να του προετοιμάσει το έδαφος.
- Γ. Είναι ο φόβος του ατόμου να βρίσκεται σε μέρη ή καταστάσεις, όπου υπάρχουν άτομα διαφορετικής εθνικότητας, από εκείνον, και όπου η φυγή μπορεί να είναι δύσκολη.
- Δ. Δεν γνωρίζω.

6. Σημειώστε, ποιός από τους παρακάτω ορισμούς του ρατσισμού, είναι ο σωστός.

(Σημειώστε, μια απάντηση)

- A. Είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός, χωρίς οι άλλοι να θεωρούνται σαν κατώτεροι.
- B. Είναι μια έννοια, που περιγράφει μία ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι διαχωρίζουν τους εαυτούς τους, από άλλες ομάδες με τις οποίες μπορεί να βρίσκονται σ' επαφή, ή και συνύπαρξη.
- Γ. Ο ρατσισμός δηλώνει την στάση κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνικής ομάδας, θεωρούν ως μειονεκτούντα τα μέλη μίας άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας, και ως συνέπεια τούτου αναπτύσσουν μια έντονη πίστη στην ανωτερότητά τους.
- Δ. Δεν γνωρίζω

7. Τι είναι το απαρτχάϊντ:

(Σημειώστε, μια απάντηση)

- A. Είναι η πολιτική κίνηση για την δημιουργία κουρδικού κράτους;
- B. Είναι η πολιτική κίνηση για την άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη;
- Γ. Είναι το πολιτικό καθεστώς που έλαβε χώρα στη Νότιο Αφρική, και συστηματοποίησε τις φυλετικές διακρίσεις;
- Δ. Δεν γνωρίζω.
- E. Κάτι άλλο, τι; (αναφέρατε)

.....
.....
.....

8. Σημειώστε, τη σωστή χρονολογία που κατέρρευσε το απαρτχάϊντ

(Σημειώστε, μία απάντηση)

- A. 1945
- B. 1967
- Γ. 1992
- Δ. Δεν γνωρίζω

9. Ποιούς οργανισμούς και φορείς γνωρίζετε, που προστατεύουν τους μετανάστες και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

(Αναφέρατε)

10. Σημειώστε σε ποιο πολιτισμικό περιβάλλον, πιστεύετε ότι ανήκουν οι αλλοδαποί μετανάστες, της πρώτης γενιάς;

(Σημειώστε, μία απάντηση)

A. Της χώρας υποδοχής

B. Της χώρας προέλευσης

Γ. Σε κανένα

Δ. Δεν γνωρίζω

11. Ποιά από τα παρακάτω προβλήματα, θεωρείται το σπουδαιότερο, για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών, στην χώρα υποδοχής;

(Σημειώστε, μία απάντηση)

A. Γλώσσα

B. Διαφορετική νοοτροπία, τρόπο σκέψης

Γ. Διαφορετικά και επιπρόσθετα προβλήματα

Ε. Κάτι άλλο

ΣΤ. Δεν γνωρίζω

12. Γνωρίζετε, εάν η λειτουργία διγλωσσών σχολείων, για τα παιδιά των μεταναστών, είναι υποχρεωτική στην χώρα μας;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Δεν γνωρίζω

13. Νομίζετε, ότι τα δίγλωσσα σχολεία θα πρέπει να λειτουργούν:

(Σημειώστε, μια απάντηση)

- A. Με έξοδα του δικού τους κράτους
- B. Με έξοδα του ελληνικού κράτους
- Γ. Να μην διδάσκουν καθόλου την μητρική τους γλώσσα
- Δ. Δεν έχω γνώμη

14. Πιστεύετε ότι οι μαύροι άνδρες είναι σεξουαλικά υπερδραστήριοι;

- A. Ναι
- B. Όχι
- Γ. Δεν γνωρίζω
- Δ. Δεν έχω άποψη

15. Πιστεύετε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, προβάλλουν τα γεγονότα που αφορούν τους τριτοκοσμικούς αλλοδαπούς, αμερόληπτα και αντικειμενικά;

(Σημειώστε, μια απάντηση)

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Αρκετά
- Δ. Πολύ
- Ε. Πάρα πολύ
- ΣΤ. Δεν γνωρίζω

16. Πιστεύετε ότι θα μειωνόταν το ποσοστό της εγκληματικότητας, στην χώρα μας, εάν δεν υπήρχαν:

(Σημειώστε, μία απάντηση)

- A. Οι έγχρωμοι αλλοδαποί
- B. Οι λευκοί αλλοδαποί
- Γ. Οι λευκοί και έγχρωμοι αλλοδαποί
- Δ. Θεωρώ πολύ μικρή την σχέση μεταξύ αλλοδαπών και ποσοστών της εγκληματικότητας
- Ε. Δεν γνωρίζω
- ΣΤ. Κάτι άλλο, τι; (Αναφέρατε)

.....
.....
.....

17. Πιστεύετε πως οι ξένοι εργάτες, που εργάζονται νόμιμα στη χώρα μας, πρέπει:

(Σημειώστε, μία απάντηση)

- A. Να μείνουν και να πληρώνονται το ίδιο με τους Έλληνες, συναδέλφους τους;
- B. Να μείνουν, αλλά να πληρώνονται λιγότερο από τους Έλληνες;
- Γ. Να φύγουν, όσοι δεν χρειάζονται στην Ελληνική οικονομία;
- Δ. Να επιστρέψουν, όλοι στην πατρίδα τους
- Ε. Δεν έχω άποψη

18. Βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς εργάτες, σαν μία:

(Σημειώστε μία απάντηση)

- A. Θετική προσφορά στην ελληνική οικονομία;
- B. Αρνητική προσφορά στην ελληνική οικονομία;
- Γ. Δεν "παίζει" ρόλο η προσφορά τους στην πορεία της ελληνικής οικονομίας
- Δ. Δεν έχω άποψη

9. Βλέπετε τους έγχρωμους αλλοδαπούς, σε ότι αφορά την πολιτισμική προσφορά τους, σαν μία:

(Σημειώστε μία απάντηση)

Θετική πολιτισμική προσφορά, για την χώρα μας

Αρνητική πολιτισμική προσφορά, για την χώρα μας

Δεν παίζει" ρόλο η προσφορά τους, στην πολιτισμική πορεία του τόπου

Δεν έχω άποψη

10. Πιστεύετε, ότι οι τριτοκοσμικοί αλλοδαποί σπουδαστές, που φοιτούν στα Εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας, αντιμετωπίζονται με αρνητική προκατάληψη από:

(Σημειώστε με αύξοντα αριθμό, 1, 2, 3, 4,, τις απαντήσεις σας, σύμφωνα με την σειρά της δικής σας αξιολόγησης)

Καθηγητές

Συμφοιτητές

Ατομα που συναναστρέφονται

Ατομα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος

Δεν γνωρίζω

11. Σημειώστε, σε ποιές από τις παρακάτω περιπτώσεις απελαύνεται ένας αλλοδαπός, από την Ελλάδα.

(Σημειώστε, μία απάντηση)

Όταν η παρουσία του, κρίνεται επικίνδυνη για την δημόσια υγεία και ασφάλεια;

Όταν η χώρα καταγωγής του, δεν διατηρεί φιλικές σχέσεις με την Ελλάδα;

Όταν πιστεύει σε διαφορετική θρησκεία;

Δεν γνωρίζω

22. Συμφωνείτε με την παρουσία τριτοκοσμικών αλλοδαπών σπουδαστών, στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα;

A. Ναι

B. Όχι

Γ. Δεν έχω γνώμη

Αν ναι ή όχι, αιτιολογήστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β
ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

ΙΤΑΛΙΑ: Ρατσιστές χτυπούν παιδιά δίνοντάς τους παιχνίδια - βόμβες

Ρατσιστική συμμορία

Του Δ. ΔΕΛΗΟΛΑΝΗ

Ρώμη

ΤΗΝ τεχνολογία θανάτου των πολεμικών βιομηχανιών μιμήθηκαν οι άγνωστοι ρατσιστές που πέρασαν πάλι στην επίθεση χθες στην Ιταλία. Αυτή τη φορά τα θύματα είναι δύο μικροί τσιγγάνοι που τραυματίστηκαν σοβαρά με βόμβα κρυμμένη μέσα σε κούκλα. Το ίδιο τέχνασμα, δηλαδή, στο οποίο καταφεύγουν οι κατασκευαστές ναρκών, που τις μεταμφιέζουν για να τραβήξουν την προσοχή των μικρών παιδιών και να σπείρουν, έτσι, τον τρόμο στους αμάχους.

Τα δύο τσιγγανάκια, η Σενγκούλ Ντεμιρόφσκα, 12 χρονών, και το αδελφάκι της Εμράν, τριών χρονών, ζητούσαν ελεημοσύνη σε σηματοδοτή χθες το πρωί στα περικόρια της Πίζας. Άγνωστος αυτοκινητιστής άνοιξε το παράθυρο και τους «χάρισε» την παγιδευμένη κούκλα, που εξερράγη έπειτα από λίγα λεπτά, καθώς το κοριτσάκι κίνησε το ένα της χέρι.

Βαριά τραύματα

Και τα δύο τσιγγανάκια, που έφτασαν στην Ιταλία προερχόμενα από τα Σκόπια, νοσηλεύονται με σοβαρότατα τραύματα. Το κοριτσάκι έχασε το ένα της χέρι, ενώ το αγοράκι τυφλώθηκε από το ένα μάτι.

Η Αστυνομία της Πίζας έκανε γνωστό πως ήδη τον Ιανουάριο η ίδια προφανώς ρατσιστική συμμορία είχε χρησιμοποιήσει το ίδιο τέχνασμα. Τότε είχε χαρίσει σε τσιγγανάκι πέντε ετών, που τυφλώθηκε, βόμβα κρυμμένη σε βιβλίο με παραμύθια.

ΕΥΘΕΡΙΑ

7/1/1995 σελ. 18

7/1/1995 σελ. 18

ΕΚΛΕΓΕΙ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

...γκιλοτίνα

...έλει να

...επαναφέρει

...Λεπέν...

...ΚΑΙ ΘΑ ΔΙΩΞΕΙ
...ΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ
...ΑΡΙΣΙ (ΑΠΕ - ΡΩΥ-

...Γάλλος ακροδεξιός
...της Ζαν Μαρί Λεπέν,
...το περασμένο Σαββα-
...ριακό εγκαινίασε την
...ολογική εκστρατεία
...για τις προεδρικές
...γες, δεσμεύθηκε ότι
...κλεγει θα επαναφέρει
...γκιλοτίνα και θα διώξει
...τους μετανάστες.

...ηγέτης του Εθνικού
...που, μιλώντας προ-
...σε συγκέντρωση οπα-
...του, υπογράμμισε ότι
...μα της μετανάστευ-
...και η υπογεννητικότητα
...ήγησαν τη Γαλλία
...γελος της καταστρο-

...σοχομαι να σταματή-
...εως το κύμα της
...στευσης και να στεί-
...εκατομμύρια μετα-
...στα σπίτια τους»,
...νώπιον των οπαδών
...την πόλη Τουρ.

ΕΘΝΟΣ 15/3/1995

σελ. 12

Ξένοι στην... «πλάκα»

ΤΟ χιούμορ των Ελλήνων, τα άτομα του αντίθετου φύλου και την ομιλία ενώπιον ακροατηρίου «φοβούνται» περισσότερο απ' όσδήποτε οι ξένοι φοιτητές στην Ελλάδα.

Τις δυσκολίες στις σχέσεις των αλλοδαπών με τους Έλληνες συμφοιτητές τους ερεύνησαν δύο καθηγήτριες (Ευαγγελία Κούρη - Αλεξάνδρα Ανδρούσου) του Πανεπιστημίου Κρήτης. Οι δύο ερευνήτριες τονίζουν ότι οι ξένοι δεν αντιμετωπίζουν συλλογικά φαινόμενα απόρριψης, αλλά

αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τους Έλληνες, λόγω της γλώσσας και της διαφορετικής ιδιοσυγκρασίας.

Σήμερα στη χώρα μας βρίσκονται περίπου 1.400 αλλοδαποί φοιτητές. Οι περισσότεροι προέρχονται από την Ασία και την Αφρική. Παραμένουν κυρίως σε φοιτητικές εστίες ή σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα. Έχουν ιδρύσει συλλόγους ή λέσχες ανά εθνικότητα και συχνά εκδίδουν δικές τους εφημερίδες.

	ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ		ΣΧΕΣΕΙΣ		Μ.Α.	ΣΥ
	ΠΟΤΕ	ΛΙΓΟ	ΠΟΛΥ ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΝΟΛΟ		
Σύναψη φιλίας με συνομηλίκους	83 68,8	16 20,8	4 5,2	4 5,2	0 0	77 100
Φιλίες με συνομηλίκους άλλων χωρών	44 57,1	26 33,8	5 6,5	2 2,6	0 0	77 100
Ανάληψη πρωτοβουλίας για συνέχιση συζήτησης	36 46,8	30 39	9 11,7	2 2,6	0 0	77 100
Οικειότητα με άτομα αντίθετου φύλου	36 41,8	31 40,3	2 2,6	3 3,9	5 6,5	77 100
Φιλίες με συνομηλίκους Έλληνες	32 41,6	36 46,8	5 6,5	4 5,2	0 0	77 100
Φιλίες με άτομα αντίθετου φύλου	29 37,7	41 53,3	2 2,6	2 2,6	3 3,9	77 100
Συναστροφή με Έλληνες μεγ. ηλικίας	29 37,7	40 52	2 2,6	5 6,5	1 1,3	77 100
Προσέγγιση/πρώτο βήμα φιλίας	29 37,7	37 48,1	5 6,5	6 7,8	0 0	77 100
Συναστροφή με άτομο που τον/την ελκύει ερωτικά	19 24,7	40 52	6 10,4	6 7,8	4 5,2	77 100
Κατανόηση χιούμορ	16 20,8	53 68,9	4 5,2	4 5,2	0 0	77 100

Η δυσκολία στην κατανόηση του χιούμορ (68,9%) και στην ανάληψη πρωτοβουλίας για συνέχιση συζήτησης (46,8%) προβληματίζουν τους ξένους φοιτητές στην Ελλάδα.

ΕΘΝΟΣ

19/5/1995

σελ. 12

Διαπίστωση

Η σημαντικότερη διαπίστωση της έρευνας είναι ότι το δείγμα των ξένων φοιτητών που μελετήθηκε, παρά το γεγονός ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από χώρες με εντελώς διαφορετικές πολιτιστικές αναφορές, δεν δηλώνει δυσκολίες σε καταστάσεις όπως οι τυπικές σχέσεις και οι συμπεριφορές σε δημόσιους χώρους. Το αποτέλεσμα αυτό καταδεικνύει την απόκτηση

νικό χώρο. Το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος υποχρεώνει τους ξένους φοιτητές να γνωρίζουν τη γλώσσα προ της εγγραφής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ότι ο φιλικός τους κύκλος περιλαμβάνει Έλληνες, εξηγεί την εικόνα ένταξης που παρουσιάζεται στην έρευνα. Σ' αυτό συμβάλλει και το ότι η κοινωνία μας δεν απορρίπτει συλλογικά τους ξένους. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο μικρό αριθμό των ξένων φοιτητών.

Γενικά, πάντως, οι αλλοδαποί αντιμετωπίζουν δυσκολίες, όταν

τηναμφιβολία για πλήρη κατανόηση όλων των παραμέτρων της συμπεριφοράς των εντοπίων.

Επίσης, σχετικές δυσκολίες συναντούν για «φιλίες με Έλληνες συνομηλίκους» σε ποσοστό 46,8%, με «άτομα του αντίθετου φύλου» σε ποσοστό 53,3%, αλλά και με την «προσέγγιση, το πρώτο βήμα για τη δημιουργία μιας φιλίας» σε ποσοστό 48,1%.

Εκεί όμως που το ποσοστό είναι εντυπωσιακά υψηλό (68,9%) είναι στη δυσκολία κατανόησης του χιούμορ, αλλά και στην «ανάληψη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

- Έντυπο Αίτησης για την χορήγηση άδειας παραμονής αλλοδαπού
- Δελτίο Πληροφοριών –Αίτηση εργασίας αλλοδαπού
- Αίτηση εργοδότη για χορήγηση άδειας εργασίας στον αλλοδαπό
- Ο νέος ελληνικός νόμος για τους αλλοδαπούς
- Πρόγραμμα Τοπικής ενσωμάτωσης κοινωνικών μειονοτήτων – SOS.

Συμπληρώνεται από τον αλλοδαπό

(Έντυπο αίτησης για χορήγηση
άδειας παραμονής αλλοδαπού)

STAMPS (10+3+3)

19

Π Ρ Ο Σ

ΑΙΤΗΣΗ - APPLICATION - DEMANDE

ΕΠΩΝΥΜΟ
SURNAME
NOM

ΌΝΟΜΑ
FORNAME
PRENOM

ΌΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ
FATHER'S NAME
PRENOM DU PERE

ΌΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ
MOTHER'S NAME
PRENOM DE LA MERE

ΌΝΟΜΑ ΣΥΖΥΓΙΟΥ
HUSBAND'S NAME
PRENOM DU MARI

ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
DATE AND PLACE OF BIRTH
AGE DE NAISSANCE ET DATE

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ
NATIONALITY
NATIONALITE

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
PROFESSION
PROFESSION

ΕΠΙΣΤΑΣΗ
STATUS
STATUT

ΘΕΛΕΤΕ Ή ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΕΡΓΑΣΘΗΤΕ;
DO YOU WORK OR ARE YOU GOING TO WORK;
VEULEZ-VOUS, OU VOUS VOULEZ TRAVAIL-
LER EN GRECE

ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
PRESENT ADDRESS
D'ACTUELLE

ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ Ή ΠΑΡΑΤΑΣΗ
FOR ISSUE OF RESIDENCE PERMIT OR EXTENSION.
DE PERMIS DE SEJOUR OU PROLONGATION

ΕΜΒΡΟΜΗΝΙΑ ΑΦΙΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.
DATE OF THE LAST ARRIVAL IN GREECE.
DATE DELA DERNIERE ENT REE EN GRECE

ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.
REASON FOR VISIT IN GREECE.
RAISON DE VOTRE VISITE EN GREECE.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ.
DURATION OF STAYING IN GREECE
DUREE DU SEJOUR EN GRECE.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
DATE (TO-DAY)
DATE.

Υπογραφή
SIGNATURE

Χορηγείται από το Τυπογραφείο	Συντάσσεται από τον ενδιαφερόμενο	Υπόδειγμα ΚΑ-48 Ε. 8 - 73
Υπόδειγμα: «Δελτίο Πληροφοριών - αίτηση εργασίας»		Ισχύει μέχρι 199.....

Χώρος Χαρτοσήμου
STAMPS

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ - ΑΙΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

.....199.....
ΠΡΟΣ: ΝΟΜΑΡΧΙΑ.....
..... εργασίας

Παρακαλώ να μου χορηγήσετε - ανανεώσετε το υπ' αριθ.
..... δελτίο εργασίας, για ακόμη.

Γνωρίζοντας τις συνέπειες του Νόμου, δηλώνω υπεύθυνα τα παρακάτω :

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΟΥ

ΕΠΩΝΥΜΟ ΟΝΟΜΑ.....
ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ.....
ΟΝΟΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ..... ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....
ΚΑΤΑΓΩΓΗ (εθνικότητα) ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ.....
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ (Ειδικότητα).....
ΔΙΝΣΗ ΤΩΡΙΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:

Βρίσκομαι στην Ελλάδα απο (εκ του διαβατηρίου) :

Σκοπός ταξιδιού μου :

Εργοδότης (ονοματεπώνυμο, Τίτλος Επιχείρησης, τηλέφωνο):

Ειδικότητα εργοδότη :

Τόπος εργασίας (Πόλη, οδός, αριθ.) :

Εισόδημα-μισθός-ημερομίσθιο :

Γένεια (Ναι ή Όχι) : Ζήτησα την Ελληνική Ιθα-

Ναι ή Όχι) : Πρόκειται για αρχική άδεια εργασίας

Λήξη προηγούμενης άδειας :

.....ΑΙΤ.....

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

βεβαιώνεται η ακρίβεια των
παραπάνω στοιχείων.

.....

ΝΟΜΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ

1915/1991 (ΦΕΚ Α' 184 ΤΗΣ 4.12.1991)

Η προώθηση του νόμου επικεντρώνεται στις βασικές του αξίες και φραγίζει τους κανόνες που τον διέπουν. Οι ελεύθερες εξουσίες που προβλέπονται για "εξαιρετικές" περιπτώσεις λαμβάνονται συνήθως μετά από απόφαση του διευθυντή ή των αρμόδιων υπηρεσιών.

ΑΙ = ΟΧΙ

τους αλλοδαπούς
1) "κάθε πρόσωπο
'έχον ελληνική
και ή δεν έχει ιδιότητα"

Δεν ισχύει για "Ευρωπαίους"
πολίτες, δηλαδή για πολίτες
της ΕΟΚ, δηλαδή για "πρό-
σωπα των οποίων η εθνότητα
και εθνότητα η εν γένει κλη-
ση διαμονή εγκατάσταση
και αποστέλλεται στο ελληνι-
κό έδαφος ρυθμίζονται από
δικαίω"

ση αλλοδαπών
για (άρθρο 13)
ήτοι έδαφος
105 (άρθρο 21)
αυτοδέσμες μη-
3 έδαφος από-
και ή γέναι και
και (άρθρο 14)

Παραμονή Ομογενών (άρθρο 17)
Υπο ηρωϊνοδέσας
επιτρέπεται η παραμονή
ομογενών

5 (άρθρο 15)

Δημιουργούνται

Αστυνομικές Ομάδες Επιτήρησης των παρό-
χων υπηρεσιών και διασώσεων συνό-
ρων της χώρας για την αποκατάσταση
της λειτουργίας των ορίων και άλλων
παρανόμων δραστηριοτήτων

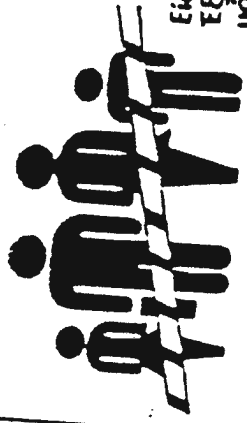
Συγκροτούνται

Μικτές Ομάδες Επιτήρησης των παρό-
χων υπηρεσιών και διασώσεων συνό-
ρων της χώρας για την αποκατάσταση
της λειτουργίας των ορίων και άλλων
παρανόμων δραστηριοτήτων

Αυξάνεται

Η οργανική δύναμη της αστυνομίας και
του λιμενικού σύμφωνα με τη σχετική
ση τον ελεγκτή και το αντιστοιχού της
δράσης των ομάδων αυτών

Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Πινακίδα
Κατάλογος Ανατιθέμενων Αλλοδαπών

Αλλοδαπός

Είσοδος στη χώρα και
Έξοδος από αυτή
μόνο από τις
ελεγχόμενες
μεθοριακές διαβάσεις
(άρθρο 3)

Αστυνομικός ελεγκτής
(άρθρο 4)

